

Mária Žiláková
Zsilák Mária

POSLYŠTE MILE, CO CHCI SPÍVATI...
(PRODUKTY JARMOČNEJ TLAČE - ZBIERKA
PÚŤOVÝCH PIESNÍ AKO RODINNÁ RELIKVIA)

SZERETETTEL HALLGASSÁTOK,
AMIT MAJD ÉNEKLEK...
(A CÉRNAKÖNYV MINT CSALÁDI RELIKVIA)

OPERA SLAVICA BUDAPESTINENSIA
LITTERÆ SLAVICÆ

Mária Žiláková
Zsilák Mária

POSLYŠTE MILE, CO CHCI SPÍVATI...
(PRODUKTY JARMOČNEJ TLAČE - ZBIERKA
PÚŤOVÝCH PIESNÍ AKO RODINNÁ RELIKVIA)

SZERETETTEL HALLGASSÁ TOK,
AMIT MAJD ÉNEKLEK...
(A CÉRNAKÖNYV MINT CSALÁDI RELIKVIA)

ELTE BTK
SZLÁV FILOLÓGIAI TANSZÉK
BUDAPEST, 2016

SZAKMAI LEKTOROK/ RECENZENTI:

Anna Divičanová

József Liszka

Vydanie publikácie podporili:
Slovenská národnostná samospráva v Tatabáni-Bánhide
Slovenská samospráva v Zugló

Készült a
Tatabánya-Bánhida Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
és Zuglói Szlovákok Önkormányzata támogatásával

TECHNIKAI MUNKATÁRSÁK/ PRÍPRAVA DO TLAČE

Janiec-Nyitrai Agnieszka

István Anna

Rágyanszki György

©Zsilák Mária

© ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék

Kiadja az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék
Felelős kiadó a Szláv Filológiai Tanszék vezetője

Sorozatszerkesztő: Lukács István

A borítót tervezte: Sellyei Tamás Ottó

Nyomdai kivitelezés: Robinco Kft.

ISSN 1785-9808

ISBN 978-963-463-888-9

OBSAH

ÚVOD.....	11
-----------	----

PRVÁ ČASŤ

TRIEDENIE MATERIÁLU PODĽA KATALÓGU LUBICE DROPPOVEJ

I. PANNA MÁRIA

I./1. Oslavné piesne.....	71
I./1-a. Oslava Panny Márie.....	71
Vyznania lásky k Panne Márii.....	71
Pozdravenie Panny Márie.....	73
I./1-b. Panna Mária – patrónka.....	79
I./1-c. Panna Mária orodovnica.....	81
Prosby o milosť pre hriešnikov.....	81
I./2. Panna Mária Ružencová.....	87
I./2-a. Oslava Panny Márie Ružencovej.....	87
I./2-b. Ružencový veniec a spoločnosť.....	89
I./3. Panna Mária Radosná.....	90
I./4. Panna Mária Bolestná.....	92
Púťové piesne k Panne Márii Bolestnej.....	92
I./5. Mariánske pútnické miesta.....	95
A) Pútnické miesta na Slovensku a v Čechách.....	95
a) Panna Mária Frýdecká.....	95
b) Panna Mária Hostinská.....	97
c) Panna Mária Krtinská.....	98
d) Panna Mária Tálská.....	102
e) Panna Mária Žarošická.....	104
B) Pútnické miesta v zahraničí.....	106
Mariencal.....	106
I./6. Poslanie a život Panny Márie.....	109
Vyvolenie Panny Márie.....	109

II. JEŽIŠ KRISTUS

II./a-1. Oslava Ježiša a prosby k Nemu.....	113
II./a-2. Vyznanie lásky a hľadanie Ježiša.....	115
Hľadanie Ježiša po nanebovstúpení.....	118
II./a-3. Narodenie Ježiša Krista.....	121
Príbeh narodenia Ježiša Krista.....	121
II./a-4. Ukrižovanie Ježiša Krista.....	124
Zľudovely biblický príbeh	124
Umučenie Ježiša.....	127
Päť rán Kristových.....	132
Rozlúčka s Ježišom.....	133
II./b-1. Lúčenie Ježiša a Panny Márie.....	138
Lúčenie pred ukrižovaním.....	138
Lúčenie pred nanebovstúpením Ježiša.....	150
Krížová cesta.....	152
II./c. Sviatosť oltárna.....	156
Oslava oltárnej sviatosti, túžba po nej.....	156

III. PÁN BOH A SVÄTÁ TROJICA

III./1. Milosrdný Pán Boh.....	161
III./2. Oslava Pána Boha.....	163
III./3. Odovzanie sa do božskej vôle.....	165

IV. PIESNE O SVÄTICOCH

IV./1. Svätá Anna.....	167
Oslava a prosby k Svätej Anne.....	167
IV./2. Svätý Jozef.....	170
Oslava sv. Jozefa.....	170
IV./3. Sv. Ján Nepomucký.....	172
Oslava patróna Jána Nepomuckého.....	172
IV./4. Svätý Šebastian.....	176
Martýrstvo sv. Šebastiana, prosby k nemu.....	176
IV./5. Svätý Roch.....	178
Prosby k sv. Rochovi.....	178
IV./6. Svätá Rozália.....	179
Oslava sv. Rozálie a prosby k nej.....	179

IV./7. Svätý Vendelín.....	179
Prosby k sv. Vendelínovi, patrónovi stáda.....	179
IV./8. Neidentifikovateľný patrón.....	182
Prosby k nepomenovanému patrónovi.....	182

V. LÚTOSŤ NAD HRIECHMI

V./1. Pieseň kajúcnika.....	185
V./2. Omilostení hriešnici.....	191

VI. POSLEDNÝ SÚD

VI./1. Výstraha.....	195
VI./2. Hrôzy posledného súdu.....	200

VII. LEGENDY O SVÄTCOCH

VII./a-1. Legenda o živote sv. Barbory.....	205
VII./a-2. Legenda o martýrstve Jána Nepomuckého.....	206
VII./a-3. Legenda o živote sv. Kataríny.....	208
VII./b. Zázraky svätých.....	210
VII./b-1. Svatá Anna.....	210
VII./b-2. Legenda o živote sv. Genovévy.....	213
VII./b-3. Legenda o Teofilovi.....	218

VIII. ZĽUDOVELÉ BIBLICKÉ PRÍBEHY

Putovanie sv. rodiny do Egypta.....	225
-------------------------------------	-----

DRUHÁ ČASŤ

Letáky z domácnosti Anny Forišekovej.....	229
---	-----

DODATOK

Texty z iných domácností, najmä kancionálov z Bánhidy.....	249
Leták z vlastníctva Ruženy Izingovej-Pružinovej.....	252
Rukopisný zošit zo Šáre.....	258
Materiály z ústneho podania.....	262

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	45
----------------	----

I. RÉSZ

I. SZŰZ MÁRIA

I./1. Dicsőítő énekek.....	71
I./1-a. Szűz Mária dicsőítése.....	71
Szűz Mária imádata.....	71
Szűz Mária üdvözlése.....	73
I./1-b. Szűz Mária – mint védőszent.....	79
I./1-c. Szűz Mária mint közbenjáró.....	81
Kegyelem kérése a bűnösök számára általa.....	81
I./2. Rózsafüzér Királynője.....	87
I./2-a. Rózsafüzér Királynőjének dicsőítése.....	87
I./2-b. Rózsafüzér koszorú és kör.....	89
I./3. Örvendetes Szűz Mária.....	90
I./4. Fájdalmas Szűz Mária.....	92
Fájdalmas Szűz Máriához szóló búcsújáró énekek.....	92
I./5. Zarándokhelyek Mária tiszteletére.....	95
A) Szlovákiai és csehországi zarándokhelyek.....	95
a) Frýdeki Szűz Mária.....	95
b) Hostíni Szűz Mária.....	97
c) Krtíni Szűz Mária.....	98
d) Marientáli Szűz Mária.....	102
e) Žarošicei Szűz Mária.....	104
B) Külföldi zarándokhelyek.....	106
Máriazell.....	106
I./6. Szűz Mária élete és küldetése.....	109
Szűz Mária kiválasztása.....	109

II. JÉZUS KRISZTUS

II./a-1. Jézus dicsőítése és könyörgések Hozzá.....	113
II./a-2. Jézus imádata és Jézus keresése.....	115
Jézus keresése a mennybemenetel után.....	118

II./a-3. Jézus Krisztus születése.....	121
Jézus Krisztus születésének története.....	121
II./a-4. Jézus Krisztus keresztre feszítése.....	124
A keresztre feszítés bibliai története népi felfogásban.....	124
Krisztus kínzatása.....	127
Krisztus öt sebe.....	132
Búcsú Jézustól.....	133
II./b-1. Szűz Mária búcsúja Jézustól.....	138
Búcsúzás a keresztfeszítés előtt.....	138
Búcsúzás a mennybemenetel előtt.....	150
A keresztút.....	152
II./c. Oltári szentség.....	156
Az oltári szentség dicsőítése, vágyakozás utána.....	156

III. ISTEN ÉS A SZENTHÁROMSÁG

III./1. Kegyelmes Úristen.....	161
III./2. Az Úristen dicsőítése.....	163
III./3. Az Úr akaratának való alárendelődés.....	165

IV. SZENTEKRŐL SZÓLÓ ÉNEKEK

IV./1. Szent Anna.....	167
Szent Anna dicsőítése és kérések hozzá.....	167
IV./2. Szent József.....	170
Szent József dicsőítése.....	170
IV./3. Nepomuki Szent János.....	172
A patrónus Nepomuki János dicsőítése.....	172
IV./4. Szent Sebestyén.....	176
Szent Sebestyén mártíromsága, kérések hozzá.....	176
IV./5. Szent Rókus.....	178
Kérések Szent Rókushoz.....	178
IV./6. Szent Rozália.....	179
Szent Rozália dicsőítése, kérések hozzá.....	179
IV./7. Szent Vendel.....	179
Kérések Szent Vendelhez, az állatok patrónusához.....	179
IV./8. Kérések névtelen patrónushoz.....	182

V. BŰNBÁNAT

V./1. A bűnbánó éneke.....	185
V./2. Kegyelmet nyert bűnösök.....	191

VI. AZ UTOLSÓ ÍTÉLET

VI./1. Intés.....	195
VI./2. Az utolsó ítélet borzalmai.....	200

VII. SZENTEKRŐL SZÓLÓ LEGENDÁK

VII./a-1. Legenda Szent Borbála életéről.....	205
VII./a-2. Legenda Nepomuki János mártíromságáról.....	206
VII./a-3. Legenda Szent Katalin életéről.....	208
VII./b. Szentek csodatételei.....	210
VII./b-1. Szent Anna.....	210
VII./b-2. Legenda Szent Genovéva életéről.....	213
VII./b-3. Legenda Teofilről.....	218

VIII. ELNÉPIESÜLT BIBLIAI TÖRTÉNETEK

A szent család útja Egyiptomba.....	225
-------------------------------------	-----

II. RÉSZ

Forisek Anna háztartásában fellelt egyéb kiadványok....	229
---	-----

FÜGGELÉK

Más bánhidai háztartásokból való ponyva nyomtatványok.....	249
Ponyva nyomtatvány Izingné Pruzsina Rózsa tulajdonából.....	252
Kéziratot füzet Sárírból.....	258
Énekek, imák a szóbeliségből.....	262

ÚVOD

Všeobecná charakteristika materiálu

R. 2010 ma pozvala Slovenská národnostná samospráva Tatabáne-Bánhidy na výskum, mojou úlohou bolo zistiť, aký materiál tradičnej kutúry sa uchoval, ktorý je vhodný na spracovanie. Pri tejto príležitosti som sa stretla s respondentkou Annou Berkovou, rod. Forišekovou (1928), s ktorou sme viedli rozhovor o cirkevnej kultúre Bánhidy. K rozhovoru priniesla sebou viacero kancionálov, medzi nimi bola aj jedna neobyčajná knižočka, z ktorej zaspievala pieseň k patrónovi stáda, svätému Vendelínovi. Dozvedela som sa od nej, že má v domácnosti uchované väčšie kvantum relikvií náboženskej literatúry v slovenskom jazyku.¹ Až v jej dome som mala možnosť venovať hlbšiu pozornosť

1. Letáky zošité do podoby knihy
A cérnakönyv

neobyčajnej knižočke, o ktorej som zistila, že je to súbor letákov zošitých domáckym spôsobom do podoby knihy.

Pri tejto príležitosti som mala možnosť urobiť len súpis rozsiahleho materiálu, keďže aj na samosprávu priniesli Bánhidania viacero modlitebných knižiek, ktoré bolo treba prezrieť.

Pri nasledujúcej výskumnej ceste som urobila katalóg tlačí, t.j. ich zoznam v akom poradí sú letáky zaradené do „spevníka“. 54 tlačí obsahuje týchto 65 púťových piesní:

¹ Slováci na jazykových ostrovoch v Maďarsku češtinu resp. slovakizovanú češtinu vo funkcii obradného jazyka pomenúvajú slovenčinou, rovnako aj kultivované jazykové variety slovenského jazyka.

1. Nábožná Píseň všem Wěrným Křesťanům na swětlo wydaná. W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1885.
Wímť já zahrádku
2. Píseň nábožná o umučení Pána Ježiše Krista. W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1883.
Dobrou noc, Ježšši
3. *Iná pieseň, fragment, strofy 3-14* (Tutovanie hriechov)
4. *Iná pieseň, fragment, strofy 3-14* (oslava Pána Boha)
5. Nábožná Píseň k sedmi radostám Panny Marie. W Skalici u dědičů F. Škarnicla.
Seďm twých radosti, Panno
6. Nábožná Píseň k blahoslawené Panně Maryi, gakožto autočišťstě w nauzy a bjdách postawených křestanů. W Skalicy, u dědičů Škarnicla. 1875.
Zdravás buď Maryja!
7. Pjseň zalostná, prenjkagjcy Srdce zatwzrelého Hříššnjíka. W Skalicy u F. X. Škarnicla Synů. 1866.
Pod sem ty hrjššnjku
8. Odewzdání sebe samého do Wóle Božskeg. W Skalici, u F. X. Škarnicla Synů. 1872.
Co chce Boh mog, to gá těš chcem.
9. Wroucná pjeň o umučenj Pána Gežšše Krista. W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1881.
Podťe sem hrjššnjci
10. Nábožná Píseň kajícího křestana, k zpíwání spasedlná. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1887.
Wále marný swěte
11. *Píseň o sw. Šebastianu*
12. *Pjseň o swatém Rochu*
13. *Píseň o swaté Rozalii*
14. *Pjseň o Panně Marii*
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.
- 15-16. Dwě nábožné písně o Spasiteli naššem Pánu Ježiši Kristu. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1886.
1. *Kde si můj Ježišši,*
2. *Píseň o welebné Swátosti na oltári wystawené*
Radostí oplýwám, když
17. Wroucná Píseň o Spasiteli naššem Pánu Ježišši Kristu, dušše křesťanské po Swátosti Oltární dychtící. W Uh. Skalici, u dědičů J. Škarnicla.
O Ježišši, moje láska!
18. Historická píseň o swaté Genowéfě. Popis jejího žiwota. W Skalici, u d(ě)dičů F. Škarnicla. 1887.
Z knížecího rodu panna Genowefa
19. Nábožná píseň o sw. panně Kateřině, mučedlnici. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla.
Na Sionské Hoře Kwítek kwete
- 20-21. Dwě nábožné Písně ke cti Swaté Matky Anny, a Swatého Jozefa. W Skalicy u F. X. Škarnicla Synů 1875.
- a) Já gsem sy wywolil za - b) Jozefe, Jozefe, Přemily
Pjseň k swaté Anně
Pjseň k swatému Jozefu
22. Poutník. Nábožná píseň k blahoslawené Panně Marii, Poutníkům do Marie-Cálu putující m k potěššení wydaná. W Uh. Skalici, u dědičů F. Škarnicla.
Ach mé milé potěššení, ó

23. Nábožné wolání k blahoslowené Panně Marii Křtinské. W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1884.
Horo krásná, spanilá
24. Píseň wěcerní o blahoslowené Panně Marii Žaroššické, w čas pu-
towání. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1886.
Slunečko zaššlo, půjdeme spáti
25. Pobožná Píseň o umučení Pána Ježíšše Krista. W Uh. Skalici, u dědičů
F. Škarnicla.
Proč Maria, proč si tak naríkáš
26. Příkladná píseň o straššliewém Soudném Dni, k rozjímání wydaná.
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla.
Každý křesťan poslyš nyní
27. Píseň o žalostné cestě swatých třj osob Ježíšše, Marie a Jozefa z Na-
zaretu do Egypta.
W Skalici, u dědičů Jozefa Škarnicla.
Ach weliká láska Božj!
28. Žalostné Hrjššnika Kwílení. W Skalici, u F. X. Šakrnicla Synů. 1872.
Kde gest gaki Cowek taki
29. Příkladná píseň, wššem wěrným křesťanům k rozjímání wydaná.
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1883.
Rozwažte křesťané lásku Krista
30. Wraucná Píseň k Panně Maryi. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1885.
Zdráwa buď na stotisickrát
31. Píseň ku cti a chwále Blahosl. Panny Marie, patronky sw. Ruženca.
W Skalici, tiskem dědičů F. Škarnicla.
O Maria Ružencowá
32. Duchownj pjeň o straššliewém Soudu Páně. W Skalici, tiskem dědičů
F. Škarnicla. 1885.
Poslyššte, wěrnj křesťané
33. Kagjcy Pjeň, wššem wěrným Křesťanům k zpjwánj spasedlná.
W Skalicy, u Fr. X. Škarnicla Synů. 1868.
Ach, hrjššný! Což mám činiti?
34. Píseň Wánočnj w čas narozenj Pána Ježíšše Krysta. W Skalici, u dě-
dičů F. Škarnicla. 1878.
Probuď se křesťane spánj swěho
35. Pobožná Píseň ke cti a chwále Swatého Jana Nepomuckého. W Skalici,
u dědičů F. Škarnicla.
Boha swěho wzjwám
36. Nábožná Píseň ke cti Swatého Jana Nepomuckého. W Skalici, u dě-
dičů F. Škarnicla. 1885.
Tisickrát buď pozdrawený
37. Nábožná Píseň k Panně Marii. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1884.
Tisjckrát buď pozdrawená
38. Nábožné Pozdrawení Pochwálen buď Gežjš Kristus. W Skalicy, u
Škarnicla Synů. 1875.
Když z rána procytnu
39. Nábožná Píseň k Panně Marii Frýdecké. W Skalici, u dědičů F. Škar-
nicla. 1884.
Na Frýdecké hoře
40. Píseň složená ku wětššj chwále Panně Marii. W Slalici, u dědičů F.
Škarnicla.
Ze wššech negkrásněgššj
41. Nábožná Píseň o umučenj Pána Ježíšše Krista. W Slakici, u dědičů F.
Škarnicla. 1884.
Bolestj se puká srdce

42. Pjseň o Teofilowi, kterak na gehu swadbě Angel Rafael přjtomen byl. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.
Poslyššte mile, Co chci zpjwati
- 43- 44. Dvě nábožné Pjsně: prwni o blahoslawené Panně Maryi, druhá o swatě Panně Barboře. W Skalicy, S powol. c. k. Cenzury.
1.) A komuž se wtecy máme. 2.) Barborko Panenko swatá.
K blahoslawené Panně Maryi
K swatě Panně Barboře
45. Horliwá Pjseň k blahoslawené Panně Maryi Swatokřtinské. W Skalicy, 1844. S powolenjm cýs. Král. Cenzury.
Ach slyššte Křestaně, ljběžné zpjwánj
46. Wracná Pjseň o wššech Audech Pána Gežjšše Krysta. K rozgjmánj wydaná.
W B. Štiawnicy, 1844.
47. Nábožná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi. W Skalicy, S powolenjm c. k. Cenzury.
O Marya! zpomeň na mne
48. Nábožná Pjseň k slawnému Janu Nepomuckému.
Sem pospěššite, nemešškeyte, Janowi milownjcy
49. Pobožná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi Hostinské. W Skalicy, 1839.
Bez prodlenj nemešškeyte
50. Pjseň nábožná o blahoslawené Panně Maryi. K duchownjmu potěššenj wššem gegj Ctitelům na swětlo wydaná. Wytisštěná w B. Štiawnicy 1838.
51. Wracná Pjseň o Umučenj Pána Gežjšše Krysta. W Skalicy. S powolenjm c. k. Cenzury.
Ach kyž sem slawjčkem
52. Nábožná Wolanj Pánu Gežjšši Krystu, a k Panně Maryi. W Skalicy, v Škarnicla Synů. 1855.
Ta přeswatá Gména
53. Wracné Milowánj Pána Gežjšše Krysta. S příkladu Marj-Magdaleny. W Skalicy, v Škarnicla Synů. 1855.
Kdež mám hledat Gežjšše
- 54-55. Dvě Pjsně ke cti Swatě Matky Anny. W Skalicy, u Škarnicla Synů. 1852.
Ach rozmilj křestanowé, Swaté Anny
Ach Gežjšši! ó Marya! Anno swatá
56. Nábožná Pjseň o Umučenj Pána Gežjšše Krysta
57. Wracná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi Tálské. W B. Štiawnicy, 1850.
Dobrý den winššugi Tobě Marya
58. Nábožná Pjseň o Spasyteli naššem Pánu Gežjššy Krystu. W B. Štawnicy, 1848.
Kdýž milý Pán gežjš
59. Nábožná Pjseň o blahoslawené Panně Maryi. W B. Štawnicy, 1845.
Před wěky zwolená Panno Marya.
- 60-61. Dvě pobožné Pjsně o Vmučenj Pána Gežjšše Krysta, k rozgjmánj wydané.
W Skalicy, u Škarnicla Synů. 18...
1.) *O můg Gežjšši zraněný!*
2.) *Gezu Kryste, Pane milý*
62. Nábožná Pjseň o zázračném Obrazu sw. Anny w města Opawy w Slezku.
Wytisštěná w B. Štawnicy, 1854.

63. Nábožná Pjseň k blahoslaweně Panně Maryi. Wytíšštěna w Trnawe. *Zpjuwá se gako: W té Štýrské Zemi.*
64. Nábožná Pjseň o Šwatém Wendeljnu, Patronu proti pádu dobytky. W Skalicy, 1842.
S powolenjm cys. král Cenzury.
Swatý milý Wendeljne
65. Nábožná Pjseň k blahoslaweně Paně Maryi. W Skalicy, v Škarnicla Synů. 1858.
Kam se mám smutný obrátit?

Ako ukazuje zoznam, letáky neboli triedené a zošité podľa dátumu vydania, snaha o tematické zoskupenie sa môže zistiť len miestami. Poväčšine sú produktmi tlačiarne Františka Škarnicla - neskôr jeho dedičov - v Skalici. Zopár z nich uzrelo svetlo sveta v Banskej Štiavnici bez bližšieho určenia tlačiarne, a v Trnave. Cenné sú nielen texty, ale aj ilustrácie letákov.

Okrem uvedených sa našli aj ďalšie v domácnosti Anny Forišekovej, založené v knihách s náboženskou tematikou. Z produkcie škarnickovskej tlačiarne nasledujúce nedatované tlače:

- Modlitba k Panně Marii růžencové, jak jí každý křesťan vyzývati má*
W Skalici, Tiskem a nákladem dědičů Jozefa Škarnicla.
- Nábožná píseň k najsv. Božskému Srdcu*
W Uh. Skalici, tlačou dědičů J. Škarnicla. Nákladem Jozefa Náleza.
- Modlitba za Duše w očistci*
ke cti a chwałě sedmero Krweprolití P. Ježíšše na každý den w týhodní rozděleného.
W Uh. Skalici, tiskem Teslik a Neumann.
- Modlitba k nepošškwrněnému početí Panny Marie*
Modlitba za šťastnou smrt, kterou se člověk každou sobotu ke cti a chwałě Panny Marie modlití má proto že se ona ten den narodila.
W Uh. Skalici, tiskem Teslik a Neumann.
- Litania ku Matke Božej Lourdskej*
W Uh. Skalici, tlačou dědičů F. Škarnicla.
- Dalšie tlače v poradí dátumu vydania:
Požehnání a modlitba ke cti Swatých třj Králů, s připogenyjm Ewangelium S. Jana
W Skalicy, pjsmem Františka Xaw. Škarnicla Synů. 1866.
- Nábožná Modlitba na den SS. Apošštolů Petra a Pawla*
W Skalicy, u Fr. X. Škarnicla Synů. 1875.
- Modlitba k sw. Marj-Magdaleně, kajcj hrjššnici*
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1879.
- Oprawdiwý Obraz Ruky swaté Anny*
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1881.
- Modlitba k swatému Angelu Strážci*

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1883.

Testament Pána Ježíše Krista, umírajícího na svatém kříži
Tiskem Jozefa Škarnicla dědičů, 1886.²

Z produkce iných tlačiarní:

Svatá a zlatá brána svatých anjelů strážných

W Pešti, 1873. Tiskom Alojza B(učánšky)

Nowá Píseň k blahoslawené Panně Marii Lucinecke.

W tomto járním čase

Budapešť, 1878. Knihtlačiareň Kolomana Róža jeho Manželky (predtým A. Bučánšky) jáseňna ulica č. 20.

Pamiatka sw. misij. 1900.

Tlačou Adolfa Horovitzu v Trnave. Nedatovaná.

Bez názvu str. 3-8. Z textu vyplývá, že tlač bola vydaná k úcte Panny Márie.

P. z. c. v. t. Skladal a vydal Michal Bóna, niekdy slovenský spevár u Karmelitov v Budapešti.³

Škarniclovská tlačiareň zohrala dôležitú úlohu v šírení tohto druhu literatúry, letáky distribuovala po celom území Rakúsko-Uhorska.

V skalickej tlačiarni vyšlo 1281 rôznych piesní, každá v mnohých výtlačkoch (Droppová-Krekovičová 2010: 33). Poloľudové piesne, ktoré sa predávali na púťach na hárkoch papiera, sú spoločným európskym kultúrnym dedičstvom.

Slovenská etnografia ich pomenúva termínom letákové piesne, kým v Maďarsku

2-3. Budova Škarniclovej tlačiarnie –
Pamätná tabuľa na budove
A Skarnicl-féle nyomda épülete
– Emléktábla az épület falán

² Texty budú prepísané v časti II., okrem tlačí Modlitba za Dušše v očisti, Modlitba k nepoškvrnenému početí Panny Marie, Modlitba k swatému Angelu Strážci, ktorých papier je vo veľkej miere poškodený.

³ Z podobného dôvodu nebude prepísaný text tlače *Svatá a zlatá brána svatých anjelů strážných*. Púťová pieseň *W tomto járním čase* sa našla v troch exemplároch. Možno, že na púť išli z rodiny viacerí, resp. tento fakt súvisí s aktivitou Jána Lutringa v cirkevnom živote lokality.

majú názov jarmočná tlač, ktorý je bližší maďar-skej obmenne termínu.⁴ K tomuto žánru patrili rovnako svetské a náboženské piesne. Materiál, ktorý sa uchoval v domácnosti veľkorodiny A. Forišekovej, má jednoznačne duchovný charakter. Na jeho poloľudovú povahu odkazuje medzi inými poznámka vytlačená na niektorých letákoch: S powol. c. k. Cenzury. Letákové piesne bývajú zriedka autorizované, v materiáli z Bánhidy, ktorý je zošíty do podoby knihy, sa neuvádza autor ani jednej z piesní. K piesňam nie sú pripojené noty, jedine pri piesni Nábožná Pjesň k blahoslawené Panně Maryi, ktorá má poradové číslo 63 a bola vydaná v Trnave, je odkaz na melódiu: Zpjwá se gako: W té Štýrské Zemi.

Stav papiera tlačov sa nijako nemôže hodnotiť za uspokojivý, veď ide o kultúrnu a jazykovú pamiatku - ak počítame od prvej datovanej piesne z r. 1838 - 177 rokov starú. Miestami sú kraje papiera poškodené, najstaršie tlače poškodil aj hmyz. Je to jeden z dôvodov, ktorý ma viedol k tomu, aby som zdokumentovala tento jedinečný relikv.

Púťové piesne ako rodinná relikvia

Už pri prvom stretnutí sa respondentka Anna Forišeková, ktorá zastávala funkciu kostolníčky, podelila so mnou o informácie o svojej veľkorodine. Viacerí z nich mali mimoriadny vzťah k duchovnému životu, boli členovia Ružencového spolku, jej pradedo, Ján Lutring si zapisoval duchovné piesne do zošita. Materiál duchovných piesní a modlitieb, venovaných hlavne obradu Panny Márie májovej, bol publikovaný za podpory Slovenskej národnostnej samosprávy Tatabáne-Bánhidy a Komárňansko-ostrihomskej župnej slovenskej samosprávy r. 2013 (Žiláková 2013). Populárna brožúrka sa dožila už v tomto roku aj druhého vydania.

⁴ Jarmočná tlač = ponyva nyomtatvány. Maďarský termín bol motivovaný faktom, že sa tlače tohto druhu predávali na jarmokoch pod šiatrami z plachty, t.j. ponyvy, ktorá fungovala ako plocha stola.

Strýko Anny Forišekovej, Imre Lutring (1870) sa dostal do kapucínskeho rádu v Szombathelyi, kde bol r. 1911. vysvätený za mnícha. Jeho rehoľníckym menom bolo Lőrinc Bánhidský. U rehoľníkov sa vyučil pánske krajčírstvo, šil obradné rúcho pre rehoľníkov a kňazov. Chodil po krajine, pravdepodobne aj na vzdialenejšie pútnické miesta, kam sa ostatní členovia rodiny mohli dostať ťažšie.

4. Dokument o cirkevnej činnosti J. Lutringa
Lutring János egyházi tevékenységét dokumentáló emlék

Kontakty s rodinou udržiaval cestou korešpondencie. Rodinná korešpondencia dosvedčuje, že posielal pre rodinných príslušníkov rozličné publikácie náboženskej literatúry. Možno jeho pričinením, nemôže sa s istotou vylúčiť ani to, že inou cestou, sa dostali do domácnosti napr. nasledujúce brožúrky:

Ponawrzenj o Pobožném Rozgjmánj Swatých Schodů w Lauretánským Domě P. Minoritů v swatého Jana w Brně, (W Skalici, Písmenem Františka X. Škarnicla a Sinů, 1851.)

Swätá Anna, aneb ustawičné ctenie Milosrdenstwa plnej Blahoslaw. Matky...(W Budapeššti, 1880. Tiskom a Nákladom Kolomana Rósza (sic!) a jeho manželky (predtým A. Bucsánsky.))

Brožúrku - *Každodenné Náboženské wzdychnutia k panenskéj matke Marii, uzdraweniu nemocných za ššťastliwé a blažené Stollowanie.* (W Budapeššti, 1877. Kníhtlačiareň Kolomana Róža a jeho manželky (predtým A. Bucsánsky.) Jáseňná ulica č. 20.- vlastníla z rodiny Ilona Vajger.

Vo veľkorodine sa uchovali pohľadnice, ktoré im Imrich posielal, prípadne pohľadnice priateľov, ktorí písali jemu. Z albumov pohľadníc zostavili a vydali nástenný kalendár na rok 2015 Komárňansko-ostrihomská župná slovenská samospráva, Slovenské osvetové stredisko Tatabánya-Bánhida, Slovenská národnostná samospráva Tatabánya-Bánhida.

Táto publikácia bude venovaná ďalšiemu reliktu, rodinnej relikvie letákových piesní.

Nezodpovedateľnou otázkou zostáva, vzhľadom na dátum vydania tlačí, akou cestou sa dostali do vlastníctva veľkorodiny.

Analýza obsahovej stránky letákových piesní

Prvým krokom spracovania obsahovej stránky materiálu bolo jeho triedenie, pri ktorom som sa riadila podľa tematických okruhov a schémy katalógu, ktorý vytvorila z autorskej dvojice Ľ. Droppová a bola použitá v citovanej knižnej publikácii. Vychádzala som z faktu, že materiál rodinnej relikvie je nepopierateľnou časťou celoslovenskej duchovnej kultúry. Autorky tiež zaradili do svojej knižnej publikácie materiály zapísané z terénnych výskumov na našich jazykových ostrovoch, z dôvodu, že tam organicky patria. Na rozdiel, mali k dispozícii aj rozsiahlejší, už archivovaný materiál iných výskumníkov zo Slovenska, preto mali možnosť vyberať najadekvátnejšie príklady na prezentáciu určitých charakteristických čŕt žánru, daného tematického okruhu, resp. motívu. Keďže v prípade bánhidského reliktu ide o ucelenú, uzavretú jednotku materiálu, bude zaradených všetkých 65 piesní. Dali sa vytvoriť nasledujúce tematické okruhy: I. Panna Mária, II. Ježiš Kristus, III. Pán Boh a Svätá Trojica, IV. Piesne o svätcoch, V. Lútosť nad hriechmi, VI. Posledný súd, VII. Legendy o svätcoch, VIII. Zludovelé biblické príbehy. Tematické okruhy sú diferencované podľa motíviky:

I. Panna Mária

I./1a. Oslavné piesne

Oslava Panny Márie - Vyznania lásky k Panne Márii, Pozdravenie Panny Márie

I./1b. Panna Mária – patrónka

Panna Mária orodovnica - Prosby o milosť pre hriešnikov

I./2. Panna Mária Ružencová

I./2a. Oslava Panny Márie Ružencovej - Ružencový veniec a spolok

I./3. Panna Mária Radostná

I./4. Panna Mária Bolestná - Púťové piesne k Panne Márii Bolestnej

I./5. Mariánske pútnické miesta

A) Pútnické miesta na Slovensku a v Čechách (a-Panna Mária Frýdecká, b-Panna Mária Hostiňská, c-Panna Mária Krtinská, d-Panna Mária Tál-ská, e-Panna Mária Žarošická)

B) Pútnické miesta v zahraničí – Mariencal

I./6. Poslanie a život Panny Márie – Vyvolenie Panny Márie

II. Ježiš Kristus

II./a-1. Oslava Ježiša a prosby k Nemu

II./a-2. Vyznanie lásky a hľadanie Ježiša - Hľadanie Ježiša

po nanebovstúpení

II./a-3. Narodenie Ježiša Krista - Príbeh narodenia Ježiša Krista

II./a-4. Ukrižovanie Ježiša Krista – Zľudovelý biblický príbeh, Umučenie Ježiša, Päť rán Kristových, Rozlúčka s Ježišom

II./b-1. Lúčenie Ježiša a Panny Márie - Lúčenie pred ukrižovaním, Lúče-nie pred nanebovstúpením Ježiša, Krížová cesta

II./c. Sviatosť oltárna - Oslava oltárnej sviatosti, túžba po nej

III. Pán Boh a Svätá Trojica

III./1. Milosrdný Pán Boh

III./2. Oslava Pána Boha

III./3. Odovzanie sa do božskej vôle

IV. Piesne o svätcoch

IV./1. Svätá Anna - Oslava a prosby k Svätej Anne

IV./2. Svätý Jozef - Oslava sv. Jozefa

IV./3. Sv. Ján Nepomucký - Oslava patróna Jána Nepomuckého

IV./4. Svätý Šebastian - Martýrstvo sv. Šebastiana, prosby k nemu

IV./5. Svätý Roch - Prosby k sv. Rochovi

IV./6. Svätá Rozália - Oslava sv. Rozálie a prosby k nej

IV./7. Svätý Vendelín - Prosby k sv. Vendelínovi, patrónovi stáda

IV./8. Prosby k nepomenovanému patrónovi

V. Lútosť nad hriechmi

V./1. Pieseň kajúcnika

V./2. Omilostení hriešnici

VI. Posledný súd

VI./1. Výstraha

VI./2. Hrózy posledného súdu

VII. Legendy o svätcoch

VII./a-1. Legenda o živote sv. Barbory

VII./a-2. Legenda o martýrstve Jána Nepomuckého

VII./a-3. Legenda o živote sv. Kataríny

VII./b-1. Zázraky svätých - Svätá Anna

VII./b-2. Legenda o živote sv. Genovévy

VII./b-3. Legenda o Teofilovi

VIII. Zľudovelé biblické príbehy

Putovanie sv. rodiny do Egypta.

V rámci daného textu sa popri uvedených hlavných, do-minantných motívoch častokrát objavujú - ako vedľajšie - prosby najmä k Panne Márii, k Ježišovi o orodovanie, omi-

lostenie, obavy o zatratenie duše. Strach zo zatratenia duše, dialóg duše a hriešneho tela odzrkadľujú stredoveké zmýšľanie človeka ako aj sľub Ježiša o spasenie a omilostenie hriešnikov. Žáner legendy o svätcoch, martýroch kresťanskej viery, je tiež stredovekého pôvodu. Motivika piesní so zľudovelými biblickými príbehmi je bohato zastúpená. Viacero textov, ktoré sa radia k tomu istému hlavnému motívu odkazujú na skutočnosť, o ktoré elementy kresťanskej viery mali najväčší záujem ľudia, ktorí si letáky kupovali.

Okrem materiálu, ktorý sa uchoval v domácnosti Anny Forišekovej, sa zopár letákov uchovalo aj v iných domácnostiach v Bánhide, našla som ich založené do kancionálov, ktoré Bánhidania priniesli na samosprávu. Budú zdokumentované v Dodatku. V neskoršej fáze výskumu sa aj v domácnosti Anny Forišekovej našli ďalšie letáky, istá skupina bola pospájaná do podoby knižky skromného rozsahu. Tieto zošité púťové piesne sú duplikáty, okrem jedinej piesne, ktorá má názov:

Nábožná pješeň k Panně Marii Topolčanské.

V Skalicy u X. F. Škarnicla Synů 1868.

Ach, k twým swatým nohám.

Vzhľadom na materiál, ktorý postupne pribúdal, v publikácii bude spracovaný v nasledujúcej konštrukcii: 65 púťových piesní z knižky domácim spôsobom zošitej budú tvoriť časť I. monografického spracovania, do časti II. budú zaradené ostatné texty z domácnosti Anny Forišekovej, materiál z iných domácností z Bánhidy a z ďalších slovenských lokalít v Maďarsku budú obsahovať Dodatky.

Korešpondencia textov letákovkej produkcie s textami rukopisného zošita J. Lutringa resp. s pohľadnicami I. Lutringa

Texty nábožných piesní rukopisného zošita tematicky, motívami aj výrazovými prostriedkami sú blízke textom letákových piesní, úplne sa zhoduje však len jeden text, ktorý má poradové číslo 19, *Na Sionské Hoře Kwítek kwete*, v ruko-

pisnom zošite má názov *Piseň o sv. P. Kateriňe*.⁵ Veľmi blízke sú si texty piesní o Márii Ružencovej⁶, o siedmych radoostiach Panny Márie.⁷ Častejšie sa odkazuje na melódie piesní, ktoré v rukopisnom zošite nie sú zapísané, obsahujú ich však letáky. Napr.: *Nová májová píseň pred odríkáňím sv. Rú...*

5. Pohľadnica od I. Lutringa
A családnak küldött képeslap Lutring
Imrétől

Spívá se jako: O Maria Rúžencová naša aneb: o sv. Sebastíiáne⁸, alebo *Iná píseň Májová!*—hora krásná.⁹ Sem sa radí aj odkaz pri piesni s názvom: *Píseň o Májovej Kráľovnej*, ktorá sa spieva ako Komu sa utíkaťi máme, ktorá korešponduje s dvomi piesňami z letákovkej produkcie, z ktorých prvá je „o blahoslawené Panně Márii“

a začína veršom A komuž se vtecy máme.¹⁰

Priama súvislosť s textami letákov a rodinnej korešpondencie Imricha Lutringa sa nedá doložiť, predsa verš z jednej pohľadnice, ktorý on sám pripísal, ukazuje s nimi súrodnosť, napr. s motívmi rozlúčka P. Márie s Ježišom, oplakávanie Ježiša, ukrižovanie Ježiša:

⁵ V prvom vydaní brožúry s. 19., v druhom vydaní s. 26. J. Lutring zapísal text 25. nov. 1899.

⁶ Brožúra: prvé vydanie s. 15., 29., 59., 63 – druhé vydanie s. 22., 31., 67., 71. – letáky: poradové číslo 31.

⁷ Poradové číslo letáku: 5, v brožúre prvého vydania s. 27., v druhom vydaní s. 34.: Iná píseň po sv. Rúženci o 7 radoštiach P. M. Píseň zapísal J. Lutring 8. 5. 1904.

⁸ Brožúra: prvé vydanie s. 22. – druhé vydanie s. 30, poradové čísla piesní v letákoch 31. O Mária Ružencová, 11. Píseň o sv. Šebastianu.

⁹ Začiatočný verš púťovej piesne k Panne Márii Žarošickej. Poradové číslo letáku 23, Hora krásná, spanilá. Odkaz v brožúrach: prvé vydanie s. 56., - druhé vydanie s. 64.

¹⁰ Brožúra: prvé vydanie s. 51. – druhé vydanie s. 58, leták: 43- 44. Dwě nábožné Pjsně: prwni o blahoslawené Panně Maryi, druhá o swatě Panně Barboře. W Skalicy, S powol. c. k. Cenzury.

Stála Matka lutujúci
U dreva kríža plačúci
Na ktorom pněl Kristus Pán
Svatá Matko ráč popriíi
Bih mohél Srđce rániíi
Ranámi Sina tvého.¹¹

Korešpondencia letákových piesní so žánrami folklóru

Na priblíženie súvislostí polouduového žánru, ktorý reprezentujú letákové piesne s ľudovými (archaickými, apokryfnými) modlitbami, ktoré sa uchovali na slovenských jazykových ostrovoch s obyvateľstvom rímskokatolíckeho vyznania sa najviac hodí pieseň o sv. Barbore.¹²

K swatě Panně Barboře

1.
*Barbora Panenka swatá,
pre Kristovo méno státá,* *O, Barborko, pano swatá,
pre Kristovo méno státá*
(Santov / Pilisszántó, Mlyny / Pilisszentkereszt)

Slyš nás, my k tobě woláme
Neb ťe za Patronku máme.

2.
Tě ctíme, a welebíme,
Tak gak můžeme, a wjeme:
Ač my toho negsme hodni,
Poněwadž gsme welcý hřýššnj,

3.
Tys nad hvězdy wýce gasná, *nad hvizďečki wíce krásná*
(Santov, Mlyny)

Nad růžowé kwitky krásná!
Nad lilium wjce bjlá, *nad leliju wiše bjlá.* (Mlyny)

O panenke roztomilá.
4.
Zde na zemi máš swau chwálu, *máž na ňebi wěčnú sláwu,*
Ale w nebi wěčnou sláwu, *a na zemi veľkú chwálu.*
Sám tě Kristus korunował, *Ťeba milí Pán Boh zamilował,*
Do nebe k sobě powołal. *do ňeba ťa sám powołal.*

5.
Když mluwil slova přesladká:
Přjs panno, přjs newěsto má, *Pod Barborko do ňebesách,*
Chcy se na tjm slitowati,
Když tebe bude wzywati.

¹¹ Porov. citovaný nástenný kalendár 2015, mesiace júl – august.

¹² 43 - 44. Dvě nábožné Pjsně: prwni o blahoslawené Panně Maryi, druhá o swatě Panně Barboře. W Skalicy, S powol. c. k. Cenzury.

6.
*Přebýváš w věčne radosti,
Poteš nás w naššj žalosti,
Y wššecky, genž tě milugj,
A sluhové twogi slugj.*

budíš sa tam raduwaći

7.
*Pro swau bolest a swé muky,
Podey nam k ochraně ruky:
Nedopusť náhle umřýti,
Bez pokánj z swěta zgjíti.*

8.
*Vpros nebeského Chleba,
Neb ho tedy bude třeba:
Chlěb ten gest neydražšj Tělo,
Genž na kržži pro nás přělo.*

*poprosťe nám a dajťe nám
s toho anđelského chleba,
ten nám bude nejlepší treba,
ten chlěp, pána nášho Ježiša Krista
božé verně drahé řelo,
keré na drewe kržži pre nás přělo.*

9.
*Ođwrať wššecky zlé přjhody,
Ať přigdem na věčné hody,
Při té poslednj hodině,
O wyslyš nás Hospodině.*

Na súvislosti s viacerými predpokladanými variantami
výtláčkov odkazujú texty zaznamenané v teréne:

Z vlastných výskumov:

Santov:

*Ó, Barborko pano swatá,
pre Kristovo méno statá.
Ráno vstála,
do kříh hleděla.
Cos tam viděla?
Svaté pozori,
svíce horeli.
Komu si ich dala?
Preblahoslaveněj Panenke Márije,
abi nás osvítíla, keď budeme umírafi,
nědaj ďáblu pristúpiťi,
pristúp sama z aňđeláma,
ze svým sinem Hospodinem,
až na vekí vekuv amen.¹³*

¹³ 1989, respondentka: Ilona Kováčová (živým menom Frišalová, Čičalová).

Variant:

*O, Barborko, pano svatá,
pre Kristovo méno sľatá,
nad hvizdečki více krásná,
nat slnečko více jasná.
Ó Barborko, pano svatá,
prived' ma do kráľósta,
tam budeme kráľuvaťi,
s Kristem Pánom prebívafi,
jag na večnú slávu
obdržať môžeš,
až na veky vekuv amen.¹⁴*

Šára (Sári)

*Ó, Barborko svatá,
než si ti pre kristovie drahé rani svatá.
Já feba prosím veňne v noci,
abi si mi bola na pomoci,
abi si né náhlo a nenadálo
po smrfi fšak ňebi večňe,
chválím a milóv(!) Pána Boha ustavičňe. Amen.¹⁵*

Z archívu Zsuzsanny Erdélyiovej, materiál zaznamenaný z 1970-tych rokov:

Mlynky:

*O, Barborko, panno svatá,
pre kristovo méno sľatá,
nad hvězdički více jasná,
nad slnečko více krásná,
nad leľiju více bílá.
O, Barborko rostomilá,
poprosťe nám a dajťe nám
s toho andělského chleba,
ten nám buďe nejlepší treba,
ten chlép, pána nážho Ježiša Krista
božé verne drahé felo,
keré na dreve križi pre nás přelo.
Teba milí Pán Boh zamiluval,
do ňeba fa sám povolal,*

¹⁴ 1989, respondentka: Katarína Kormošová.

¹⁵ 1985, respondentka: Julianna Baloghová- Fojtová, 1902.

*máž na ňebi večnú slávu,
a na zemi veľkú chválu.
Pod Barborko do ňebesách,
budiš sa tam raduvaťi
spolu s takým Duchem svatém
až na veky vekof amen.*

Ečer (Ecser):

Svatá pani Barborka,/ Ježišova milenka...

Menda (Mende):

*Svetá paňi Barborka,
čaz ráno stávala,
Boha zbudzuvala.
Boh stáv, na Petra volav:
Peter, Peter vezni kľúče...*

Kerestúr (Rákoskeresztúr):

*Svatá paňi Barborka
čaz rano stávala
do kňiň hladěla,
tam viděla božnó vernó ťelo,
a f ton božon vernon ťele
aňďele spievati,
Boha zbudzuvali...*

V kalendárnych obyčajoch v Bánhide sa uchovali fragmenty náboženskej piesne o siedmich radoostiach Panny Márie. Chodenie s Kristkindlom v podaní Anny Forišekovej:

*Seďem tvích radostí Panno Márija,
buďeme rozjímať keré si mala.
sináčka tvojého,
Pána Krista milého,
kterí nás vikúpil
od ďábla zlého.*

Á, toto ešte naši babički. No, toto bola tá pesnička, čo keď išli pred Vánoci, néšli Ježiška, Betlehem. Z dom do domu išli a s týmto spívali. Išla Mária, Jozef aj néšli Ježiška f kolíske, aj dvá aňďelé išli a túto spívali. A túto potom tam spívali, keď išli núťer.

*Prvú radosť mala Márija,
aňďel ju pozdravil, zdravás Márija,
počaješ sína, porodíš,
jeho jméno Pán Ježiš.
S prvým pozdraveňim, maťičko, sliš.
Prvé pozdraveňí maťičko slišíš.
Druhú radosť mala Panno Márija,*

keď mestečku Betleheme ťelo
teda porodila.
Svatí Jozef pestoval,
šeckím ľudom zvestoval,
že sa jej narodil všeho sveta král.

A tedi Mária povedala:
Jozef mój, Jozef mój,
pokolíbaj mi d'íťa.

A pokolíbaj si sama.

To len tak, preto, na faťinu povedali, lebo sprvu nehovorili. Ale tedi s tu palicu čo mal Jozef, s tú pobilinkal f koliske to d'íťa. To bola tá hra, čo Betleheme. A z dom do domu a dostali trochu peňezí alebo koláčí, lebo ponukli volačo. Ale to už ľudé čakali, žebi aj k ním prišli, aj k ním. Také pekné pobožnosť to boli, keď prišli no, betlehemeši, alebo títok, čo Jozef. Túto pesničku ešte tedi, keď som já bola d'íťa ešte, spívali títo, kerí chid'ili z domu do domu. Ale už po vojne né. Po vojne né.¹⁶

Zľudovela aj pieseň k sv. Vendelínovi, k jeho soche sa chodilo s procesiou:

Vendelínku. To bol pasťrom ochran. ...Na koňec d'ed'ini mal Vendelínek sochu a tag zme sa mollívali...
Svatí, milí Vendelíne,
náš vivolení patróna,
//: visliž hlas náš zvolajúcí,
tvěj pomoce žádajúcí,
Svatí Vendelíne. ://¹⁷

Texty letákových piesní z terénneho výskumu, ktoré boli podané ústne, v celom rozsahu budú pripojené v Dodatku.

¹⁶ Zapísala Mária Žiláková, Bánhida, 2010. S Kristkindlom chodilo pôvodne nemecké obyvateľstvo jazykových ostrovov v Maďarsku. Slováci prevzali tento zvyk v lokalitách so zmiešaným slovensko-nemeckým obyvateľstvom, napr. v Mlynkoch, v Perbaji (Perbál), alebo v regiónoch, kde sa slovenské lokality nachádzali v susedstve nemeckých napr. Bánhida - Veľká Gala (Felsőgalla), Malá Gala (Alsógalla). Porov. letákovú pieseň poradové číslo 5.

¹⁷ Podala Anna Forišeková, zapísala Mária Žiláková r. 2010. Porov. Letákovú pieseň poradové číslo: 64.

Základné údaje o svätcoch z letákových piesní¹⁸

Svätá Anna

Kult Svätej Anny sa formoval od 4. storočia, kedy bol Máriin rodný dom na brehu jazera Bethesda prestavaný na kostol. Patrónkou kostola sa stala Svätá Anna, a kostol pútnickým miestom. Vytváranie kultu Svätej rodiny súvisí s krížiackymi výpravami. K rozšíreniu kultu svätice prispeli boje o Svätú zem. Vďaka rozvoju tohto kultu je Anna uctievaná ako Máriina matka, babička Ježiša, svokra Jozefa, trojnásobná vdova (v zľudovelých modlitbách sa spomína aj jej príbuzenstvo s inými postavami z Biblie). V Uhorsku nadobúda jej kult veľký dôraz v 12. storočí. Dlhé stáročia bol venovaný jej uctievaniu utorok, v tento deň platil v tradičnej kultúre zákaz práce. Anna sa stáva patrónkou žien, gazdín, patrónkou ženských prác, cechov, ktoré vyrábali produkty súvisiace so ženskými prácami: tkáčov, krajčírov, čipkárskeho cechu, výrobcov metlí. V období baroku sa uctievala v prvom rade ako patrónka dobrej smrti. Obracali sa k nej ako orodovníci, k patrónke chudobných a v úzkostiach (Bálint 1977: 95-118).

Svätá Barbora

Svätá Barbora patrí medzi najviac uctievaných martýrok v európskej kresťanskej kultúre. Jej kult sa pestuje od stredoveku, odolal reformácii, v období baroku vzplanul znovu, viacero jeho elementov uchováva tradičná kultúra jednotlivých európskych národov dodnes.

K jej osobe sa viaže legenda, na základe ktorej sa vo všeobecnosti uctieva ako patrónka dobrej smrti, stala sa zároveň patrónkou početných cechov, najmä takých, v ktorých sa sprevádzajú majstrovstvá, ktoré sa počítajú za nebezpečné. Jej atribútmi vo výtvarnom umení sú veža, kniha,

¹⁸ Publikácia počíta so širším kruhom záujemcov, aj z radov mladšej generácie, ktorá sa nezúčastnila vierouky.

kalich, nad ktorým sa niekedy vznáša hostia, haluz palmy - tieto motívy uchovávajú aj ľudové (archaické, apokrifné) modlitby. Motívy ľudových modlitieb pripomínajú elementy z Barborinho života, spomínajú na ňu ako na Ježišovu snúbenicu, osobu, ktorá je nezlomná v kresťanskej viere, na jej martýrstvo. Tieto motívy obsahujú tiež ľudové modlitby zapísané u slovenskej menšiny v Maďarsku (Bálint 1977: 17-27).

Svätá Genová

S menom Genová sa evidujú dve svätice, letáková pieseň uchovaná v Bánhide porozpráva životný príbeh kňažnej z Brabantu. Genovín manžel Sifridus išiel do boja na Svätú zem, svoju manželku poručil Golovi, ktorý ju falošne obviňoval z cudzoložníctva. Genová totiž v neprítomnosti muža porodila syna. Manžel veril Golovi, rozkázal sluhom Genovú zmárniť, ktorí sa nad ňou zmiľovali. Genová prežila v hlbokom lese šesť rokov spolu so synom, pomáhali im zostať pri živote lesné zvieratá, ktoré im poslal na pomoc Pán Boh. Manžel ju našiel náhodou na poľovačke, ktorá sa konala práve na sviatok Troch kráľov. Spoznal ju a odprosil, Gola neminul krutý trest. Genovín manžel dal postaviť kostol na mieste, kde svoju manželku našiel. Máriinu obrazu na oltáre kostola sa pripisujú zázraky.

Legenda o kňažnej z Brabantu sa objaví v 15. storočí, jej pôvodcom bol pravdepodobne mních benediktínskeho rádu z Maria-Laachu. V Uhorsku sa šírila najprv v kruhoch vysokej šľachty, bola známa napr. v rodine Thurzovcov.

V období baroku sa stáva známou v nižších spoločenských vrstvách (Bálint 1977: 136-138).

Svätý Ján Nepomucký

Patrón Čiech sa stal výnimočnou postavou v Strednej Európe ako aj v Uhorsku v období baroku. Podľa legendy sa narodil v sedliackej rodine, stal sa kňazom, neskôr kanonikom pražského dómu. Získal si dôveru kráľa Václava, kráľovná si ho vyvolila za svedníka. Jedného dňa ukrutnému krá-

Ľovi Václavovi nechutilo jedlo, preto dal kuchára priviazať na ražeň a živého piecť. Okrem Jána Nepomuckého sa nikto neopovážil proti tomuto činu vystúpiť. Jána preto dal kráľ do väzenia a trýzniť o hlade a smäde. Kráľ ho vyzvedal o čom sa spovedala kráľovná, Ján Nepomucký udržal tajomstvo spovede, začo ho Václav dal hodiť poviazaného do Vltavy.

Kult Jána Nepomuckého sa začal šíriť prostredníctvom jezuitov. Uctieva sa najmä ako patrón – ochranca dobrého mena, za patróna si ho volili najmä tí, ktorí sprevádzali povolania súvisiace s vodou, vodnou dopravou. Obracali sa naňho aj ako k ochrancovi od chorôb: vodnatieľky, zimnice, ženy pri pôrode (Bálint 1977: 370-384).

Svätý Jozef

Tesár z Nazaretu, Máriin snúbenec, opatrovník Ježiša. Kanonizované evangéliá sa zmieňujú o ňom stručne. U Lukáša sa spomína ako úctyhodný muž, hlava rodiny, Ježišov zemský otec, Máriin manžel. Ján zdôrazňuje jeho nenáročnosť, cez ktorú nadobúda Ježiš schopnosť ponížovať sa, tým, že si vybral narodiť sa do chudobnej rodiny cieľom ukryť božskú povahu svojej osoby. Marek odkazuje len raz na Jozefa, tiež cez postavu Ježiša, ktorého Židia nazývajú tesárom. Matúš poukazuje na Jozefove cnosti, životné zápasy.

Nebol uctievanou postavou ani v stredoveku. Pestovanie kultu jeho osoby vychádza z radov františkánov, pričínili sa oň najmä pápež Sixtus IV. v 15. storočí. K rozšíreniu kultu sv. Jozefa sa neskôr pričínili aj iné rády, najmä karmelitský. Ich prostredníctvom sa dostal do uhorského panovníckeho dvora, Leopold ho volil za patróna Habsburskej dynastie a svojej ríše. Svojho syna dal pokrstiť Jozefom, nasledovali ho najprv kruhy vysokej šľachty, neskôr sa stalo meno Jozef populárne v nižších spoločenských vrstvách. Škála tradícií, ktoré sa viažu k oslave mena Jozefa z Nazaretu je široká, vychádzajú z vyšších cirkevných a svetských spoločenských kruhov a uchovávajú sa dodnes v tradičnej kultúre (Bálint 1977: 257-264).

Svätá Katarína

Sväté Kataríny boli aj dve. Jedna, rodom zo Sieny (1347-1380), členka dominikánskeho rádu bola cez celý stredovek uctievanou sväticou, významnou osobnosťou, dopisovala sa aj s kráľom Ľudovítom Veľkým. Jej kult sa v Uhorsku predsa nerozvinul, zatienilo ho uctievanie Kataríny z Alexandrie, ktorá bola starokresťanskou martýrkou. Legendy o nej boli známe aj u nás. Letákové skladby s popularizovanými obmenami legendy o nej a modlitbami k nej sa šírili v období baroku. Prežívanie jej kultu podporil motív legendy: bola vyvolenou snúbenicou Ježiša, ktorý jej prisľúbil, kto sa bude k nej modliť a prosiť ju, aby sa zaň primlúvila o odpustenie hriechov, bude omilostený.

Viacero cechov si ju volilo za patrónku, prievozníci, kolári, hrnčiari, tkáči. Pre svoju múdrosť bola aj patrónkou študentov, univerzít, vedcov.

Viacero archaických modlitieb k sv. Kataríne zaznamenal u južnoslovanských menšín v Maďarsku Sándor Bálint (Bálint 1977: 493-504).

Panna Mária

Panna Mária je všeobecne známou biblickou postavou, udalostiam z jej života je venovaných viacero sviatkov, nie všetky sa dnes evidujú.

23. januára je sviatok Zásnub resp. svadby Panny Márie. Sviatok sa začal šíriť z Francúzska, z mesta Chartres v 15. storočí, ktorý začali rozvíjať františkáni potvrdením pápeža od r. 1537. V Uhorsku sa postupne dostával k širokým masám cez cisársky dvor, Leopold dal korunovať svojho syna Jozefa r. 1690. práve v tento deň (Bálint 1977: 171-179).

Deň Hromníc, 2. 2 (purificatio Beatae Mariae Virginis, grécky Hypapanté) je sviatkom na pamiatku predstavenia Ježiša v kostole. Posvätená svieca je od starokresťanskej doby symbolom Ježiša, smola symbolizuje ľudskú povahu jeho osoby, svetlo zase božskú (Bálint 1977: 191-200).

25. marec, sviatok Nepoškvrneného počatia, zachytávajú najstaršie písomné pamiatky liturgie. Tento sviatok

inšpiruje dve základné modlitby, Zdravás a Anjel Pána, ktoré sú dodnes najviac uchované v slovenskom jazyku aj na jazykových ostrovoch v pozícii ľudovej religiozity. Sándor Bálint uvádza zaujímavý údaj o obyčajoch Slovákov evanjelického vyznania v Békéšskej župe, ktorí tento deň považujú za najvhodnejší na štiepenie stromov (Bálint 1977: 268-276, Krupa 1971: 137).

2. júla sa oslavuje Srpnová Panna Mária, t.j. sviatok návštevy Panny Márie u Alžbety, matky Jána Krstiteľa. Oslávenie tejto biblickej udalosti vychádzalo od františkánov v 13. storočí, všeobecne sa rozšíril sviatok o storočie neskôr.

V tomto mesiaci, 16. júla sa oslavuje ešte jeden sviatok Panny Márie, tzv. Škapulárskej. Karmeliti oslavujú pamiatku Eliáša, ktorý žil ako pustovník na Karmelitskej hore, kde sa mu v tento deň zjavila Panna Mária a darovala mu škapulár. Modlitby k Márii Škapulárskej sú známe medzi veriacimi v Mlynkoch a na Santove. V tento deň sa chodilo na púte do lokality Máriapócs (Bálint 1977: 9-29, 49-56).¹⁹

5. august je sviatkom Panny Márie Snežnej, ktorý sa šírila z Ríma. Podľa legendy zámožný bezdetný manželský pár mienil postaviť kostol. V noci jedného horúceho dňa sa im vo sne zjavila Mária a dala im na vedomie, že majú postaviť kostol na mieste, kde na druhý deň spadne sneh. Tento sen sa prisnil aj pápežovi Liberiovi. Na tom mieste skutočne postavili kostol, k obrazu Snežnej Panny Márie sa viažu zázraky (Bálint 1977: 153-156).

Nanebovzatie Panny Márie sa oslavuje 15. augusta. Kult Nanebovzatia Márie sa pestuje v Uhorsku od doby Arpádovcov. V stredoveku nadobudol početné legendické prvky, rozkvital aj v období baroku. Oslávil sa sviatok aj

¹⁹ Zľudovelé modlitby som zapísala v citovaných lokalitách na konci 1980-tych a na začiatku 1990-tych rokov.

návštevou pútnických miest, na púte sa chodilo na početné miesta: Máriabesnyő, Máriacsalád, Máriagyúd, Máriakálnok, Máriakéménd, Máriakönnye, Máriamakk, Márianosztra, Máriapócs, Máriaradna, Máriaremete, Máriavölgy (Mariantal, Marianka) (Bálint 1977: 172-190).

Medzi najznámejšie sviatky patria meniny Panny Márie 12. septembra. Márie katolíckeho vyznania oslavujú v tento deň tiež svoje meniny. Ako cirkevný sviatok vznikol pomerne neskoro, po vyhnaní Turkov z Uhorska.

Starého pôvodu je oslava Sedembolestnej Panny Márie 15. septembra. Rôznorodé umelecké žánre sú venované pripomínaniu matkinej bolesti, v Uhorsku sa uchovali pamiatky tohto kultu od raného stredoveku. Motívy oplakávania Ježiša, lúčenia sa Márie Matky s ním pod krížom, po smrti, jeho sprevádzanie na Krížovej ceste sú aj v relikvii, ktorej je publikácia venovaná, bohato zastúpené. Úcte Sedembolestnej Panny Márie bol venovaný piatočný deň týždňa. Na Slovensku je najvýznamnejším pútnickým miestom venovaným úcte Sedembolestnej Panny Márie Šaštín (Bálint 1977: 272-276, 279-286).

Tiež dva sviatočné dni sú venované Márii v októbri. 7. októbra sa oslavuje Ružencová Mária, ktorej kult sa ustáľoval od 15. storočia, na jeho formovaní mali účasť dominikáni. Október je významným mesiacom loretánskej litánie.

Kult Ružencovej Márie sa dodnes pestuje vo viacerých slovenských lokalitách s katolíckym vyznaním v Maďarsku (Šára, Senváclav – Piliszentlászló, s jeho zvyškami sa stretáme aj v Bánhide).

8. október je deň Márie Patrónky Uhorska. Na iniciatívu prímasa Kolosa Vasryho povolil tento sviatok pápež z príležitosti milénea Uhorského štátu r. 1896. Kult Márie Patrónky Uhorska siaha však hlbšie do histórie, rozvíjal sa od panovania Štefana I. Náboženské piesne náväznú na tento kult sú známe v kruhu Slovákov v Maďarsku napr. v Baňačke (Rudabányácska), jej kult sa pestuje v Pilíšskych lokalitách, najmä na Číve (Piliscsév) (Bálint 1977: 367-374).

21. novembra sa oslavuje sviatok Predstavenia Márie v kostole, ktorý bol najprv sviatkom východného, byzantského rítu, západná cirkev, so sídlom v Ríme, ho adaptovala v 14. storočí. V Uhorsku sa oslavoval už skôr, od 13. storočia (Bálint 1977: 483-486).

8. decembra končí rok sviatkom Nepoškvrneného počatia Márie, ktorý bol jedným z najväčších cirkevných sviatkov. Mária, ako od počiatku vyvolená Bohom za rodičku jeho jediného syna, Ježiša, bola osoba bez viny, na rozdiel od ostatných dcér Evy. Podľa svedectva kódexov aj tento sviatok sa dostal do Uhorska v ranom stredoveku prostredníctvom Byzantína. Kult Nepoškvrneného počatia Márie sa rozvíjal vo viacerých etapách, objavuje sa v početných podobách v kalendárnych obyčajoch tradičnej kultúry (Bálint 1977: 52-70).

Vo vianočnom cykle cirkevných sviatkov a kalendárnych obyčají tradičnej kultúry je ústrednou postavou Ježiš, jeho narodenie.

Svätá Mária Magdaléna

Postava kajúcnice Márie Magdalény je všeobecne známa. Najmä na podklade Jánovho evangélie (Ján 12, 3) sa vie o nej, že opustila nemravný život a obrátila sa ku Kristovi. Jeho nohy mastila drahými masťami a utierala ich svojimi vlasmi. Za tento čin získala omilostenie Krista, ktorý jej prisľúbil, že na jej skutok nezabudne až do vtedy, pokiaľ sa bude hlásať evanjelium vo svete.

Tradície troch postáv, Márie Magdalény, Márie z Bethánie a Hriešnice sa zjednotili už v dobe starokresťanstva v postave Márie Magdalény. V letákovkej spisbe sú bohato zastúpené príbehy o nej. Kult svätcov dvojpoľného charakteru, obrátených hriešnikov – Petra, Pavla, Magdalény sa začal vytvárať v 11. storočí.

Magdalénu si volili za patrónku najčastejšie kaderníci, výrobcovia hrebeňov, kozmetičky. Plačiaca kajúcnica je patrónka studničiek, ktorých voda lieči očné choroby (Bálint 1977: 70-76).

Svätý Rafael

Je jeden zo siedmich archanjelov. Jeho meno znamená: liek Boha. Rafael sa stal patrónom pocestných, lebo pôvodne bol ochrancom tých chorých, ktorí sa chystali na dlhú cestu – na druhý svet. Jeho kult bol naplno rozvinutý na konci stredoveku, v neskorších obdobiach občas vzplanul. Ak si niekto v 15. storočí objednal na počesť Rafaela omšu, dal žobrákom almužnu, vyvolil si ho za patróna, modlil sa k nemu, získal sľub archanjela, že ho zbaví chudoby, stesku, pokušenia, ochráni pred hnevom pánov, nepriatelia nebudú mať moc nad ním, v hodine smrti spasí jeho dušu (Bálint 1977: 397-399). Sándor Bálint cituje zaujímavý slovenský údaj z r. 1610. podľa ktorého sa človek môže zbaviť nepriateľa ak napíše na bukový list: Gabriel, Rafael a hodí ho za ním (Bálint 1977: 397).

Svätý Roch

Pochádzal z bohatej francúzskej rodiny, (1195-1227) narodili sa v MontPELLIERI. V ranom detstve stratil rodičov, svoj majetok rozdal medzi chudobnými, sám išiel na púť do Ríma. Cestou liečil v Taliansku pomocou kríža postihnutých morom. Cestou z Ríma domov aj sám podľahol epidémii. Utiahol sa v chalupke pri Piacenzi, kde ho podľa legendy opatroval anjel a prinášal chlieb pes jedného ľahkomyselného mladíka, ktorým neskôr zmenil svoju životasprávu. Roch sa preto zobrazuje so psom, ktorý mu líže dokaličené nohy. Vrátil sa domov, kde ho nespoznali, vrhli ho do väzenia, kde aj umrel. Našli pri ňom tabuľu s nápisom: koho postihne mor, nech sa modlí k Róchovi, uzdravie. Na oltárnych maľbách sa často znázorňuje spolu so Šebastiánom a Rozáliou. Ľudia sa obracali naňho ako ochrancu od morovej epidémii, stal sa aj patrónom statku. Jeho kult postupne zanikal s rozvojom lekárskej vedy (Bálint 1977: 191-194).

Svätá Rozália

V období baroku bola jednou z najpopulárnejších svätíc, ochrankyňou od nákazlivých chorôb. O jej živote máme málo údajov, jej životná dráha je popretkávaná legendou. Pochá-

dza zo Sicílie, z grófskej rodiny Sinibaldiovskej. Žila v jaskyni v blízkosti Palerma, kde umrela okolo r. 1166. Často je zobrazovaná v póze, v ktorej ju našli mŕtvu, jednou rukou pod hlavou, v druhej ruke s krížom. O rozvíjanie jej kultu v Uhorsku sa pričínal palatín Pál Eszterházy. Modlitby k nej sa objavujú od 18. storočia. Letáky s modlitbami k nej, ako ochrankyni od cholery, boli populárne v 19. storočí (Bálint 1977: 256-2622).

Svätý Šebastián

Je jedným z najznámejších starokresťanských martýrov, ktorý bol pre svoju kresťanskú vieru dvakrát zmárnený, zastrelený šípmi. Strela šípmom bola v magických predstavách predkresťanskej doby symbolom smrti. Na asociačnom podklade sa stal Šebastián už od 7. storočia ochrancom od smrteľnej strely moru. Kult Šebastiána sa rozvinul po veľkej morovej epidémii v r. 1348. V Uhorsku bol najživším po morovej epidémii r. 1522. Vo viacerých regiónoch bol uctievaný ako patrón, ochrana od moru, pádu statku aj v neskorších dobách. V 18. storočí sa objavuje jeho postava na sochách Svätej trojice, ktoré boli venované pamiatke morových epidémií. Bol obľúbeným patrónom strelcov (Bálint 1977: 160-164).

Svätý Vendelín

Je patrónom dobytka, pastierov. Podľa legendy bol írskeho pôvodu, podľa inej mienky franského. Len legenda mu pripisuje kráľovský rod. Putoval do Ríma, potom žil ako pustovník, pásol panské ovce v okolí rieky Rhôn. Kult Vendelína sa dostal do Uhorska v období baroku nemeckým prostredníctvom. K jeho rozvoju prispel aj biskup Márton Padányi Bíró (1696-1763). Predpokladá sa, že udomácnenie kultu Vendelína súvisí aj s rozšírením chovu oviec západoeurópskych plemien a s nemeckou kolonizáciou (Bálint 1977: 383-392). Slovenské súvislosti kultu Vendelína cituje aj Sándor Bálint (Bálint 1977: 390-391).

Texty predstavujú rozličné pravopisné normy češtiny a viacerých podôb slovakizovanej češtiny. Veľký počet tlačí, ktoré distribuovala škarnicovská tlačiareň predpokladá prácu s klišém. Z tohto faktu vyplýva, že letáková produkcia uchováva ortografické archaizmy. Vo vokalickom systéme sa dôsledne používa *ě*, *v* je v pozícii za *u*, za dlhé *ú* je miestami *ou* alebo *au* aj *ů*. Nedôsledne sa píše grafémy *i*, *y*, *í*, *ý*. *J* má často hodnotu *í*. Čo sa týka konsonatického systému, dôsledne sa píše *w*, ktoré má zvukovú hodnotu labiodentálneho *v*, *g* má hodnotu *j*. Prejavuje sa snaha o dôsledné používanie *ř*. *š* sa najčastejšie píše ako *šš*, vyskytuje sa aj v podobe *Ÿ*. Občas sa používa aj graféma *ğ* za *g*. Zanedbáva sa používanie diakritických znamienkov na rozlíšenie krátkych a dlhých párov vokálov, buď sa dĺžne nepíšu, alebo sa dávajú na neadekvátne miesta – možno, že sa táto prax opiera o melódie púťových piesní, resp. o spôsob odriekania modlitieb. Ťažko určiť pravidlá, podľa ktorých sa riadi používanie veľkých začiatočných písmen.

Inou otázkou je, nakoľko sa udržiavala česká výslovnostná norma. Keďže púťové piesne tlačí v súčasnosti nespievajú bánhidskí veriaci, sme odkázaní vyvodiť predpoklad na analogickom základe, zo skúseností v teréne. V Kestúci (Kesztölc) sa uchovali tlačené Pašije v slovakizovanej češtine. Rukopisné záznamy dosvedčujú, že boli vo Veľkonočný týždeň prednesené. Miestami boli v textoch české formy lexikálnych jednotiek korigované do podôb lokálneho dialektu aj v hláskoslovnej aj v morfolologickej rovine.²⁰ *Ř* sa určite vyslovovalo ako *r*, aj výslovnosť diftongu *ou*, *au* sa pravdepodobne riadila podľa pravidiel západoslovenského typu dialektu, vyslovovalo sa na týchto miestach *ú*. V bánhidskom nárečí sa vo viacerých pozíciách používa miesto palatálneho *ň* *n*, má sa

²⁰ Informácia Alexandra Jána Tótha. Por. (Tóth 2008: 317-325).

počítať s uplatnením tohto javu aj pri prednese náboženských piesní. Intonácia mohla byť ovplyvnená jednak intonačným úzom miestneho dialektu a jednak melódiou.

V textoch sa vyskytujú početné morfológické archaizmy, typický je výskyt zastaraných českých tvarov, najmä particípií. Problém priblížim príkladmi, citátmi z textov:

Z menných tvarov adjektív: *Dejž w pokoji žiwu býti*

Tvary duálu:

I. konštrukcie substantíva + adjektíva: *pláčtiwíma očima, za horama*

osobného zámena 1. osoby: *Co Swa ztratila, nawracugeš*

Archaický tvar verba 1. os. sg. prézenta: *Protož tebe k nám Zúwi*
Zbytky aoristu:

1. os. sg.: *Abych odřekna,*

1. os. pl.: *Bychme tě věčně chválili, Bychme skrz ta swatá slowa, Bychme sa věrně chystali*

Tvar 3. os. pl. zloženého minulého času: *welmi krásnou Býti*
gsou wiďeli

Prechodník prítomný:

Tvary maskulín:

on jsa Bůh od věčnosti, a pomoci gsa Jozefowi, W hrozném strachu gsa, Gsa giž zlého ducha

Přigda do kostela, Abych odřekna se zlého, na kolená klekna, Staršší zbognjk wida, Wezma ge do swé chalupy

Čekage té wýpowědi, Teofil znaje

Formy feminin a neutra: *newědouce, Dostat ge nemohouce*

Participium perfektum aktívum:

Kaupiwšši - Syn k swé matce přiššed, Wššed Božj Angel

Tvary s dôrazňovacími časticami:

Amen, toť vážně Zpívám, Spomůžet

skrze téhož, Budťež ochránci, Tehdáž, Což

V textoch sa dôsledne používajú tvary vokatívnu vo väčšom rozsahu ako v slovenčine – v zhode s českou normou: *Gezu, Kriste, Králi, Ježišši, Pane náš, Matko, Panno, Králowno, Magdaléno* a pod. nielen v prípade lexikálnych jednotiek, ktoré patria k okruhu náboženskej slovnej zásoby, aj pri apelaatívach: *hříššníci, lakomče, Smilníče, cizoložníci, zlomagče*. Časté

sú tvary s alternáciou konsonantov praslovanského pôvodu, ďalšie príklady okrem vymenovaných: *k výstraze, mé ruce*. Podobne časté sú tvary infinitívu na -ti: *státi, trásti, děkowati, obrátiti, nechati* atď.

Ako protiklad k uvedeným príkladom na archaizmy češtiny, sa môžu uviesť citáty z piesní s výraznými prvkami slovenčiny, ktoré sa radia k tematickému okruhu Panna Mária Ružencová a Radostná Panna Mária. Obidve boli vydané v Skalici u dedičov Františka Škarnicla a sú nedatované.

Príklady:

Hláskoslovná rovina: používanie tvarov s diftongmi: *zlorečenia, k tebe sa utiekame, hrieššnemu, drahé kamenie, S tebou, Keď môj cíl, Wól a osel, stúpiť k Trônu Tvojmú, Jeho vôňa líbezná*. Píše sa slovenská podoba *líbezná*, oproti českej s prehláskou *líbezná*.

Morfologické javy:

Prípona I. feminin: *Wzali deťátko sebú, S tebou*,

Prípona privlastňovacích adjektív: *Bratow*

Forma privlastňovacieho zámena: N. tvaru 1. osoby osobného zámena *môj*, D. 2. osoby: *Tvojmú*.

Forma imperatívu verba: *Primluwaj sa wždycky*.

Pozdrav: *Dobry den ti winššujem*, a ďalšie.

Najstaršie tlače vyšli v rokoch 1838 a 1839 prvá v Banskej Štiavnici, druhá v Skalici. Jazykovo sú si blízke, nereprezentujú najkonzervatívnejšiu varietu češtiny, ale ani nápadné kvantum slovakizmov neobsahujú. Všetky ostatné letáky boli vydané po prijatí štúrovčiny za jednotný moderný spisovný jazyk Slovákov. Škoda, že vyššie uvedené piesne s veľkým počtom slovakizmov sú nedatované, nemôže sa preto vyvodiť, či ide v nich o postupné vedomé presádzanie elementov slovenského jazyka do pôvodnej českej normy. Na základe celkového materiálu sa môže vo všeobecnosti konštatovať, že aj tlače z konca 1880-tych rokov sa držia češtiny, pričom štúrovčina nielenže nadobudla celonárodnú platnosť, ale zaznamenala prudký rozvoj a jej norma bola do tohto obdobia viackrát kodifikovaná (Blanár-Jóna-Ružička 1974, Žigo 2004: 74-112).

Rezultáty výskumov Anny Divičanovej, ktoré sa zameriavali na súvislosti jazyka-kultúry-spoločenstva viedli k vymedzeniu troch typov slovenských lokalít na jazykových ostrovoch v Maďarsku. Podľa jej klasifikácie patria zadunajské lokality s obyvateľstvom katolíckej konfesie do typu b, v tomto type bola prítomná slovenčina v dvoch vrstvách kultúry, v tradičnej a v cirkevnej, vo vysokej cirkevnej kultúre aj v podobe ľudovej religiozity (Gyivicsán 1993: 98, Divičanová 1999: 84). Dynamika dvoch vrstiev cirkevnej kultúry bola podmienená faktorom pomaďarčovania kanonizovaných zložiek cirkevnej kultúry.

Vo vedomí slovenskej inteligencie v Maďarsku sa všeobecne drží téza, že v lokalitách s katolíckou konfesiou po prechodnom období pokusov udomáčniť používanie bernolákovčiny sa cirkev rýchlo pomaďarčila. Moje poznatky z terénnych výskumov poukazujú na to, že proces vývoja cirkevného/obradného jazyka zadunajského regiónu vo vzťahu k spisovnej norme slovenčiny bol omnoho zložitejší. Ako dlho časovo prebiehali tieto procesy v jednotlivých lokalitách záviselo okrem vonkajších t.j. spoločenských faktorov aj od osoby farára a od vzťahu kolektívu veriacich k duchovnému životu v materinskom jazyku.

Viac-menej bolo známe, že na zadunajských jazykových ostrovoch konali službu farári, prívrženci Bernoláka, ich konkrétna tvorivá činnosť však bola menej známa. O Ondrejovi Bresztyenszkom, farárovi v Šóškúte (Sóskút) sa vedelo napr. že preložil Bernolákovu *Grammaticu slavicu* do nemčiny, ktorá bola vydaná v budínskej Univerzitnej tlačiarňi pod názvom *Slowakische Grammatik* r. 1817. V rámci Národopisného tábora, ktorý zorganizoval Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku v Šóškúte a Tárnoku (Tárnok) r. 1998, sa našiel v domácnostiach aj kancionál, ktorý zostavil Bresztyenszký.

Bol veľmi populárny, dožil sa viacerých vydaní a bol v prevádzke do r. 1977.²¹ Druhý kancionál, ktorý sa používal v Tárnoke, zostavil Jozef Hromada, miestny učiteľ.²² Rozboru jazykovej stránky „šóškútskeho“ a „tárnockého“ kancionála som venovala štúdiu, tentokrát sa obmedzím na stručné hodnotenie (Žiláková 1999: 157-167). Bresztyenszky vychádza zo základu bernolákovčiny, vzhľadom na tradície vnáša do textov aj elementy bibličtiny a v snahe priblížiť veriacim nový spisovný jazyk, adaptuje prvky štúrovčiny.

Na jeho kancionál nadväzuje Hromada, ktorý sa snaží vnášať do jazyka kancionála viac záposlovenských elementov, blízkych miestnemu dialektu. Z tohto dôvodu bol „tárnocký“ spevník v tomto mikroregióne populárnejší. Jednoznačným dokladom dynamiky prvkov vysokej cirkevnej kultúry a ľudovej religiozity z tohto mikroregiónu je zvyk chodenia s Judášom na Veľký piatok, uchovaný v Tárnoke, ktorý spracovala Anna Divičanová (Gyivicsán 1998: 358-364). Poukáže na latinské a nemecké súradnice ústredného textu, čo jednoznačne znamená, že sa o udomácnenie zvyku pričínil duchovný.

V pilišských lokalitách boli v prevádzke viaceré spevníky, ktoré doposiaľ nie sú spracované, výskumy boli venované prvkom ľudovej religiozity. V centre pozornosti boli Mlynky a Santov, pričom napr. málo skúmaná lokalita Senváclav obohatila poznatky aj na tomto poli významnejšie najmä v súvislosti s pestovaním Mariánskeho kultu v Ružencovom spolku (Žiláková 2011: 164-211).

²¹ *Pobožnosť/ kresťansko-katolícká/ v/ Modlitbách a piesňach./ Složená a vydaná/ skrze/ ctihodného P. Ondreja Bresztyenszky/ nekďajšieho kňaza Bielohradského biskupstva/ farára Šóškútskeho./ S odobrením najdost. Vicariatu Gen. Baňsko-Bystrického./ V Budapešti./ Vydáva a tlačí Koloman Rózsa a manželka 1893.*

²² *Ozvena/ Hlasu Nebeského./ aneb/ Modláca a spíváca kniha/ obzvláštne/ pre katolíkov obci Tárnok (Fejérska stolica)/ složená a spísaná skrze/ Jozefa Hromada./ teže slávnej obci organisty a hlavného učiteľa./ V slovenském a uhorském jazyku./ Z väčšej stránky vyťah z modlitebnej/ knihy volakedajšieho šóškútskeho/ Bresztyenského. Prvé vydanie: 1899.*

Kontakty s pilíšskym regiónom v oblasti cirkevnej kultúry vytvorila lokalita na Kerepešskom jazykovom ostrove, Šára (Sári). Bola preskúmaná oblasť ľudovej religiozity, terénny výskum z r. 2011 priniesol nové výsledky, ukázalo sa, že Šárania a Pilíšania chodili spoločne na viaceré pútnické miesta. Pamätali si aj letáky, ktoré sa neuchovali, nábožné piesne si z nich prepisovali do zošitov resp. na papieri. Uchoval sa aj doklad kontaktu so Skalicom, modlitebná knižka, neidentifikovateľné vydanie Šťepenej Zahrady (Žiláková 2011: 164-211).²³

Najdôležitejšie ohnivko v dotváraní poznatkov znamenajú reliky z Bánhidy. Rukopisný zošit Jána Lutringa z Bánhidy predstavuje kultivovanú podobu slovenského jazyka západoslovenského typu. Začal ho písať r. 1898. Letáky reprezentujú predchádzajúce obdobie, záznamy v tej-ktorej tlači dokladajú, že recepcia češtiny nerobila ťažkosti veriacim.

Snahu vedomého vytvárania bilingvizmu dokladá nasledujúca publikácia určená pre ženy a dievčatá: *Modliaca knižka a spevník/ s najpotrebnejšími pobožnosťami opatrená/ k potrebe/ rímsko-katolíckych kresťanov./* Usporiadal: József Masztich/ učiteľ a organista na Rákoskeresztúre/ V Budapešti/ Nákladom Svätoštefanskej spoločnosti/1906/ *Imádságos és énekeskönyv/ A legszükségesebb ájtatosságokkal ellátva/ A római katolikus keresztény hívek használatára./* Szerkesztette: Masztich József/rákoskeresztúri kántor-tanító/Budapest/Kiadja a Szent István társulat/1906.

Dvojazyčná Antifona Trojičná z r. 1913 je dokladom na formovanie sa bilingvizmu aj v ľudovej religiozite. Ľudová religiozita sa pestovala v Ružencových spolkoch, veriaci si najprv zaobstarávali púťové piesne z letákovkej produkcie a v ob-

²³ Ide o modlitebnú knižku: *Duchovníj/ Štěpená Zahrada./ obsahující/ Křesťansko=Katolícke Modlitby/ ve/ všěch Potřebách a Důležitostech velmi prospěšné. Pro ...Mužskou a Ženskou sepsané. W Skalici tiskem a nákladem...Majitel: Faldina, Dabas I. Somogyi B. út 21.*

dobí, kedy sa stali menej dostupné v slovenskom jazyku, prepisovali si ich do zošitov, niekedy po pamäti. Texty nábožných piesní dokumentujú zmeny a obmeny slovenského obradného jazyka v katolíckych lokalitách jazykových ostrovov v Maďarsku. Zachytávajú pritom aj prechodné fázy nielen jazyka, zároveň aj kultúrnych súradníc.

BEVEZETÉS

Általános információk, az anyag jellemző adatai

A Tatabánya-Bánhidai Szlovák Kisebbségi Önkormányzat 2010-ben felkért, hogy vizsgáljam meg hagyományos kultúrájuk különböző szegmenseit, majd tegyek javaslatot a feldolgozást érdemlőkre. Ez alkalommal találkoztam Berkáné Forisek Anna (sz.1928) adatközlőmmel, akivel Bánhida népi vallásosságáról, a település vallási életéről folytattunk beszélgetést.

A beszélgetéshez több szlovák nyelvű egyházi énekeskönyvet hozott magával, köztük egy igen szokatlan formájút is, amelyből a Szent Vendelhez, az állatok patrónusához szóló éneket el is énekelte. Elmondta, hogy a településen van a szentnek szobra, ehhez jártak évente körmenettel, az ének az élő hagyomány részét képezte. Vendelhez imát is mondtak.

Beszélt arról is, hogy több szlovák nyelvű, Bánhida vallási életéhez kapcsolódó relikviát is őriz otthonában.²⁴ Majd a nála tett látogatás alkalmával módom nyílt a különös könyvecske megvizsgálására, amelyről kiderült, hogy házilag, búcsújáróhelyeken árusított ponyva nyomtatványokból varrott cérnakönyv (lsd. 1. sz. kép).

E látogatásomkor csupán jegyzéket készítettem a cérnakönyv tartalmáról. A bánhidaiak ugyanis, értesülve érkezéséről, több szlovák nyelvű imakönyvet, egyéb vallásos tárgyú kiadványt vittek be az önkormányzat helyiségébe, ezeket is számba kellett vennem.

A következő alkalommal a ponyva nyomtatványokról pontos leltárt készítettem, a cérnakönyvbe való besorolás szerint vettem számba az 54 kiadványt, amelyek összesen 65 búcsújáró éneket tartalmaznak. Címszerinti felsorolásukat v.ö. a szlovák bevezetőben.

²⁴ A magyarországi szlovák nyelvszigeteken élők a cseh ill. szlovákizált cseh nyelvet is szlováknak nevezik.

A jegyzékből kiolvasható, hogy zömmel a szakolcai Skarnicl-féle nyomdából kerültek ki. Néhány darab Selmecbányán jelent meg, valamint Nagyszombaton, a nyomda felüntetése nélkül. A kiadványok illusztrációi is értékesek.

A címszerinti jegyzék egyben azt is mutatja, hogy a kiadványokat nem dátum szerint rendezték könyv formájába.

A cérnakönyvön kívül is előkerült néhány ponyva nyomtatvány különböző vallási tárgyú könyvből Forisek Anna háztartásából, valamint más bánhidai lakosok tulajdonából.

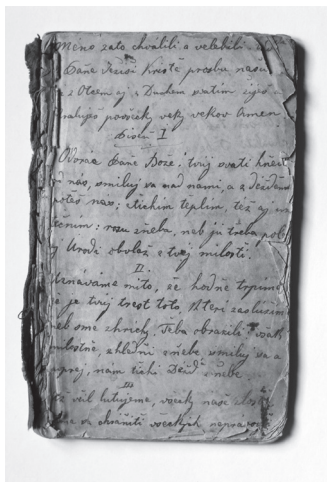
A Skarnicl-féle nyomda (lsd. 2-3. sz. kép) igen fontos szerepet töltött be a ponyva nyomtatványok terjesztésében a történelmi Magyarország területén. Összesen 1281 egyházi ének került ki a nyomdából, mindegyiknek sok kiadása ismert (Droppová-Krekovičová 2010: 33). A félnépi egyházi énekek, amelyeket búcsújáróhelyeken egy-két lapos kiadvány formájában árultak, magyar terminussal a ponyva nyomtatványok, közös európai kultúrkincset képeznek. Szlovákiában más terminus használatos e műfaj megnevezésére, a szlovák terminus magyar fordítása *röpirat*, e terminusnak azonban a magyar nyelvben más a jelentése.²⁵ E műfajhoz nemcsak vallási, hanem világi tárgyú énekek is tartoztak, a Forisek Anna családjában megőrzött anyag azonban kizárólag vallási tárgyú énekeket és imákat tartalmaz. A kiadványok félnépi, kánonon kívüli jellegére a cenzúra engedélyét igazoló megjegyzés utal (v.ö. a címjegyzéket). Az effajta kiadványok esetében ritkán van feltüntetve a szerző személye, a cérnakönyv egyetlen ilyen kiadványt sem tartalmaz. Az énekekhez nem mellékeltek kottákat. Csupán a címjegyzék 63. sz. éneke esetében található utalás a dallamra – nyilvánvalóan ismert melódiára utalt a kiadó.

²⁵ A magyar terminus az árusítás mikéntjére utal, a vallási tárgyú kiadványokat búcsújáró helyeken, a világi tárgyúakat vásárokon, sátorban, ponyváról árulták.

A kiadványok papírjának állapota aggodalomra ad okot, hiszen unikális, 177 éves kulturális emlékről van szó, a legrégebbi kiadvány dátuma 1838. Némely kiadvány szélei beszakadtak, másokat féreg rágta meg. Ez a tény is része azon érvrendszernek, amely arra készítetett, hogy a cérnakönyvet betűhű másolat formájában, szakmai elemzéssel kiegészítve antológia jellegű forrásanyagként megörökítsem.

A cérnakönyv mint családi relikvia

Adatközlőm, Forisek Anna, aki kutatásom idején a sekrestyés szerepét töltötte be a bányhidai templomban, már első találkozásunkkor megosztott néhány információt nagycsaládjá

7. Lutring János kéziratoss füzetek

egyházhoz, hitélethez való viszonyáról. A nagycsalád több tagja is Rózsafüzér kör tag volt, dédapja, Lutring János kéziratoss füzetbe jegyzett le számos éneket és imát ponyva nyomtatványokról átmásolva. Az anyag túlnyomórészt a Májusi Mária kultusz darabjait tartalmazza, amelyet betűhű átiratban Tata-bánya-Bányhida Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata és a Komárom-Esztergom Megyei Szlovák Önkormányzat támogatásával 2013-ban sikerült közreadni. A brossúrát rendkívüli érdeklődés övezte, még ugyanabban az évben megjelent javított, bővített kiadása (Žiláková 2013: 1-65, 1-73).

Forisek Anna nagybátyja, Lutring Imre (sz. 1870) Szombathelyre került a kapucínus renbe, ahol 1911-ben szerzetessé szentelték fel. Szerzetesi neve Bányhidai Lőrinc volt. A kapucínusoknál tanulta ki az úriszabó mesterséget, rendtársai, lelkészek, egyéb egyházi szolgálatban álló személyek

számára varrt ruházatot. Járt az országot, így kerülhetett el olyan távoli búcsújáró helyekre is, ahová a családtagok nehezen juthattak (volna) el. A családdal tartotta a kapcsolatot, erről főleg képeslapjai tanúskodnak. A képeslapok szövegei az üdvözlések mellett azt is dokumentálják, hogy a családtagok számára egyházi témájú kiadványokat is beszerzett és küldött. Lehetséges, hogy a családi hagyatékban meglévő brosrúrák egynémelyikét ő szerezte be, legalábbis ez a lehetőség nem zárható ki. (Jegyzéküket v.ö. a szlovák nyelvű bevezetőben.) Van köztük olyan, amelynek tulajdonosa ismert, Vajger Ilona a nagycsalád nőtagja neve van a kiadványba bejegyzve.

A nagycsalád relikviaként, albumokba rendezve őrzi Imre képeslapjait, nemcsak azokat, amelyeket ő küldött a családnak, megőrizték azokat is, amelyeket neki írtak barátai, ismerősei. A képeslapok válogatásából a 2015-ös évre falinaptárt adott ki Komárom-Esztergom Megye Szlovák Önkormányzata, a Tatabánya-Bánhidai Művelődési Központ és Tatabánya-Bánhida Szlovák Kisebbségi Önkormányzata.

Jelen publikáció más típusú családi relikviának van szentelve, a cérnakönyv feldolgozásának.

Megoldatlan kérdés marad, tekintetbe véve a ponyva nyomtatványok dátumát, milyen úton-módon kerültek a nagycsalád hagyatékába.

A ponyva nyomtatványok szövegének tartalmi elemzése

Feldolgozásuk első lépéseként az anyag osztályozását, tematikus besorolását kellett elvégezni. A már említett szerzőpáros, L. Droppová - E. Krekovičová tekintélyes, e műfajhoz tartozó szlovák anyagot dolgozott fel, tematikus katalógust készítve. (A katalógus L. Droppová munkája.) Magam is arra törekedtem, hogy e katalógus sémáját kövessem. Ugyanis a családi relikviaként megőrzött cérnakönyvben található kiadványokat a szlovák szellemi kultúra szerves részének tekintem. Annál is inkább, mivel a szerzőpáros nem csak írott anyaggal dolgozott, a

magyarországi szlovákok között végzett gyűjtőmunkák során lejegyzett anyagot is besorolták monográfiájukba. Számukra azonban rendelkezésre álltak más, elsősorban szlovák és cseh kutatók régebbi, archivált anyagai is, így a leginkább adekvát szövegtypust jelentethették meg példaként az adott témakör ill. motívum prezentálására. Mivel azonban a bányászati énekek könyv behatárolt mennyiségű szöveget tartalmaz, mind a 65 éneket katalógusba soroltam.

A szövegek a következő témaköröket képviselik: I. Szűz Mária, II. Jézus Krisztus, III. Úristen és a Szentháromság, IV. Szentekről szóló énekek, V. Bűnbánó énekek, VI. Az utolsó ítélet, VII. Szentekről szóló legendák, VIII. Elnépiesült bibliai történetek.

Az egyes témakörökön belül több motívum különíthető el.

I. Szűz Mária

I./1a. Dicsőítő énekek

Szűz Mária dicsőítése- Szűz Márii imádata, Szűz Mária üdvözlése

I./1b. Szűz Mária – mint patrónus

Szűz Mária mint közbenjáró – Kegyelem kérése a bűnösök számára általa

I./2. Rózsafüzér Királynője (Mária)

I./2a. Rózsafüzér Királynőjének dicsőítése - Rózsafüzér koszorú és kör

I./3. Örvendetes Szűz Mária

I./4. Fájdalmas Szűz Mária - Fájdalmas Szűz Máriához szóló búcsújáró énekek

I./5. Zarándokhelyek Mária tiszteletére

A) Szlovákiai és csehországi zarándokhelyek a- Frýdeki Szűz Mária, b- Hostíni Szűz Mária, c- Krtíni Szűz Mária , d- Marientáli Szűz Mária, e- Žarošicei Szűz Mária

B) Külföldi zarándokhelyek – Máriazell

I./6. Szűz Mária élete és küldetése – Szűz Mária kiválasztása

II. Jézus Krisztus

II./a-1. Jézus dicsőítése és könyörgések Hozzá

II./a-2. Jézus imádata és Jézus keresése – Jézus keresése a mennybemenetel után

II./a-3. Jézus Krisztus születése – Jézus Krisztus születésének története

II./a-4. Jézus Krisztus keresztre feszítése – Elnépiesült bibliai történet, Krisztus kínzatása, Krisztus öt sebe, Búcsú Jézustól

II./b-1. Szűz Mária búcsúja Jézustól – Búcsúzás a keresztfeszítés előtt, Búcsúzás a mennybemenetel előtt, A keresztút

II./c. Oltári szentség – Az oltári szentség dicsőítése, vágyakozás utána

III. Isten és a Szentháromság

III./1. Kegyelmes Úristen

III./2. Az Úristen dicsőítése

III./3. Az Úr akaratának való alárendelődés

IV. Szentekről szóló énekek

IV./1. Szent Anna – Szent Anna dicsőítése és kérések hozzá

IV./2. Szent József – Szent József dicsőítése

IV./3. Nepomuki Szent János – A patrónus Nepomuki János dicsőítése

IV./4. Szent Sebestyén – Szent Sebestyén mártíromsága, kérések hozzá

IV./5. Szent Rókus – Kérések Szent Rókushoz

IV./6. Szent Rozália – Szent Rozália dicsőítése, kérések hozzá

IV./7. Szent Vendel – Kérések Szent Vendelhez, az állatok patrónusához

IV./8. Kérések névtelen patrónushoz

V. Bűnbánat

V./1. A bűnbánó éneke

V./2. Kegyelmet nyert bűnösök

VI. Az utolsó ítélet

VI./1. Intés

VI./2. Az utolsó ítélet borzalmai

VII. Szentekről szóló legendák

VII./a-1. Legenda Szent Borbála életéről

VII./a-2. Legenda Nepomuki János mártíromságáról

VII./a-3. Legenda Szent Katalin életéről

VII./b-1. Szentek csodatételei – Szent Anna

VII./b-2. Legenda Szent Genováva életéről

VII./b-3. Legenda Teofilről

VIII. Bibliai történetek elnépiesült formában

A szent család útja Egyiptomba.

Az egyes szövegekben a fent felsorolt fő motívumok mellett gyakran megjelennek mellék motívumok is – leginkább Szűz Máriához szóló kérések, amelyekben közbenjárását kérik fiánál Jézusnál kegyelemért. A szövegek kifejezik a bűnösök szorongását, félelmét lelkük örök kárhozata miatt. A lélek és bűnös test párbeszéde, hasonlóan mint Jézus ígérete a megváltásra a középkori ember gondolkodásának lenyomatai. Ugyancsak a keresztény középkor eszmevilágában gyökereznek a szentekről szóló legendák, a kereszténység mártírjainak életéről szóló történetek. Számos szöveg tartalmazza bibliai történetek elemeit, népies felfogásban. Ugyancsak számos szöveg mellék motívuma tartalmaz azonos gondolatokat, ami arra utal, hogy a keresztény hit ezen elemei foglalkoztatták leginkább a keresztény hit híveinek gondolatvilágát, ezért vásárolták nagy számban az ilyen típusú szövegeket.

A cérnakönyvön kívül Forisek Anna családjában megőrződtek más ponyva nyomtatványok, ill. vallási tárgyú

szövegek is. Ezért a cérnakönyv anyagát az I. részben dolgozom fel, a további szövegeket a II. részben közlöm. Bánhidán a kisebbségi önkormányzat helyiségébe behozott énekeskönyvek lapjai közé rejtett további ponyva nyomtatványok szövegét is besoroltam e kiadványba. Ezek részint Szent Vendel helyi tiszteletét erősítik meg, másrészt dokumentálják a kétnyelvűség megjelenését a kánonon kívüli vallásosság területén a két világháború közti időszakban. Más településekből származó hasonló anyagokat is fontosnak tartottam dokumentálni a bánhidaiak mellett. Ezeket a Függelék (Dokumentok) tartalmazza.

*A ponyva nyomtatványok szövegeinek kapcsolódási pontjai
Lutring János kéziratos füzetének szövegeivel, valamint Bánhidai
Lőrinc képeslapjainak szövegével*

A kéziratos füzet egyházi énekeinek szövegei tematikájukat, motívumaikat illetően, de a nyelvi kifejező eszközök tekintetében is nagyfokú hasonlatosságot mutatnak a cérnakönyv ponyva nyomtatványaival. Teljes azonosság azonban csupán egy szöveg, a 19. szám alatt jegyzékbe vett *Na Sionské Hoře Kwítek kwete* kezdetű ének esetében állapítható meg, amely a kéziratos füzetben *Piseň o sv. P. Kateriře* címmel található meg.²⁶ Gondolati tartalmával igen közeli rokonságot mutatnak a Rózsafüzér Királynőjéhez szóló énekek²⁷, továbbá a Szűz Mária hét öröméről szólók.²⁸ Lutring János gyakrabban utal a búcsújáró énekek dallamára, a cérnakönyv szövegeinek első sorát feltüntetve. Mint fentebb említettem, bizonyára ismert dallamokról volt szó, hiszen a cérnakönyv szövegei mellé nincsenek kották mellékelve.²⁹ Más helyen a következő

²⁶ V. ö. a brossúra I. kiadásában 19. l., a II. kiadásban 26. lap. Lutring János 1899. nov. 25-én jegyezte be füzetébe.

²⁷ Brossúra: I. kiadás 15., 29., 59., 63. lapok – II. kiadás 22., 31., 67., 71. lapok – ponyva nyomtatványok: 31. számmal besorolt szöveg.

²⁸ A ponyva nyomtatvány besorolási száma: 5, brossúra I. kiadás 27. l., II. kiadás 34. l. Lutring János bejegyzése 1904. 5. 8.: Iná piseň po sv. Růženci o 7 radostách P. M.

²⁹ Brossúra: I. kiadás 22. l. – II. kiadás 30. l., a ponyva nyomtatvány sorszáma 31. O Maria Ružencová.

utalás olvasható: *Nová májová píseň pred odríkáňím sv. Rú...* Dallama mint: O Maria Růzencová naša aneb: o sv. Sebastí-
áne³⁰, vagy *Iná píseň Májová! – a hora krásná* (sic!) dallamára.³¹
A Píseň o Májovéj Královněj című ének mellett szintén utalás
található a dallamra, a *Komu sa utíkaři máme* kezdetű szerint
énekelendő. Két ponyva nyomtatvány dallamával is rokon-
vonásokat mutat, amelyekből az első „*O blahoslawené Panně
Márii*”, s első verse így hangzik *A komuž se vtecy máme*.³²

Lutring Imre levelezésének szövegei és a ponyva nyomtat-
ványok közti közvetlen kapcsolat nem mutatható ki, azonban figye-
lemre méltó az egyik képeslap verse, amelyet a szerkesztők a 2015-
ös falinaptárban a július – augusztus hónaphoz soroltak be. Lutring
Imre versének motívumai és a ponyva nyomtatványok szövegei
több rokon motívumot tartalmaznak: pl. Mária búcsúja Jézustól, Jé-
zus siratása, Jézus keresztre feszítése (a szöveget v. ö. szlovák nyelvű
bevezető).³³

*A ponyva nyomtatványok és a vallási néprajz tárgykörébe
tartozó szövegek rokonvonásai*

A problematikát a Szent Borbáláról szóló népi (archaikus,
apokrif) imák szövegein mutatom be. A népi imák a katoliku-
sok lakta szlovák településeken kerültek lejegyzésre. A szlo-
vák bevezetőben párhuzamot vonok az egyes motívumok
között. Az elemzés a középkortól terjedő Borbála kultusz ele-
meit, történelmi korszakonként való változásait reprezentálja
a vallási folklór megőrző erejének tükrében.³⁴

³⁰ *A Píseň o sv. Šebastianu* ponyva nyomtatvány száma a jegyzékben 11.

³¹ A ponyva nyomtatvány *K Panně Márii Žarošickéj* c. énekének sorszáma 23,
első verse *Horo krásná, spanilá*. A brossúra érintett helyei I. kiadás 56. l. - II.
kiadás 64. l.

³² Brossúra: I. kiadás 51.l. - II. kiadás 58. l., 43-44. sz. ponyva nyomtatvány:
*Dvě nábožné Pjsně: prvni o blahoslawené Panně Maryi, druhá o swatě Panně Bar-
boře*. W Skalicy, S powol. c. k. Cenzury.

³³ V. ö. 2015-ös falinaptár, július- augusztus hónapok.
³⁴ A ponyva nyomtatvány sorszáma 43- 44. *Dvě nábožné Pjsně: prvni o blaho-
slawené Panně Maryi, druhá o swatě Panně Barboře*. W Skalicy, S powol. c. k. Cen-
zury. A néprajzi gyűjtés filológiai adatait v.ö. szlovák nyelvű bevezető.

Forisek Anna adatközlőm adatokat szolgáltatott a Szűz Mária hét öröme motívum beépülésére a jeles napok szokásrendjébe Bánhidán. A környékbeli német településekből vették át a Kristkindel szokását, amellyel hasonlóan, mint a Betlehemesek köszönteni jártak karácsonykor. A szokást Forisek Anna elmondása alapján jegyeztem le, teljes szövegét adom közre a szlovák nyelvű bevezetővel. Ugyanő beszélt részletesen Vendel kultuszának gyakorlásáról, ápolásáról.³⁵

További, terepen gyűjtött szövegeket a Függelékben tesztek közzé.

*Adatok a ponyva nyomtatványokban
említett szentek életéhez és kultuszukhoz*³⁶

Szent Anna

Szent Anna kultuszának kezdete a 4. századra tehető, amikor a Bethesda tó partján felfedezték Mária szülőházát, majd templommá alkították át. A templom patrónusává Szent Annát választották. Szent Anna kultusza a Szent Család kultuszának kialakulásához köthető, a keresztes háborúk hívták életre. A Szentföldrért folyó harcoknak jelentős részük volt a kultusz elterjedésében. E kultusz kapcsán Szent Annát mint Mária anyját, Jézus nagyanyját, József anyósát, háromszoros özvegyet tisztelik (a folklorizálódott imákban más bibliai személyekkel is összefüggésbe hozzák személyét). A történelmi Magyarországon a 12. századtól nyer nagy hangsúlyt kultusza. Évszázadokon át a keddi napot ajánlották Annának, ünnepe dologtiltó nap volt. Anna a nők, gazdasszonyok, női

³⁵ A szövegek szlovák nyelvű lejegyzésének dátuma 2010. A Krisztkindel szokását más szlovák katolikusok lakta településekben is gyakorolták. Főképp szlovák-német együttélés eredményeként vették át a szokást, vagy intenzív interetnikus kapcsolatok révén. Ilyen települések Bánhidán kívül Perbál, Píliszentkereszt.

³⁶ A kiadvány számít a fiatalabb generációk érdeklődésére is, amelyek nem részesültek vallási oktatásban, nevelésben, ezért közöl alapvető tudnivalókat a ponyva nyomtatványokban előforduló szentekről.

munkák patrónája, továbbá olyan céheké, amelyek asszonyi léthez, munkához kötődő termékeket állítottak elő: a takácsoké, szabóké, csipkeverőké, seprűkészítőké.

A barokk korban főként a jó halál pártfogójaként tisztelték. Azonban hozzá fordultak a szegények, szűkölködők is (Bálint 1977: 95-118).

Szent Borbála

Borbála az európai keresztény kultúra legtisztetebb mártírjainak egyike. Kultusza a középkorban bontakozott ki, túlélte a reformációt, majd a barokk korban újra fellángolt. A kultusz több elemét máig megőrizte különböző európai népek népi kultúrája.

A személye körül kialakult legenda alapján a jó halál patrónusaként tisztelik elsősorban, de védőszentjévé választotta több céh is, főképp olyanok, amelyek tagjai életveszélyes foglalkozást űznek. Attribútumai közé tartozik a torony, könyv, kehely, amely fölött némelykor ostya lebeg, és palmaág. E motívumok megtalálhatók a népi (archaikus, apokrif) imák szövegeiben is. A népi imák számos, a szent életéből vett motívumot is tartalmaznak, megemlékeznek Borbáláról mint Krisztus jegyeséről, törhetetlen hitéről, mártíromságáról.

E motívumok megjelennek a magyarországi szlovákok közt lejegyzett népi imádságokban is (Bálint 1977: 17-27).

Szent Genovéa

Két Genovéa nevű szentje is van a kereszténységnek, a ponyva nyomtatvány a Barbanti hercegnő élettörténetét dolgozza fel. Genovéa férjének, Sifridusnak hirtelen hadba kellett vonulnia a Szentföldért folyó harcba, aki Golo nevű szolgájára bízta feleségét. Golo, miután Genovéa ellenállt csábításának, igaztalanul házasságtöréssel vádolta be férjénél. Genovéa, férje távollétében, fiúgyermeket szült. A férj hitt Golonak, parancsot adott szolgáinak, hogy öljék meg feleségét. A szolgák azonban megszánták Genovéát, életben hagyták. Genovéa az erdő mélyén bújt meg gyermekével.

Hat évig élt ott, az Úristen erdei állatokat küldött segítségére. A férje, visszatérte után, egy vadászat alkalmával talált rá, amelyet a három királyok ünnepén rendezett. Felismerve a csontig soványodott feleségét és fiára is rátalált. Miután felesége elmesélte történetüket, férje bocsánatát kérte, Golot pedig keményen megbüntette.

Genovéva férje templomot építtetett azon a helyen, ahol rátalált feleségére. A templom oltárán található Mária képnek csodatévő erőt tulajdonítanak.

A Barbanti hercegnő legendája a 15. században bukkan fel, szerzője feltehetően egy Benedek-rendi szerzetes volt Maria-Laachból. A történelmi Magyarországon először a magas rangú nemesség köreiben terjedt el, ismert volt pl. a Thurzó családban. A barokk korban vált ismertté alacsonyabb társadalmi rétegekben is (Bálint 1977: 136-138).

Nepomuki Szent János

Csehország védőszentje, aki a barokk kor különleges alakjává vált Közép- Európa szerte, így Magyarországon is. A legenda szerint paraszt családban született, pappá szentelték, majd a prágai dóm kanonokja lett. Elnyerte Vencel király bizalmát, a királyné gyóntatójává választotta. A gonosz Vencel királynak egy napon nem ízlett a szakács főztje, ezért nyársra kötötte és elrendelte, hogy elevenen süssék meg. Nepomuki Jánoson kívül senki sem mert szembeszállni e gonosz tettel. A király ezért börtönbe vettette és éhen szomjan kínoztatta.

A király arról is faggatta, milyen bűnököt gyónt meg neki a királyné. Nepomuki János azonban megtartotta a gyónás titkát, azért Vencel király összekötötte kezét lábát és a Moldvába dobatta. Nepomuki János kultusza a jezsuitáktól indult ki. Elsősorban mint a jó hírnév védőszentjét tisztelik, főként olyan foglalkozásokat úzók választották patrónusuknak, amelyek a vízzel állnak kapcsolatban. Azonban óvott több betegségtől is, a vízkórtól, hidegleléstől, szülő asszonyok is segítőjüknek tekintették (Bálint 1977: 370-384).

Szent József

Názáreti ács, Mária jegyese, Jézus nevelője. A kanonizált evangéliumok szűkszavúan szólnak Józsefről. Lukács evangéliuma tiszteletreméltó családfőként emlegeti, Jézus földi atyjaként, Mária férjeként. János igénytelenségét hangsúlyozza, amelyen keresztül Krisztusban kifejlődik az alázat képessége, azzal, hogy szegény családba született, elfedi isteni mivoltát. Márk csak egyszer utal Józsefre, szintén Jézus személyén keresztül, a zsidók ácsnak nevezik. Máté rámutat József érényeire, küzdelmeire az életben. A középkorban nem volt tisztelt személy. Kultuszának ápolása a Ferences rendből indult ki, különösen IV. Sixtus pápa járult ehhez hozzá jelentősen a 15. században. Később más rendek is hozzájárultak kultuszának elterjedéséhez, főként a karmeliták. Közvetítésükkel jutott el a magyar uralkodóházba, Lipót a Habsburg dinasztia és országának védőszentjévé választotta. Fiát József névre kereszteltette, példáját először a magas rangú nemesség követte, később vált a név népszerűvé alacsonyabb társadalmi rétegekben is. A Názáreti József tiszteletének hagyományai igen sokrétűek, magasabb egyházi és világi körökből indultak ki, a népi kultúra máig megőrizte számos elemét (Bálint 1977: 257-264).

Szent Katalin

Szent Katalinból kettő is van. Az egyik Siénában született (1347-1380), a dominikánus rend tagja volt, személyét az egész középkorban tisztelték. Kiemelkedő személyiség volt, Nagy Lajos királlyal is levelezést folytatott. Magyarországon mégsem terjedt el kultusza, beárnyékolta Alexandriai Katalin tisztelete, aki őkeresztény mártír volt. A róla szóló legendák nálunk is ismertek voltak. A róla szóló legendák változatai, és a hozzá szóló imádságok ponyva nyomtatványokon terjedtek a barokk kor óta. Kultuszának fennmaradását legendájának következő motívuma élte: Jézus kiválasztott menyasszonya volt, aki ígéretet tett Katalinnak, aki őhöz fog imádkozni és arra kéri, hogy járjon közben Jézusnál bűnei megbocsátásáért, bűnbocsánatot nyer.

Több céh is védőszentjévé választotta, a fuvarosok, bognárok, fazekasok, takácsok. Katalint okossága miatt diákok, egyetemek, tudósuk is gyakorta választották patrónusuknak. Bálint Sándor több Szent Katalinhoz szóló népi imát gyűjtött hazai délszláv nemzetiségiektől (Bálint 1977: 320-321, 493-504).

Szűz Mária

Szűz Mária általánosan ismert bibliai alak, élete eseményeinek több ünnepnapot szenteltek, azonban ezek mindegyikét ma nem tartjuk számon.

Január 23 - a Szűz Mária eljegyzésének ill. lakodalmanak ünnepe. Az ünnep a 15. században a franciaországi Chartres városából kezdett el terjedni, amelyet a pápa 1537. évi jóváhagyásával a ferences rendiek fejlesztettek tovább. Magyarországon fokozatosan jutott el a széles néprétegekhez a császári udvaron keresztül, Lipót ezen az ünnepnapon koronáztatta meg József fiát 1690-ben (Bálint 1977: 171-177).

Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja (purificatio Beatae Mariae Virginis, görögül Hypapanté) Jézus templomban való bemutatásának emlékére vált ünnepnappá. A megszentelt gyertya az ókereszténység kora óta Jézus személyének szimbóluma, a viasz emberi természetét jelképezi, a fény pedig isteni természetének szimbóluma (Bálint 1977: 191-200).

Március 25. a Szeplőtelen fogantatás ünnepe, amelyet már a liturgia legrébbi írásos emlékei is említenek. Ez az ünnep inspirálta két alap imádság létrejöttét, az Üdvözlégyet és az Úrangyalát. Mindkét imádság máig fennmaradt szlovák nyelven a magyarországi nyelvszigetek katolikus vallású lakossága körében a népi vallásosság elemeként. Igen érdekes adatot közöl Bálint Sándor a Békés megyei evangélikus szlovákok hagyományaiból: ezt a napot tartották a legalkamasabbnak a gyümölcsfák oltására (Bálint 1977: 268-276, Krupa 1971: 137).

Július 2. Sarlós Szűz Mária ünnepe, Szűz Mária ezen a napon látogatta meg Erzsébetet, Keresztelő Szent János anyját. E bibliai esemény megünneplését a ferences rendiek kezdeményezték a 13. században, azonban az ünnep csak egy évszázaddal később vált általánossá.

E hónapban, július 16-án van még egy Szűz Mária ünnep, a Skapulári Máriáé. A karmeliták ápolják Éliás emlékét, aki remeteként élt a Karmeli hegyen, e napon jelent meg neki Szűz Mária és skapulárét ajándékozott neki. A Skapulári Máriához szóló imákat ismerik a pilisszentkereszt-i és pilisszántói hívők. E napon jártak a máriapócsi búcsúba (Bálint 1977: 9-29, 49-56).³⁷

Augusztus 5. a Havas Boldogasszony ünnepe, amely Rómából terjedt el. A legenda szerint egy jómódú gyermektelen házaspár templomot szándékozott építtetni. Egy forró nap éjszakáján megjelent nekik Szűz Mária, és tudtukra adta, hogy azon a helyen építsék meg a templomot, ahol másnap hó hullik. Ugyanezt álmodta Libériusz pápa is. Azon a helyen valóban templom épült, Havas Szűz Mária képéhez csodatételek kötődnek (Bálint 1977: 153-156).

Szűz Mária mennybemenetele ünnepe augusztus 15. Mária mennybemenetele kultusza Magyarországon az Árpád-házi királyok idejétől élő hagyomány. A középkorban számos legendás elem tapadt hozzá, a barokk korban virágkorát élte. Az ünnep alkalmával számos zarándokhelyet látogathattak meg a hívők: Máriabesnyőt, Máriacsaládot, Máriagyűdöt, Máriakálnokot, Máriakéméndet, Máriakönynyét, Máriamakot, Márianosztrát, Máriapócsot, Máriaradnát, Máriaremetét, Máriavölgyet (Marienthal, Marianka) (Bálint 1977: 172-190).

A legismertebb Mária ünnepek közé tartozik Szűz Mária nevenapja, amely szeptember 12-re esik. A katolikus

³⁷ Az elnépiesült imákat az 1980-as évek végén -1990-évek elején jegyeztem le az említett településekben.

felekezetű Máriák ugyancsak ezen a napon ünneplik névnapjukat. Kései egyházi ünnep, a török Magyarországról való kiűzése után keletkezett.

Régi keletű azonban a Hétfájdalmas Szűz Mária ünnepe, amelynek dátuma szeptember 15.

Az anya fájdalmát több művészeti ág számos alkotása megörökíti, Magyarországon e kultusz a kora középkortól ismert. Jézus siratásának motívumait, az Anya búcsúját a keresztfá alatt halála után, kísérését a Keresztúton a cérnakönyv ponyva nyomtatványainak szövegei is tartalmazzák. A Hétfájdalmas Szűzmária tisztelétének szentelt nap péntek volt.

Szlovákiában a legjelentősebb zarándokhely, amely a Hétfájdalmas Szűz Mária tisztelétének van szentelve, Sasváron (Šaštín) található (Bálint 1977: 272-276, 279-286).

Október folyamán szintén két nap van szentelve Mária tisztelétének. Október 7-e Rózafüzér Királynőjének ünnepe, e kultusz a 15. századtól kezdve formálódott, alakulásában a dominikánusok játszottak nagy szerepet. Október a loretáni litánia jelentős hónapja.

Rózsafüzér körök napjaiban is működnek több magyarországi szlovák településen pl. Pilisszentlászlón, Sáriban, nyomaival Bánhidán is találkozhatunk.

Október 8. Szűz Mária Magyarország Patrónájának napja. Vasary Kolos hercegprímás kezdeményezésére engedélyezte Magyarországnak ünnepét a pápa 1896-ban a millennium tisztelétére. Szűz Mária Magyarország Patrónájának kultusza azonban régebbi keletű, I. István uralkodása idejére nyúlik vissza. E kultuszhoz kapcsolódó szlovák egyházi énekek ismertek a magyarországi szlovákok körében pl. Rudabányácskán, a Pilisben főként Piliscséven ápolják a Mária kultusznak ezt a változatát (Bálint 1977: 367-374).

November 21-én ünnepeljük Mária bemutatását a templomban. Az ünnepet, amely eredetileg a keleti, bizánci keresztény egyház rítusa volt, a nyugati egyház a 14. században adaptálta. Magyarországon már korábban, a 13. századtól ünnepelték (Bálint 1977: 483-486).

December 8-a Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepe, amely az egyik legjelentősebb egyházi ünnepnek számított. Máriát már fogantatásakor kiválasztotta Isten egyszülött fiának anyjaként. Ebben különbözött Éva többi leányától. A kódexek tanúsága szerint ez az ünnep is a koraközépkorban került Magyarországra bizánci közvetítéssel. Mária szeplőtelen fogantatásának kultusza több fejlődési szakaszt élt meg, a különböző fejlődési szakaszok számos eleme tovább él a hagyományos kultúra jeles napi szokásaiban (Bálint 1977: 53-70).

Az egyházi ünnepek és jeles napok karácsonyi ciklusa Jézus személye köré fonódnak, születése kap hangsúlyt.

Szent Mária Magdolna

A bűnbánó Mária Magdolna alakja széles körben ismert. Főként János evangéliuma alapján (János 12, 3) tudjuk róla, hogy felhagyott erkölcstelen életével és Krisztus felé fordult. Lábát drága kenőcsökkel kente meg, és hajával törölgette. E cselekedetért bűnbocsánatot nyert Krisztustól, aki ígéretet tett neki, hogy nem felejtí el ezt a tettét mindaddig, amíg az evangéliumot hirdetni fogják a világon. Mária Magdolna alakjában egyesült már az ókereszténység korában három nőalak hagyománya, Mária Magdolnáé, Bethániai Máriáé és a Bűnösé. A ponyvairódalom bővelkedik a róla szóló apokrif történetekben. A kétarcú szentek, megtért bűnösök kultusza a 11. században kezdett kialakulni, Péteré, Pálé, Magdolnáé. Magdolnát leggyakrabban fodrászok, fésűkészítők, kozmetikusok választották védőszentjüknek. A könnyező bűnbánó szent a szembetegségeket gyógyító források patrónusa is (Bálint 1977: 70-76).

Szent Raffael

A hét arkangyal egyike. Nevének jelentése: Isten orvossága. Raffael az útonjárók patrónusa, eredetileg azon betegek védőszentje volt, akik nagy útra - a másvilágra készültek. Kultusza a középkor végén virágzott, a későbbi évszázadokban többször háttérbe szorult, majd újraéledt. A 15. században ha valaki Raffael tiszteletére misét rendelt, alamizsnát adott

a koldusoknak, továbbá Raffaelet választotta védőszentjéül és imádkozott hozzá, elnyerte az arkangyal ígérését, hogy megszabadítja őt a szegénységtől, szorongástól, kísértéstől, megvédi az urak haragjától, ellenségeinek nem lesz felette hatalmuk, és halálának órájában megvédi lelkét a kárhozattól (Bálint 1977: 397-399). Bálint Sándor érdekes adatot idéz szlovák területről 1610-ből, mely szerint az ember úgy szabadulhat meg ellenségétől, ha felírja egy bükkfa levelére: a Gábrriel, Raffael neveket, majd az illető után veti (Bálint 1977: 397).

Szent Rókus

Montpellierben született gazdag francia családba (1195-1227). Szüleit kora gyermekkorában elvesztette, majd szétosztotta vagyonát a szegények között. Maga zarándokútra indult Rómába. Útközben Olaszország területén pestisben szenvedőket gyógyított a kereszt erejével.

Amikor Rómából hazafelé tartott, maga is elkapta a járványt. Piacenza mellett egy kis kunyhóban húzta meg magát, ahol a legenda szerint egy angyal gondoskodott róla egy léha fia-taleMBER kutyája által, aki kenyeret hordott neki. Majd az eset hatására a fiataleMBER megváltoztatta életvitelét. Rókust a legenda alapján kutyával szokás ábrázolni, amely a szent sebes lábát nyaldossa. Hazatérvén nem ismerték fel Rókust, börtönbe vetették, ott lelte halálát. Holtteste mellett egy táblát találtak felirattal: aki pestisben betegszik meg, imádkozzon Rókushoz, meggyógyul. Az oltárképeken gyakran ábrázolják Rókust Sebestyénnel és Rozáliával együtt. Az emberek mint pestis ellen védő patrónus-hoz imádkoztak hozzá, emellett az állatok védőszentjének tartották. Kultusza fokozatosan szűnt meg az orvostudomány fejlődése előrehaladtával (Bálint 1977: 191-194).

Szent Rozália

A barokk korban egyike volt a legnépszerűbb női védőszenteknek, a fertőző betegségektől óvott. Életéről kevés adat maradt fenn, életét átszövik legendájának elemei. Szicíliában született, a Sinibaldi grófi családból. Egy barlangban élt Palermo közelében,

ahol 1166 körül halt meg. Gyakran ábrázolják őt abban a pózban, amelyben holttestére ráleltek, egyik kezével a feje alatt, másik kezében keresztet tartva. Magyarországi kultuszának elterjedéséhez nagyban hozzájárult Eszterházy Pál nádor. A 18. századtól jelennek meg a hozzá szóló imák.

A ponyván terjesztett imák, amelyek Rozáliához mint a kolera ellen védelmet nyújtó védőszenthez szóltak, a 19. században örvendtek nagy népszerűségnek (Bálint 1977: 256-262).

Szent Sebestyén

Egyike a legismertebb ókeresztény mártíroknak, akit keresztény hite miatt kétszer is elpusztítottak, lenyilaztak. A nyílvesző a kereszténység előtti idők mágikus képzeiben a halál jelképének számított. Sebestyén már a 7. század óta a pestis halálos nyilától óvott. Kultusza az 1348. évi nagy pestisjárvány után virágzott fel. Magyarországon az 1522-es pestisjárvány után élte virágkorát. A későbbi korokban is a pestis elleni védőszentként, és a marhavész patrónusaként tisztelték. A 18. századtól jelenik meg alakja a Szentháromság emlékműveken, amelyeket a pestisjárvány emlékére emeltek az országban. Gyakran választották védőszentjüknek a lövészek is (Bálint 1977: 160-164).

Szent Vendel

Az állatok és a pásztorok védőszentje. A legenda szerint ír származású, más vélemények frank származásúnak tartják. Csupán a legenda szerint királyi ház leszármazottja. Elzarándokolt Rómába, majd remeteként élt, a Rajna vidékén az uraság birkanyáját őrizte. Vendel kultusza a barokk korban német közvetítéssel került Magyarországra. Elterjedéséhez Padányi Bíró Márton püspök (1696-1763) nagyban hozzájárult. Feltételezések szerint Vendel kultuszának magyarországi elterjedése összefügg a nyugati juhajták tenyésztésének meghonosodásával, továbbá a németek letelepedésével. (Bálint 1977: 383-392). Vendel kultuszával kapcsolatban Bálint Sándor több szlovák vonatkozást közöl (Bálint 1977: 390-391).

A ponyva nyomtatványok nyelvezete

A szövegek nyelvezete a cseh nyelv, valamint a szlovakizált cseh változat különböző helyesírási normáit tükrözi. Mint arról már történt említés, a Skarnicl-féle nyomda igen nagy mennyiségű kiadványt terített, s ez a tény feltételezi, hogy nyelvi klisékkel dolgoztak a szedők. A klisé használat tényéből következik, hogy a ponyva nyomtatványok nyelvezetét helyesírási archaizmusok jellemzik. Következetes a *ě* magánhangzó használata, a *v* más-salhangzó *u*-t jelöl. Váltakozó az *ú*, *ou*, *au* és *ũ* használata. Nem mutat következetességet az *i*, *y*, *í*, *ý* grafémák írása. A *j* gyakran *í*-t jelöl. Ami a mássalhangzók jelölését illeti, a labiodentális *v*-t következetesen *w* graféma jelöli, a *g* hangértéke *j*. A szövegek *ř* mássalhangzó esetében is következetes használatra törekszenek. Az *š*-t leggyakrabban *řř* jelöli, azonban az *Ť* grafémának is ugyanez a hangértéke. Némelykor a *a* *d'*-t *ğ* jelöli. Nem következetes a magánhangzók hosszúságát jelző diakritikus jelek használata, gyakran maradnak le, vagy kerülnek nem megfelelő helyre. Lehetséges, hogy ez a gyakorlat a zarándoklatok alkalmi egyházi énekeinek dallamához, vagy az imák mondott változatainak hangsúlyúlyozási úzusához igazodik. Nehéz továbbá felfedezni szabályszerűséget a nagybetűk írásában.

Az írott szövegből nem lehet következtetni arra, mennyire tartották be a hívek a cseh kiejtési normákat. Annál is inkább, miután már maga a bánhidai közösség sem énekel jelenleg a fennmaradt énekeket. Némi támpontot adhat a terepen végzett kutatások tanúsága. Kesztlöcön a 2001-es Néprajzi tábor alkalmával a katolikus templomban rábukantunk szlovakizált cseh nyelven nyomtatott Passiójáték néhány példányára, amelyet a kesztölcciek nagypénteken adtak elő. A szövegben kézírással bejegyzések találhatóak, amelyek a cseh lexikális elemeket a helyi szlovák nyelvjáráshoz igazítják.³⁸ Ezek alapján nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy a bánhidaiak is *r*-t ejtettek a *ř* helyén, az *ou*, *au* diftongust pe-

³⁸ Tóth Sándor János szóbeli közlése. V.ö. továbbá a következő írását (Tóth 2008: 317-325).

dig hosszú *ú*-nak. A bánhidai szlovák nyelvjárás sajátossága, hogy a palatális *ň*-t némely pozícióban *n* váltja fel. E sajátos vonás bizonyára érvényesült az egyházi énekek előadásában is. Az intonációt részben a dallam, részint a helyi nyelvjárás úzusa befolyásolhatta.

A szövegek számos morfológiai archaizmust tartalmaznak, különösen a cseh particípiumok használata tartozik a jelenségek ezen körébe. Az egyes jelenségekre, amelyek ma már a modern cseh nyelvből évszázadokkal korábban kihaltak ill. csak igen ritkán fordulnak elő, a szövegekből hozok példát:

A melléknévek rövid, főnévi ragozású alakja: *Dejž w pokoji žiwu býti*

A duális (kettős eset)

főnév + melléknévi konstrukció eszközhatározó eset ragja: *pláčtiwíma očima, za horama*

a személyes névmás első személyének alakja: *Co Swa ztratila, nawracugesš*

jelen idejű igealak, egyes szám, első személyben: *Protož tebe k nám Zúwi*

Aorisztosz (elhalt egyszerű múlt idő) maradványok:

egyes szám 1. személy alakja: *Abych odřekna,*

többes szám 1. személyű formái: *Bychme tě věčně chválili, Bychme skrz ta swatá slowa, Bychme sa věrně chystali*

az összetett múlt idő többes szám 3. személyének archaikus formája: *welmi krásnou Býti gsou wiďeli*

Példák a jelen idejű igenévre

Hímnemben:

on jsa Bůh od věčnosti, a pomoci gsa Jozefowi, W hrozném strachu gsa, Gsa giž zlého ducha

Přigda do kostela, Abych odřekna se zlého, na kolená klekna, Staršší zbognjk wida, Wezma ge do swé chalupy

Čekage té wýpowědi, Teofil znaje

Nőnemben és semlegesnemben: *newědouce, Dostat ge nemo-houce*

Participium perfektum aktívum:

Kaupiwšši - Syn k swé matce přiššed, Wššed Božj Angel

A megerősítő funkciójú partikulák archaikus alakjai:

*Amen, toť vážně Zpívám, Spomůžet
skrze téhož, Buďtež ochránci, Tehdáž, Což*

Eltérően a szlovák úzustól az egyes szövegekben gyakoribbak a megszólító eset, a vokatívusz alakok, használatuk a cseh nyelvi normához igazodik: *Gezu, Kriste, Králi, Ježíšši, Pane náš, Matko, Panno, Králowno, Magdaléno* stb. Nem csak a vallási tárgyú szövegekben gyakori előfordulású tulajdonnevek estében fordulnak elő, a köznevek közt is számos példa található a jelenségre: *hříššníci, lakomče, Smilníci, cizoložníci, zlolagče*. Gyakoriat továbbá az ósszláv hangváltozásokat tartalmazó lexikális elemek, a fenti példákön kívül továbbiak: *k wýstraze, mé ruce*.

Hasolnlóan gyakoriak az infinitívusz (fónévi igenév) *-ti-re* végződő alakjai, ami szintén archaikusabb nyelvi állapotot tükröz: *státi, třásti, děkowati, obrátiti, nechati* stb.

A cseh nyelvi archaizmusok mintegy ellenpólusát képezik a szlovakizmusok, amelyek a következő témakörökbe sorolt egyházi énekekből adatulhatók: Rózsafűzér Királynője, Örvendetes Szűz Mária. Mindkét szöveg a Skarnicl-féle nyomdából került ki, dátum nélkül.

Példák:

A hangtan területéről a legmeggyőzőbb példák a diftongusokat tartalmazó szóalakok: *zlorečenia, k tebe sa utiekame, hrieššnemu, drahé kamenie, S tebou, Keď môj cíl, , Wól a osel, stúpiť k Trónu Twojmu, Jeho vôňa líbezná*. A *líbezná* forma szlovák a cseh *líbezná* alakkal szemben.

Morfológiai jegyek:

A nőnemű névmások istrumentálisz ragjai: *Wzali deťátko sebú, S tebou,*

A birtokos melléknév *Bratow* formája, továbbá a birtokos névmások alakjai: *môj* (egyes szám, első személy, alanyeset) *Twojmu* (egyes szám második személy, datívusz).

Szlovakizmus az ige felszólító módja: *Primluwaj sa wždycky*. Ide tartozik a köszönés formája:

Dobrý den ti winsšujem stb.

A legrégebbi kiadványok 1838, 1839-ből datálódnak, az első Selmecbányán, a második Szakolcán jelent meg. Nyelvezetük közelálló, nem a cseh nyelv legarchaikusabb változatát reprezentálják, azonban nem tűnnek ki a szlovákizmusok számával sem.

A többi nyomtatvány az egységes modern szlovák irodalmi nyelv (štúrovčina) elfogadása után látott napvilágot. E tekintetben sajnálatos, hogy a fentebb elemzett, számos szlovákizmust tartalmazó két ének nem tartalmazza a kiadás évét, ugyanis ennek hiányában nem lenne hiteles az a megállapítás, hogy tudatosan került be az eredeti cseh szövegbe a jelentősebb számú szlovák nyelvi elem. Általánosságban azonban kijelenthető, hogy az 1880-as évek kiadványai is megtartják a cseh nyelvi alapot, amikorra már a Štúr által alkotott irodalmi nyelv végérvényesen betöltötte az egységes szlovák irodalmi nyelv funkcióját, nagymértékű fejlődésnek indult, sőt, túl volt már komolyabb kodifikációs reformokon is (Blanár-Jóna-Ružička 1974, Žigo 2004: 74-112).

Gyivicsán Anna kutatásai, amelyek során az anyanyelv-kultúra-közösség kapcsolatát vizsgálta, rámutattak arra, hogy a magyarországi szlovák települések a fentebb összefüggések tükrében három csoportba sorolhatók. Osztályozása szerint a dunántúli katolikus felekezetű települések a b típusba tartoznak, e típusban a szlovák nyelv a kultúra két rétegében volt jelen, a hagyományos kultúrán kívül a vallási kultúrában is, mind a hivatalos, magas egyházi kultúrában, mind a népi vallásosság területén (Gyivicsán 1993: 98, Divičanová 1999: 84). A vallási kultúra két rétegének dinamikáját a kanonizált egyházi kultúra magyarosítási törekvései határozták meg.

A magyarországi szlovák intelligencia köreiben tartja magát az a nézet, hogy a katolikus felekezetű települések egyházi nyelve egy rövid időszak után, amikor is a Bernolák-féle irodalmi nyelvi kísérletet igyekeztek bevezetni, igen gyorsan elmagyarosodott.

Saját kutatásaim azt mutatják, hogy a nyelvsváltás kérdése a dunántúli régióban sokkal összetettebb folyamat volt. Milyen hosszú időszakot ölelt fel egyes települések

esetében, részben külső, társadalmi tényezőktől függött, jelentősen befolyásolta azonban a lelkipásztor személye is, továbbá a hívők (egyéni és kollektív) viszonya az anyanyelvi (szlovák nyelvű) lelki élethez.

Többé-kevésbé ismert tény, hogy a dunántúli nyelvszigeten szolgálatot teljesítő papok közt többen Bernolák hívei voltak, konkrét tevékenységük azonban alig ismert.

A sósokúti tiszteletesről, Bresztyenszki Andrásról tudott pl. hogy németre fordította Bernolák *Grammatica slavica* c. munkáját, amely fordítás a budai Egyetemi Nyomdában látott napvilágot *Slowakische Grammatik* címmel 1817-ben. A Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete szervezésében 1998-ban Sósokúton és Tárnokon rendezett Néprajzi tábor alkalmával több háztartásból előkerült az az énekeskönyv, amelyet Bresztyenszki állított össze, s amely igen népszerű volt, ennél fogva több kiadást is megért. 1977-ig volt használatban.³⁹ A másik énekeskönyvet, amely elsősoban Tárnokon volt használatos, a helyi tanító, Jozef Hromada állította össze.⁴⁰ A „sósokúti” és „tárnoki” énekeskönyvek nyelvezete elemzésének külön tanulmányt szenteltem, úgy vélem, ezúttal elegendő tömör értékelést adnom róluk (Žiláková 1999: 157-167). Bresztyenszki a Bernolák alkotta irodalmi nyelvet veszi alapul, azonban a hagyományokra tekintettel a korábbi korszakot fémjelző bibliai cseh nyelv elemeit is beemeli nyelvezetébe, emellett törekszik arra is, hogy közelebb hozza a hívők számára a középszlovák alapú új irodalmi nyelvet is, adaptálva némely elemét.

³⁹ *Pobožnosť/ kresťansko-katolícká/ v/ Modlitbách a piesňach./ Složená a vydaná/ skrze/ ctihodného P. Ondreja Bresztyenszky/ nekďajšieho kňaza Bielohradského biskupstva/ farára Šošokútského./ S odobrením najdôst. Vicariatu Gen. Baňsko-Bystrického./ V Budapešti./ Vydáva a tlačí Koloman Rózsa a manželka 1893.*

⁴⁰ *Ozvena/ Hlasu Nebeského./ aneb/ Modláca a spíváca kniha/ obzvoláštne/ pre katolíkov obci Tárnok (Fejérska stolica)/ složená a spísaná skrze/ Jozefa Hromada./ tejže slávnej obci organisty a hlavného učiteľa./ V slovenském a uhorském jazyku./ Z väčšej stránky výtah z modlitebnej/ knihy volakedajšieho šošokútského/ Bresztyenského. Prvé vydanie: 1899*

Ami a „tárnoki“ énekeskönyvet illeti, Hromada közli is, hogy munkájának nagy része Bresztyenszki anyagán alapszik, szembeötlő viszont az a törekvése, hogy olyan típusú nyugatszlovák nyelvjárási elemeket emel be nyelvezetébe, amelyek közelítenek a tárnoki nyugatszlovák típusú nyelvjáráshoz. Éppen ezért a „tárnoki“ énekeskönyv nagyobb népszerűségnek övendett ebben a mikrorégióban.

A magas egyházi kultúra és a népi valóságosság elemeinek dimikáját példázza a Júdászordás szokása nagypénteken. E tárnoki szokást Gyivicsán Anna dolgozta fel és adta közzé (Gyivicsán 1998: 358-364). Kutatásaiban egyebek mellett arra az eredményre jutott, hogy e szokás korábbi szlovák nyelvből készített magyar fordítása mellett létezik latin és német szövegpárhuzama is, ami arra enged következtetni, hogy szerzője egyházi személy lehetett.

A pilisi szlovák településekben több énekeskönyv volt használatban, azonban ezen a nyelvszigeten elsősorban a népi vallásosság területén folytak mélyebb kutatások, az énekeskönyvek elemzése a jövő feladta. A nyelvszigeten folyó kutatások elsősorban Pilisszentkereszt és Pilisszántó kultúrájára fókuszáltak, kevésbé kutatott pl. Pilisszentlászló, ahol igen értékes anyaghoz jutottunk a Mária kultuszt illetően, továbbá a helyi Rózsafüzér körök működésének vizsgálata kapcsán (Žiláková 2011: 164-211).

A pilisi térséggel komoly kulturális kapcsolatot alakított ki és ápolt a kerepesi nyelvszigeten fekvő Sári. Erre több közös vonás utalt már korábbi, a népi vallásosság területét érintő kutatások kapcsán, azonban a 2011-es Néprajzi tábor új összefüggéseket tárt fel: a sáriak és pilisiek közös zarándokhelyekre jártak. A sáriak is emlékeztek a ponyva nyomtatványokra, azonban a pár lapos kiadványokról füzetekbe írták át a szövegeket, vagy tartósabb papírlapokra. Megőrződött valamely háztartásban olyan imakönyv is, amely adalékkul szolgál a Szakolcával való kapcsolatra, a Šťepená Zahrada

nem túl jó állapotú példánya, éppen emiatt nem állapítható meg, melyik kiadásról van szó (Žiláková 2011: 164-211).⁴¹

Azonban a legfontosabb láncszemet a kérdés tisztázása szempontjából a bánhidai relikviák jelentik. Lutring János kéziratos füzete, amelybe 1898-ban kezdett egyházi énekeket másolni, nyugatszlovák típusú kultivált nyelvváltozatot képvisel. A ponyva nyomtatványok az ezt megelőző időszakról tesznek tanúbizonyságot, egyik-másik bejegyzést is tartalmaz, ami azt bizonyítja, hogy használatban voltak és a híveknek nem jelentett nehézséget a cseh ill. szlovakizált cseh nyelvváltozat megértése és reprodukálása, akár emlékezetből.

Ugyancsak bánhidai háztartásokból kerültek elő ima- és énekeskönyvek, amelyek a tudatos kétnyelvűség kialakítása céljából kerültek kiadásra: *Modliaca knížka a spevník/ s najpotrebnejšími pobožnostními opatrená/k potrebe/ římsko-katolických křesťanov./* Usporiadal: József Masztich/ učitel a organista na Rákoskeresztúre/ V Budapešti/Nákladom Svätoštetfanskej spoločnosti/1906/ *Imádságos és énekeskönyv/ A legszükségesebb ájtatosságokkal ellátva/ A római katolikus keresztény hívek használatára./*Szerkesztette: Masztich József/rákoskeresztúri kántor-tanító/Budapest/Kiadja a Szent István társulat/1906.

Az 1913-ból származó két nyelven megjelentetett Antifona Trojičná további adat a kétnyelvűség kialakítására való törekvésre, nemcsak a hivatalos egyház nyelve, hanem a népi vallásosság területén is.

A szlovák nyelvű népi vallásosság színterei a Rózsa-füzér körök voltak, a hívők zarándoklataik alkalmával megvásárolták a szlovák nyelvű félhivatalos, ám cenzúra által ellenőrzött ponyva nyomtatványokat, majd amikor beszerzésük nehézkesé vált, füzetekbe, papírlapokra jeyezték le

⁴¹ V.ö: „A következő imádságos könyvről van szó: *Duchovníj/ Štěpená Zahrada,/ obsahující/ Křesťansko=Katolícke Modlitby/ ve/ všech Potřebách a Důležitostech velmi prospěšné. Pro ...Mužskou a Ženskou sepsané. W Skalici tiskem a nákladem...*Tulajdonosa: Faldina, Dabas I. Somogyi B. út 21.

szövegeiket, némelykor emlékezetből. Ezen egyházi énekek és imák szövegei egyaránt dokumentumai a szlovák szakrális nyelv változatainak és változásainak a magyarországi szlovák nyelvszigetek katolikus településein. Dokumentálják egyben a nyelvi és kulturális átmenetek egyes fázisait.

Konklúzióként levonható, hogy a szlovák nyelv standardizált nyelvváltozatainak kérdése a katolikusok lakta dunántúli nyelvszigeteken ugyanolyan összetett probléma, mint az alföldi evangélikus felekezetű közösségek esetében.

PRVÁ ČASŤ

TRIEDENIE MATERIÁLU PODĽA KATALÓGU ĽUBICE DROPPOVEJ

I. PANNA MÁRIA

I./1. Oslavné piesne

I./1-a. Oslava Panny Márie

Vyznania lásky k Panne Márii

A: Vyznanie lásky k Panne Márii, vymenúvanie jej cností, výzva na jej uctievanie a k účasti na púťach na mariánske pútnické miesta, prosby k nej.

B: Pieseň složená ku väčšej chvále Panně Marii.

W Slalici, u dědičů F. Škarnicla.

C: *Ze wššech negkrásněgššj*

1.

Ze wššech negkrásněgššj gá milou mám,
Genom že k nj cestu dalekou mám;
Ona bydlí za horama:
Matka Krista Pána, milenka má.

2.

Ze wššech negkrásněgššj gá milou mám,
To mně těššj, že k nj nechodjm sám,
Chodj nás tam tisjce,
Wěrných milownjků gešště wjce,

3.

Ze wššech negkrásněgššj gá milou mám,
Chtěgj gi knížata i cjsař pán.
Gá gj obzwláššt' budu,
Dokud swoge oudy nosit budu.

4.

Ze wššech negkrásněgššj gá milou mám,
Chtěgj gj angelé, ctj gi Bůh sám;
A gá bjdný čerwjek země
Proč bych nemilowal ctné Marie?

5.
Ze wššech negkrásněgššj gá milou
mám,
To mně těššj že se ljbj i wám,
Protož si gj wážit budu,
Nikdy gi milowat nepřestanu.
6.
Ze wššech negkrásněgššj gá milou
mám,
Na lidské posměchy pranic nedbám!
Ať mně gak chce ten swět tupj,
Gá nechci Marii opustiti.
7.
Ze wššech negkrásněgššj gá milou
mám,
Wěřte mně, gá o nj rád rozmlouwám;
Tedy když gsme pohromadě,
Wolegte k Marii se mnou wěrně.
8.
Kde gsi má milá holubičko?
Po tobě wždy toužj mé srdečko.
Kde gsi? kde gsi? ó Maria!
Růžičko spanilá moge milá.
9.
Netaž se poutníčku dlouho na mě,
Wždyť gá zde přebýwám w Božjm
chrámě,
Chci ti milost uděliti,
Hřichů odpuštěnj wyprositi.
10.
Ach slyš celý swět tato slowa,
Které ke mně prawj milenka má:
Že mně milost uděluje,
Za mé hřichy wždycky oroduje.
11.
Protož w stálé lásce chci trwati,
Marii nad wššecky milowati,
Nad nás, wy křesťanské panny,
Neb gest negwěrněgššj mezi námi,
12.
Pročež nynj wolám ke každému,
Měg ke mně lásku gen gak k blžnjmu,
Tak gak nám gi Bůh nakládá,
Gináč srdce žádat nesmj, nemá.
13.
Ach proste přátelé wššichni se mnou,
Ze wššech negbohatššj milenku mou,
Ať gá mohu w slibu státi,
Marii ctjt, chwálit, milowati.
14.
Prosjm tě Maria skrz tento hlas,
Ochraň tělo i dušši po wššečen čas,
Orodug za nás wššecky,
Zwláště za duššičky w swém očistci.

15.

Ty gá w mé paměti stále nosjm,
W každém shromážděnj za ně prosjm,
By skrz twoge přimlouwánj
Dosáhly od Boha smilowánj.

16.

Konečně Maria, Matko Božská,
Přjčino radosti, hwězdo mořská!
Swiř nám přes most do věčnosti,
Tak máme na twogj lásce dosti;
Tam kde hoří lásky plamen,
Budem chwáliti Boha věčně. Amen.

D: Mária s dieťaťom na rukách vo venci.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli:40.

Pozdravenie Panny Márie

A: Pozdravenie Panny Márie, oslava jej vlastností a cností,
prosba k nej – orodovnici.

B: Wraucná Píseň k Panně Maryi.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1885.

C: *Zdráwa bud' na stotisickrát*

1.

Zdráwa bud' na stotisickrát,
Marya,
Od Angelůw pozdrawena
Králowna:
Marya, Marya, ó Marya
Králowna!

2.

Milosti gsi Boží plná
Marya,
Nad vššecky Swatí wywýššená
Králowna:
Marya, Marya, ó Marya
Králowna!

3.

Pán Bůh s tebou, Panno mocná,
Marya,
Duchem Swatým zastíněná
Králowna:
Marya, Marya, ó Marya
Králowna!

4.

Požehnaná's nad všše ženy
Marya!
Požehnaný plod twůg swatý

Kráľowna:
Marya, Marya, ó Marya
Kráľowna!
5.
Gežíš Kristus, Syn twúg milý,
Marya,
Genž se wtělil pro nás hříššných
Kráľowna!
Marya, Marya, ó Marya
Kráľowna!
6.
Pros za nás, ó Matko Boží,
Marya,
Nyní i w hodinu smrti,
Kráľowna:
Marya, Marya, ó Marya
Kráľowna!
7.
Amen, ať se nám tak stane,
Marya,
Twým dítkám, gak si žádáme,
Kráľowna!
Marya, Marya, ó Marya
Kráľowna!

Troge padnutí
k nohám Panny Marye.

Stotisíkrát buď pozdrawena,
ó Marya! skrze neysladší Srdce
Gežíše Krista, naď sníh bílé
Lilium neyswětější Trogice.

Stotisíkrát buď pozdrawe-
na, ó Marya! skrze neysladší
Srdce Gežíše Krista, blišštící
se Růže nebeských rozkošší.

Stotisíkrát buď pozdrawe-
na, ó Marya! skrze neysladší
Srdce Gežíše Krista wonná
Fialo audolí pokory.

Tjnto trogím k nohám pa-
dnutím ctím a chwálím tebe, ó
požehnaná Matko Pána a
Špasitele našeho Gežíše
Krysta! a pokorně prosím
abys mi ráčila při poslední ho-
dině žiwota mého přítomna
býti a za mne u Boha dobro-
tíwého orodowati. Amen.

D: Mária so späťmi rukami k modlitbe, s glóriou nad hlavou.

F: Text piesne je doplnený modlitbou. Poradové číslo textu v
pramennom materiáli: 30.

A: Pozdravenie oltárnej sviatosti, bohorodičky, matky Panny Márie, oslava jej vlastností a prosby k nej - ochrankyni.

B: Nábožná Pseň k Panne Marii.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1884.

C: *Tisjckrát buď pozdrawená.*

Tisjckrát buď pozdrawena,
Swátost oltárnj,
Nepošškwrněné početj,
Marie Panny,
Bud' od nás wššech uctěný,
Chwálený, zwelebený,
Gežjší w swátosti skrytý,
Nám zde k uctěnj.

Pozdrawena buď Králowno,
Panno Maria,
Nebe, země Cjsařowo,
Matičko milá.

O Maria, Maria! Ty gsi milo-
sti plná, Přimlouwej se a
pros za nás U twého Syna.

Zdrawás Králowno milosti,
Panno Maria,
Ty's žiwot, pramen sladkosti
Matičko milá. O Maria...

Ty's počatá bez pošškwrnj
Panno Maria,
Twá milost hřchy wymluwj
Matičko milá. O Maria...

Důstogná matko Kristowa,
Panno Maria,
Bud' nám Panj milostiwá,
Matičko milá. O Maria...

O Matičko neporušená
Panno Maria!
Ty gsi wššecka utěššená,
Matičko milá. O Maria...

Matko krásná Stwořitele,
Panno Maria,
Učiň nám ho těššitele,
Matičko milá. O Maria...

Matko slawná Spasitele,
Panno Maria,
Pros za nás Wykupitele,
Matičko milá. O Maria...

O Matko neporušená
Panno Maria!
Od hřjchu nepošškwrněná,
Matičko milá. O Maria...

Ty gsi Panna neymoudřegššj,
Panno Maria!
Wešškeré cti neyhodněgššj,
Matičko milá. O Maria...

Tebe nelze dost chwáliti,
Panno Maria,
A mocnost twou welebíti
Matičko milá. O Maria...

Přjčino našši radosti
Panno Maria,
We wššem naššem protiwenstwj
Matičko milá. O Maria...

Ty's uzdrawenj nemocných,
Panno Maria,
Ty's outočisté nás hřjšných,
Matičko milá. O Maria...

Zarmoucených potěššenj,
Panno Maria,
Ty's křesťanů spomoženj,
Matičko milá. O Maria...

Pros za nás orodownice,
Panno Maria,
Ty's křesťanů pomocnice,
Matičko milá. O Maria...

S pláčem my woláme k tobě,
Panno Maria,
O wysliš nás w této době
Matičko milá. O Maria...

Wysliš skrouššené wolánj,
Panno Maria,
Twých djtek nařjkánj,
Matičko milá. O Maria...

Gestli září oka swého,
Panno Maria,
Do oudolj slzawého,
Matičko milá. O Maria...

Odewššeho zlého nás chraň,
Panno Maria,
Matkou, Panj naššj zůstaň
Matičko milá. O Maria...

Obrať k nám swé
Panno Maria,
Až náš žiwot někdy zhasne,
Matičko milá. O Maria...

Tenkrát na nás mile pohled'
Panno Maria,
K synu swému ššťastně uweď
Matičko milá. O Maria...

Ať se s tebou radugeme,
Panno Maria,
W nebi Boha welebyme,
Matičko milá.

O Maria, Maria! Ty gsi
milosti plná, Přimlouwey se a
pros za nás U twého syna.
Amen.

D: Mária so späťými rukami k modlitbe, s glóriou nad hlavou.
F: Poradové číslo v pramennom materiáli: 37.

A: Pozdravenie Panny Márie, vyvolenej pred počiatkom sveta Bohom za rodičku Ježiša, oslava jej cností a krásy, a prosby k nej o milosť v biede a úzkostiach, o prímluvu a ochranu.

B: Nábožná Píseň k blahoslawené Panně Maryi, gakožto autočišťě w nauzy a bjdách postawených křestanů.
W Skalicy, u dědičů Škarnicla 1875.

C: *Zdrawás bud Marya!*

1.
Zdrawás bud Marya, Ma(tko)
Krysta Pána, Ti gsy od ange(lůw)
nadewššecky Swaté, Od Bo(ha)
zwolená, Ti gsy spomocnjce, (w)
bjdách potřebě, Přispěg, ó Ma-
rya! Woláme k tobě, Zdráw(á)
bud matičko, Gežišše rodič(ko)
Prosýme Tebe.

2.
Ty gsy předstawená, Od Bo-
ha zwolená, Na počátku swěta
Panenko Marya Tys wywolená,
Krystus pán tě zwolil Za swau
Matičku, Milost twau připra-
wil W nebeském trůnu, Marya
Marya, Ty gsy okraššlená ne-
beskau slávau.

3.

Panenko Marya, Bud nám
Milostiwá, Orođug za nás W ten-
to pak smutný čas, Panenko Ma-
rya, Pros ty za nás hříššné, Sy-
náčka swého, Aby ukrotil hněw
Otce wěčného, Panenko Marya
Matko milostiwá, Pros ty u
něho.

4.

Rač se smilowati, Aurodj po-
přjti, Panenko Marya, Matko
Krysta Pana, Rač to wyžadati
Priwlastnj k trůnu Wěčného ra-
ge, Tebe, ó Marya, Matko
dobrotiwá, Tebe žádáme.

5.

Ty gsy autočišště, A to gest
zagistě, Od neyswetěgššj Trogici
božskég, Nebeská říšše, Tys uda-
tná Judy wěčného Krále, Kdo
tě wěrně prosj Milost dosáhne
Skrz synáčka twého, Krysta ne-
beského, Milost dosáhne.

6.

Marya matičko, Gežišše rodič-
ko, K tobě woláme W nauzy
wzdjcháme, Drahá Holubičko,
Příspěg k nám Marya. Z nebeskég
sláwj, Tobě angelowé Chwálu,
wzdáwagj Marya Marya, Tys
nášše ochrana, Tebe žádagj.

7.

Ráciž nám odpustit, Nás hřj-
ššné potěššit, Popřej Matičko,
Drahá perličko Milost wyprosit,
Nedeg, ó Marya Nám zahynautj,
S twým milým Synáčkem. Ráč
Nás zmjřiti, Králowno nebeská,
Pani archangelská, Ráč to po-
přjti.

8.

Ty gsy sljčná w twáři, Gak
gitřní zářj, S twého oděwu Lj-
bezná wúně Nám vždy wycházj.
Ratolest gest twá, Gak, rad se
zelená, Na sto tisjckráté, Bud
pozdrawená, Králowno nebeská,
Matko Krysta Pána, Bud poz-
drawená.

9.

Budjž nám přítomná, Matko
Krysta Pána, Při našem skoná-
nj, Nebeská panj, Budjž přjtom-
ná. Rač nám připogjti Krysta Ge-

žišše, Matičko Krystowá Bud
nám milostiwá, Pody Gežišše.
10.

Ratolest Arona bylas toho
Hodna Mezy hwězdami, Nebeská
Panj Korunowaná; Otec nebe-
ský Tě korunowal, Na trún tě
posadjl za králownau wzal
Duch swatý tě sobě Za Kra-
lownau wzal.

11.

Amen zaspjwejme, Maryí žá-
degme Pod ochranu gegj Hříšňj-
cy ubozj Se utjkjeme; Ona nás
přikryge Pláštěm milostj, Neb
se na nás djwá Z wěčné radostj,
Panenka Marya, Gest nám do-
brotiwá, Swogj milosti.
Amen.

D: Panna Mária s dieťaťom na rukách s glóriou nad hlavou
medzi oblakmi.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 6.

1./1-b. Panna Mária - patrónka

A: Oslava vlastností Panny Márie patrónke krajiny, utiekanie
sa k nej, prosba k nej o ochranu cisára, všetkých stavov pred
nepriateľmi. Prosba o omilostenie u Ježiša.

B: Dvě nábožné Pjsně: prwni o blahoslawené Panně Maryi,
druhá o swaté Panně Barboře.

W Skalicy

1.) A komuž se vtecy máme. 2.) Barborko Panenko swatá.

C: *K blahoslawené Panně Maryi*

1.

K komuž se vtecy máme,
k Panně Maryi? Koho za Patron-
ku máme, Než Pannu Maryi?

2.

Zwoleyme wššickni společně: Ma-
rya, Marya! Zwoleyme wššickni sr-
dečně: O Gežjš, Marya!

3.

Toť gest gméno welmi slawné
Marya, Marya! Toť gest gméno
welmi mocné, O Gežjš, Marya!

4.
Wychwalugmež swaté gméno,
Marya, Marya! Ať gest od mně
wžďycky ctěno: O Gežjš, Marya!
5.
Nebť gest Panna dobrotiwá
Marya, Marya: Toť gest Matka mi-
lostiwá, O Gežjš, Marya!
6.
K tobě my se wtjkame Marya,
Marya! Tebeť za pomoc žádáme,
O Gežjš, Marya!
7.
Vslyš k tobě wolgjčých, Ma-
rya, Marya! Vslyš w tebe doufa-
gčých, O Gežjš, Marya!
8.
Posilniž nás putugjčých, Ma-
rya, Marya! Občerstwjiž wššech kle-
sagjčých, O Gežjš, Marya!
9.
Požehney nám prácy nášši, Ma-
rya, Marya! Nynj y po wššecky ča-
sý, O Gežjš, Marya!
10.
Ochraň nášše oseníčko, Ma-
rya, Marya! Nedej skazit ó Matič-
ko! O Gežjš, Marya!
11.
Čarům, kauzlům wššem ďábel-
ským, Marya, Marya! Nedej šškoditi
slauhám twým, O Gežjš, Marya!
12.
Ochraňug Cýsaře Pána, Ma-
rya, Marya! Buď geho mocná obra-
na, O Gežjš, Marya!
13.
Předewššemi nepřáteli, Ma-
rya, Marya! Turky, Tartary, Poha-
ny, O Gežjš, Marya!
14.
Před křesťany protiwnými,
Marya, Marya! Před ranami fale-
ššnými, O Gežjš, Marya!
15.
Vděl rozum wššechnem pánům,
Marya, Marya! Wrchnostem, také
wššem stawům, O Gežjš, Marya!
16.
Dey rozum duchowným zpráw-
cům, Marya, Marya! Ať nás wedou
k wěčným stánům, O Gežjš, Marya!
17.
Ať nás řiďj slowem Božjm,
Marya, Marya! Wywčugj wěčným
zbožjm, O Gežjš, Marya!

18.
Na tom swětě až do smrti, Ma-
rya, Marya! Hřjchu zlých wystřj-
hati. O Gežjš, Marya!
19.
Když se budem' odtud strogit,
Marya, Marya! Rač přítomná při
každém být, O Gežjš, Marya!
20.
Ochraň, opatř duššj naššjch,
Marya, Marya! Ať gich ďábel ne-
prestraššj být, O Gežjš, Marya!
21.
O, Maticko! zastáwey nás,
Marya, Marya! O Rodičko! bud'
wždy při nás, O Gežjš, Marya!
22.
Přimlauwey se k swému Synu
Marya, Marya! Ať odpustj nám
wššem winnu, O Gežjš, Marya!
23.
Bychom se s njm radowali,
Marya, Marya!Boha y tebe chwá-
lili, O Gežjš, Marya!
- AMEN.

D: Symbol Ježiša v glórii, zprava a zľava kvety.

E: S powol. c. k. Cenzury.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 43.

I./1-c. Panna Mária orodownica

Prosby o milosť pre hriešnikov

A: Oslava Panny Márie matky, jej prirovnanie k nebeským telesám. Prosba k nej o odvrátenie božieho trestu - nákazlivej nemoci, o vyprosenie Ježišovej milosti.

B: W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.

C: *Pjseň o Panně Márii.*

1.
O přeslawná Hwězdo ragská, Panno
Maria, která gsi Gežišše Krista Prsy
kogila, Ukroř Matko Hněw Božj, ať se
wjc nerozmnožj, O Maria, Perlo dra-
há, nebeské zbožj.

2.
Hvězdo gasná, Růže krásná, přimluw
se za nás, ať ta Rána gedowatá ne-
nakazj nás, Králowno Archangelská,
chraň nás, Panj nebeská, my se k tobě
utjkáme, o Hvězdo Ragská.

3.
Bože rač se zmilowati, nedopusť na
nás pro té Hvězdy welkou sláwu nedeg
zkažit nás. Poruč Angelu swému, Lid
twůg zle wraždjcmu, aby Ruku swou
zadržel skrz slawnou Hvězdu.

4.
Otče z nebeské Wýsosti, tebe pro-
sjme, při tweho Syna bolesti, náš milý
Pane, smilug se Jezu Kriste, pro twé
Rány weliké, rač nás ty sám přiwesti
do radosti swé.
Amen.

D:-

F: Do jednej tlače sú zaradené štyri piesne: Píseň o sw. Šebas-
tianu, Pjseň o swatém Rochu, Pjseň o swaté Rozalii, Pjseň o
swaté Marii.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 14.

A. Prosby k Panne Márii patrónke a orodovnici o pomoc k
vyhýbaniu sa hriechov, o prímluvu u Ježiša o omilostnenie.

B: Nábožná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi.

W Skalicy.

C: *O Marya! zpomeň na mne*

1.
Ó Marya! zpomeň na mne,
Neboť nemám žádného,
Krome tebe k swé ochraně
Přjtele tak wěrného:
Ty mne chránjš w každém mjstě
Matko plná milosti!
Hjřšňjkůw gsy autočjšťě,
Pomáháš gim w aukzosti.

2.
Ó Marya! zpomeň na mne,
Nebo w temnotech wězým;
Přispěg Matko k mé ochraně,
Hjřchy stjžený ležjm:
Abych w duchu oswjcený
Poznával wždy swé chyby;
Zcela k Bohu obráčený
Činil, co se mu ljbj.

3.
 Ó Marya zpomeň na mne,
 W hrjššjch postaweného;
 Neb mne hryze přenáramně
 Tesknot swědomj mého:
 Wypros mně v Boha mého
 Dokonálaw skrauššenost,
 Ach! vkroť rozhněwaného,
 By nme přigal na milost.
4.
 Ó Marya! zpomeň na mne,
 Abych poznal swé zlosti,
 A zadosti činiť za ně
 S opravdowau ljtostj;
 Wypros mně v Syna swého
 Hřjchů wššech odpušštenj,
 Ať skrze swau krew předrahau
 Zmaže mé těžké winny.
5.
 Ó Marya! zpomeň na mne,
 W welikém pokuššenj;
 Bogug Matko sama za mne
 Budiž mé posylněnj;
 Aby ďábelské chytrosti
 Mne snad neomámily;
 Bud' podporau mé křehkosti,
 Stůg při mně každú chwylj.
6.
 Ó Marya! zpomeň na mne,
 S mateřskau ššetnostj,
 Měg mě wždycky w swé ochraně,
 Wypros dar pobožnosti:
 Abych w cnostech nevstále
 Den odedne prospjwal,
 W modlitbách a Božj chwále
 Potěššenj swé mjwal.
7.
 Ó Marya! zpomeň na mne,
 Abych z srdce celého,
 Ze wššj mysli a sýly swé
 Milowal Boha swého;
 Geho swata přikázanj
 Zachowáwal s pilnostj,
 A tak w swatém obcowánj
 Cwičil se s bedliwostj.
8.
 Ó Marya! zpomeň na mne,
 W mé smrtedlné nemocy,
 Nenechey, ach! nenechey mne
 Tenkrát bez twé pomocy
 Když oči wššecky ztrhané
 Nic nebudu widěti,
 Pospěš ke mně, Matko Páně,
 Přid' ty mne potěššiti.

9.
Ó Marya! zpomeň na mne,
Když se smysl proměň,
Smrtný pot bude na mně
A gazyk můg oněmj;
Nebude moc swatá gměna
Gežš, Marya wyslowit,
Ty mně woley do temena,
A mau pamět sama říd'.

10.
Ó Marya! zpomeň na mne,
W mé poslednj aukzosti,
Tenkrát nedopauššteg na mne
Žádné d'ábla chytrosti;
Neodstupug ty odemne,
Dokud we mně duch bude,
Řekni Matko, že gsem syn twüg,
Hned d'ábel zpátky pügde.

11.
Ó Marya! zpomeň na mne,
Když musým k saudu gjti,
Ach Matko, mluw sama za mne,
Ráčiz mne wymlauwati:
Neb se toho welmi bogjm,
Když budu počet klásti,
Kterak pęd Saudcem obstogjm,
Strachem se budu třásti.

12.
Ó Marya! zpomeň na mne,
Aby též twé zásluhy
K mému pokánj spogené
Zmazaly hřjchůw dluhy;
Vpros Saudce, Syna swého
Aby mne skrze tebe
Podlé smilowánj swého
Přigal k sobě do nebe.

13.
Ó Marya! chcy tam tebe
Po wšše wěky chwáliti,
Tebe Matko boha Syna
Ctjti a wyznáwati:
Bože w Trogjcy gediný,
Budiž wěčně zweleben,
Ó Marya! zpomeň na mne,
Nynj ý wždycky. Amen.

D: Panna Mária s glóriou.

E: S powolenjm c. k. Cezury.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 47.

A: Prosby k Panne Márii orodovnici, o omilostnenie prosiaceho, jeho blížnych a pútnikov.

B: Nábožná Pjseň k blahoslawené Paně Maryi.
W Skalicy v Škarnicla Synů. 1858 (?)

C: *Kam se mám smutný obrátit?*

1.

Kam se mám smutný obrátit,
Bůh na mně rozhněwán, Nebo pro
mne krw swau wylil Můg Gežjš
Krystus Pán //: Blahoslawená
Marya, Matko Krysta Pána milá,
Orodug ty za mau dušši, By spa-
sena byla.

2.

K Bohu bych se rád obrátil,
Kde nagdu patrona? Za patronku
se mně dáwá Panenka Marya.
//: Blahoslawená Marya, Matko Kry-
sta Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

3.

Nebudu tedy mešškati, A pů-
gdu hledati, We wššech čtyřech dj-
lech swěta, Na ni se wyptati.
//: Blahoslawená Marya, Matko Kry-
sta Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

4.

Tak tedy giž gsem na cestě,
A pospĉhám k tobě. Rač mé audy
posylñiti. Bych zdráv přigel k tobě.
//: Blahoslawená Marya, Matko
Krysta Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

5.

Předně abych Boha chwálil
Y tebe Marya, by má žádost skrze
tebe Wyslyššena byla. //: Blaho-
slawená Marya, Matko Krysta
Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

6.

Dřjwe než k tobě přicházým,
Skrze Strážce Angela Pozdrawenj
ti posýlám: Zdrawás buď Marya!
//: Blahoslawená Marya, Matko
Krysta Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

7.

Prosým tebe, ó Marya! Za
wššecky domácý, Bys ge od zlého
chránila, Posylñila w práci.
//: Blahoslawená Marya, Matko
Krysta Pána milá, Orodug ty za mau
dušši, By spasena byla.

8.

Poraučjm tobě rodiče, Manželky, manžele. Dĵtky, bratřj, sestry moĝe, Čeládku, sausede. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla.

9.

Prosým za wššecky pautnjky, Genž sem putowali, Bud'že žiwj neb mrtwj gsau, Tebe zde ctjwali. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla.

10.

Prosým za dušše w očistcy, Rodiče, přátele, Abys ge z něho wywedla, Těz y wššicky giné. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla.

11.

Tu pjsěň spečetugu, Tobě gi podávám, Ke cti, chwále Pánu Krystu, Y tobě gi skládám. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla.

12.

Když se doplňj hodina Mého putovánj, Stůg ty při mně s swým Synáčkem W poslednjm skonánj. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla.

13.

Gežš, Marya, Jozef! Wás gá nynj žádám: Stůgte při mně, když gsem žiwý, Y také když skonám. //: Blahoslavená Marya, Matko Krysta Pána milá, Orodug ty za mau dušši, By spasena byla. Amen.

D: Panna Mária s Ježiškom v sviatočnom rúchu, lúče z neba.
F: Posledná strana poškodená. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 65.

I./2. Panna Mária Ružencová

I./2-a. Oslava Panny Márie Ružencovej

A: Oslava vlastností P. Marie, utiekanie sa pod jej ochranu, vyjadrenie dôvery k nej. Osobitná prosba o ochranu uhorského vojska.

B: Píseň ku cti a chvále Blahosl. Panny Marie, patronky sw. Ruženca.

W Skalici, tiskem dědičů F. Škarnicla.

C: *O Maria Ružencová*

1.
O Maria Ružencová, našša
patronko, My sa k tebe utieka-
me, čistá panenka, Ty's Matka
dobrotiwá, Patronka Ruženco-
wá, Primluwaj sa wždycky za
nás u swojho Syna.

2.
Ten Twój swatý Ruženček,
ktorýs nám dala, Skrz swatého
Dominika nám ho poslala, Ten
je zo swatých ruží, w nebesách
upletený, Nám hriešnikom na
tej zemi ku potešení.

3.
Ta ružička najwonnejššia
nad wššetky kwety, Ten Ru-
ženec je z tých ruží w nebi
uwitý, Jeho wôňa lúbezná pre
každého kresťana, Maria Krá-
lowna neba nám ho poslala.

4.
Na tom swete nechcem jiné
mať potešenie, Ani perle, strí-
bro, zlato, drahé kamenie, Ru-
ženec je najdrahší spasenie mo-
jej dušši. Teba si wolám na
pomoc, Pane Ježíšši.

5.
Ty Králowno najslawnejššia,
Tý na nás hladíš, Twójho Sy-
náčka milého na rukách držíš,
Dowol, dowol hrieššnemu, pri-
stúpiť k Trônu Twojmu, Má-
me k Tebe o Maria, welkú
dôweru.

6.
Čo sme Tebe sľubovali, to
chceme plniť, Život náš dobre
spravovať, pokanie činiť, Wy-
stríhať sa korhelstwa, zlorečenia
zlodejstwa, Hnevu, pýchy, pre-
klínania, nádhery, klamstva.

7.
Ach já nešťastný v tom swete,
kde sa já mám skrýť, Nemôžem
já v tomto swete priateľa
najít; Pojdem k Marii Panne,
neba, zeme Králowne, Růžen-
cowej Matke Božskej, tej slaw-
nej Panne.

8.
Wiem to dobre, ó Maria,
že si ty dobrá, Oroduješ wždy-
cky za nás u Twojho Syna,
Potlač pohanstwo wššetko,
ochraň uhorské wojsko, Bratow,
sester ružencowých, dobrá Ma-
tičko.

9.
O Maria! O Maria! našša
patronko, Radost našša, Ty
prekrásná čistá Panenko. Smi-
ľuj že sa nad námi, biednymi
hriešnikami. O Maria ružen-
cowá buď wždycky s námi.

10.
Túto piesničku zawieram,
Matičko našša, primľuwaj sa
tam w nebesách u Boha Otca,
I tiež u Syna swojho, a u
Ducha swatého; Neopúšťaj
nikdy, Matko, spolku naššeho.

11.
Už sa teraz, ó Maria! s Te-
bou lúčíme, Pre milosrdenstwo
Božie Teba prosíme: Amen,
Amen, wyslyš nás, oroduj w
nebi za nás, O Matičko Ru-
žencowá, w tento biedny čas.

D: Panna Mária s dieťaťom na rukách zobrazená v ruženci.
Korunu nad jej hlavou držia z pravej a ľavej strany dva An-
jele.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 31.

I./2-b. Ružencový veniec a spolok

A: Oslava Panny Márie, jej krásy a vlastností, obetovanie kvetov a ruženca pre ňu, prosba k nej.

B: Nábožná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi.

Wytišštëna w Trnawe.

C: *Prekrásná Růžička*

1.

Prekrásná Růžička
Libezně wonj,
Má dušše, mé srdce
Dychtëlo po nj:
Pó Matce Božj
Mé srdce taužj:
Marya kde gsy?

2.

Hledá tě dáwný čas
Na tomto swětě,
Kde gsy, o Marya!
Můg wzácny kwëte?
Pro tebe kwilj,
To každau chwjli:
Marya kde gsy?

3.

Slyšsel gsem krásný hlas
Mezy horama,
Angelé zpjwagi:
Zdrawás Marya!
Po hlasu půgdu,
Bát se nebuđu:
Kde gsy Marya?

4.

Přesšřastná hodina,
Radostná chwjle!
Když Marya wolá
Swé děti milé:
Nesmjte se bát,
Mám wám wššem co dát,
Gen ke mně počte.

5.

Na stotisyckrát
Bud' pozrawená
Prekrásná Rodičko,
Panno Marya!
Že tě spatřugi,
Se potěššugi,
Panno Marya!

6.

Ach! když gsem uslyšsel
Kde ona bydlj,
Hned mně radostj
Plesaly žjly:

Ach má Matičko,
Krásná Hwězdičko!
To se mně ljbj.

7.

Ach! prigmi Marya
Krásnau kwytičku,
Malý růženeček,
Wraucnau pjsničku:
To ti darugi,
Že tě milugi,
Božj Rodičku.

8.

Gakbych gá Maryi
Neměl milowat?
Woljm sy s Matičkau
W nebi radowat:
Deyž nám to ššťastně
W tom nebi krásně
S tebou prebýwat.

9.

Kdybych pak gá někdy
Měl z swěta gjti,
tebe zde Marya
Wjc nespatriți,
Prosým pro Boha,
Matičko milá!
Rač při mně státi.

10.

Primluw se k Synáčku,
Matičko milá,
Ať gest odpuštěna
Nám hřjššným winna:
Amen, zawjrám,
Tu milost žádám,
Panno Marya!

D: Panna Mária na oblaku v nebesiach s dieťatkom v pravej ruke, v ľavej s ružou.

E: Zpjwá se gako: W té Štýrské Zemi.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 63.

I./3. Panna Mária Radostná

A: Sedem radostných príbehov zo života Márie.

B: Nábožná Píseň k sedmi radostám Panny Marie.

W Skalici u dědičů F. Škarnicla.

C: *Sedm twých radosti, Panno*

1.
Sedem twých radostí, Panno
Maria! Budeme rozjímat, kte-
ré si mala, Synáčka tvojého,
Pána Krista milého, Který nás
Vykúpil od ďábla zlého.

2.
Prwńú radost mala Pan-
na Maria, Anjel ju pozdra-
wil Zdráwas Maria, Počneš
syna, porodíš, Jeho méno Pán
Ježíš Prwní pozdrawení Ma-
tičko slyššíš.

3.
Druhú radost mala Pan-
na Maria, W mestěčku Betle-
me keď porodila, Swatý Jo-
zef pestował Wššetkým ludom
zwestował, Že sa jest narodil
wššeho sweta král.

4.
Raduj sa Marija, Rodič-
ko Boží, Že sa nám narodil
Krystus Syn Boží, Raduj sa
Betlehem, Spolu aj Jeruza-
lém, Radujme sa wššeci na-
weki Amen.

5.
Wítaj, ó Ježíšši! Synu
z Marie Který sa narodil w
meste Betleme, Wítaj slawný
Mesiaš, Který hríššných prijí-
máš, Wítaj, ó Ježíšši! Spa-
siteli náš.

6.
Štwrtú radost mala Pan-
na Maria, Do jeslíček jeho
položila; Wól a osel dýcha-
li, Anđelové zpíwali: Zdrá-
was buď Marí! To jest Král
sláwy.

7.
Patú radost mala Pan-
na Maria, Od východu při-
ššli, Hwezda jich wedla, Od
východu tré králi Na kolena
swé padli, Dary swé Ježíšsku
obetowali.

8.
Šestu radost mala Pan-
na Maria, Synáčka swého obe-
towala, W Jeruzalemském
chrámu. Předstawíc Bohu Pá-
nu Prijmi ho Otče mój pod
swú ochranu.

9.

Sedmu radost mala Panna Mária, Od Pána Boha jest prišla novina: Aby Jozef s Marii Wzali defátko sebú, Z mesta Betléma ššli k Nazarétu.

10.

Už je dobre s tebu Panno Maria! Tu máš vššecku radost Matičko milá, Dobrý den ti winššujem, Tebe srdce darujem. S tebou Matičko teššit sa budem.

11.

Ked' mój cíl ustane, mo-sím ze sweta jít, Panenko Maria príjč' mňa nawššítíwit, Príjmi duššu w swé ruce, Pri ostatní hodince, Príjmi ju do nebe, žádám ze srdce.
Amen.

D: Panna Mária sa modlí s glóriou nad hlavou.

E: Nedatovaná tlač

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 5.

I./4. Panna Mária Bolestná

Pútnické piesne k Panne Márii Bolestnej

A: Oslava Márie ako svätej postavy, Máriin dialóg s pútnikmi. Prihovára sa ako matka mladým, sirotám, vdovám, manželom - ktorých si berie pod ochranu ako matka. Jej rady ku kresťanskej správe života a prísľub na omilosrdnenie hriešnikov.

B: Pjseň nábožná o blahoslawené Panně Maryi. K duchownjmu potěšenj vššem gegj Ctitelům na swětlo wydaná. Wytíššěná w B. Štiawnicy 1838.

C: *Stotisýckrát pozdrawená...*

1.

Stotisýckrát pozdrawená
Neyswětěgšj Swátost
Zde pritomná!

2.
Těž y Marye početj,
Precisté Pánenky,
Až na věky.
3.
Stotisýckrát pozdrawená
Matičko bolestná,
Buď uctěna.
4.
Ach Matičko! Neopust' nás,
Gako twogích djtek
Vjmi se nás.
5.
Přišli gsme k tobě s radostj,
Chceme ti predložit
Swé aukzosti.
6.
Ty wjš dobře, co nám scházý,
Neywjce žádáme
Mílost Božj.
7.
Srdce našše ti darugem'
A wššecko, co máme,
Obětugem'.
8.
O neydwětěgšj! Matičko!
Našše Srdce žádá
Twé slowjčko!
9.
Gá wás wjtám pautnjckowé,
Wy gste opustili
Wššecko pro mne.
10.
Gá wás wjtám moge děti,
Že gste mne sem přiššly
Nawšštjwiti.
11.
Gá wás wjtám čisté panny,
Které gste čistotu
Zachowaly;
12.
Mne sebe za přjklad wemte,
Co žádat budete,
Obdržjte.
13.
Gá wás wjtám též mládency,
Kterj máte čiste
Srdce wždycky:
14.
Buďte stálj pro mne wždycky
Budete mě děti
Neymilegšj.
15.
Gá wás wjtám syrotkowé,
Rodičůw nemáte,
Gste w chudobě!

16.
 Gá chcý waššj matkaou býti,
 Budeteli pro mne
 Wšše znášše. (!)

17.
 Gá wás wjtám chudé wdowy
 Genž gste opuššteny,
 Vtiskany:

18.
 Gá ty wašše hořké slzy,
 Sama hcyc přednesti
 Před trůn Božj.

19.
 Gá wás wjtám manželowé,
 Kteř gste w manželské
 Lásce stáli;

20.
 Plňte Božj prikázanj,
 Obdržjte hogné
 Požehnánj.

21.
 Gá wás wjtám spolu wššecky
 Wěrnj ctitelowé.
 Milé děti!

22.
 Co pak mé děti žádátě?
 Snad wás ke mně tlačj
 Wášše srdce.

23.
 Přistupte jen ke mně směle,
 A wššecko ze srdce
 Žalugte mně.

24.
 Wššecko v Boha obdržjm,
 A spasenj dušše
 Wám wyoprosým.

25.
 Genžto gá wás napomjním,
 Gak matka swjm djtkám
 Radu dáváw:

26.
 Gen waššich hrjchů litugte,
 Ze wššeckých vprímně,
 Se wyznegte;

27.
 Bud'te sprawedliwě žiwj,
 We wššech plňte wždycky
 Wůli Božj.

28.
 Gá budu Matička wášše,
 Budu wám pomáhat
 W každém čase;

29.
 Také k wám při smrti přigdu,
 Dušše wášše w swoge
 Ruce wezmu:

30.
Privedu ge do radosti,
Budou Boha chwálit
Wěčně wždycky.
31.
Děkujemeť na stokráte,
Matičko bolestná!
Tisýckrátě:
32.
Že nás tak láskawě wjtáš,
Spasytedlnau radu
Wššechněm dáwáš.
33.
Sladké ge nám twé slowjčko,
Wšštjřp nám ge do srdce,
O Matičko!
34.
Wšše, co žádáš, slibugeme,
Wypros pomoc Božj,
Y splnjme.
35.
Amen, ať se nám tak stane,
Ať se s tebou wěčně
Radugem!

D: Mária s dieťaťom na rukách, obidve postavy s glóriou nad hlavou.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 50.

I./5. Mariánske pútnické miesta

A) Pútnické miesta na Slovensku a v Čechách

a) Panna Mária Frýdecká

A: Pozdravenie Panny Márii Frýdeckej, oslava jej krásy a vlastností, výzva k jej úcte, obetovanie darov pre ňu a prosby k nej.

B: Nábožná Pseň k Panně Marii Frýdecké.

W Skalici u dědičů F. Škarnicla. 1884.

C: *Na Frýdecké hoře*

1.
Na Frýdecké hoře
Krásná pěkná růže
Přeljbezne wonj,
Každý dychtj po nj,
Ta wššechněm zpomůže,

2.
Angelé gj hágj,
Překrásně zpjwagi,
Ljbeznými hlasy:
Maria krásná gsi,
Čest, chwálu wzdáwagi.

3.
Když ten hlas uslyššj,
K Marii pospjššj,
Sepne swoge ruce:
Chwála Krista Matce,
A nj se potěššj.

4.
Pomoz mi Maria,
K tobě sa dostati,
Tobě dnem i noci,
S Kristowou pomocj
Čest, chwálu wzdáwati.

5.
Mládenci a panny,
Pod'te také s námi
Budeme zpjwati,
Čest, chwálu wzdáwati
Té Frýdecké Pani.

6.
Matičko Frýdecká
Popřeg twé milosti,
Aby poutníckowé
S horliwou wroucnostj
Mohli gsme přigiti.

7.
Kdo Marii žádá,
Hned každému ráda
Přispěge k pomoci,
Bránj we dne w noci,
W ouzkostech pomahá.

8.
Můg milý poutníčku!
Zbjreg fialečku,
Panny též mládenci:
Uwigeme wěncí,
Uctjme Matičku.

9.
Když wěnc uwigem,
Dáwati ho budem,
Každé srdce čisté,
Matičce Frýdecké
Darowat gi budem.

10.
Matičko Frýdecká,
Prosíme pro Boha:
Pomoz nám w ouzkosti,
Do wěčné radosti,
Panenko Maria.

11.
Matičko Frýdecká,
Budiž pozdrawena,
Spolu s Kristem Pánem,
Těž se swatým Duchem,
Až na wěky. Amen.

D: Postava Panny Márii s dieťaťom v pravej ruke, v ľavej drží meč.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 39.

b) Panna Mária Hostinská

A: Výzva k púti k Panne Márii Hostinskej, ktorá si volila za deň úcty sobotu. Oslava jej krásy a vlastností, schopnosti uzdraviť ľudí a sľub uctievať ju doživotne.

B: Pobožná Pseň k blahoslawené Panně Maryi Hostinské,
W Skalicy, 1839.

C: *Bez prodlenj nemešškeyte*

1.
Bez prodlenj nemešškeyte,
K té Matiče pospjcheyte,
Růžička kwetne,
W zimě y w létě,
Potěššug se celý swěte.

2.
Zdaleka se po nj ptajj,
Že má být k vzdrawenj;
W hostinském kragi
Anegele hragj,
Maryi sladce zpjwagj.

3.
Den sobotnj sy zwolila,
By w ten den ctěná byla;
Pospěš pautnjčku
K tomu mjstečku,
Wzhledni na krásnau Matičku.

4.
Ach přeššřastná ta hodina!
Spatruge tu dušše wěrná,
Pó njž gsem taužil,
Bych gá gi spatřil,
Pó nj sem celý rok taužil.

5.
Přicházým ššřastně k mjstečku
Spatřugi krásnau Matičku;
Srdce z wraucnosti
Plesá radostj,
Prozpěwuge s weselostj.

6.
Negsem hoden přistaupiti,
Očj k tobě pozdwiwnauti,
Skrz moge hřichy
Publikán welký
O milost tebe prosyti.
7.
Autočiště gsy hřjššnjkůw,
Spomocnice katoljkůw;
Kdo gen swé srdce
Polepššiti chce,
Marya wššeckým spomůže.
8.
Srdce w těle plesá láskau,
Když widj twář Maryánskau,
Wššecky mé žjly
Chwálj Maryi,
Slzy twáře poljwagj.
9.
Na twém trůnu slawně stogjš,
Syna swého w rukau držjš;
Krásná twá ljčka
Gako gablička,
Swatá Matičko Hostinská.
10.
Z každé strany gsau Angelé,
Slaužj Maryi wesele;
Serafjnowé
Slaužegj tobě,
Gako nebeské Králowně.
11.
Když pak w posledném taženj
Buđu postawen w sauženj,
Tenkrát ať wzdechnu,
Ta slowa wýrknu:
Gežjš, Marya a Jozef!
12.
Kdež gest lásky twogj pramen,
Deyž, ať se s tēbau radugem,
Matičko milá,
Krásná, spanilá,
Až na wěky wěkůw. Amen.

D: Panna Mária s glóriou nad hlavou, rukami spätými k modlení.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 49.

c) Panna Mária Krtinská

A: Výzva k navštívení pútnického miesta, oslava krásy a cností Panny Márie Krtinskej, prosba k nej - pomocnici.

B: Nábožné wolání k blahoslowené Panně Marii Křtinské.
W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1884.

C: *Horo krásná, spanilá,*

1.

Horo krásná, spanila,
Swato- Křtinská Maria!
Překrásná jsi k milowání
Maria, ach Maria!

2.

Usliššel jsem krásný hlas,
Jak Maria wolá nás!
Podťe ke mně milé děti,
Přiššel čas, ach! přiššel čas.

3.

Ti ptáčekowé spanilí,
Chwálí Pannu Marii;
Zežulenky líbým hlasem,
Cukrují, ach! cukrují.

4.

Poutníkowé rozmilí!
Pozdrawujme Marii?
Čisté srdce Boží Matce
Darujme, ach! darujme.

5.

Ó překrásný klenote!
Maria na tom swětě,
Kdo tebe má, ten se s tebou
Raduje, ach! raduje.

6.

O přeššťastný trůn Boží!
Panně Marii složí:
Cherubíni, Serafíni
Zpíwají, ach! zpíwají.

7.

Ó, Maria, Maria!
Tys' má pomoc jediná:
Má dušše se we swém těle
Raduje, ach! raduje.

8.

Maria tebe nyní
Prosí křesťané wěrní:
By se ráčil Bůh smilowat
Nad námi, ach nad námi.

9.

Wypros nám požehnání,
Ó Swato-Křtinská Paní;
Láska, swornost a upřimnost
Búd' s námi, ach! bud' s námi.

10.

Zwlášštně při naší smrti,
Když budem umírati:
Abychom se z hříchůw wěrně
Wyznali, ach! wyznali.

11.
Ó Maria, Maria!
Tys' má pomoc jediná:
Ať toto wroucné zpíwání
Přijde k tobě Maria.
Amen.

D: Socha Panny M. Krtínskej.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 23.

A: Pozdravenie Panny Márie Krtínskej – orodovkyne, patrónky vdov, sirôt, Moravy, katolíckej cirkvi. Oslava jej mena a prirovnanie k nebeským telesám.

B: Horliwá Pjseň k blahoslawené Panně Maryi Swatokrtínské. W Skalicy, 1844.

C: *Ach slyššte Křesťané, ljbezné zpjwánj*

1.
Ach slyššte Křesťané! Ljbezné
Spjwánj, wěrně pozdrawugjme
tu Nebeskou Panj.
2.
Marya, Marya! Ach Gméno
přeslawné, Gméno přelíbezné,
Matky Swato Krtínské.
3.
Ta krásná Dennice, wššemu
swětu swjce, Tak ljbezné swjti,
Co Nebeské Kwjtj.
4.
Nad slnce gasněgššý, Nad
hwězdy krásněgššý Panj wššeho
swěta, Tak salwně proswjtá.
5.
Plná potěššenj, Na nebi na ze-
mi, Gediná obrana, nad nami Hřj-
ššnými.
6.
Nadewššecky swaté, Slawně
wywýššená, Ach plná Milosti!
Matko Swato-Krtínská.
7.
Na nebi, na zemi, Králowno
zwolená, Od swaté Trogice, Gest
korunowaná.
8.
Prosý wstawičně, Synáčka
milého, By neračil trestat, Lidu
Křesťanského.

9.
Nemožná wymluwit, Weliké
Milosti, Matky Swato-Křtinské
Gegi vpřimnosti.
10.
Welikých Hříšňjkůw, Že wššech
stran přigimá, swým Panenským
plašštem, Celý swět přikrýwá.
11.
Ach Křesťané wěrný, Srdečně
wologme, Matku Swato-Křtin-
skau, Wěrně pozdrawůgme.
12.
Ach Matičko milá! Slys na-
šše wolánj, W tento čas přesmu-
tný smilug se nad námi.
13.
Račiz nás od moru, od wog-
ny chrániti, Račiz za nás swého
Synáčka prosyti.
14.
Wzhlédni na sauženj, Kraginy
Morawské, nedeg zahynauti, Wj-
ry Katolické.
15.
Widjš ó Matičko, Přesmutnau
kraginu, Ze wššech stran Bjd a-
my (!), Hrozně obkljčenau.
16.
Ach račiz potěššyt, ty přesmu-
tné wdowy, A drobné syrotky,
W té Morawské zemi.
17.
Které pozustali, W welikém
sauženj, Tyto roky smutné, W té
Morawské zemi.
18.
Nebo gich na tisýce, Ta roky
zústalo, Mnohé malé djtě, Otce
nepoznalo.
19.
Když rodiče milý, kterj odemře-
li, W sauženj welikém, Syrotky
nechali.
20.
Smilug se slitug se, Matičko
přemilá, Buddiz těm syrotkům,
Matka milosrdná.
21.
Račiz ge chrániti, Odewššeho
zlého, Rač za ně prosyti Syná-
čka milého.

22.

O krásné Liliium, ó Marya
Křtínska, Wonné konwalium Pa-
nenko Morawská.

23.

Budiž pozdrawená, Matko
Swato-Křtínská, Spolu s Kry-
stem Pánem, Až na věky, Amen.

D: Panna Mária na rukách s dieťaťom v ľavej ruke s mečom.

E: S powolenjm cýs. Král. Cenzury.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 45.

d) Panna Mária Tálská

A: Pozdravenie Panny Márie Tálskej, oslava jej krásy, vy-
znanie lásky, k nej, jej obdarovanie, odovzdanie sa do jej mi-
losti a prosby k nej.

B: Wraucná Pjseň k blahoslawené Panně Maryi Tálské.

W B. Štiáwnicy 1850.

C: *Dobry den winššugi Tobě Marya.*

1.

Dobry den winššugi
Tobě Marya,
Potěššenj moge,
Matičko milá!
Gak gsy krásná spanilá
Swato-Tálská Marya!
Moge potěššenj,
Matičko milá!

2.

Gaké krásné mjsto
Soběs zwolila,
Bys na něm od nás wššech
Vctěna byla!
Zanecheyme swé práce,
Podme k té dobré Matce,
Tam wššecky radosti
Nabyde srdce.

3.

O ššťastná, radostná
Tato hodina!
Když na tebe patřjm
Panno Marya,
Srdce láskau plápolá
K tobě Panno Marya,
Wolá: zdrawás, zdrawás
Panno Marya!

4.

Celý rok taužilo
Srdce po tobě,

Dnes radosti nabylo,
Giž gá gdu k tobě:
Radost welkau w těle mám,
Když na tebe zpomjním,
O Marya! láskau
Celý omdlévám.

5.
Ty gsy ta překrásná
Hvězdička gasná,
Marya nad vššecky
Klenoty krásná:
Ten kdo hledá Matičku,
W Swato-Tálském mjstečku
Tu nachází radost
Swému srdečku.

6.
Giž gest dobře semnau,
Panno Marya!
A giž gsem potěššen
Choti má milá!
Dobry den ti winššugi,
Srdce tobě darugi,
S tebau se Marya
Budu těššitj.

7.
Kdybých, ó Marya!
K tobě nemoh gjt,
Neb twau rezjency
Nemoh nawššitjwit:
Chcy twůg obrazek ljbat,
Wždy na tebe zpomjnat,
Bych se moh Marya
S tebau radowat.

8.
Když můg cýl wypadne,
Musým z swěta gjt,
O Marya! tenkrát
Přigď mne nawššitjwit:
Přigmi dušši w swé ruce
Při poslednj hodince,
Vwed' gi do nebe,
Žádám ze srdce.

9.
Ach! přgmi Marya
Krásnau kytičku,
Malý růženček,
Pěknau pjsničku:
Tu my tobě darugem',
Protože tě milujem',
Na stotisýckráte
Tě pozdrawugem'.

10.
Kdyžbych pak gá někdy
Měl z swěta gjtj,

Tebe zde Matičko
Wjc nespatrii;
Ach! neopaušštěg mně,
Panno Marya!
11.

Přimluw se k Synáčku,
Matička milá!
Ať gest odpušštěna
Nám hřjššným winna.
Amen, giž gá zawjráw,
Tu milost od tě žádám:
Deyž mi, ó Marya!
Ať ššťastně skonám.

12.
Amen dokonávám
Toto zpjwánj,
Tebe pozdrawugi
Nebeská Pani!
Srce tobě darugi,
Dobrý den ti winšugi,
A celý se w tobě
Gá potěššugi.

D: Panna Mária s dieťaťom na rukách.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 57

e) Panna Mária Žarošická

A: Oslava Panny Márie Žarošickej, rozlúčka s ňou pred spaním v dialogickej forme. Prosba o požehnanie a o prímluvu o dobrú smrť.

B: Píseň wěčerní o blahoslawené Panně Marii Žaroššické, w čas putowání

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla 1886.

C: *Slunečko zaššlo, půjdeme spáti*

1.
Slunečko zaššlo,
Půjdeme spáti,
Musíme Matce
Dobrou noc dáti.

2.
Wššickni wespolek,
Milí poutníci,
Pozdrawme našší
Orodwníci.

3.
Zdráwas Maria,
Milosti plná,
Matko ze Zaroššíc
Tak buď uctěna.

4.
Panenko wzácná,
Jasná Dennice,
Bud' všech přítomných
Opatrownice.

5.
Když budem spáti,
Rač při nás státi
Matko s Ježíšem,
Opatrowati.

6.
Ten za šťastného
Se vždy nazývá,
Kdo w jménu jejím
Rád odpočívá.

7.
Neb ona jeho
Jistě ochrání,
A zlému šškodit
Wždycky zabráni.

8.
Bud' při nás vždycky
Matko milosti,
Zbaw této noci
Dábelské zlosti.

9.
Abychom zdrowí
Mohli zas wstáti,
Tobě Maria,
Chwálu wzdávati.

10.
Maria, Jozef!
Wám dávám dušši,
Tělo, srce swé,
Milý Ježíšši.

11.
S wámi žít býti
Chci též umřítí,
Obzwlášštně tu noc
Odpočinouti.

12.
Dobrou noc ti mé
Srdce winššuje,
Matko ze Zaroššíc,
Jíž spáti bude.

13.
Mé milé děti,
Přijdete spáti,
Že mně dobrou noc
Chcete dávati;

14.
Chci wás na tu noc
Jíž požehnati,
Byste radostně
Dnes mohli spáti.

15.
Tobě děkujem,
Matičko milá!
Přimluw se za nás
U swého Syna.

16.
Když dušše naše
Z těla nám wyjde,
Dejž, Matko milá,
Ať k tobě přijde.

17.
Kdež ty přebýwáš
S Ježíšsem Pánem,
Dejž se tam dostat
Maria! Amen.

D: Socha Panny Márie.

F: Inštrukcia skladateľa - po ukončení piesne: Trikrát Otče náš, a tolik Zdrawás Maria ke cti pěti Ran Krista Pána, obětovat budeme za dušše wěrných zemřelých.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 24.

B) Pútnické miesta v zahraničí

Rozlúčkové pútnické piesne

A: Dialóg medzi pútnikom a Máriou. Rozlúčka s pútnickým miestom, odporúčanie sa do milosti Panny Márie Mariacellskej.

B: Poutník

Nábožná píseň k blahoslawené Panně Marii, Poutníkům do Marie-Cálu putujícím k potěššení wydaná.

W Uh. Skalici, u dědičů F. Škarnicla.

C: *Ach mé milé potěššení, ó*

Poutník.
Ach mé milé potěššení,
Ó Matičko moje!
Již přiššel čas zarmouení,
Že já dítě tvoje
Od Tebe mám pryč odjiti,
A s tebou se rozlúčiti,
Pláče srdce Moje.

Panna Maria.
Co to slyšším, ó mé dítě!
Že chceš odemne jít?

Zdaliž se ti u mne stejská,
Že mne chceš opustit?
Lásku jem (!) Ti ukázala,
Dobrodiní prokázala,
Které jsi požádal.
Poutník
Uznávám Twá dobrodiní,
A Twou lásku ke mně,
Nejsem hoden dítě hříšné,
Příznávám se ti věrně:
Žebych před Tebou rád umřel,
Proto že jsem twář Twou uzřel,
Wššak čas wolá pryč jít.

Panna Maria
Počkej dítě, když chceš odjít,
Dám ti na cestu pas,
By's se moh' šťastně nawrátit
Mezi domácí zas:
To bude Twé ukázaní,
Že jim neseš požhenání
Ode mne, Matky swé.

Poutník.
S tím pasem půjdu od Tebe,
Matko s Twou milostí,
Newím, jak se mně powede,
Když mnohé ouzkosti
Trápit budou srdce moje,
Ach kdo tenkrát potěší mne,
Wzdálen jsa od Tebe.

Panna Maria.
Kdyby se ti mélo zle dít,
Pošli ke mně psaní,
S'tafetu jistou budeš mít,
Srdečná wzdychání:
To jakmile já uslíšším,
Rychle k pomoci přispíšším,
W bídách tě potěšším.

Poutník.
Již od Twé lásky raněný
Hříšný na zem padám,
A swé srdce skormoucené
Ti k památce dávám:
Přijmi ten dar, ó Maria!
Měj se dobře Matko milá.
S pláčem nohy líbám.

Panna Maria.
Ten dar od Tebe přijímám,
Jest mně welmi milý;
Posledně tě napomínám,

Aby's každou chvíli
Hříchů, zlosti se warował,
Na mne stále pamatował,
Jako dítě milé.

Poutník.
Chci na Twé napomenutí
Matko pamatowat:
Ty mne také w swé paměti
Rač wždycky zachowat:
Ať mne síli Boží milost,
Popřej swou mateřskou pomoc,
Matko nejmilejší!

Matko nejmilostiwější!
Já jsem dítě Tvoje;
Tys w prawdě neupřímnější
Wěrná Matka moje!
Ještě se na Tě uhlídám,
Neb newím, zdaž Tě uhlídám
Zde do swé smrti wíc.

Panna Maria.
Kdyby's pak wíc sám nepřišel,
Mne Wíc neuhlídál,
I na věčnost odjítí měl,
A jít se obával:
Neboj se, já k Tobě přijdu,
Dušši Twou w swé ruce wezmu,
By's byl věčně se mnou.

Poutník.
O Matko nejmilostnější!
Láskou srdce raníš,
Nad mě sladší Twé slowíčko,
Které ke mně prawíš,
Nebo srdce mě ztrápené
Žádá býti požehnané
Od Tebe, Matky swé.

Panna Maria.
Padniž tedy na kolena
Dám ti požehnaní,
Jakožto Matka upřímná,
K twému potěšení:
Požehnej tě Syn můj milý,
W Swátosti Oltární skrytý,
S Otcem Swatým Duchem.

Poutník.
Již od Tebe požehnaní,
Na cestu vycházím,
Do Twé mateřské ochrany,
Celý se poroučím:
Měj se dobře roztomilá,

Ach! měj se dobře spanilá,
Amen, měj se dobře.

D: Mária s dieťaťom na rukách, s glóriami nad hlavami.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 22.

I./6. Poslanie a život Panny Márie

Vyvolenie Panny Márie

A: Zľudovelý biblický príbeh vyvolenia Panny Márie za rodičku Krista, a iné príbehy z jej života: zvestovanie Anjela, nepoškvrnené počatie, stretnutie s Alžbetou, porodenie Ježiša, Máriin sen a útek svätej rodiny do Egypta pred Herodešom, predstavenie Ježiša v kostole. Prirovnanie Máriiných vlastností k Ester, Judit, Betsabe, Rebeky. Oslava krásy Márie, prosba k nej o požehnanie, porúčanie duše pred smrťou do jej milosti.

B: Nábožná Pseň o blahoslawené Panně Maryi.

W B. Štáwnicy, 1845.

C: *Před wěky zwolená Panno Marya.*

1.

Před wěky zwolená Panno Marya,
nám za příklad daná, Matičko milá!
K tobě my se vtjkáme, Panno Marya!
Protož ti wššickni spjwáme: Šalwe Regina!

2.

Když gsy ty na swětě Rostla
w swatosti, Bůh tebe wyslyššel, Dal
ti milosti: Že máš Syna poroditi,
Matičko milá! Protož ti wššickni
spjwáme: Šalwe Regina!

3.

K tobě byl poslaný Angel Ga-
bryel, Od Boha wyslaný Ten čistý
posel: Že máš Syna poroditi, Pan-
no Marya! Protož ti wššickni spj-
wáme! Šalwe Regina!

4.

Když twé srdce slyššj Angela
ctného, Hned twá wúle padá Na
Pána twého: gakbys Syna poro-
dila, Muže nepoznala? Protož tobě
každý spjwá: Šalwe Regina!

5.
Tu Angel odpověď Dal gj do-
brau hned: Duch swatý w tě wstau-
pj, Panno máš wěděť; Duch Swatý
tě zastínuje, Panno Marya! Protož
tobe budem' spjwat: Salwe Regina!
6.
Gak Marya slyššj Angela ctné-
ho, Řekla: staniž se mi Dle slowa
twého, Bych gá Matku Božj slau-
la! Panno Marya! My ti wššickni
prozpěwugem': Salwe Regina!
7.
Gak spěššně ta slowa Marya
řekla, Hned w tom okamženj Boha
gsy stáhla: Protož ti djky wzdáwa-
me, Panno Marya! A tobě wššickni
spjwáme: Salwe Regina!
8.
Pannau před porodem Marya
byla, Pannau po porodu Zase zůsta-
la: Protož se s tebau weselj Celá
kragina, Tak ti wššickni spjwáme:
Salwe Regina!
9.
Když gsy Spasytele W těle no-
syla, Welikau milost gsy Od Boha
měla: tak my tebe welebugeme, Pan-
no Marya! Protož ti wššickni spj-
wáme: Salwe Regina!
10.
Přes horys kráčela K swaté
Alžbětě, Gako k přijtelkyni A twogj
tetě; Láskawě tě pozdrawila Swatá
Alžebeta, Tak my tobě prozpěwu-
gem': Salwe Regina!
11.
Gak tebe spatřila Swatá Alž-
běta, Hned w gegjm žiwotě Děťátko
plisá; Rekla hlasem: požehnaná
Panno Marya! A my také prozpě-
wug': Salwe Regina!
12.
Rkauc hlasem velikým: Tys
požehnaná Wždy mezi ženami, Pan-
no přeslawná! Když tebe a Spasy-
tele Swěta spatřila; Protož ti wšši-
ckni spjwáme: Salwe Regina!
13.
Když si na swětě Těhotná
byla, Hodinu k porodu Se přibljži-
la, W hospodě mjstas neměla Pro
swého Syna: Tak my wššickni pro-
zpěwugem': Salwe Regina!

14.
Porodilas Panno Nam Spasytele, Ze cela nebesa Tak mluwj w swete: Protoz budiž pozdrawena Panno Marya, A my take prozpewugem': Salwe Regina!

15.
Pres hory audolj, Az do Egypta Hlad teperw priwika Spasytel sweta; Pres Herodesem vkrutnym Matka vjka: Protoz my budem; spjwati: Salwe Regina!

16.
We snach gsy zwedela, Ze král vkrutny, Herodes a tyran, Cowek bezbozny, Chce dat Syna zamordowat: Panno Marya! Tobě wšickni prozpewugem': Salwe Regina!

17.
Do Geruzalema S njms putowala, Abys gehu Panu Tam predstavila; Pros y za nas, a prestaw nas Panno Marya! Tak ti wšickni spjwat budem': Salwe Regina!

18.
Prekrasne lilium Panno Marya, Wonne konwalias, Matičko milá! Pros a priluw se za nas V swého Syna; My tobě budem' spjwati: Salwe Regina!

19.
Tys Ester prekrasna, Panno Marya, Kterazto za swug lid Krale prosyla; Prosyž za nas Syna swého, Panno Marya! Tak my tobě prozpewugem': Salwe Regina!

20.
Nad Judit Marya Nepremozena, genz Holofernowi Hlawu vřala; Vtni zlemu d'ablu hlawu, Panno Marya! Protoz ti dky vzdawame: Salwe Regina!

21.
Ty gsy Betsabea, Matičko milá, Matka Salamauna, Panna Marya, Genz gsy Domiasše žadost Gemu prednesla; Prednes take našši žadost: Salwe Regina!

22.
Rebeko prekrasna, Plna milosti, Wypros pozehnánj, Zbaw nas auzkosti; Deyž w pokogi žiwu byti, Panno Marya! Protoz tobě prozpewugem': Salwe Regina!

23.
Když sobě zpomenu Na tě
Marya, Tu hned može srdce Pokoge
nemá: Abych gá k tobě pospichal,
Pano Marya! Protož tobě prozpě-
wugem': Salwe Regina!

24.
K tobě, ó Marya! Wššickni
putugem'; modlení zpívání Tobě
wěnu gem: Wjme že to od nás při-
gmeš, Pano Marya! Tak ti wššickni
prozpěwugem': Salwe Regina!

25.
Když pak se přibljžj Smrti
hodina, A gá hřjššný musým S toho-
to swěta, Přigmi dušši mau na wě-
čnosť, Panno Marya! Gá ti budu
prozpěwuwat: Salwe Regina!

26.
Wás wššickni přjtomnj Pro
Boha prosým: Když s tohoto swěta
Smutný wykročjm, Modlte se za
mne wššickni: Zdrawás Marya! A
gá budu tobě spjwat: Salwe Regina!

27.
Amen, ó Marya! S swětem
se laučjm, A swau hřjššnau dušši Tobě
poraučjm: Kdežby Boha welebila;
Tobě Marya Ať tam wššickni pro-
zpěwugem': Salwe Regina!

D: Panna Mária s dieťaťom na rukách.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 59.

II. JEŽIŠ KRISTUS

II./a-1. Oslava Ježiša a prosby k Nemu

A: Chváľa Ježiša celý deň v rozličných situáciách.

B: Nábožné Pozdrawení Pochwálen bud' Gežjš Kristus.

W Skalicy u Škarnicla Synů. 1875.

C: *Když z rána procytnu*

Když z rána procytnu,
Tak mluwiti počnu:
Pochwálen bud' Gežjš
Krystus!

Potom se oblékám,
A modlit začínám:
Pochwálen...

Gak zwoniti slyššjm
Welmi se potěššjm:
Pochwálen...

Slowo tělem bylo
Pro mně učiněno:
Pochwálen...

Přigda do kostela
Wzýwám mého Pána:
Pochwálen...

Rozdává w tom domě
Bůh swau milost hogně:
Pochwálen...

Když křesťana potkám
Pozdrawenj mu dám:
Pochwálen...

A při pracowánj
Gest moge zpjwánj:
Pochwálen...

Dokonámli práce
Wolám děkugjce.
Pochwálen...

Cokoli požjwám
Za to djky wzdáwám:
Pochwálen...

Při pitj též zwolám
A Pánu čest dáwám:
Pochwálen...

Na Tě tak spomenu
Střídmy (a gisté budu:
Pochwálen...

Pošle Bůh dobrý čas
Pozdvwjnu wděčný hlas.
Pochwálen...

W nešštěstj přec daufám
Spjwat nepřestávám:
Pochwálen...

Ležjce w nemocy
Wolám we dne w nocy:
Pochwálen...

Když mne Bůh miluge
Wššecko wždy dobře ge,
Pochwálen...

Skrz dobré skutky Pán
Chce býti milowán:
Pochwálen...

Kdy koliwě zhřešjm
Slzami odprosým,
Pochwálen...

K spánj se ubjráj
Gešště k nebi wolám:
Pochwálen...

A tak w každou dobu
Zpjwám až do hrobu:
Pochwálen...

Ať země y nebe
Chwálj Bože tebe:
Pochwálen...
Až na wěky wěkůw Amen.

Modlitba

O Bože! Který gsy neysla-
wněgššj gméno Gežjše Krysta,
Syna twého Pána našeho twým
wěrným laskawé, a přjgemné
zlým ale pak duchům hrozné a
straššliwé učinil; uděl milostiwé,
aby wššickni, genž to gméno po-
božně ctj na zemi, sladkost swa-
tého utěššenj w tomto žiwotě ob-
drželi, a tam w budaucým

wěchnau radost a neskonečné
blahoslawenstwj dosánauti a
požjwati mohli. Skrze téhož
Pána našeho Gežšše Krysta,
Syna twého genž s tebaw žiw
gest a karaluge w gednotě Du-
cha swatého prawý Bůh po
wššecky wěky wěkůw. Amen.

D: Ježiš na kríži.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli:38.

II./a-2. Vyznanie lásky a hľadanie Ježiša

A: Oslava nebeského blaha s Ježišom, túžba po ňom a prosba
k Ježišovi na jej splnenie. Pripomínanie smrteľnosti človeka a
márností sveta, výzwa na zrieknutie sa jej.

B: Nábožná Píseň všem Wěrným Křesťanům na swětlo wy-
daná.

W Skalici, u dědičů J. Škarnicla, 1885.

C: *Wímť já zahrádku*

1.
Wímť já zahrádku, Místečko
krásné, Swítí tam slunce Pre-
welmi jasné, Prawda a wíra,
Láska pokora, Do té zahrádky
Dwěře otwírá.

2.
Ach Bože! komuž Ráčíš to
dáti; W té twé zahrádce Slá-
wy užítí; Tebe widěti? Dí
písmo swaté: Že zde musíme
Moc přetrpěti.

3.
Ze wššech našich dnůw Bu-
de nejhoršší, Když bude tělo,
Propoušštět dušši, Tělo se w
popel, A prach obrátí, Dušše
ze wššeho má počet dáti.

4.
Wždy se staráme o sláwu
zdejšší, Jenžto w hodině Bůh
nám jí zrušší, Dnes pyššné tělo
W zlatě jen chodí, Zejtra jej
čerwy A žáby snědí.

5.
Kdo nemá lásky K líznímu
swému, Aníž jí bude, Pán Bůh
mít k němu, Dnes člověk dychtí
Po slávě swětské, A zejtra má
již Hrob na krchowě.

6.
Samou toliko Smrt jistou
máme, Pročpak tím swětem
Nepohrdáme? An mnohý člo-
wěk Na swětě ztratí, Cehož
mu ten swět nemůže dáti.

7.
Těchto našich psot Nebude
dlouze, Brzy nám dobrý Pán
Bůh spomůže, Nemůž slun-
cem Lepšího býti, Jakož každý
den na smrt spoměti.

8.
Jáť nežádám wíc swětské
rozkoše, Nýbrž wěděti Pána
Ježiše, W tom wěčném ráji,
Kdež starci žijí, Angelé pěkné
Písně zpívají.

9.
Bože dej rozum A pamět
stálú, Ať se strojme S swěta
pomálu, Strojmež se nyní
Mladí i staří, Uzříme swého
Boha twář twáří.

10.
Raduj se dušše, A bud' we-
selá, Twého zde bydla Jest
chwilka malá, Budeš-li stále
Zde bojowati Chce ti Bůh za
to Korunu dáti.

11.
S tebou se žehnám Swěte
podwodný, Neb nejsi stálý Ani
hodiny. Byť byl člověk žiw
Třebas tisíc let Tím Bohu
wětší Má wydat počet.

12.
Každá duššička Pod slun-
cem wěrná, Bud' pohotowě, A
čekej pána, Rci s prawou wí-
rou, Přjď Kriste swíšše, Uwed'
nás k sobě Do wěčné říšše.
Amen.

D: Ilustrácia: Sediaca postava v ruke s vencom, v pozadí strom, urna, zľava a sprava listnaté rastliny.

F: Poradové číslo v pramennom materiáli: 1.

A: Hľadanie Ježiša, kajanie sa z hriechov, a prosba o omilostenie.

B: Dvě nábožné písne o Spasiteli naššem Pánu Ježiši Kristu. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1886.

C: (1.) *Kde si můj Ježiši*

1.
Kde jsi, můj Ježiši, Lásko moje?
Srdce mé tě hledá W každé době:
O Ježiši můj! O Ježiši můj! W
ouzkostech a bídách Sám při mně stůj.

2.
W hříšších jsem postawen, Si
nezoufám; W tebe, můj Ježiši, Silně
doufám; O Ježiši můj! O Ježiši
můj! W ouzkostech

3.
Swědomí mne hryze Wjc než
hadí Duše má se stále S tělem
wadí: O Ježiši můj! O Ježiši můj!
W ouzkostech a bídách

4.
Bůh na mne dopustil Skrz
mé hříchy, Powstaly proti mně Bouře
wálky; O Ježiši můj! O Ježiši můj!
W ouzkostech

5.
Nejbližší přátelé, Kteří byli,
Již jsou mne smutného Opustili: O
Ježiši můj! O Ježiši můj! W ouz-
kostech a bídách

6.
Jak hle sa w čas tento W
swětě děje, Že jeden druhému Nic
nepřeje: O Ježiši můj! O Ježiši
můj! W ouzkostech

7.
Já w té swé ouzkosti Si ne-
zoufám, Naději silnou mám, Že to
přečkám: O Ježiši můj! O Ježiši
můj! W ouzkostech

8.
Ten, kdož tě, Ježiši Wěrně
žádá, Bjdu swou a uozkost Ti před-
kládá: Ty spomůžeš, A wymůžeš,
W soužení, zármutku Potěšuješ

9.
Dejž mi můj Ježiši, Trpě-
liwost, Bych měl w swém soužení
pewnou stálost: O Ježiši můj! O
Ježiši můj! W ouzkostech

10.
Ježiši, skrze twé rány
swaté, nedopouštěj na nás Smrti

náhlé: O Ježišši můj! O Ježišši
můj! W poslední hodině
11.

Když budu w nemoci Po-
stawený, Buď při mně, Ježišši, W
každou chvíli: O Ježišši můj! O
Ježišši můj! W ouzkostech
12.

Abych se z swých hříchů
Moh vyznati, A za ně pokání Učiniti!
O Ježišši můj! O Ježišši můj! W
ouzkostech a bídách
13.

Ať přijmu skrouššeně Drahé
tělo, Kteréz jest na kříži Pro nás
pnělo: Twá krew nejdražší, O
můj Ježišši! Ať jest drahý poklad Wždy
mé dušši.
14.

A když pak má dušše Z těla
wyjde, Dej ty můj Ježišši, ať jde
k tobě: O Ježišši můj! O Ježišši
můj! W ouzkostech
15.

Amen, můj Ježišši, Dokoná-
wám, Se swým tělem, dušší Se pod-
dávám: O Ježišši můj! O Ježišši
můj! W ouzkostech a bídách Sám při
mně stůj.

D: Ilustrácia: Hlava Ježiša v glórii.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 15. Druhá pieseň, ktorá vyšla v tejto tlače (2. *Radostí oplýwám, když*) patrí tematicky k piesňam o oltárnej sviatosti.

Hľadanie Ježiša po nanebovstúpení

A: Polepšená hriešnica Mária Magdaléna hľadá Ježiša: po celej zemi, v Jeruzaleme, na hore Kalvárii, pri kříži. Prosí o pomoc nebeské telesá. Hlas jej zvestuje Ježišovu smrť, ponáhľa sa k hrobu s drahými masťami pomazať jeho telo. Anjel jej zvestuje Ježišovo nanebovstúpenie. Uzrie Ježiša v rajskej záhrade, jeho sľub, nabebovzatia Márie Magdalény.

B: Wraucné Milowánj Pána Gežjšše Krysta. S příkladu Mařj-Magdaleny.

W Skalicy, v Škarnicla Synů 1855.

C: *Kdež mám hledat Gežjšše*

1.

Kdež mám hledat Gežjšše,
Gehož gsem ztratila?
Kdo wj, powěz, a netag,
Hřeššit gsem přestala.

2.

Zemdená gsem milostj,
Hledagjc milého
Po městech y kraginách,
Nenalézám gehu.

3.

Do které gá kraginy
Mám se odebrati,
Abych Krysta Gežjšše
Mohla naleznuti?

4.

Wolat budu lesých:
Kde gsy kwjtku wonný
Nadewššetko milegššj?
Duššjm dáwáš wůni.

5.

Neboť gsem gá zblaudila,
Na pauššt se dostala;
Krysta Pána Gežjšše
Smutná gsem ztratila.

6.

Na té pauššti weliké
Koho se ptát budu?
Po pahrbčých, dolinách
Nic tu nenaleznu.

7.

Lod' swau pustjm na moře,
K němu hcyc plawiti;
Na weliké potoky
Nebudu nič dbáti.

8.

Gak gest moře přeplaula,
Na břeh se dostala:
Nahoř k Pánu Gežjšši
Welkau lásku měla.

9.

Láska mně nedá státi,
Nutí cestau gjti
K městu Geruzalemu,
Tam tě hcyc hledati.

10.

Byťbych žiwot ztratila,
Gen když tebe nagdu
Neb se we dne y w nocy
Spokogit nemohu.

11.

Slzy budu wylewat,
Pokánj činiti;
Krysta Pána Gežjšše
Hcyc nasledowati.

12.
Okno nebeské, slunce,
Powěz, kde ho widjš
před tebau se neskryge
Spasitel můg Gežjš.
13.
Hwězdy mně gjž netagte,
Wědėti mi deyte,
O mém Pánu Gežjšši
Rychle mi oznamte.
14.
Neb mysl swau nikterak
Spokogit nemohu,
Pokud Pana Gežjšše
Smutná nenalezu.
15.
Snad ho w zahradě nagdu,
Milého Gežjšše;
Zahradnjka se zeptám,
Powj mi to spjšše.
16.
Půgdu aspoň tam na pauť,
Na horu Kalwárskau,
Tam gá hledati budu
Wždy horjčý laskau.
17.
Powěz aspoň ty krjži,
Kam se děl Pán Gežjš,
Kterýž byl vkřížowan,
Trpél pro mne přjjš!
18.
„Na kljn Matky swé milé,
S krjže gest položen;
W plátno bjlé obwinut,
Do hrobu tak wložen“.
19.
Gak ten hlas vslyššela
Mař Magdalena,
Wonné masti kaupiwšši,
K hrobu pospjchala.
20.
Chtjč rány pomazati
Přemilého Krysta;
Angel se gj tu ozwal:
Wstalt' gest on dogjsta!
21.
Teprw žalost weliká
Gest gi nastáwala,
Když milého Gežjšše
W hrobě nenalezla.
22.
Když mám krjidla orličj
Wzneslabych se wzhůru
Pod oblaký nebeské,
Ptáti se Angelů.

23.
Neplač a nenařkej
Mař Magdaleno!
W způsobu zahradnjka
Od Pána řečeno.
24.
Gaká radost weliká
Tu gest gǵ nastala,
Když milého Gežjšše
W zahradě widěla!
25.
Neplač nenařkej,
Hleď se z hřichůw káti;
Máš nebeské kralowstwǵ
V mne sy zýskati.
26.
Když mám tebe wššecko mám,
Nepustjm se tebe;
O Gežjšši, choti můg!
Zůstanu v tebe.
27.
Pro tebe swět opustjm,
Marnosti se zabawjm!
Rozkoššj wššech zanechám,
Tebe se přidržjm.
28.
Deyž nám Kryste Gežjšší
Z wšech hřichů se káti,
A po smrti do nebe
K tobě se dostati. Amen.

D: Zřawa Anjel pred otvoreným hrobom Ježiša, zprava tri ženské postavy, Mária Magdaléna s masťou v ruke.

F: Poradové číslo w pramennom materiáli: 53.

II./a-3. Narodenie Ježiša Krista

Príbeh narodenia Ježiša Krista

A: Z príležitosti Kristovho narodenia uvažovanie o jeho martýrstve a ľudských hriechoch. Motívy zľudovelých biblických príbehov, život Ježiša – od nepoškvrneného počatia po martýrstvo, obete pre vykúpenie človečenstva. Výzva k pokániu prosba o odpustenie hriechov.

B: Píseň Wánočnj w čas narozenj Pána Ježjšše Krysta.
W Skalici u dědičů F. Škarnicla. 1878.

C: *Probud' se křestane spánj swého.*

Probud' se křestane spánj swého
Chcy ti připomenaut Krysta twého;

To druhau Osobu Božskau,
Gak welkau k tobě měl lásku.

Zpomeň že on gsa Bůh od věčnosti,

Tobě nepřestává swých milostj
Gak dárce rozdawat šštedrý,

Nechtěg být tu zatwzrelý,

Skrylo se w Maryi gehu Božstwj,
Wzal na sebe twoge člowečenstwj;

Chtě se w chudobě zroditi,

A tebe obohatici.

Ach gak měl w mladosti slabau postel,

Když ho gen zahřjwá wůl a osel;

W gesljch požehnaný ležj,

Zyma hned malého soužj,

Matka starostliwá při něm sedj,

Jozef žalostiwě také hledj

Na Boha a Pána swého,

Rozgjmeyme lásku gehu.

Krom Otce dle Božstwj, nebeského,

Nestará se tu žádný o něho,

By geg přiššel nawšštwiti,

Chudou Matku potěššiti.

Zeslal Bůh Angela na obloze,

By lidem oznámil ty nesnáze:

Neb on od swogj Matičky

Byl zde položen w gesličky.

Sláwa na wýsostech Neywýššjmu,

Pokog wššemu stwořenj Božjmu!

Angel wššjm hlasem winššuge,

Pastýře k gesljm wzbuzuge.

Chudj patýrowé nemešškali,

By se mu klaněli pospjchali;

On w gesljch ležj maličký,

Poklekali před gesličky.

Herodes ukrutný když to slyššj,

Žeby Král Židowský w gehu rjšši

Měl se dnes práwě zgewiti,

Myslel geg hned zahubiti.

Bůh se wššak wždy stará o každého,

Obzwlášně ctnostného, pokorného:

W nocy Jozefu we spánj

Zwěstuge krále mjněnj.

Rka (!): wezmi Maryi, ba y Djtě,

A gdi do Egypta na uswjě;

Herodes má zlé myššlenj

Proti swému Spasýteli.

Rozwaž si Křestane záwist toho

Krále Herodesa ukrutného;

Mysl gehu gest sklamaná,

Hrozná naň přiššla odměna.

Což se tak snjžugeš Stwořiteli?

Ty mne snad milugeš Spasiteli!

Že hned we swé maličkosti
 Od mnohých trpjš zawišti.
 Na osmý den po swém narozenj
 Pro mě krew wyléwáš z lásky twogj;
 To wšše gá nezasluhugi,
 Ty trpjš za moge winny.
 Pán nebe y země s chudou Matkou
 Trpjš wjc nežli gá nedostatku;
 U swých rodičů pokorný,
 Wššem bjdám welmi powolný.
 Ty widjš rodiče do chrámu gjt,
 Za nimi pospicháš, chceš se zwědjt:
 Co se na tě Otec nebeský
 Wložil za powinnosti
 Tam se podrobuješ Otcy swému,
 Bys wššecku wykonal službu jemu;
 A hle! wšše, co gsy tam sljbil,
 Wššecko gsy na wlas vyplnil.
 Neoslýchal gsy se práce těžké,
 Když konal y řemeslo tesařské:
 A pomocy gsa Jozefowi.
 Wolný swému pěstaunowi.
 Dobročíným se wždy ukazugeš,
 Wšše, co gen dobrého, prowozugeš
 Ach! gakau za to odměnu
 Máš od newděčného lidu?
 Co Swa ztratila, nawracugeš,
 Co Adam byl zkazył, napravawugeš;
 Sám za obět Otcy swému
 Swůg žiwot pokládaš gemu.
 Nechals se na kříži ukowati,
 Sebau, ach! podiwně nakládati;
 Posměchy trpjš newinný,
 To pak wšše za moge winny.
 Bys za hříchy moge Otcy swému
 Zadosti učinil k wůli gemu;
 Tak gako beránek tichý
 Z lásky neseš moge hřjchy.
 Když patřjm na twůg kříž nic giného
 Pomyslet nemohu, nežli mnoho
 Z lásky swé po mně gsy taužil,
 Hlawy swé pro mne naklonil.
 Gešště nemáš swogj lásky dosti,
 Gen z hrobu wycházýš, zas w hogno(sti)
 Swogjm dáwáš naučenj
 W zármutku zas potěšsenj,
 Dřjw než se ubjraš k Otcy swému,
 Teššjs, gak gen můžeš, Apoštolů;
 Sesýláš Ducha Swatého,
 Tjm utwřzugeš každého.
 Při rozgjmánj wššak wššeho toho
 Nepozustává mně nic giného:
 Bych s Petrem hořce zaplakal,
 Hřjchů swých gak on litowal.
 Jak Tomáš klaněl se Pánu mému,

Wšše winny odpustil bratru swému
A wjce nepáchal hrjchů.
Skrze twau lásku welikau.
Bych někdy na den saudu twogeho
Hoden byl slyšet twé swaté slowo:
Pogd' sem djtĕ požehnany
Zde w mogem králowstwĭj wládni.

D: Panna Mária na rukách s dieťaťom, poklona troch kráľov.
F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 34.

II./a-4. Ukrižovanie Ježiša Krista

Zľudovelý biblický príbeh

A: Zľudovelý biblický príbeh: sled udalostí od noci zradenia a zajatia Krista v Gecemánskej záhrade po ukrižovanie.

B: Wraucná Pjseň o Umučenj Pána Gežjšše Kriysta.

W Skalicy. S powolenjm c. k. Cenzury.

C: *Ach kyž sem slawjčkem.*

Ach kyž sem slawjčkem, Tjm malým ptáčjčkem! Letělbych přes moře, K oliwecké hoře, K oliwecké hoře.

Rozgjalbych zticha, Co Krystus Pán wzdychá: Wzdychá k otcy swému, Poraučj se gemu, Poraučj se gemu.

Modlj se w zahradĕ, Potj se krawě; Žáda otce swého, Gestli wúle gehu, Gestli wúle gehu:

By mohl minauti hořký kalich pjti; Angel se mu zgewil, A gemu oznámil, A gemu oznámil:

Že má smrt podstaupit, A tak swĕt wykaupit; Tu Pán od modlenj Wstává bez prodlenj, Wstává bez Prodlenj.

Gde k swým wčednjkům, Milým sluzebnjkům, Ze sna ge zbuzuge, Řka: wstaňte, nespĕte, Bdete, se modlete, Byste w pokušenj Neweššli k zhoršĕnj, Neweššli k zhoršĕnj.

Hodina přichází, Zle zastup
wychází; Ten se Přiblížuge, Který
mne zrazuge, Který mne zrazuge.

Tu s velikým hlukem Gidáš
ššel s zástupem; Ku Pánu promlu-
wil, A geho pozdrawil, A geho po-
zdrawil:

Zdráv bud' Místře milý! Dal
mu poljbenj; Pán mu odpověděl:
Příteli pročs přiššel? Příteli pročs
přiššel?

Ó wjro newážná, Z srdce boha-
prázdna! Swého Stwořitele Kte-
rak prozrazuge, Kterak prozrazuge.

Tu hned Pána mého Gali ne-
winného, Powrazy swázali, Po ce-
stě ššmýkali, Po cestě ššmýkali.

K Annáššowi weden, Gáko lotr
geden: Od něhož tázán byl, Coby w
chrámě včil? Coby w chrámě včil?

Gežjš naň pohleděl. Co se ptaš?
powěděl: Ptey se těch, kterjž mne
Poslauchali w chrámě, Poslauchali
w chrámě.

Geden z těch lotřjků, Kněžských
služebnjků, Poliček gemu dal, Že
tak odpowjdal, Že tak odpowjdal.

Pak k Kayfášši poslán Byl Gežjš
Krystus Pán, Kdež swědků shleda-
li, By geg na smrt dali, By geg
na smrt dali.

Tu hned dwá swědkowé, Co zů-
řiwj lwowé, K němu přistaupili,
Naň se obořili, Naň se obořili:

Ty chceš nám zbořit chrám, Třetj
den stawět sám, A že gsy Syn Božj;
Včenjm lid bauřj, Včenjm lid bauřj.

W žalář ge wsadili, Celau noc
trápili, Gak kdo moh wymyslit, Ne-
přestali mučit, nepřestali mučit.

Oči zawázali, Hádati kázali, Pě-
stj poličkugjc, Za bradu táhagjc, Za
bradu táhagjc.

Řkauc: Kryste, kdo gest byl Genž
tebe vdeřil? Se mu posmjwali, Na
twár mu plwali, Na twár mu pl-
wali.

Pak k Pilátu wedli Ti katané
zteklij; Ten geg na smrt wydal, Na
křjž vkřížowal, Na křjž vkřížowal.

On nenalezl winny, Byl Gežjš
newinný; Byl k smrti odsauzen,
K Herodesu weden, K Herodesu we-
den.

Onen Herodes král Zázrakůw se
nadál, Od Pána Gežjšše, Že vzřj
tím spjšše, Že vzřj tím spjšše

Zákonnjcy stali, Křiwě žalowa-
li; Ale Gežjš mlčel, Oči sklopené
měl, Oči sklopené měl.

Herodes geg zase W bjém smě-
ššném raušše K Pilátowi poslal, Když
se mu dost wysmal, Když se mu dost
wysmal.

A Piátowj zase, Zteklá zběř
sběhla se: Vkřížug! wolali, Ni
nepřestáwali, Ni nepřestáwali.

Pilát ruce umyl, Newinným se
prawil; Pustil Barabášše, Wydal
gim Gežjšše, Wydal gim Gežjšše.

Bici zbičowali, Metlami zmr-
skali, Až z celeho těla, Krew swa-
tá se lila, Krew swatá se lila.

Korunu trnowau Na hlavu
přeswatau Vkrutně wrazyli, Knytly
přitlaukali, Knytly přitlaukali.

Křjž gsau naň wložili, Nésti
přinutili; Pak na něg přibili, A
wzhůru wyzdwjhli, A wzhůru wy-
zdwjhli.

Žluč a ocet wzali, Pjt mu po-
dáwali; Pak mu bok prohнали, S
wodau krew widěli, S wodau krew
widěli.

Každá dušše wěrná, Genž milu-
geš Pána, Padni na kolena, By
ta drahá cena, By ta drahá cena

Nepřišla k zmařenj, Nýbrž k
wykaupenj: Žádey důvěrnostj,
Wyleg slzý množstwj, Wyleg slzý
množstwj.

By nám naše winny Odpaušštény
býly; Skrze pět ran Krysta, Ať
gest dušše čistá, Ať gest dušše čistá.

Kryste vmučený Smilug se nad
námi; Vděl nám milosti, A věčné
radosti, A věčné radosti.

D: Ježíš na kříži, z obidvoch strán sa modlia dve kľáčiace žen-
ské postavy.

E: S powolenjm c. k. Cenzury.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 51.

Umučenie Ježiša

A: Oslava mena Ježiša a Panny Márie a prosby k Nim. Lútosť
nad utrpením Ježiša, a jeho oplakávanie. Motív lúčenia matky
a syna, porúčanie Márie učeníkovi Jánovi.

B: Nábožná Wolanĵ Pánu Gežjši Krystu, a k Panně Maryi
W Skalicy, v Škarnicla Synu 1855.

C: *Ta přeswatá Gména*

1.

Ta přeswatá Gména,
Gežjš a Marya,
Žádám ku pomocy,
Wolám dnem y nocj:
Ach Gežjš, Marya!

2.

Srdečnau ljtost mám,
Když Krysta vhljdám,
Na křž gest přibítý,
To pro moge hřjchy:
Ach Gežjš, Marya!

3.

Ruce roztaženy,
Žily nataženy;
Z boku krew wyléwá;
Woley dušše wěrná:
Ach Gežjš, Marya!

4.
Woley dušše wěrná,
Patř na Krysta Pána,
Rozvaž sobě wššecky
Ty hrozně bolesti:
Ach Gežjš, Marya!
5.
Nebo nebyl žádný
K tobě tak vpřimný,
Aby tě wykaupil,
Smrti wěčně zbawil:
Ach Gežjš, Marya!
6.
Celý swět opustil,
Matičku poručil
Janowi swatému,
Včedlníku swému,
Miláčku wěrnému.
7.
Matičku poručil,
S nj se smutně laučil;
Gaké to laučenj,
Rozvaž sy stwořenj,
Gežjšše s Maryj.
8.
Když Matička milá
Opustiti měla
Synáčka milého
Omdlela pro něho:
Ach Gežjš, Marya!
9.
Wššickni opuštěnj
Pod me bez mešškánj
Chrám Božj nawšštjwit,
Ať můžeme spatřit
Gežjšše s Maryj.
10.
Žádost přednášsegme,
Sobě rozvažugme
To smutné laučenj,
Ať celý swět želj,
Gežjšše s Maryj.
11.
Na kolena padám,
Milost od wás žádám,
Hřichůw odpuštěnj,
Pro smutné laučenj
Gežjšše s Maryj.
12.
W poslednj nemocy
Žádám ku pomocy
Krysta Spasitele;
Woley dušše w těle:
Ach Gežjš, Marya!

13.
Wy přeswatá Gména!
Bud' te má obrana;
W poslednj hodince
Žádám wás neywjce:
Ach Gežjš, Marya!

14.
Tu pjsen' zawjráj,
Na tisýckrát žádám:
Kryste neymilegššj,
Neopusť mau dušši:
Ach Gežjš, Marya!

15.
Matičko Krystowa
Budiž pozdrawena,
Spolu s Krystem Pánem,
Wěčné Wěkůw, Amen:
Ach Gežjš, Marya!

16.
Swau pjsničku skončjm,
S Maryí se laučjm,
Y s Krystem Gežjššem;
Plač dušše w těle mém:
Ach Gežjš, Marya!

D: Ježíš na kříži, postava z pravej strany s glóriou nad hlavou sa modlí, stojaca postava, z ľavej strany tiež. V pozadí budovy, z neba lúče svetla.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 52.

A: Nevinný Ježíš žaluje celému svetu za svoje utrpenie. Vyslovuje odpustenie ľudstvu a svoju nekonečnú lásku. Výzva hriešnikov k oľutovaniu hriechov, aby sa vyhli zatrateniu duše.

B: Wroucná pjsen' o umučenj Pána Gežjšše Krista.

W Skalici, u dědičů J. Škarnicla. 1881.

C: *Pod'te sem hrjššnji*

1.
Pod'te sem hrjššnji, Wy
Spurnj zlostnji, Pozor degte:
Gak gste mne trápili, Gak gste
mne zbarwili, Se djwegte.

2.
Co gsem wám učinil, A
Co gsem prowinil, Gá newin-
ný? Ze gste mne zmučili, Nad-
mjru zranili, Bez wššj winy.

3.

Pro milost nesmjrnou Lá-
ska krew newinnou Wycedila;
O lidská newděčnost! Takéliž
ta má ctnost zasloužila?

4.

Wás gsem k spasenj wed'
Mám tři a třidcet let Wěrně
sloužil; Tak hrozné trápenj Pro
lidské stwořenj Si wysloužil.

5.

Tak gsem wás milował,
že gsem nelitował S nebe sgjti;
za to mám ztrhané, Do kostj
zedrané Tělo mjti?

6.

Má twář Otcí mému
Dáwno nebeskému Zaljbená,
Ukrutnými pěstmí, Nečisté slj-
namí Poruššená.

7.

Ach! kdes lidská ljstost?
Kde gsi lidská wjdnost? Ach
Kdes byla? Žes mne před wzte-
klostj, Před hříšnjkúw zlostj
Nebránila.

8.

O! Co gsem lepššjho, Co
prospěšněgššjho Měl činiti? Na
sebe smrt gsem wzal, Sám gsem
se pro wás dal Usmrtiti.

9.

Ze wššech synů lidských
Nebýwal žádný z nich Tak
ozdobný; Giž neřkuli k swětu,
Ani wjc k člowěku Gsem po-
dobný.

10.

Pod'te nebešš'ané, Ma-
ličko se na mne Podjwegte,
Gešštělí mne znáte A za Pána
Máte? Powjdegte!

11.

Nebe, oblakowé, Powě-
trj, žiwlowé Sa djwegte, Ge-
šštělí mne znáte, A za Pána
máte? Powjdegte.

12.

Pod' ptactwo nebeské,
Pod'te ryby mořské, Se djwegte,
Gešštělí mne znáte, A za Pána
máte? Powjdegte!

13.

Pod'te sem howádka,
Stromowé, zwjřátka, Se dj-

wegte, Gešštěli mne znáte, A
za Pána máte! Powjdegte!
14.

Země, hory, doly, Sta-
wenj, národy Se djwegte, Ge-
šštěli mne znáte, A za Pána
máte? Powjdegte!
15.

Zastaw raděgi se Mag-
daleno genžs mne Prw po-
znala, Wššak bys Krista swěho,
Krwj zalitého Nepoznala.
16.

Ach! kterak bys mohla
Matičko má milá Sem wzhlj-
dati? Wššak se gest zatmělo
Slunce, a nemohlo Wjc swjtiti.
17.

Gaks se můg miláčku,
Milý Synáčku, Neměl trásti?
Wššak se gest musela Twou bo-
lestj celá Zem zatrásti.
18.

A kterak w té době Ne-
mělo se w tobě Srdce hnouti?
Když kamenj, skály Pro mne
se musely Rozpuknouti.
19.

Což tedy hrjššnji Twrdé,
nad kamenj Srdce máte, Že
na swé hřeššenj A na mé trá-
penj Nic nedbáte?
20.

Tak gsem pro wás dy-
chtěl, Že gsem wás w křži chtěl
Objmati, Ze mne gste smjch
měli, Lásku mou nechtěli Zna-
menati.
21.

Po smrti gste ostrým je-
šště srdce kopjm Otwěřeli: Ach!
gak gste náramně Wy hrjššnji
na mne Zanewřeli!
22.

Skrz wššacky bolesti Pro-
sjm, z waššj zlosti Giž powstaň-
te; Dél mne katowati, Ran
obnowowati Giž přestaňte.
23.

Wššecko wám odpoušštjm,
Mimo sebe poušštjm Wššj ne-
prawost A na waššem lkánj, Na
samém pokánj Chci mjti dost.

24.
Gestli wy tu milost, Wel-
kou dobrotiwost Neuznáte, Žá-
dné mé milosti Žádné wjc ljstoti
Nepoznáte.

25.
Budeli w hněwu mém
Dušše, gdouc z těla wen, Na-
lezena, Má být bez milosti Do
wěčných temnostj Odsouzena.

26.
Tam kde zatracenj, Kde
zubůw skřjpenj, A pláč stále,
By wždycký hořela, Nikdý ne-
shořela, Neskonale.

D: Kristus na kříži, z oboch strán dve postavy. Porov. ilustráciu k piesni Pod'ťe sem hřjšníci

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 9.

Pět rán Kristových

A: Oplakávanie Ježiša, ktorý umrel pre hriechy sveta, uctenie jeho rán, vyznanie lásky a prosba k Nemu.

B: Dvě pobožné Pjsně o Vmučenj Pána Gežjšše Krysta, k rozgjmánj wydané.

W Skalicy, u Škarnicla Synů, 18...

C:1.) *O můg Gežjšši zraněný!* (2.) *Gezu Kryste, Pane milý)*

1.
O můg Gežjšši zraněný!
Na dřewě křjže ztrýzněný!
Tam gsy dušši swau wydal,
Swau wydal,
Proto žes mne milowal.

2.
Tam gsy krew swatau wycedil,
Abys wězně wyslobodil;
Tam gest poklad zložený,
Zložený,
Pro mé duššné spasenj.

3.
Ty gsy umřel bych gá žiw byl,
...gsy za mne dluh zaplatil,
...gsy trpěl nevinný,
Newinný,
Za weliké mé winny.

4.
 Lásko má, můj Gežšši,
 Drahá ceno hřjšné dušši!
 Ach! kdo mně dá vmřiti,
 Vmřiti,
 Za tebe krew wyljti.
5.
 Kdybych měl srdcý sto tisýc,
 dal bych gich gešště y vjc:
 Abych tebe milowal,
 Milowal,
 Tobě se odsluhowal.
6.
 Gdiž a odstup swětská marnost,
 Gežš gest má wššECKA radost;
 Pro mně wššECKEN zraněný,
 Zraněný,
 Na křži vsmrcený.
7.
 S Tebau žádám ždy žiw býti,
 S tebau žádám v vmřiti;
 O Gežšši, lásko má,
 Lásko má,
 A wššECKA potěcha má!
8.
 Když se budu odbjrati,
 K smrti hřjšnjk pracowati,
 Ach! pamatug Gežšši,
 Gežšši,
 Že gsy cena mé dušši.
9.
 Amen, amen, o můj Pane!
 Co sy žádám, nechť se stane:
 Deyž se w rány twé skryti,
 Twé skryti,
 Když budu vmjrati. Amen.

D: Kristus na kříži, pod ním hory, skaly, nad ním oblaky.
 F: Poznámka: poškodený materiál, text tretej strofy sa nedá rekonštruovať. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 60.

Rozlúčka s Ježišom

A: Rozlúčka s časťami tela, kosťami, ranami, hrobom ukrižovaného Ježiša, sústrasť so žiaľom Márie. Biblické príbehy v ľudovom podaní: zrada Ježiša, porúčanie Matky Jánovi.
 B: Pieseň nábožná o umučení Pána Ježiša Krista.

W Skalici, u dědíčů J. Škarnicla. 1883.

C: *Dobrou noc, Ježšši*

1.

Dobrou noc, Ježšši
S kříže složený,
A na klín Matičky
Twé položený:
Ta twoge rány ljbá,
Ge srdečně obgmá,
Tobě gako Maťka
Dobrou noc dáwá.

2.

Hořký kalich smrti,
Který mám pjtí,
Může-li být, aby
Mne moh' minouti,
Děsí se lekánjm
A potem krwawým,
Poťj se w té době -
W mdlobě.

3.

W desátou hodinu
Gidáš s žoldněři
Wstupuge w zahradu
Tišše do dweřj,
Mistra s poljbenjm,
Židům tjm znamenjm
Prodal nepořádně -
Zrádně.

4.

Dobrou noc přeswatá
Ručičko lewá,
Genž gsi od katanů
Na kříž přibita:
Twou ránu chci ljbati,
Srdcem gí obgmati,
Na tisjckrát budu
Pozdrawowati.

5.

Dobrou noc wám dáwám
Nohy přeswaté,
Byly gste přehrozně
Na kříž přibité:
Wás gá horliwě ljbám,
A srdečně obgmám,
Wám přeswaté nohy
Dobrou noc dáwám.

6.

Dobrou noc ti dáwám
Ráno přeswatá,
Od Longjina w boku
Twém učiněná:
Gá gj srdečně ljbám,
Stotisjckrát obgmám,

Tobě swatá ráno
Dobrou noc dáváám.

7.

Dobrou noc wám dáváám
Ústa přeswatá,
Od židowské zběři
Hrozně ubitá:
Wás gá srdečně ljbám,
Stotisjkrát objímám,
Wám přeswatá ústa
Dobrou noc dáváám.

8.

Dobrou noc wy kosti
Pána Gežišše,
Genž gste wystoupeny
Z mjst swích welice:
Wám za lásku děkugi,
Na stokrát pozdrawugi,
A wám za tu milost
Se obětugi.

9.

Dobrou noc wy rány
Pána Gežišše,
Genž gste rozmnoženy
Skrz hřjchy moge:
Wám ga dobrou noc dáváám,
Wás gá w srdci zachowám,
Degte, ať wás w nebi
Šťastně uhljdám.

10.

Dobrou noc ty hrobe
Pána Gežišše,
W tobě gest složený
Poklad mé dušše:
S tebou se rozlučugi,
Welice tě milugi,
Na stotisjkráte
Tě pozdrawugi.

11.

Tobě, ó Matičko!
Dobrou noc dáváám,
Že nemáš Synáčka,
Tu wědomost mám:
Gsi smutná, osiřelá,
Na to mjsto máš Jana,
Wám gešštē gedenkrát
Dobrou noc dáváám.

12.

Amen gá zawjráám
Moge zpjwánj,
Buďu sí rozgjmát
Ty swaté rány:
Do nich se gá zawjírám,
A dobrou noc wššem dáváám,
Gežjš a María
O milost žádám. Amen.

D: Ilustrácia: Ježiš na kríži, z dvoch strán dve postavy. Variant ilustrácie Droppová-Krekovičová 2010. s. 138.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 2.

A: Rozlúčka s časťami tela Ježiša, sústrasť so žiaľom Márie, jej oslava a prosba k nej.

B: Wraucná Pjseň o wššech Audech Pána Gežjšše Krysta. K rozgjmánj wydaná.

W B. Štiawnicy, 1844.

C: *Dobrou noc Bože věčný*

1.

Dobrau noc Bože wěčný
Pro nás vmučený, Kterýs z lásky
k nám podstaupil, K naššemu
spasenj: Dobrau noc kwěte
růžowy, Dobrau noc Gežjšši milý,
Dobrau noc.

2.

Dobrau noc hlawo swatá,
Plná wššj maudrosti, Až do mozku
porazená, skrz lebku a kosti:
Dobrau noc...

3.

Dobrau noc wlasý swaté
Wššecky wytrhané, Od židowské
zběři zlostné, Newáženě wyrwané:
Dobrau noc...

4.

Dobrau noc oči swaté,
Zsynalé, zmodralé, Pro nečistě
slinami Wššecky oplwané,
Dobrau noc kwěte růžowy, Dobrau
noc Gežjšši milý, Dobrau noc...

5.

Dobrau noc Ljce swaté,
Wššecko zohawené, Od mnohých
rán a bitj, Krwj zatažené:
Dobrau noc...

6.

Dobrau noc Ššige swatá,
Řetězy zkljžená, Kterážs byla
mnohokrátě Až k zemi znjžená:
Dobrau noc...

7.

Dobrau noc Ruce swaté,
Na křjž roztaženě, Genž gste byly
gako strůna Na lautnu tažené:
Dobrau noc...

8.
Dobrau noc Boku swatý,
z něhož wynikala Krew pře-
swatá, gak růže, Lilium wykwe-
tla: Dobrau noc kwěte růžowý, Do-
brau noc Gežjší milý, Dobrau
noc...
9.
Dobrau noc Srdce swaté,
Pro nás otewřené, Budiž na sto-
tisýckrát Od nás pozdrawené:
Dobrau noc...
10.
Dobrau noc Nohy swaté,
Na křži přibité, Bolestně gedna
na drauhau Byly gste přibité:
Dobrau noc...
11.
Dobrau noc Rány swaté,
W těle wčiněné, Wy nám w
wěčné radosti Buďte vkázané:
Dobrau noc...
12.
Dobrau noc Krwí swa-
tá, Kterak gsy z zlehčena Byla,
na zem wycezena, Nohama se-
třena: Dobrau noc kwěte růžo-
wý; Dobrau noc Gežjší milý,
Dobrau noc.
13.
Dobrau noc Křži swatý,
S kteréhož složený Gežš, a na
kljn bolestně Matky položený:
Dobrau noc...
14.
Dobrau noc Tělo swaté
W plátno obalené, Od Jozefa,
Nikodema W hrobě pochowané:
Dobrau noc...
15.
Dobrau noc Hrobe swa-
tý W skále wytesaný, Tebe Ma-
rya bolestná Zmýwala slazamy (!):
Dobrau noc...
16.
Dobrau noc, ó Marya!
Kteráž w swé syrobě Kwjliš
gako holůbička, Syna swěho w
hrobě, Dobrau noc ragská Rů-
žičko, Dobrau noc milá Matič-
ko, Dobrau noc...
17.
Dobrau noc, ó Marya!
Měg nás w swé paměti:Ne-

bos nášše Matka milá, A my
gsme twé děti: Dobrau noc...
18.

Dobrau noc, ó Marya!
S tebau se těššjme, Milosrdněg-
ššj nad tebe, W tom swěte ne-
wjme: Dobrau noc...
19.

Dobrau noc, ó Marya!
Posledně woláme, Rač byt přj-
tomná při smrti, Dřjw než do-
konáme: Dobrau noc...
20.

Dobrau noc, ó Marya!
Pjšeň zawjráme; Pomož, ať po
zdeyššj strásti S tebau se shledá-
me: Dobrau noc, ragská Růžič-
ko, Dobrau noc milá Matičko,
Dobrau noc! Amen.

D: Ježíš na kříži, z obidvoch strán ženské postavy s glóriou nad hlavou, postava zprava plače, postava zľava sa modlí. V pozadí budovy mesta.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 46.

II./b. Lúčenie Ježiša a Panny Márie

Lúčenie pred ukrižovaním

A: Zvesť ukrižovania, dialóg Ježiša a Márie o očakávaných udalostiach, rozlúčka pred ukrižovaním, Máriin žiaľ. Mária prosí Jána, aby jej dal vedieť o očakávaných udalostiach. Adaptácia biblického príbehu noci na Oliveckej hore, poslednej večere, zrady, lapenia, odsúdenia, křížovej cesty a ukrižovania. Motív hriešneho Jeruzalema. Porúčania Ježiša pred smrťou.

B: Pobožná Píseň o umučení Pána Ježíšše Krista.
W Uh. Skalici, u dědičů F. Škarnicla.

C: *Proč Maria, proč si tak narikáš*

1.
Proč Maria, proč si tak na-
ríkáš, A tak smutně wždycky
wzdycháš? R. Křesťanská dušše,
pojď, podívej se, Jak mně
probod meč mé srdce.

2.

Jak jsem já na Marii
pohlédl, Obličej mně hnedky
obledl, R. Kterak s synáčkem
loučím s Miláčkem, Wic pohle-
dnout možné není.

3.

Ach můj Synu! proč mne
chceš opustit, A odemne pryč
odejít? R. Matičko milá Při-
šla hodina, Za hřích lidský mu-
sím umřít.

4.

Když Maria o smrti sly-
šela, Padla na zem a omdlela.
R. Kristus se sklonil, K matce
promluvil. Nermouť se wíc
Matko milá!

5.

Neb nemůže to býti jinaké
Já i ty trpět musíme; R. Mně
budou trýznit, Ukruťně trápit.
A ty matko patřit musíš.

6.

Prosím wrať se má Ma-
tičko domu, Já půjdu k Jeru-
zalemu, R. Na Oliwetské Hoře
Syonské Budu prosit Otce:

7.

Jestli možné, by odvrátit
od mne Kalich mého umučení,
R. Ale ne moje vůle se stane,
Ale jak Bůh Otec mít chce.

8.

I já matka vššhecka zarmú-
cená, Bohu swému wždy poslu-
ššná, R. Wššhecko trpěti co chce Bůh,
mítí, Do swé smrti wolná býti.

9.

Ješště na to našše rozlouče-
ní Dávám, Synu, políbení; R.
Srdce zemdlíwá, Tělo omdlíwá,
Jazyk mluwit wíc nechce.

10.

Tebe, Jene, miláčku Je-
žišše, Prosím abys dal wěděti
mně, R. Jak s Mistrem bude
W Jeruzalemě, Nemešškej,
přijď powědít mně.

11.

Jízto jediné srdce se dělí,
Matka s Synem na dvě strany
R. Se rozcházejí, Smutně wzdy-
chají, Pro slzy cesty neznají.

12.

Považ sobě, ó křesťanská
duše! Jak bolestně ty dvě srdce
R. Se rozloučiti, Od sebe jíti
Můžeš sobě powážiti.

13.

Ježíš již jde k hoře Oli-
wetské. Smutně vzdychá po ma-
tičce, R. Tak že i vššichni Učedl-
níci Smutně nad ním nařkaji.

14.

O Mistře náš! proč tak
smutně vzdycháš? Ty opustit
nás již miníš! R. Mé milé děti
Máte wěděti, Že mne wššecky
zanecháte.

15.

Když s Ježíšsem na tu
horu přišli, Poručil, by po-
sečkali; R. Sám do zahrady,
To Getsemany, Odešel, k Otcí
tam se modlí.

16.

Anděl z nebe kalich umu-
čení Nese Kristu k posilnění; R.
On jej přijímá, Diw neomdlí-
wá, Pot krvawý z něho teče.

17.

Nawrací se k swým uče-
dlníkům, Kteří welmi twrdě
spali, R. Jich napomíná, By se
modlili, By newešli w pokušení.

18.

Po třikráte modlení wy-
konal, K učedlníkům se na
vrátil: R. Ach již se strojte, A
se mnou pojd'te: ten přichází,
jenž mne zradí.

19.

Jak jen vyšli, Jidáš
se zástupem Jde a líbá Mistra
swého: R. Zdráv buď, Mistře
můj! Já učedlník Twůj Mile
tebe pozdrawuji.

20.

Ježíš prawí: Jidášši pří-
teli! Proč pak jsi sem nyní při-
ššel? R. Wtom katanowé, Zlostní
židowé, Krista jali jak zločince.

21.

A tak wedli ho k Jeruza-
lému, To má Ježíš za odměnu,
R. Že mrtwé křísil, Němým řeč
Wrátil, Uzdrawowal, zrak na-
vrátil.

22.
Kde jsi Matko? kdybys
ty widěla, Kterak s Synem
zacházejí, R. Twého klenota Z
celého swěta W blátě přehrozně
ššlapají.

23.
Maria jest u matky swé
w domě, Naříká po Synu sobě!
R. A Jan již tluče na dweře
prudce! Marii se třese srdce.

24.
Wzkříkl silně: Maria,
Maria! Jíž naššeho Místra jali,
R. Žiw-li jest newím, Neb ihned
běžím, Jak začali jej wázati.

25.
Tu Maticka wššecka za-
rmoucená, Byla mysle jak zba-
wená, R. Wolala: Synu! Wššak
žádnou winnu Tobě žádný ne-
přičítá.

26.
Wás přátelé pro Kristo-
wu lásku Zwu na smutnou zde
procházku: R. Do města podte
Mne wyprowad'te A tam Mi-
stra pozorujte.

27.
Matka cestou tou porád
omdléwá, Syna ješště newiděla,
R. Do brány wcházi, A ptá se
stráží: Widěli jste mého Syna?

28.
Není dáwno, co wedli
zločínce Touto branou swáza-
ného R. Zrowną k Anášši, Ten
mu přednášši, Že zde činil mno-
ho zlého.

29.
To jest jistě synáček můj
milý, Jde ztrápený k Anáššo-
wi. R. Slyšš zwuk hrozný: Běj,
mrskej, kopni; Na zem poraz,
hlawu rozraz.

30.
Maria hned na dweře
jest padla, Ruce spiala, naříká:
R. Jeruzaleme, Jeruzaleme!
Proč nás souzíš, my newíme.

31.
Přes celou noc wenku stát
musela, Synáčka trápit slyššela.
R. O jak jest dlouhá Každá
hodina Marii býti musela.

32.

W tom najednou přehro-
zný hřmot se stal, Lid židowský
wššecken powstal, R. Krista wen
wedou, Tyransky perou Krwí
jeho zbarweni jsou.

33.

Tak že matka Synáčka mi-
lého více poznat již nemohla,
R. Už když krwawé Jeho ššlá-
pěje W zemi wtlačené widěla.

34.

Krwe kroků čtyřidceti ti-
síc, Šest set čtyřidcet wykonal
R. Ku Kaifáššowi, K Herode-
šowi, A posledně k Pilátowi.

35.

U Piláta hrozný ortel
čtený, Že má být kříž zhoto-
wený, Na něm Kristus Pán
Posledných pět ran Má dostat
A wzít skončení.

36.

Židé s křížem welmi po-
spíchali, W okamžení jej při-
táhli, R. A na ramena Hned Kri-
stu Pánu Tak přetěžký jsou
wložili.

37.

Ježíš s křížem welice ze-
mdlený, Jde náramně zkrwawe-
ný, R. A Weronika roucho po-
dáwá, By obličej byl utřený.

38.

Když se utřel, s křížem
na zem padl, Předce dále nésti
musel; R. W tom se potkali
S matkou shledali, Když se
spatřili, na zem padli.

39.

Ježíšši z úst krew se hned
wylila, Tu jeho matka omdlela;
R. Předce jen Židé Nemilostiwě
Jej zdwíhají a kopají.

40.

S welkou tíží na wrch
Kalwárie S mdlým Ježíšem
když jsou přiššli, R. On smutně
hleděl, Když ten kříž widěl,
Na kterémž odpočíwat měl.

41.

Nemešškali přezlostní ka-
tané, Polomrtwé tělo Páně R.
Na kříž přibili, Wzhůru wy-
zdwihli, Rány wššecky obnowili.

42.

Tu se z Těla Ježíšše milého
Silně swatá krew cedila, R. On
smutně wzhlédá, A se obhlédá,
Matku spatřil, na ni wola:

43.

Přistup, matko, přístup
sem blíže, Nelekej se mého Kří-
že, R. Můj kššast poslední, To-
bě swěřený, W moci twé bud'
zpěčtěný.

44.

Šaty swoje zanechám ka-
tanům, By se o ně rozdělili, R.
Aby hříšníci W paměti měli,
Mne wíc hřichy netrýznili.

45.

Poslušnost swou, kterou
jsem wykonal Na tom Kříži
k wůli Otcí, R. Synowé, dcery
At se rozdělí, Rodičům swým
jsou posluššní.

46.

Wššechněm wdowám
i také sirotkům, A manželům
kříž zanechám, R. Tak aby oni
Až do poslední Chwíle míle
wšše trpěli.

47.

Tobě lotře se mnou ráj da-
ruji, proto, že jsi se obrátil. R.
Nejen samému, Ale každému,
Jenž by w prawdě kající byl.

48.

Tebe ó má nejmilešší má-
tko! Janu swému teď poroučím,
R. A Jene tobě Matku w sírobě,
Bys ji těššil w každé době.

49.

Po smrti mé když s kříže
sňat budu, Wem mne matko na
lůno swé, R. Ukaž hříšníkům
Mých těžkých pět, Které
k soudu si zanechám.

50.

A odewzdej mne ku po-
chowání Jozefu z Aryma-
tye, R. Neb on hrob nowý Má
jíž hotowý, Čistě pro mne při-
prawený.

51.

Matičko má dobrou noc ti
dávám, Čaž (!) již přiššel, já skoná-
wám. R. Hlawu skloňuji, Z swěta
putuji, Otcí dušši obětují.

52.

Kde jsi lidské srdce za-
twrzwlé! Pohlédni na Spasi-
tele, R. Jaké bolesti Musel jest
snéstí, Škály pukly se lítosti.

53.

O již celý svět jest osi-
řelý, Jen Maria zde zůstává;
R. Poďte sirotci, Welcí hříšníci,
Skroušenými proste srdci.

54.

By Maticka kššast ote-
vřela, Nás jak dítky podělila.
R. Po obráčení, Prawém po-
kání, za Kristem doprowodila.

D: Ukřižovanie Ježiša, vojak s kopijou, dve ženské postavy
pod krížom, Mária omdlieva.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 25.

A: Lúčenie Panny Márie a Ježiša pod krížom, upomínanie
hriešnikov na posledný súd, milosrdný Ježiš. Vízia skazy Je-
ruzalema a posledného súdu. Pozdravenie oltárnej sviatosti.

B: Nábožná Pseň o umučenj Pána Ježjše Krista.

W Slakici u dědičů F. Škarnicla. 1884.

C: *Bolestj se puká srdce*

1.

Bolestj se puká srdce
Nad smrtj Krista mého,
Když ho widjm umjrati
Na křži přibitého:
Držj ruce roztažené,
Hříššnijky chce obgati;
Ty utjkáš od něj dále,
Nechčeš se mu poddati.

2.

Maria pod křížem stála,
Žalostně omdljwala,
Když na ni krew Krista Pána
Dolu s křže kapala:
Gežjš na ni smutně wolal,
By k němu přistoupila,
By se snj geššté rozžehnal,
Gest poslednj hodina.

3.

Přístup sem Maticko bljže,
Nebog se křže mého,
Na kterém gá umřít musím
Za hřch swěta bjdného.

Gežš welmi smutně wzdychal,
Když tu swou postel widěl,
Kterou gsou mu kati stlali,
A on na nj umřjt mël.

4.

Nemeškali zlj katanowé,
Ztrýzněné tělo Páne
Krista na krjž porazili,
Krew z něho wycedili:
Až wššecky rány bolestně
Krista se otewřely,
Giž wjce k poznánj nenj,
Gak gest zalitý krwj.

5.

Gak Kristus Pán hořce plakal,
Když on gjž mël umřjti,
Když se s Panenkou Marií
Měl posledně loučiti:
Má nejmilegššj Matičko!
S tebou se smutně zehním,
Neb se gá té přeukrutné
Smrti welice lekám.

6.

Gežš, Syn Boha žiwého,
Lekal se hrozné smrti;
Což ty čloweče přehřššný
Tenkrát budeš činiti:
Až na tebe Bůh zawolá,
By's ššel z swěta bjdného?
Ód přátel gest opuštěný,
Nemáš pomoc žádného.

7.

Ležš, w smrtelné posteli,
Usta twá nemluwěj,
A ušši nic neslyššegj,
Oči swěta neznagj;
Srdce strach přehrozně zwjrá,
Genž gest plné ouzkosti,
A zlý nepřjtel dotjrá
Za twoge nprawosti.

8.

Gestli činil's skutky dobré,
Tam Bůh bude u tě stát,
Twou dušši s swými Angely
Tam do nebe retowat:
Gestli's rád almužny dával,
Bůh ti za to dá nebe;
Pakli's hřššný žiwot konal,
Peklo čeká na tebe.

9.

Gak pak budeš se wymlouwat,
Když na soudu budeš stát?
Když ti bude Bůh domlouwat.
Že gest ho zde nechtěl znát?
Gak gsme Boha znáti měli,

Když gsme ho newiděli
Zde nikde na této zemi,
Aby přebýwal s námi.

10.
Gestli's lačného nakrmil,
Žjzniwého napogil,
A nahého gsi přiodil,
Gakby's mně to byl činil:
Tu giž žádné wymlouwánj
Naplat wjce nebude;
Neb žádného smilowánj
Zatwrzelec nedogde.

11.
Gežjš Soudce náš s přisnostj,
We mnohé welebnosti
Bude skutky zlé i dobré
Soudit w sprawedliwosti;
Bude hřjššných hrozný mstitel,
A dobrých odměnitel,
Aby žiwota neb smrti
Wěčný wiwolil ortel.

12.
Slunce měsjc zatměgj.
A nebe se zatřese,
Wššecko se děsiti bude,
Widouce swého Soudce;
I peklo se lekat bude,
Když Angel troubit bude:
Wstaňte mrtwj, poč'te k soudu,
Bůh wás souditi bude!

13.
Před trůn Božské Welebnosti
Máte se postawiti,
Počet z waššeho wladařstwj
Musjte wydáwati:
Tam celý žiwot, činěnj,
Řeči a pomyššlenj,
Zkoumat hřjch bude každého,
Bez wššeho prohlížěnj.

14.
Tam když z hrobů powstaneme
K slawnému soudu Páně,
Tam naše činy a skutky
Budou zaznamenané:
To bude ten den ukrutný
A welice straššliwý,
Když wššickni z hrobů wstaneme,
To bude hřmot přehrozný.

15.
Na prawici Angelowé
Budou wěrné wybjrat;
Na lewici pak hřjššníci
Budou mezi d'ábly stát:
Tu Pán Gežjš w sláwě přjde,
Na swůg trůn se posadj,

Kdež hříššnjky wššecky zlostné
K wěčné smrti odsoudj.

16.

Řka: Gděte wy zlořečnj
Gjž do ohně wěčného,
Neb gste plniti nechtěli
Tam přikázánj mého!
Nad tou hroznou wýpowědj
Budou hříššnj najkat;
Ale gjž to bude pozdě,
Bůh gich wjce nechce znát.

17.

Tu se hned propast otewře,
Hříššnjky s ďábly pozře,
Kde gjž wjce nespátřegj
Na wěky Božj twáře:
O gak přehrozná trápenj
Tenkrát hříššným nastanou,
Když bez wššého potěššenj
Wěčné trwati budou.

18.

Tu se Kristus s trůnu sehne,
A peklo zapečetj,
Aby nemoň wen wygiti
Ani ďábel proklatý:
Tam gim přehrozné kwjlenj,
Pláč a zubůw skřjpenj,
W propasti ohně wroucjhо
Bude bez ulewenj.

19.

Tu zase s troubenjm slawným
Od Angelůw w rychlosti
Powede Kristus Pán wěrných
Do nebeské radosti:
Otwěre se nebo krásné,
Naplněné radostj,
Kdež budou ti wzácnj hosté
Bydlet až do wěčnosti.

20.

Za krásným swadebnjm stolem
Kristus Pán ge posadj:
Radugte se se mnou wěrnj,
Neb gste mne milowali:
Neb co gste kdy maličkému
Dobrého prokázali,
Gako byste mně samému
To byli učinili.

21.

Jan nám pjšše w swém zgewenj,
Gak wjděl nebe krásné,
Potom také zemi nowou,
Wám připrawenou k sláwě;
I ten nový Geruzalem,
A wššecken lid nowý w něm;
To gjž musjte wěděti,
Že tam máte přigjti.

22.

Těž newěsta Beránkowa
Má tam být přiwedena,
Totiž každá wěrná dušše,
To w krumplowaném roušše.
Dwanáste bran z dwanácti stran
Králówstwj nebeského,
Ty nám budou otewřeny
Do žiwota wěčného.

23.

Tisjckrát buď pozdrawena
Slawná Swátost Oltárnj,
W které Kristus Pán přebýwá,
Náš Beránek spanilý:
Tisjckrát buď pozdrawena
Těž Panenka Maria,
Která pro nás Syna swého
Umjrati widěla.

24.

Wššem wdowám, také sirotkům
A manželům kříž nechám;
Budou-li ho mile trpět,
Gá gim za to nebe dám:
Náš umučený Gežjšši!
Skrz twé předrahé rány,
Ach! odpusť nám naše hřjchy,
Když přigde čas poslednj.

25.

Tak se wššickni připrawugme
K tomu dni poslednjmu,
Dobrym skutkům se podrobme,
A protiwmě se zlému:
Nebo den soudu a smrti
Kdy nám přjgde, newjme:
A protož wždy máme bdjti,
Modliti se musjme.

26.

Abysme w ten den wzkřjššenj
Slyššeli to wyrčenj:
Pód'te sem do mých radostj,
Gste mogli wywolenj!
Ctěme rány Krista Pána,
Tak se k němu dostanem,
Tam do té radosti wěčné;
Degž nám to Kriste! Amen.

D: Ježíš na kříži z obidvoch strán dve postavy.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 41.

A: Mária oplakáva umierajúceho syna. Výzva k sústrasti s ňou.

B: Dwě pobožné Pjsně o Vmučenj Pána Gežjšše Krysta, k rozgjmánj wydané.

W Skalicy, u Škarnicla Synů, 18...

C:1.) *Gezu Kryste, Pane milý (2.) O můg Gežjšši zraněný!*.

Druhá.

1.

Gezu Kryste Pane milý,
Beránku Božj newinný!
Wznesls, wznesls na kříž swé ruce
Za nesprawedlnosti naše,

2.

Plač ho čloweče mizerný,
Pohled gak gest milosrdný;
Gežjš, Gežjš, na kříži vmjrá;
Slunce, slunce swau gasnost zakrývá

3.

Pán řekl ostatnj slowa,
Zwjsla mu zraněná hlawa;
Matka, Matka pod njm žalostiwá
Stogj, pláče, sotwa gest žiwá.

4.

Opona se gest roztrhla,
Země, se wkrutně trásla;
Skály, skály gsau se pukaly,
Mrtwj, mrtwj z hrobů powstáwali.

5.

Nebyl tak, ani nebude
Žádnému smutek na swětě,
Gaký, gaký čistá Panna měla,
Ten čas, ten čas, když ho narjkala,

6.

Matky, které syny máte,
Gako se wy w nich těššjte!
Když wám, když wám z nich některý
zemře,

Srdce wáše zármutek sužuge,

7.

Gednoho gsem Syna měla,
S nebe gsem gá ho dostala,
Toho, toho gsem gá wčil ztratila,
Giž gsem, giž gsem gen sama zůstala.

8.

S radostj gsem ho porodila,
Smutku žádného neměla!
A wčil, a wčil ze všech stran bolesti
Trápj, trápj mne dnes té ljtosti.

9.

Kdybys synu njzko wisel,
Předcebys hned pomoc naššel,
Hlawu, hlawu twaubych podepřela,
Krew twau, krew twau sedlaubych
zetřela.

10.
Gakéby to srdce bylo,
Aby ten čas neplakalo,
Widauc, widauc Stwořitele swého
Na křž, ná křž kljny přibitého.
11.
Naskrze mu bok probili,
Krew a wodu wycedili;
Plač ho, plač ho, křšťane slzami;
Gezu, Gězu, smilug se nad námi.
Amen.

D: Kristus na kříži, pod ním hory, skaly, nad ním oblaky.
F: Poznámka: poškodený materiál, text tretej strofy sa nedá rekonštruovať. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 61.

Lúčenie pred nanebovstúpením Ježiša

A: Dialóg Ježiša a Panny Márie pred Jeho nanebovstúpením.
Sľub Ježiša matke, že ju po smrti vezme do neba a Jeho porúčanie aby sa stala orodovnicou hriešnikov.

B: Nábožná Pjsen o Spasyteli naššem Pánu Gežjšy Krystu.
W. B. Šťawnicy 1848.

C: *Když milý Pán Gežjš*

1.
Když milý Pán Gežjš
Na nebe vstupowal,
Swau milau Matičku,
Na zemi zanechal.
2.
Nenech mne Synáčku
Nenech mne na zemi;
Gá s tebau woljm být
Raděgi na nebi.
3.
Nemůže Matičko,
Nemůže to býti;
Ty musýš Marya
Na zemi vmřjti.
4.
Když budu Synáčku
Na zemi vmjrat,
Poššli swé Angely
Mau dušši odebrat.
5.
Nebog se Matičko
W tu chwjli nic zlého;
Gá poššlu Angela
S trůnu Otce swého.

6.
Angela swatého,
Dwanáct Apoštolů;
S nimiž gá w tu chwili
Sám přjtomen budu.

7.
Ty půgdeš Matičko
Swětłe mezy námi,
Gak gasný měsýček
Mezy hwězdičkami.

8.
Ty budeš Matičko
Sedět na prawicy;
Gá wššak sedět budu
Na saudné stolicy.

9.
Při swé sedmé šštacy
Maryi sem nechal;
By za wšše prosyla,
Gi gsem wám zanechal.

10.
Ty budeš Matičko
Za hrjššnjky prosyt;
Gá wššak sprawodliwě
Tenkrát budu saudit.

11.
Za wššecky hrjššnjky,
Kteřj w swětě bydlij;
By raděg pozanli
Zde giž swoge chyby.

12.
Za koho Matičko
Ty budeš prosyti,
Ten žádný nemůže
Zatracený býti.

13.
Ten kamen weliký
S hrobu odwalený;
Pán Gežjš swau mocý
Na nebe wzneššený.

14.
Ach milé duššičky!
Nermuťte se nynj,
Máte spomocnicy
Panenku Maryi.

15.
Ta za wás prosyla
Gežjšše milého;
Budete zbaweny
Od ohně wěčného.

16.
Ach milj křesťané!
Přidrźme se Krysta;
Bude wám prospěššná
K nebi wašše cesta.

17.
Marya, Marya!
Budiž pozdrawena,
Spolu s Krystem Pánem,
Až na wěky, Amen.

D: Boh Otec na nebesiach sedí na oblaku, nad hlavou s glóriou, v ruke s krížom a tabuľou desatero prikázaní. Z ľavej strany prichádza postava mladíka, v ruke so žezlom.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 58.

Krížová cesta

A: Túžba po poznaní sveta privedie kresťana do Jeruzalema, kde je pozorovateľom krížovej cesty Ježiša. Opis Kristovho utrpenia, výzva na uctievanie Kristových rán a na kajanie. Mária oplakáva syna.

B: Nábožná Pjseň o Umučenj Pána Gežjše Krysta.

C: *Wždycky mně na mysli leží...*

1.
Wždycky mně na mysli ležj,
Bych do cyzých zemj ššel,
Co nowého pasyruge,
Abych též něco wědel.

2.
Nenadále w chwjle malé
Giž gsem w Geruzalemě,
Ach nestogte! diwné wěcy,
Spatřugi přenárarně.

3.
Neb Gežjše z města wedau
Welmi zbičowaného,
Že skoro nenj wěc možná,
Pohleděti na něho.

4.
Tak gest welice ztlučeny
Až kůže z něho wisj,
Na swých ramenách těžký krjž
Gešště táhnouti musj.

5.
S kterým často na zem padá,
Vnesti ho nemůže:
Netlučte wjc katanowé,
Dyť wám na cestě vmře.

6.
Ale nenj žádná ljtost,
Gako psa ho kopagj,
Bigj, tlučau a fackugj,
Za wlasy ho zdwjhagj.

7.
Z gedné strany zas na druhau
Swatau hlavu překládá,
S swým křížem z města pospjchá,
W bráně padá, omdlýwá.

8.
A wššak bezewššj ljtosti,
Kygemi ho předuc hnali,
Tak že na wrch Kalwarye
Dost těžce se dostal.

9.
Hned kříž na zem položili,
Zlostný židé schwálně djry
Dáleg od se wrtali.

10.
Ach gak Gežjš těžce wzdychal,
Když tu swau postel widěl,
Kterau gemu kati stlali,
A on na nj vmřiti měl.

11.
Když wšše měli připraweny,
Hned Gežjšše popadli,
A bez wššeho ohledu
Ššaty z něho trhali.

12.
Takže welké kusy masa
Na ššatech gsau zůstali,
Lechce bylo kosti widět,
Kterak byl zohaweny.

13.
W tom katané přiskočili,
Na znak ho porazyli,
S tjm hlaub trnowau korunu
Do hlawy mu wrazyli.

14.
Prawau ruku přiwázali,
By s nj nemoh trhnauti,
Když gi budau přibigeti,
Aby s nj nemoh hnauti.

15.
Gežjš aby to newiděl,
Twář swau swatau obrátil,
Až třináctým vdeřenjm
Kat mu ruku prorazyl.

16.
Welké, tlusté, tupé hřeby
Šchwálně gsau dát nechali,
Že maso spolu s žilami,
Skrze djru prohnali.

17.
Lewá ruka dosáhnuti
K prawé djře nemohla,
S prowazy gi syně táhli,
Až též próbita byla.

18.
Od natahowánj rukau
Swaté Tělo se stáhlo,
S welkým křjkem a ze sylau
Natahowáno bylo.

19.
Až nohy gednu na druhau
Mohli také přibíti,
Kosti gehu w swatém Těle
Mohli sečteny býti.

20.
Ach gak s přenáramným křikem
Křjž s Gežjšsem zdwjhali,
Bez milosti, bez ljtosti
Do djry ho wpustili.

21.
Rány se hned otewřely,
Krew ze sebe vydaly,
Až welcý potůčkové
Krwe pod křjžem stáli.

22.
Matka milá když widěla,
Na křjži Syna swého,
Diw bolesti nevmřela,
Kterau měla pro něho.

23.
Ach můg Synu! ach mé djtě!
Giž mne tenkrát opauštjš?
Ach mé přerozmilé djtě!
Komu pak mne poručjš?

24.
Syn když slyššel nařjkánj
Neymilegššj Matičky,

Předce oči swé otewřel,
Krwí zalité wššecky.

25.
Neymilegššj má Matičko,
Ty gsy k potěššenj mně,
Twě přiliššné nařjkánj,
Tuze rmautj srdce mé.

26.
Když giž skoro tři hodiny
Gežjš na křjži wisel:
Bože co gsy mne opustil?
S welkým hlasem křičel!

27.
Tu hned začal smrtedlný pot
Na něm se vyrážeti,
Ta hrozná smrt k gehu srdcy
Počala přistaupiti.

28.
Zwolal zase hlasem welkým,
Až se zatřásla zemi:
Otče, w ruce twé poraučjm
Ducha mého, ty přigmi.

29.
Když gest ta slowa promluwil,
A dušši swau wypustil,
Nebylo giž na tom dosti,
Gešštê wjc trpêt musel.

30.
Longin pohan kopj swé wzal,
W prawý bok gest ho wrazil,
Gežiššowi welkau ránu.
Do srdce gest včinił.

31.
Krew a woda wyskočila,
K našemu wykaupenj,
K obmytj wššech neprawostj,
A hřichůw odpušštênj.

32.
Powaž ó dušše křesťanská!
Wšše to pro tě podstaužil,
Hle gak z pekelné propasti,
Těžce tebe wykaupil!

33.
Ach nebud' tak zatwřzelá!
Hled' swatê rány vctit,
Skrz tu krásnau modlitbičku
Každodennê pozdrawit.

34.
Kdo se gj skrauššenê modlj,
Sám Krystus Pán powjda:
Každau bolest, každau ránu,
Skrz ni vctênau mjwá.

35.
Nedopustj, by swatá Křew
Nad njm zmařena byla,
Modli se srdcem skrauššeným
Dušše křesťanská milá.

36.
Odušštênj hřichůw dogdeš,
Budeš s Krystem přebýwat,
Nádêg sylnau mji můžeš,
Amen, gistê má se stat.

D: Ježiš na kříži, sprava a zľava dve ženské postavy s glóriou nad hlavou, kľačia. Postava z pravej strany plače, druhá sa modlí. Oblaky na nebi.

F: Nedatovaná tlč, bez uvedenia miesta vydania. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 56.

II./c. Sviatosť oltárna

Oslava oltárnej sviatosti, túžba po nej

A: Oslava oltárnej sviatosti, vyznanie lásky k Ježišovi a prosba o spasenie duše.

B: Dve nábožné písně o Spasiteli naššem Pánu Ježiši Kristu. W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1886.

C: *Píseň o welebné Swátosti na oltáři wystawené*

1.

Radostí oplýwám, Když se jen podiwám, Ježišši můj, Na tebe w swátosti Plného milosti, O Bože můj! budiž pochwáleno Twé nejsladší jméno, Ježišši můj.

2.

Před tebou, Ježišši, poklade mé dušši, Na zem padám: Abys mně požehnal, A wětšší lásku dal, To já žádám: Budiž

3.

Nežádám tak nebe, Ale wíce tebe, Ježišši můj! Bych wěčně milowal, A s tebou přebýwal, O Bože můj! Budiž

4.

Srdce swé oddávám, Naději silnou mám, Ježišši můj: Že mně dáš swou milosti, Potom wěčnou radost, O Bože můj! Budiž

5.

O Beránku Boží! Necht' se sláwa množí Jména twého: By wššichni chwálili, Tebe welebili Boha swého! Budiž

6.

Dej mysl pokojnou, Odwrať mor, hlad, wojnu, Ježišši můj! Ochraň nás od šškody, Skrz oheň neb vody, O Bože můj! Budiž

7.

I wššecko zlé zažeň, Zwláště wěčný plameň, Ježišši můj! Skrz swé umučení Přiwed' nás k spasení, O Bože můj! Budiž Amen.

D: -

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 16. Prvá pie-

seň, ktorá vyšla v tejto tlače (1.) *Kde si můj Ježíšši* patrí tematicky k piesňam typu Hľadanie Ježiša.

A: Hľadanie Ježiša, ktorého nájde kresťan v chráme v podobe oltárnej sviatosti. Oslava večere Pána, symbolov krvi a tela Ježiša.

B: Wroucná Píseň o Spasiteli naššem Pánu Ježíšši Kristu, dušše kresťanské po Swátosti Oltární dychtící. W Uh. Skalici, u dědičů J. Škarnicla.

C: *O Ježíšši, moje láska!*

1.

O Ježíšši moje láska,
Dušše mé jediná částko!
Ty's má radost jediná,
Tebe má dušše hledá.

2.

Proběhnu si vššecky lesy,
Budu wolat: ó Ježíšši!
I tam ho nenalezám,
Táhne mne mysl jinam.

3.

Chodím přes pahrbky, hory,
Hledám Ježíšše, úbohý;
Při skalách i při wodě,
Hledám Ježíšši, tebe.

4.

Ptám se wás, ptáčkowé malí,
Zdaliž jste Krista widěli?
Hled'te mně powěděti,
Kde bych ho moh' najíti.

5.

Odpowědi žádné nemám,
Do měst welkých se podíwám,
Budu se ptát měššťanů,
Kde swého Krista najdu.

6.

Chodím jak stracená owce,
Žádný mně powědit nechce,
Kde jest Ježíš Spasitel,
Kde je můj Wykupitel?

7.

Do Jeruzaléma půjdu,
Tam ho vššudy hledat budu,
I na wrch Kalwárii,
Zda-li wisí na kříži.

8.

I tam jeho nenalezám,
K hrobu Božímu pospíchám;
Při hrobu mnoho strážných,
Můj Spasitel wstal z mrtwých.

9.
Spatřím Apoštolu swaté,
Ptám se jich s pilnosti také,
Aby mně powěděli,
Kde jest Ježíš můj milý.

10.
Z nich mně jeden odpowídá,
Že jest wstoupil na nebesa;
Nám Těššitele swého
Seššle Ducha swatého.

11.
Chcem wššem wůbec powěditi,
Jak se Ježíš strojil k smrti,
Když jest s námi wečeřel,
On nám zákon otewřel.

12.
Wzal chléb, lámal a rozdával,
A swou swatou krew nám dáwal;
Neb ta wečeře slawná
Podnes se w swětě koná.

13.
Jdu s chwátáním k chrámu Páně.
Spatřím Krista nenadále,
To w Swátosti Oltářní,
Nám wššechněm wystawený.

14.
Jsem potěššen těmi slowy,
Že jest mně Kristus zjewený!
Od swatých Apoštolů
Dostal jsem dobrou zpráwu.

15.
Rač si příbytek zwoliti;
A w mém srdci zůstáwati;
Ze srdce tě nepustím,
Leč swou dušší wypustím.

16.
Kdybych měl žiwot ztratiti,
Pro Ježíše hned umříti;
By mne ohněm pálili,
Neb jak chtěli, trýznili.

17.
Od Ježíše mne neswedou,
Mne od něho nerozwedou
Ani žádným bohatswím,
Těž ani důstojenstwím.

18.
Wroucí se s křížem ubírám
S ním chci žiw býti, umírám,
Chci se z hříchůw wyznati,
Tělo Páně přijati.

19.
Když bude vůle Kristova,
On mne ze světa povolá
Jak skonáme s Kristem Pá-
nem, Buďu s ním bydlet
Amen.

D: Symbol Ježíša Krista.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 17.

III. PÁN BOH A SVĚTÁ TROJICA

III./1. Milosrdný Pán Boh

A: Upomínanie na hriechy viacerých stavov, výzva na riadenie života podľa kresťanského učenia, milosrdnosť Boha, vízia posledného súdu pre výstarahu zatratenia duše.

B: Duchovnj pjeň o straššlívém Soudu Páně.

W Skalici, tiskem dědičů F. Škarnicla. 1885.

C: *Poslyššte, wěrnj křestané*

1.

Poslyššte, wěrnj křestané,
O straššlívém soudu Páně,
Gak bude ten den poslednj,
Wymluwiti možné nenj.

2.

Dost ze wššech stran widjme,
A na swé ušši slyššjme,
Že nás milý Pán Bůh tresce,
Předc se žádny lepššit nechce.

3.

Nic dobrého newidjme,
A mravného neslyššjme,
Wššudy wada, zlořečenj,
A swůg swého prokljnánj.

4.

Giž bratr s bratrem boguge,
Swůg swému dobře nepřege;
Žádné lásky nikde nenj.
Obzwlašštně mezi přáteli.

5.

Syn sobě newází otce,
Dcera matce řekne, co chce,
Ach Bože, Bože z wýsosti!
Popatr na ty neprawosti.

6.

Giž tento čas malé děti
Umj láti, zlořečiti;
Starých si nic newššjmagj,
Co samy chtěgj, dělaj.

7.

Gestli ge kdo chce trestati,
K dobrému napomjnati,
Z něho gen smjch si dělaj;
„Ty gsi swatý?“ powjdaj.

8.

I soused geden druhého
Nenáwidj z srdce swého;
Kdo gen z koho může býti,
Chce se na něm wždy pomstiti.

9.

I chudoba ponjžená
Gest odevššech opušštěna;
Nemá žádného zastánj,
Neb se každý stydí za nj.

10.

Kterakby náš Pán Bůh milý
Měl na nás být dobrotiwý,
Když ho nechcem' poslouchati,
Geho přjkaz zachowati.

11.

Sám milý Pán Bůh přikázal,
Aby to každý zachował:
Milug Pána Boha swého,
A to ze srdce celého.

12.

Milug i bljznjho swého
Tak gako sebe samého;
Mladšj starššjho ššanugte,
Rodičům neubližugte.

15. (!)

Těž i manželům rozkázal.
By každý w čistotě zůstal;
By se zlého warowali,
W bázni Božj přebýwali.

14.

Kde láska a swornost býwá,
Mezi těmi Bůh přebýwá;
Dává swatě požehnánj,
Od zlého ten dům zachránj.

15.

Kde gsou lidé zlořečenj,
Kde lásky, swornosti nenj,
Wtom domě sám d'ábel býwá,
A w swé mucí (!) wššecko mjwá.

16.

Pro Boha, milj křesťané,
Toto učenj přeslawné
Wššickni pilně rozgjemegme,
A w srdci swém zachowegme.

17.

Milugme geden druhého,
Bogme se Boha milého:
Abychom nelitowali,
A na wěky neplakali.

18.

Nebo giž gest ten čas bljzko,
Že Pán naše hřjchy brzko
Bude přehrozně trestati,
A nás straššlIWě souditi.

19.

Tu každý bude widěti,
Hřjchy swé před sebou mji;
Za ně peklo otewřené,
Muky hrozně připrawené.

20.
Zlořečeným Pán Bůh řekne:
Do věčného ohně gďte,
To za wašše nemrawosti,
Že gste nesloužili ctnosti.

21.
Kterj gste mne poslouchali,
Přikázánj ostřjhalí,
Pod'te ke mně do radosti,
Kdež nenj smutku, žalosti.

22.
Rozpomeňte se křesťané,
Na den hrozný soudný Páně;
Zanechejte neprawostj,
Byste přiššli do radosti.

23.
Degž nám, Kriste Spasiteli,
Bychme tě věčně chwálili,
S Bohem Otcem, s Duchem,
Až na věky věkůw. Amen.

D: Znázornenie súdneho dňa, ľudia sa pozerajú na následky.
Anjel z neba trúbi, oznamuje príchod súdneho dňa.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli:32.

III./2. Oslava Pána Boha

A: Oslava Pána Boha, záhradníka Rajskej zahrady, líčenie jej krásy, oslava jeho vyvolených, Ježiš a katolícka cirkev, pozýva k prijímaniu Večere Pána. Spovedanie sa z hriechov ako podmienka dostať sa do Raja.

B: Fragment

C: *Strofy 3-14.*

3.
Když přigdeme do zahrady
Budeme se ptát Na ty nagdražšj
kwětiny, Budeme ge trhat: Zahra-
dník nám hned powj, Gaké gsau to
kwetiny, Genžto tak krásně woněgj
Wedau k spasenj.

4.
Ten přewýborný zhradnj Gest
sam Hospodin Pán, Genž tu překrá-
snau zahradu Sám wysazowal:K
potěššenj lidem wššem, Wolá wššecky:
pogďte sem, Zde budete občerstweni,
Genom pogďte sem.

5.

Pogďte se mnau gešřtě dále Po
té zhradě, Gest tam dwanáct krá-
sných růžj Krásně wsazené: Ty lj-
bezně woněgj, Krásně se rozwjgegj,
Kdo od nich wůně zakusj, Gest po-
silněnj.

6.

Těch pak dwanáct krásných rů-
žj Tam zasazených, Gest dwanácte
Apošřtolů, Těch mužů wzáctných:
Ti wůni wyndáwagj Wššem lidem k
posilněnj, Petr, Pawel ti obzwlášřt-
ně Neywjc woněgj.

7.

Pogďte se mnou gešřtě dále Po
té zahradě, přjgdeme tam do besjd-
ky, Genž gest chrám Páně: Tam
nás wůně zarazj. A na weskrz pro-
razj, Tato tak ljbezná wůně Gest
slowo Božj.

8.

W té neykrásněgšřj besjdce Gest
rozmarýna, Ta přeljbezná kytička
Marya Panna: Ž kteréžto kwjtek
wykwět, K užjtku pro celý swět,
Zwlášřtně welikým hřjšnjkům Užite-
čný gest.

9.

Tento tak ljbezný Gest
sám Kristus Pán, Tam na křjži
krásně wykwet Ljbý tulipán: Pogd-
te k němu hřjšnjci, Wsadřte ho do
swých srdcj, On wám tak krásně
pokwete Na wěčné časy.

10.

W té tak překrásně besjdce Gsau
tam kwětiny, Genž slowo Božj hla-
sagj, Welebnj Páni: Našři páni
Páteri, Wolagj nás k wečeři, Ta
wečeře negslawněgšřj Gest Tělo
Božj.

11.

K této tak skwostné wečeři Wo-
lá Kristus Pán, Podřte ke mně ob-
řženj, Chci polechřit wám: Gen
swých hřřchů litugte, A ke mně se
obrařřte, W kagjčnosti po wšře časy
Wřdicky zůstaňte.

12.

Geho mé sladké Břimě lehké,
Gen ke mně pogďřte, Wolá nás k
sobě, Krystus Pán, genom pospěšř-
me: Kteřj obřženi gste, Ulehčeni

nagдете, A w té roskoššné zahradě
Odpočinete.

13.

K této tak slavné wečeři Ta
Cjrkew swatá Wolá k sobě wššecky
lidí Z celého swěta: Genom k nj
wššichni pogďme, Posilněni budeme,
W této tak krásné zahradě Se po-
těššíme.

14.

Pogďte se mnau wššecky stawy
Do té zahrady, Menželowé i mlá-
denci Též také panny: Neb tato
Cjrkew swatá, Našše rozmilá Ma-
tka, Wolá nás k sobě hřjššnjky Z
celého swěta.

D:-

F: Bližšie neidentifikovaný text. Poradové číslo textu v pra-
mennom materiáli: 4.

III./3. Odovzanie sa do božskej vôle

A: Odovzdanie sa do božej vôle, prosba o milosť a prijatie po
smrti do neba.

B: Odewzdání sebe samého do Wóle Božskeg.

W Skalici, u F. X. Škarnicla Synů 1872

C: *Co chce Boh mog, to gá téš chcem.*

1.

Co chce Boh mog, to gá téš
chcem, s ním sa we wššem
zrownávám, swu Wólu, a wšše-
cki Weci Wóli gehu poddá-
wam, kdíž s ním mífím, ne-
zawáfím, nemám sa co rmau-
rtiři, Wóla Páňe nech sa stane,
tak chcem žiw, mrtew bífi.

2.

Čo sebe Boh oblibuge,
to sa mne také lúbi, k tomu
mé Srdce zwoluge, wím že w
ničom nechíbí, žádná Radost,
nerozwede, Potupa, Čest, d'á-
belská Lesť, zde Wólu mu nez-
wede.

3.

Z Wólu Božu gá sa rí-
ďím, čo chce Boh, chcem čiňi-

t'i naglepššu Wec w Swete
widím, Bohu poddaním bíti,
we Dñe w Noci zdráv, w
Nemoci, Wólu Božu wiko-
nám, w dobrém Šščasí, i w
Nešščasí, w tom zetrwám i
skonám.

4.

Nech gak chce semnu za-
chádzá, wźdi sem po Wóli ge-
ho, nech mna tešši, aneb tres-
ce buď Wóla swatá gehu, Bo-
žá Wóla, gest má Wóla, nech-
cem iné činiťi, len čo Boh chce,
a gako chce, to gá téš chcem
plniťi.

5.

Bohu Wólu rád prigí-
mám Zdrawí, Nemoc, Źalo-
stí, Dobré, Zlé niššt newiňi-
mám, buď po gehu Líbosti,
když lahodí, kdiž uhodí, gest
hoden Ctí a Chwáli, čo kolwek
Boh semnau činiťi, wźdi gest
Otec láskawí.

6.

Preto čo chce, nech sa sta-
ne, pre niššt nechcem reptáťi
buď na mnohé, buď na ma-
lé, čo kolwek ráčí dáti, swoge
wezme, a ne moge, kdiž nečo
ráčí bráťi buď chwáleno gehu
Méno, chceli može wráťiťi.

7.

Za to řa o Bože! Źádám,
uďel mi twég Milosti, w tebe
samém Nádeğ skládám, dag
mi Trpezliwosti, s twú Po-
mocú, ne s mú Mocú, Profi-
wenstwí premožem, skrze tebe,
w Krížoch pewní bit možem.

D: Predstavená krajina na nebesiach, človek na kolenách,
ktorého Boh prijíma so svätcami.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 8.

IV. PIESNE O SVÄTCOCH

IV./1. Svätá Anna

Oslava a prosby k Svätej Anne

A: Oslava cností Svätej Anny, ktorú Ježiš vyvolil za orodovnicu, výzva k jej ctiteľom, utiekanie sa pod jej ochranu, prosba k nej.

B: Dwě Pjsně ke cti Swaté Matky Anny.

W Skalicy, u Škarnicla Synů. 1852.

C: 1. *Ach rozmilj křesťanowé, Swaté Anny...*(2. *Ach Gežjšši! ó Marya! Anno swatá*)

1.

Ach rozmilj křesťanowé,
Swaté Anny ctitelowé!
Ach poslyššte mé zpjwánj
Milownjcy swaté Anny!

2.

Ach! rozmilá swatá Anna,
Ta gest weliká obrana,
Nadewššecky Bohu milá,
W den auternj se zrodila.

3.

W den auternj se zrodila,
A wššecken swět potěššila:
Ta porodila dceruššku,
Krysta gežjšše rodičku.

4.

Swatá Anna Bohu milá,
Marye matička byla,
Stará máť Krysta Pána,
Chudobných lidj obraná,

5.

Sám náš předrahý Spasytel
Wššeho swěta Wykupitel,
Sobě w nj welmi obljbil,
A gj milosti přisljbil.

6.

Kdo skrz ní bude wolati,
K Gežjšši se wjtkati,
Ten bude mjt potěššenj,
A po smrti žiwot wěčný.

7.

Protož wěrnj křesťanowé,
Swaté Anny ctitelowé
Wššickni srdečně woleyme,
Swatau Annu pozdrawugme.

8.
By nášše wššecko žiwenj
Na statečku y na poli
bylo pod waššj ochranau,
S Gežjššem, Maryj, Annau.
9.
Bychme skrz ta swatá slowa:
Gežjšši, Marya, Anna,
Byli od zlého chráněni,
W nsššjch pracých požehnány.
10.
Ó Gežjšši! ó Marya!
Anno swatá, Matko milá,
Dey nám zde po smrti wěčnau radost.
Amen.

D: Svätá Anna s Máriou v detskom veku.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 54.

A: Oddanie sa do milosti Ježia, Panny Márie a Svätej Anny.

B: Dwě Pjsně ke cti Swaté Matky Anny.

W Skalicy, u Škarnicla Synů. 1852.

C: 2. *Ach rozmilj křesťanowé, Swaté Anny...* (1. *Ach Gežjšši! ó Marya! Anno swatá.*)

1.
Ach Gežjšši! ó Marya!
Anno swatá, Matko milá!
Rozpomeňte se na hřjšně
Ctitele wášše přemilé.
2.
Kteřj se k wám vtjkagj,
W den auternj pozdrawugj;
Deyte swaté požehnánj,
Podlé swého zaljbenj.
3.
W naššjch pracých a žiwenj
Račte wššudy býti s námi;
Když budeme vmjrati,
Račte nám tu milost dáti:
4.
Bychme se wěrně chystali,
Ze wššech hřjchů zpowjdati,
Tělo Páně přgjmalj,
Potom takto promluwili:
5.
Ó Gežjšši! ó Marya!
A ty Matko Anno swatá!
Wám sé gá celý oddávám,
S duššj, tělem odewzdávám.
Amen.

D: Svätá Anna s Máriou v detskom veku.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 55.

A: Vyvolenie sv. Anny za patrónku, vyznanie lásky a úcty k nej, oslava jej cností a prosby k nej.

B: Dwě nábožné Písne ke cti Swaté Matky Anny, a Swatého Jozefa.

W Skalicy u F. X. Škarnicla Synů 1875

C: a) *Já gsem sy wywolil za (Pjseň k swaté Anně.)*

1.

Gá gsem si wywolil Za ochra-
nu Bábu Krysta Pána, Swatau (!)
Anna; Gj gsem se odewzdał S
tělem, s dušší, Gi chcy ctjt, mi-
lowať, Gak příslušj: Necht' se
gak chce semnau dęge, Ty gsy
swatá Anno, Má nadęge.

2.

S duwernostj tedy Každé-
ho dne Chcy ráno a wečer, Y
w poledne K nj swé autočiště
Zcela mjtj, Pod gegj ochranau
Wždy žiw byti: Necht' se...

3.

W zármutku, w nešštěstj
Y w chudobě, Wjm, že mně při-
spęge W ťažké době, Neymi-
legššj Matka, Anna swatá, Cti-
telů swých wěrných Ochrana
zlatá: Necht' se, gak chce...

4.

Byť bych pod střechau byl,
Neb na cestě, W lesých, neb pu-
stinách, W každém mjstě, Strach
bázeň na zemi, Neb na moři
Necht' se na mne walj, Neumo-
řj: Necht' se, gak chce...

5.

Bych pak byl od vlastnjch
Swých zawržen: Od přátel, při-
buznjch Opowržen: Ať scházý
mně zdrawj, Saužj nemoc, Wel-
mi mocnau od nj Daufám po-
moc: Necht' se...

6.

Budeli mne bjda, Nauze
trápit, Třebas y bohatstwj K
sobě wábit; Když ten swět osy-
dla Swá naléčj, Hanba neb po-
tupa Mne obkljčj: Necht' se, ...

7.
Gestli mne wešškeren Swět
opustj; Anna, matka chudých,
Neopustj; Nech mne tupý, hanj,
Gak kdo chce sám, W nj gá swú
gedinkau Wždy schránku mám:
Nechť se, gak chce...

8.
Obzvláštně se těššjm Při
skonánj, Že umřjt nenechá Bez
pokánj; A mého vzdychánj W
mém zpjwánj Wyslyššj zagisté,
Mám daufánj; Nechť se, gak
chce, semnau děge, Ty gsy, swa-
tá Anno, Má naděge. Amen.

D: Ilustrácia: Sv. Anna s Máriou v detskom veku.

F: Dve piesne vydané v jednej tlači (b) Jozefe, Jozefe, Přemilý)

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 20.

IV./2. Svätý Jozef

Oslava sv. Jozefa

A. Prosby k sv. Jozefovi patrónovi, oslava jeho cností.

B: Dvě nábožné Písne ke cti Swaté Matky Anny, a Swatého Jozefa.

W Skalicy u F. X. Škarnicla Synů 1875

C: (b) *Jozefe, Jozefe, Přemilý (Pjseň k swatému Jozefu)*

1.
Jozefe, Jozefe, Přemilý patro-
ne, Y Krysta pěstaune, Zenichu
Marye, Jozefe! Tě wraucně
wzýwáme, O pomoc žádáme,
Ochraň swých ctitelů, Jozefe!

2.
Jozefe, Jozefe, Nedey za-
hynauti, Do hřjchu padnauti,
Boha zawrhnuti, Jozefe!
Deyž, ať gsme, gaks ty byl, A
Bohu se ljbil, Bez winny, po-
šškwry, Jozefe!

3.
Jozefe, Jozefe, Když bud',
to z křehkosti, Nėb mysle leh-
kosti Zhřěššjme, padneme, Jo-
zefe! Wypros polepšenj, A s

Bohem smjřenj, Bez wššeho
prodlenj, Jozefe!

4.

Jozefe, Jozefe, Y syna
Božjho, Ach! ukroť hněw ge-
ho, Ať w hřjchu žádněho, Jo-
zefe! Zahynauti nedá, Milost
a pomoc dá Nám z nebe skrz
tebe, Jozefe!

5.

Jozefe, Jozefe, Ten, genžs
ho pěstowal, S Maryj wy-
chowal, A s njm zde obcowal,
Jozefe! Co dušši k spasenj, Tě-
la wyžiwenj Slaužj nám, ať dá
nám, Jozefe!

6.

Jozefe, Jozefe, Po tom
putowánj, Za ššťastné skonánj,
Woláme, žádáme, Jozefe! Při
koncy žiwota Ať mocrná pomoc
twá Přispěge, s námi ge, Jozefe.

7.

Jozefe, Jozefe, Wypros
u Marye, Neb ona choti ge
Twá milá, přemilá, Jozefe! A
ona Swau mocý Ať přigde k
pomocy W smrtedlně nemocy
Jozefe!

8.

Jozefe Jozefe, Po ššťas-
tněm skonánj, W nebi přebý-
wánj S tebou dey, wyžádey
Jozefe! Ať tam ustawičně Bo-
ha w nebi wěčně Widjme,
chwáljme, Jozefe!

D: Ilustrácia: Sediaca postava sv. Jozefa s dieťaťom Ježišom, okolo hlavách s glóriou. Dve postavy sa na nich dívajú z neba.
F: Dve piesne vydané v jednej tlači, prvá pieseň, *Já gsem sy wywolil za (Pjseň k svatě Anně)* patrí k tematickému okruhu oslava sv. Anny.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 21.

IV./3. Sv. Ján Nepomucký

Oslava patróna Jána Nepomuckého

A: Vyvolenie Swatého Jana Nepomuckého za patróna, prosba o ochranu.

B: Pobožná Pjseň ke cti a chvále Swatého Jana Nepomuckého.
W Skalici, u dědičů F. Škarnicla.

C: *Boha swého wzywám*

1.

Boha swého wzywám
Pjseň si zaspjwám,
K potěššenj;
K radosti ctitelům,
A swým nepřátelům.
K zahanbenj;
Gá gíž patrona mám,
A to gest swatý Jan
Nepomucký.

2.

To Bůh neglépe wj,
Že celé bohatstwj
Byla má čest;
Ta skrze lidi zlé,
Gazyky bezbožné
Odňatá gest:
Gá gíž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

3.

Bůh na mne dopustil,
Gsa mne neopustil
W mém zármutku;
W ťažkém skutku:
Gá gíž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

4.

Nermut' se mé srdce,
Nenařjkeg wjce
W swé těžkosti;
Tak se často stáwá,
Bůh diwně rozdáwá
Swé milosti:
Gá gíž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

5.

Půjdu tedy k Otcí,
Požádám pomoci
Od swatého;
Budu prosit geho,
By přgal wěrného

Sluhu swého:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

6.
On gest wššech soužených,
W swětě opuštěných
Otec milý;
Nagde zde milosti,
Kdó gde w důwěrnosti
W ťažkou chwjli:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

7.
O můg swatý Jene,
Žádám ponížene,
Přigmi žádost;
Přispěj k spomoženj,
Widjš mé souženj
A mou žalost:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

8.
Ty gsi neoslyššel,
Kdó gen k tobě přiššel
W swé těžkosti;
Tě za pomoc žádám,
Za patrona wzywám
S pobožnostj:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

9.
Tobě ljbám ruku,
Jane Nepomuku,
Má naděge;
Gá člowěk ubohý,
Tobě ljbám nohy,
Twé ššlápěge:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

10.
O milý patrone,
Nepomucký Jene!
Prosjm tebe,
Degž mně twé milosti,
Bud' ochrancem mé cti,
Wypros nebe:
Gá gřž patrona mám,
A to gest swatý Jan Nepom.

D: Priezračná rakva s telom Jána Nepomuckého, ktorú s obidvoch strán držia Anjele. Na vrchu rakvy je kalich.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 35.

A: Oslava cností Jána Nepomuckého, patróna sirôt, vdov a opustených, chudobných, ktorých posilňuje príklad jeho martýrstva. Prosby k nemu.

B: Nábožná Pjseň ke cti Swatého Jana Nepomuckého.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1885.

C: *Tisickrát buď pozdrawený*

1.

Tisickrát buď pozdrawený,
O můj věrný Patrone!
Milionkrát zvelebený,
Tatíčku swatý Jene:
Já jdu k tobě w swé chudobě,
Wěřím, že mne potěšíš.

2.

Jsem sirotek opuštěný,
Rodiče mi zemřeli.
Srdce bolí, mám zármutek,
Kam se mám dít ubohý?
Nemám w swětě, to mi věřte,
Přítelíčka žádného,
Který by se o mne staral,
Potěšil mne smutného.

3.

Bratr, sestra mne neznají,
Ode mne se vzdalují,
Wyhybají se zdaleka,
Když mne potkati mají;
Nič dobrého mně nepřejí,
Tak jsou ke mně upřímní,
Kdyby jakou lští wěděli,
Rády by mne zkazili.

4.

Ať jest jak chce, já nic nedbám,
Wššecko Bohu poroučím,
Ačkoliw mám w srdci bolest,
To já wššecko dobře wím;
Dejž mně Bože trpěliwost
W tom mém stálém soužení,
Bych to wššecko mile snáššel,
A nebyl zoufanliwý.

5.

Sám Bůh bude wššecko platit
Wššem w poslední hodinku,
Neb on wššecko wí a wídí,
Kdo komu dělá křiwdu:
Zawře usta nepřátelům
Kteří mne pomlouvají;
Přijde na ně někdy ten čas,
Že se we wššem poznají.

6.
W tom swětě se nynějšší čas
Wššecko naopak děje,
Bratr sestry nelituje,
W nešťěstí se wysměje:
Nechť jest známý, přítel dobrý,
Newššímá si chudého,
Ten kdo z koho jen může být,
Sídí jeden druhého.

7.
Pokud člowěk w šštěstí stojí,
Wššudy w wážnosti býwá,
Kam se kolwěk obrátí,
Hojnost přátelůw mívá:
Štěstí není w swětě stálé,
Jako woda uplyne;
Jsi li postawen w chudobě,
Žádný si tě newššímne.

8.
Wdowy syré zarmoucené,
Sytocí opuštění,
Máte žalost a soužení,
Snáššíte těžké křiwdy:
Trpte mile každé chvíle,
Proto se nic nermuťte;
Wššecko Bohu poroučejte,
Potěššeni budete.

9.
Kristus Pán jest pro wás trpěl,
Proto se nic nermoutil;
A swatý Jan Nepomucký
Do Wltawy whozen byl:
Wšše pro Boha mile snáššel,
Bůh mu welkou milost dal,
Za swatého jest wyhláššen,
Wěčnou korunu dostal.

10.
Ejhle tedy wššickni spolu
Ctěme Jana swatého,
Wššecku naši křiwdu těžkou
Překládejme před něho;
On spomůže a wymůže
Nám ze wššeho soužení:
Neb jest patron welmi mocný,
Potěššuje w trápení.

11.
Jméno dobré wždy zastává,
Nedá w hanbu padnouti,
Swé ctitelé w ochraně má,
W chodobě nezarmoutí:
Jest patronem on před Bohem,
Za nás se wždy přimlouwá;
Sirotkům a chudým wdowám
Pro něho Bůh spomáhá.

12.

Swatý Jene Nepomucký!
Před tebou my padáme,
Nedopouštěj hanby světské,
Pro Boha tě žádáme:
Buď před Bohem orátorem,
Wyslobod' nás z ouzkosti;
Dejž, ať w hříšších nezahynem,
Přived' k věčné radosti.

13.

Když budem na smrt stonati,
A k hodince pracowat,
Swatý Jene Nepomucký
Račiz při nás wěrně stát:
Nedej, nedej nám užškodit
W tu poslední hodinu,
A nad námi moci nemít
Nepříteli lstwému.

14.

Opatř Swátosti welebnou
Na cestu k posilněni;
Napoj nás Křwj předrahou,
To k hříchůw odpuštěnj:
Podej ruce swatý Jene,
Wytrhni nás z uozkosti,
Wýpros, ať se dostaneme
Do nebeské radosti. Amen.

D: Ján Nepomucký s atribútom a glóriou nad hlavou.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli:36.

IV./4. Svätý Šebastian

Martýrstvo sv. Šebastiana, prosby k nemu

A: Oslava martýrstva sv. Šebastiana, prosba k nemu o ochranu od moru, hladu, vojny, prejavov božského trestu.

B:W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.

C: *Píseň o sw. Šebastianu*

1.

O swatý Šebastiane, welký Patrone,
Rač nás chránit a zastawit, Rány
Morowé, rač nás zdrawé chrániti,
Nemocné uzdrawiti, prosjme tě, náš
Patrone, pro Mučednictwj.

2.

Ty gsi pro Krista podstúpil welké
Trápenj, že gsi sobě nestěžowal Šjpw

střilenj, O swatý Mučedlnjku, za nás
Orodownjku, ty nám můžeš wyprosi-
siti Milost welikú.

3.

Tě Cjsař Dioklecian dal obnažiti,
twé Tělo nemilosrdně kázal zmrskati,
ty Krista Milownjkem byls prawým
Bogownjkem, že gsi pro Wjru Kři-
stowu, byl Mučedlnjkem.

4.

O přeslawný a udatný Rytjř Krista,
ráčíž nám sám wyprositi Milost u
Krista, nedopoušštěg Nemoci, přispěg
nám ku Pomoci, my se tobě poroučjme,
w Ochramu wššichni.

5.

Uslyš k tobě wolagjcy swé Služe-
bnjky, zdrž tento hrozný morný Šjpu
Na nás ležjcy, nedopusť na nás zlému
Powěťj nezdrawému; my se wššichni
Poručjme pod twú ochranu.

6.

Protož wššichni s Důwěrnostj k
tobě woláme, o swatý Šebastiane
Prosbu skládáme, wypros Krista milé-
ho, na nás rozhněwaného, by ráčil
Hněw odwrátiti, zdrž metlu geho.

7.

Bud' Ochrancem a Zástupcem w
Čas Nakaženj, přispěg náš milý Pa-
trone nám ku Pomoci, My tě wššichni
žádáme, o swatý Šebastiane, nedeg,
nedeg nás skaziti, Morowé Ráně.

8.

My se wššichni utjkáme do twých
swatých Ran, O swatý Šebastiane, Ty
nás sám zastaň, pro twé welké Trá-
penj, hrozné Šjpu střilenj, Ach ráčíž
nás ty brániti, před Ranou mornj.

9.

Ode wššeho ďábelského nás Pakušše-
nj, Nedopoušštěg gedowatému nám Na-
kaženj, Skryg nás před Hněwem Bo-
žím, wypros nam Milost Božj, aby-
chom mohli dogiti wěčného Zbožj.

10.

Rytjři negudatněgšj, učiň Poklonu,
padni do geho swatých Ruk, wytrhni
gemu ty gedowaté Štřely, genž na
nás letěť chtěly, pros swatý Šeba-
stiane, by neletěly.

11.

Nepřemožený Rytjři Wjry křesťan-
ské, silný Sloupe Údatnosti, Milosti
Božské, ukaž mu twé angelské Srdce

k němu hořjci, ukaž mu krvawé Šjpy,
zmekč geho Srđce.

12.

Wzhlédni na souženj Lidu, obětug
gemu twou swatou Krew, kterouž wylil
pro ně tak hogně, skrz twé welké Sou-
ženj, twogi předrahou Krwi, bysme
Moru, Hladu, Wogny nekousili. Amen.

D:-

F: Do jednej tlače sú zaradené štyri piesne: Píseň o sw. Šebas-
tianu, Pjseň o swatém Rochu, Pjseň o swaté Rozalii, Pjseň o
swaté Marii.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 11.

IV./5. Svätý Roch

Prosby k sv. Rochovi

A: Prosba k martýrovi sv. Rochovi, ktorý sa uzdravil pomo-
cou Anjela Pána z ťažkej nemoci, o vyprosenie božskej milos-
ti – ochrany od moru.

B: W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.

C: *Pjseň o swatém Rochu*

1.

Swatý Rochu Mučedlnjku, Přjтели
Božj, upros Gežjšše Krista, ať se ne-
množj, wypros, ať ge odgata ta Nemoc
gedowatá, nedopoušštěg swatý Rochu,
by byla datá.

2.

O swatý Rochu, tys též byl zle
nakažený, a skrz Angela Páně byls
uzdrawený, Kristus tebe ugistil, že kdo
by tebe wěrně ctil, tomu té moro-
wé Rány, wjc nedopustj.

3.

Na to Božské zaljbenj se spoléhá-
me, skrze twou mocnou Přjmluwu Na-
děgi máme, že skrze Orodowánj chránjš
morowé Rány; uslyš, wyslyš swatý
Rochu, wěrné Křesťany. Amen.

D:-

F: Do jednej tlače sú zaradené štyri piesne: Píseň o sw. Šebas-

tianu, Pjseň o swatém Rochu, Pjseň o swaté Rozalii, Pjseň o swaté Marii.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 12.

IV./6. Svatá Rozália

Oslava sv. Rozálie a prosby k Nej

A: Prosba k sv. Rozálii, o varovanie od moru a vyprosenie omilostenia Boha.

B: W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.

C: *Pjseň o swaté Rozalii.*

1.
Rozalia kněžno slavná, Panenko
čistá, která za Příklad měla Gež-
šše Krista, potěš nás zarmoucených
w našem welkém Soužení, nedopouštěg
mocná Panno Morové Rány.

2.
Swatá Panno Rozalia, wypros
Milosti, abychom mohli dogiti wěčné
Radosti, skrz twou mocnou Příkladu,
by nás chránil od Moru, ochraňug nás,
opatrug nás, od Morné Rány.

D:-

F: Do jednej tlače sú zaradené štyri piesne: Píseň o sw. Šebastianu, Pjseň o swatém Rochu, Pjseň o swaté Rozalii, Pjseň o swaté Marii.

Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 13.

IV./7. Svatý Vendelín

Prosby k sv. Vendelínovi, patrónovi stáda

A: Oslava Vendelína, ktorý opustil blahobyť, žil ako pastier. Prosba k nemu, patrónovi stáda, o ochranu statku a za dobrú úrodu.

B: Nábožná Pjseň o Swatém Wendeljnu, Patronu proti pádu dobytku.

W Skalicy, 1842.

C: *Swatý milý Wendeljne*

1.

Swatý milý Wendeljne,
Náš wywolený Patrone!
Vslyšš hlas náš wologjcy,
Twé pomocy žádagjcy,
Swatý Wendeljne!

Rf.

Uslyš hlas náš wologjcy
Twé pomocy žádagjcy,
Swatý Wendeljne!

2.

Ty gsy z rodu králowského
Syn krále welmi mocného,
Nechtěls králem zůstáwati,
Ale chtěls se ponjžiti
Pro Krysta milého

Rf.

Nechtěls králem zůstáwati,
Ale chtěls se ponjžiti
Pro Krysta milého.

3.

Taks se welmi ponižowal,
A pastýřům do služby dal,
Mjsto trůnu králowského
Vžjwal gsy pastýřského,
Swatý Wendeljne.

Rf.

Mjsto trůnu králowského
Vžjwal gsy pastýřského,
Swatý Wendeljne.

4.

W tom tě Pán Gežjš milowal,
Twé stádo wždycky zachowal:
Že ho ráčjš wyslyššeti,
Geho statek zchowati
Od pádu hrozného.

Rf.

Že ho ráčjš wyslyššeti,
Geho statek zchowati
Od pádu hrozného.

5.

Protož srdečně prosýme,
Swatý milý Wendeljne!
W tyto časy zarmaucené
Přjmluwey se za nás hrjššné,
V Krysta Gežjšše.

Rf.

W tyto časy zarmaucené
Přjmluwey se za nás hrjššné,
V Krysta Gežjšše.

6.

Bys náš stateček zachránil,
Od pádu hrozného bránil;
Wypros swaté požehnánj,

Na statečku rozmnoženj,
Swatý Wendeljne!

Rf.

Wypros swaté požehnánj,
Na statečku rozmnoženj,
Swatý Wendeljne!

7.

Ach! budiž věčně pochválen
Náš milý Pán Bůh zweleben,
Skrz swatého Wendeljna,
Přecistá Panna Marya,
Až na věky. Amen.

Rf.

Skrz swatého Wendeljna,
Přecistá Panna Marya,
Až na věky. Amen.

Modlitba

Wššemohaucý, věčný Bože, genž
sy swatého Wendejna, kterýž z
tauhé lásky k tobě, z velikého
krále mizerným pastýrem včiněn
gest, takowau milost obdaril, že
geho stádo od velikého pádu
zachowáno bylo; Dobrotiwosti
twé, s pláctiwýma očima žádáme
my též náš milý dobytek skrze zá-
huby a orodowánj S. Wendelj-
na odewššeho nešťěstj a pádu mi-
lostiwě zachowán byl. Skrze té-
hož Gežjšše Krysta, Pána a Spa-
sytele naššeho. Amen
Wzhledni ó Bože! na prosbu
wěrných služebnjků swých, a pro
zásluhy swatého Wendeljna rač
dáti, abyachom od pádu dobytka
zbaweni byli. Skrze Pána našše-
ho Gežjšše Krysta, Syna twého
který s tebau a Duchem Swatým
rowný Bůh žiw gest a panuge na
wššecky věky wěkůw. Amen.

E: S powolenjm cys. král Cenzury.

F: Za textom piesne pripojená modlitba. Poradové číslo textu
v pramennom materiáli: 64.

IV./8. Neidentifikovatelný patrón

Prosby k nepomenovanému patrónovi

A: Prosba k neidentifikovatelnému patrónovi o varovanie od hriechov, o pomoc žiť kresťanským životom a sprostredkovanie prosby Ježišovi a Pánu Bohu o omilostenie. Oľutovanie hriechov.

B: Fragment

C: *Strofy 3-14*

3.
Častěji satan Láká mne k zlému,
A ty hned vždycky Překážíš
jemu abych to nečinil: Jsem
dlužen mnoho, Vššak nemám
toho, Čím bych se odměnil.

4.
Také twou radu často zamítám,
Ačkoli dobrou, Vššak na ni
nedbám; Ale w každou chvíli
to mile snáššíš, Nikdy se nemstíš
Ochránče můj milý.

5.
A již tě prosím, Anděla swého,
Abys sám prosil Boha milého,
Aby mně dát ráčil, Abych
já swého Žiwota zlého Upřímně
polepššil.

6.
Z celého srdce Pokání činil,
Jakož jsem jistě Sobě umínil;
Swaté wnuknutí twé zachowati,
W srdci skládati, Jako
ctné dítě twé.

7.
A k tomu prosím Tě neomylně,
Nepřátelům mým Braň
vždycky silně, Kterí mi ze zlosti
Chtějí šškoditi, A ublížiti, Mášš
z nich síly dosti.

8.
Rady proti nim mne vždy
uděluj, A w potýkání Sám
předemnou stůj; ať jsem
wyswobozen; A twou jasností
Dábel w swé zlosti Tak bude
přemožen.

9.
Hodina smrti Když má nastati,
Pomoz mi předtím Se zpo-
wídati; W welebné Swátosti,

Dej, ať požívám, Hodné za-
žívám Kristowi milosti.

10.

Recept duchovní W pravém
vyznání, Hříchův želení, To
užívání Ať jest mi k spasení;
Moc té Swátosti Hříchův mne
Sproští, Dá lehké skončení.

11.

Na to poslední Těž Poma-
zání Ať přijmu hodně Při
swém skonání: Tak posilněn
budu, Na tu dalekou Cestu ne-
známou, Z toho swěta půjdu.

12.

Když pak se toto vššěcko sta-
ne již, Prosim tě za to Že mně
potěššíš w mé veliké bolesti:
Abych twou jasnou Twář welmi
krásnou Widěl s weselostí.

13.

Když pak se duše z těla wy-
wine, W swé swaté ruce Pro-
sím, wezmi mne; Wnes ty mne
wesele Do té radosti nebeské
wlasti, Mého Spasitele.

14.

Amen, toť wážně Zpívám
K libosti, Můj milý Strážný
A wzácný Hosti: Prosim tebe
spíšše, Ať modlitba má jest
uslyššena Krista Ježíšše.

D: -

F: Bližšie neidentifikovateľný text. Poradové číslo textu v pra-
mennom materiáli: 3.

V. LÚTOSŤ NAD HRIECHMI

V./1. Pieseň kajúcnika

A: Kajúcnik sa zrieka svetských rozkoší. Pripomínanie martýrstva Ježiša, výzva k uctievaniu Kristových rán. Prosba k polepšenej hriešnici - patrónke Márii Magdaléne o prímluvu.

B: Nábožná Pieseň kajúcního kresťana, k zpívání spasitedlná. W Skalici u dědičů, F. Škarnicla. 1887.

C: *Wále marný swěte*

1.
Wále, marný swěte,
Wále ti dáwám,
Cokoliw w něm kwete,
Wšše zanechávám:
Wím, že nic stálého
Se nenachází,
Jen samá oššemetnost
W něm se prochází.

2.
Rozkoš twá pomine
Co ranní rosa,
Wššecko též zahyne,
Wššeliká krása:
Jako kwítí polní
W swé spanilosti
Okraššleno býwá,
Zhyne w rychlosti.

3.
Aj tedy zanechám
Swěta marnosti,
Bych mohl dojíti
Wěčné radosti:
Krista následowat
W nouzi, chudobě,
Ouzkou cetou kráčet
Za ním do nebe.

4.
S Jobem trpěliwým
Na hnoji sedím,
S hříššným publikánem
Do země hledím;
W prsy swé se bijí,
Jako nehodný;
Bože, buď milostiw
Mně w den poslední.

5.
O dušše křešťanská!
Dokud jsi w těle,
Nechtěj zapomenout
Na Spasitele:
Jeho swaté rány
Rozvažuj sobě,
Tak budeš bezpečná
W poslední době.

6.
Wzhlédni na swatý kříž
Sobě pamatuj,
Kterak tam Pán Ježiš
Wyplácí dluh twůj:
Co moh wíc činiti
Pro tě člowěče?
Z ran jeho přeswatých
Drahá krew teče.

7.
Hlawa nejswětější
Trním zhodená,
A twář nejslíčnější,
Celá zsinála:
Ruce, nohy swaté
Hřeby probité
Jeho Božské oči
Krwí zalité.

8.
Zpomeň na mne w ráji,
Páne Ježíšší!
Odpusť prowinění,
A spas mou dušší:
Nesoudiž jí podle
Swé sprawedlnosti;
Ale učiň podle
Milosrdenstwí.

9.
Maria Maticko,
Matko milosti,
Nedopoušštěj na nás
Božské přisnosti:
Ať ne na lewici
Dušše má stojí,
Ale na prawici
W swatém pokoji.

10.
Maří -Majdaleno,
Patronko našše
Nedopoušštěj soudu,
Zbaw Satanášše:
Jestli jsme tě w hříšších
Následowali,
Dejž, bychom pokání
S tebou činili.

11.
Ach! kým uslyšíme
Ta swatá slowa,
Jakož ty's slyšela
Od Krista Pána:
Mnoho's milowala,
Odpouštím tobě.
Tak budeš bezpečná
W poslední době.

12.
Amen, již zawírám
To swé zpívání,
A s tím chci pozdrawit
Kristowi rány:
By byly uctěny
A zwelebeny,
Od wěrných křesťanů
Wždy pozdraweny.
Amen.

D: Ilustrácia: kajúcnik na kolenách pred Bohom, ktorý sedí na tróne.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 10.

A: Kajanie sa hriešnika, bázeň pred posledným súdom, oľutovanie hriechov, prosba o omilostenie.

B: Žalostné Hrjššnika Kwílení.

W Skalici, u F. X. Šakrnicla Synů 1872.

C: *Kde gest gakí Čowek takí*

1.
Kde gest gakí Čowek ta-
kí, kteří bi mna pořeššil?
mám welice smutné Srd-
ce, že sem mnohokrát zhre-
ššil, Pán Boh mi Duššu pod
Moc dal, abich s ňu do Času
wládal, a potom zas, kdiž
prigde Čas abich mu gu o-
dewzдал.

2.
Prosím kdo wí, nech
mi powí, co si bidní počat
mám? Gak gá Duššu nad
Swet drahššu, Bohu zasek
odewzdám? Neb sem gu skrz
Hříchi ztratil, od Boha sem
sa odwrátil, zase kedi, aneb
gako, k nemu bich sa o-
brátil.

3.
Gaĸ mna zwédel, ten
zlí Dábel, mal si to merko-
wat; abi mna bil rádneg
zabil, mal sem si to win-
ššuwat, Rozkošše mi ukazo-
wal, a k Hríchú mna pod-
zbudzowal, že on žádá Duššu
hladá, mal sem si to mer-
kuwat.

4.
Čo mi powí Boh hor-
liwí, že sem Duššu pre-
márnil, geho Milost geho
Lásku, že sem si málo wa-
žil, a co powím Bohu mé-
mu kdíž budem spituwa-
ní: prečo si nezachowá-
wal mé lachké Prika-
zańi?

5.
Wššedcek blednem,
wššedcek kksenem, na tu ge-
ho Prchliwost: newím na-
skrže čo powím, neb mám
Hríchow welmi moc, wím
že mna tam newiplatí,
Hodnost, Peníze, i Statki,
Pán Boh na to niššt ne-
hledí krome na dobré Sku-
tki.

6.
Ach že sem gich ne-
zhromáždil, nad tím ma
Srdce bolí, že mám Hrí-
chow mnoho wíce, nežli
gest Písku w Mori! O Bo-
že mog lítostiwi! bud Hrí-
chom mám milostiwí! Wzhle-
dni na mňe milosrdňe, Hrí-
chi moge odpusť mne.

D: Kajúcnik pred svätcami – členmi súdu

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 28.

A: Uvažovanie kajúcnika o svojich hriechoch, dialóg s
dušou, bázeň pred smrťou, pred súdom Ježiša. Pripomínanie
martýrstva a päť Kristových rán. Kajúcnik dúfa v omilost-
nenie.

B: Kagjcy Pjseň, wššem wěrným Křesťanům k zpjwánj spa-
sitedlná.

W Skalicy u Fr. X. Škarnicla Synů, 1868.

C: *Ach, hříššný! Což mám činiti?*

Ach, hříššný! Což mám činiti?
Musým na sebe taužiti,
Co gsem činil od mladosti
Proti twé swaté milosti.

Ráčils mne na swět stwořiti,
A rozumem obdařiti;
Gakbych se w swětě spravowal,
Prikázánj gsy mi wydal.

Wzrost sem gako polnj kwjtj,
Na které mjle patřiti;
Kterěz když w létě prokwetá,
Tak byla má mladá léta.

Užjwal gsem gich w rozkošši,
Nepamatuge na dušši,
Ani na tě, Boha swého,
Žes pracowal pro mne mnoho,

Hned od narozenj twého
Wylíls krwe pro mne mnoho,
Kdyžto z těla twého tekla,
Abych nepřiššel do pekla.

Ach! kdo by pro mne hřjššného
Wydal na smrt syna swého?
Gako Buh Otec nebeský
Dokazuge nám swé lásky.

Ó láska k nám přeweliká!
Cos učinil pro člowěka?
Hledals swé owce ztracené,
Krwj drahau wykaupené.

O duššičko má přemilá!
Chcešli býti Bohu milá,
Popatř na rány Gežišše,
Přestaň, a nehřeš giž wjce.

Teď giž přiššla stará léta,
Giž se má duššička leká,
Widjc smrt státi za sebau,
Magjcy střelu ukrutnou.

Která k mému srdcy měřj,
Gedowatým ššjpm stříljj:
Z toho swěata gjsti musým,
Newjm, gak dušši opatřjm.

Ó Pane Kryste Gežjšši!
Kterak gá budu patřiti
Na tebe, když mne powoláš,
Odemne počtu požádáš?

Tuť mé srdce smutné bude,
Když má dušše na saud pŕgde,
Nesauc swé hřichy swázané,
A na hrdlo powěššené.

Co budu odpowjdati?
Swých registrů kde hledati?
W nichž bude wššecko zapsané,
Co gsem činil, zlé neb dobré.

Co tehdy budu činiti,
Když Krystus ráčj seděti
Na saudu hřjššným přehrozném,
Dobřým ale přeradozném.

Ruce, nohy probodeny,
Swůg swatý bok otwřený
Bude nám ukazowati,
Také přjsně domlawati:

„Pohled' čloweče zaufalý,
A o swau dušši nedbalý,
Gak gsem gá pro tě pracowal,
Bych tě k sobě z pekla pogal“.

„Poněwadž byl tak newděčný,
Musýš gti w oheň wěčný,
Kdež musý wššichni hřjššnjcy
Ustawičně se trápiti.“

Tu uzřjm ďábly před sebau,
Genž na mne žalowat budau,
Co w swé mladosti gsem činil,
Wůli gegich we wššem plnil.

Newjm, co hřjššný odpowjm,
Anebo čjm se wymlawjm:
Třásti se budu před tebau,
Twář twau spatřuge horliwau.

Čekage té wýpowědi,
Která bude w den posledj
Od tebe Pána maudrého,
Ale wššak milosrdného.

Ó Pane Kryste Gežjšši!
Dokud gešště tělo s duššj,
Duchem Swatým naplníž mne,
Na tu cestu přiwedíž mne:

Abych, odřekna se zlého,
W králowstwju Otce wěčného
Moh se s tebau radowati,
Tobě čest, chwálu wzdáwati.
Amen.

D: Hriešnik na kolenách pred trónom, na ktorom sedí Pán Boh.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 33.

V./2. Omilostení hriešnici

A: Ježiš wymenúva ľudské hriechy, spáchané proti nemu, vyzýva k pokániu, prejaví dobrotivosť, omilostí hriešnikov.

B: Pjseň žalostná, prenjkagjcy Srdce zatwzrelého Hříššnjka. W Skalicy w F. X. Škarnicla Synů 1866.

C: *Pod' sem ty hříššnjku*

1.
Pod' sem ty hříššnjku Swěta milo-
wnjku, Blíže ke mně; Popatř na mé
tělo Od tebe zraněno, Tak ohawně;
Přestaň mne křížowat, Trnjm koruno-
wat, Giž tak hrozně.

2.
Widjš giž mé ruce, Přibité dost
pruďce, Y s nohami; To twými win-
ami Přewelmi těžkými Kladiwami;
Ach! obměkč swé srdce, Ó twrdý hřj-
ššnjče! Nad hřichami.

3.
Ty widjš hlavu mau, Tak koru-
nowanau, A to trnjm; Gak mně z nj
růžowé, Tekau potůčkowé, Po těle
mám: Ó bolest weliká! Gešště nepro-
njká Tě hříššnika?

4.
Ty hle mne celého Widjš zra-
něného, Wisýcýho; Tě, bys wjc ne-
hřeššil; A mne wjc ne učil, Prosýcý-
ho: Wššak bolest tím wětššj, Ach hřj-
ššnjk! zas hřeššj, Mne wjc mučj.

5.
Widíš, že hlavu swau K tobě
nakloněnau Mám ljtoštně; Tak dlau-
ho wisýcý, Pořád čekagjcy, Tě milost-
ně: Proč ješště prodlěwáš, Mne wiset
necháwáš, Tak bolestně?

6.
Ach, vstrň se nynj Nad mnau,
mé stwořenj, Pod', se obrať: Wstaň, a
pod' gak k otcy, Gá rád přigmu owcy,
Milost hcyc dát: Pod' genom, pod dři-
wey, Neprodlýwey déleg, Nechtěy se
bát.

7.
Ach, nebe politug, Ach! zlost
wěrný zpytug, Vkrutnjaka: Který hřjchy
swými Gen předce mne ranj, A pro
njká: Čim wjc k němu wolám, Ach,
napomjnam, Dál vtjka.

7. (!)
Hle widjš mé rány, Genž gsau
w rukau psány A w boku mém; In-
gaustem krwj mau, Z těla wyce-
zenau, Hřeby pérem: Ach owčičko
milá, Cos tak zatwzrelá, Smíř se s
Bohem.

9.
Wššak gešště nic nenj Naplat mé
wolánj, Gakbych mlčel; Hříššnjk sobě
kráčj, Zaczpáwá swé všši, By neslyššel:
By swými hřjchami, Hůř nežli kata-
ni, Mne tím wjc dřel.

10.
Ach milé stwořenj! Slitug se giž
nynj Nad swým Bohem; Giž celý
odřený Těžkými hřichami, Od tebe
gsem: Giž přestaň ma duše Tak
hřeššiti těžce, Dey mně srdce.

11.
Hle! wy zatwzrelj Hříššnjcy s
hřjchami, Co děláte? Když mé při-
kázanj, Gakby nebyla má, Sy wššj-
máte; Ge přestupugete, Tak mne ka-
tujete, Vstrňte se.

12.
Hle! Gá k wám wššem wolám,
Wššecky napomjnam K polepššenj; O-
braťte se wššickni Zatwzrelj hříššnj
Ku pokánj: Gešště dnes čas máte
Zeytra nečekeyte Na spasenj.

13.
Giž smrt přicházý, Ano giž
k wám wcházý Se swau ššipkou Giž
stogj za wámi, Čeká na mau vůli,
S ranou prudkau: Pauzý bez přestá-
nj, Wolá wás k pokánj, Gešště
nynj.

14.
Ach! brzo wy hřjššnj, W srdcých
waššich pyššnj, Prohlédněte, A wšši-
ckni lakomcy, Kterj sy w bohatstwj
Zakladáte: Gak od wás znjžený, Le-
žjm mdlý na zemi, W vlastnj křwi.
15.
Patřte y smilnjcy, Nečistj chlip-
njcy, Co děláte; Mne Boha wašše-
ho Zwlékáte ze wššeho Mne mrskáte!
Ach! ta nečistota, Ta mne trnjm pí-
chá, Krew mau slape.
16.
Kam pak záwistiwj, Ožralcy, hně-
wíwj Kam cýljte? Ach gak přetěžkau
tjž, Na mne ten welký křjž, Wy sklá-
dáte: Raděg dušši d'áblu, Ne waššemu
Bohu, Swau dáwate.
17.
Ano tim bolestně, Mne hřjššný
přirázj, Skrz ťažký hřjch Na křjž hře-
bjkami, Tluče kladiwami Do ruk, noh
mých: Twár mau polickuge, Mřská,
korunuge, Mne katuge.
18.
Wššak gen sem hřjššnjcy, Pod'te
ke mně wššickni, Pod'te předce; Gen
brzo skraušeně, Pod'te ponjženě, Ne-
bogte se: Gá wššecko odpustjm, Na
mislost připustjm, Smulugi se.
19.
Gen se hned vpřimně, Wyzneyte
skraušeně, Slyššte můg hlas; Dnes
hned se obraťte, Když geššt žiwi gste,
A máte čas; Ach! čínťe pokánj,
Snad w tom okamženj Gest konec
wáš.
20.
Nechod'te do nebe, Kudy se tam
negde, W hřjššné zlosti; Neb tam ža-
dný negde Bez ňakého křjže, A žalo-
sti: Rač tu plačte, kwilte, A tak s
křjžem pod'te Do radosti.
21.
Neb ta rowná cesta Gest do ne-
be gistá, W zarmaucenj; Neb ani do
nebe Gá neššel bez křjže, Bez trápe-
nj: Tak wašše pokánj Bude k rado-
wánj Wššem wám w nebi.
Amen.

D: Hriešnik na kolenách před posledným súdom.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 7.

VI. POSLEDNÝ SÚD

VI./1. Výstraha

A: Hrôzy posledného súdu, na zákldade profecií, výstraha. Rada držať sa kresťanských učení. Popis života v nebi.

B: Príkladná píseň o straššliwém Soudném Dni, k rozjímání vydaná.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla

C: *Každý křesťan poslyš nyní*
Každý Křesťan poslyš nyní, O dni soudném ty nowiny, Tak straššliwé, přežalostné, Welmi diwné a přehrozné.
Jako někdy lidé Boží, Jeronym, i jiní mnozí Poznali jsou welmi z hojných Pisem swatých, zpráwců wěrných:

Ze předednem hrozným soudým Patnácte dní bude hrozných A straššliwých, o tom přečteš, W knihách otců swatých najdeš.

Jako psáno w swatém čtení, Budou na slunci znamení, Na hwězdách a na měsíci, I na zemi mezi lidmi.

Uzří každý, kdo žiw bude, Weliký diw na obloze, Totíž přediwné kométy, S ocasy jakožto metly.

Budou weliká dáwání, Jedni druhých sužowání, A trápení oklamání, Podwádění, mordowání.

Jeronym, muž moudrý, swatý, Wypsal o tom, poslyš každý Křesťan wěrný o tom diwu, Hrozném strachu zlého lidu.

Prwní den zdwihne se moře, Jako woda wroucí sewře, Tak se wydne wůkol swěta, Zwučet bude powodeň ta.

Tak se moře wzhůru zdwihne, Čtyřidcet loket zwýš wstane, Nad nejwýšší hory w swětě, Jako woda při potopě.

Wespolek se budou ptáti, Co to hlučí, chtíc wěděti, Sto míl přejdouc, neb padesát, Srachem (!) budou i utíkat.

Druhý den z těch dní patnácti Mořská woda má spadnouti Tak hluboko, že ji widět Sotwa budou, též i slyšet.

Třetí den mořské potwory, Wel-
ryby a diwné twory, Wššecky ryby,
šštíři, hadi Wystoupí nad wššcky
wody.

Čtvrtý den již wody z moří Wšše-
cky wššudy zde na zemi: Tu dýmo-
wé a smradowé, Horkost' žízeň, zá-
rmutkowé.

Pátý den pak wššecko dřiwí Potiti
se bude krwí; I byliny zemské rosou
Pokropeny jsou krwawou.

To proto Bůh dá znamení Pro lid-
ské zlé užíwání Darů Božích, chleba,
wina, Přejde za to odměna.

Také toho dne pátého, Wššecko
ptactwo, co žiwého, Sletí se ze wšše-
ho swěta, Shromáždí se i zwířata.

Šestý den bude přehrozný, A li-
dem welmi straššlívý, Když se zboří
již domowé Po wššem swětě i hra-
dowé.

Budou lidé utíkati, Chtíce žiwot
zachowati, Tu plačice, a kwíllice, Kde
se skrýti, newědouce.

Ještě toho ššestého dne Řeka ohni-
wá poplyne, Od východu až k zápa-
du Lidé utíkati budou.

Šedmý den skály se ztlukou, Wel-
ký zwuk dawatí budou; Lidé hríššni
welkou hrůzou Schnouti budou, smy-
sly zbudou.

Osmý pak den pewná země Zatřese
se welmi silně, Tak že wššecko upa-
dnouti Musí, přehrozně klesnouti.

Dewátý den wššecka bude Země
rowná, hor nebude, Ani wrchů, ani
dolů, Žádných na swětě přibytků.

Desátý den lidé smutní Budou jako
omámení, Wylezouce z swých jeskyní,
Pamatujte na to hríššni.

Jedenáctý, kosti lidské Na hroby
swé shromáždí se: Aby těla swá
přijaly, Ducha wzaly, žiwi byli.

Dwanáctý den oheň bude Padat
hrozně z hůry z nebe, Letě dolů co
plástowé, Wěci diwné a straššlívě.

Trináctý den zemřou lidé Wššickni
wššudy, kde to bude; Potom každý
wzhůru wstane, W hrozném strachu
jsa, se lekne.

Čtrnáctý den země, nebe, Wšše-
cko ohněm hořet bude; Země nášše
swětlost vydá, Jako kryšštal se býti
zdá.

Patnáctý den, ten poslední, Měsíc, slunce, i běh hvězdný Již přestane vycházeti, Zapadat, i se měniti.

W tom patnáctém tak bude:
Slunéčko, když s hory vyjde, Tak vždy wstane při východu, A měsíc pak při západu.

Toho dne Archanjel Michal, Aby každý jest z mrtvých wstal, Zatroubí, řka: „ Mrtwi wstaňte, Před swým Soudcem se postavte!“

Hned všickni z mrtvých wstaneme, K Jeruzalemu půjdeme, mladí všickni w silu wejdou, Všickni rychle tam se najdem' W tom oudolí Jozafatském.

W jednostejném věku staří Budem' w letech třech třidceti, Staří pak zase omladnou.

I tu se všickni schledají, A jedno druhých poznají, Otec syna, matka dceru, Bratr bratra, sestra sestru.

Hned se rychle swatí w jasnost Promění, a hříšší w mrzkost, Jsouce tito obnažení, Swatí slawně přiodění.

Swatí anjelům podobní, Jako slunce budou jasní; Hříšší d'áblům jsouce rovní, Škaredí a welmi hrozní.

W jednom houfu všickni stanou, Pána Krysta widět budou Sedícího na obloze, Tu vššem Swatým bude blaze;

Ale hříšším běda bude, Skryti se možné nebude, Ani možné zatajiti, Nejmenších hříchů zakryti.

Budou se hříšší trásti Pro swé mnohé nepravosti: Běda nám, že jsme zrození, Pro hřích Boha jsme zbawení.

Swatí pak budou weselí, Kteří pokání činili, Čekajíce promluwení: Pod'te w nebe požehnaní!

Tu Pán Ježíš dí k Anjelům: Jděte hned k lidským zástupům, Wyberte mi vššecky wěrné, Postawte po prawici mé.

I řekne Kristus Pán d'áblům, Aby ššli k mrzkým hříššíkům, Je mrzkali, a sehnali Spolu vššecky w to oudolí.

Tedy Swatí již w té chvíli Poddwížení jsou z oudolí Nad oblaky, ale hříšší Budou tu státi na zemi.

A budou se velmi třásti, Hřůzou
a strachem wolati, Rkouce: hory již pa-
dněte Nás přikrejte a zmordujte.

Tu se hned nebe otewře, A hříšníkům
se ukáže, Že radosti jsou zba-
weni, K ztracení odsouzení.

Potom se peklo otewře, Swatým se
Pán Bůh ukáže, Aby ho w tom we-
lebili, Že jsou se w radost dostali.

Kristus Pán bude mluwiti, Swým
wěřícím děkowati, Řka: co jste wy
učinili, Nejmenším těm posloužili,

Jak byste mně učinili: Chci, byste
se radowali: Podtěž se mnou w mé
království, Požehnaní w potěšení.

K hříšníkům prawí: odstupte, W
horoucí peklo se berte, Wy ukrutní
twrdošijní, Wššickni pyššíni w ztraceni.

I hned se země otewře, náhle
wššecko w sobě pozře; Tu hned wšši-
ckni padnou hříššíni W oheň wěčný,
nekonečný.

Jaký tu křik hrozný bude, Žádné
milosti nebude: Řeknou: běda nám,
běda nám: Wššem k výstraze dáno
bud' wám.

Tu se hned země zas zběhne, A Pán
Kristus se k ní sehne, Kteroužto u
zapačetí, Totíž peklo, to wězení.

Protož welikí hříššíniče, pyššíni a
bídny lakomče, Smilníče, cizoložníče,
Ozralče, také hněwiwče;

Hanebný, mrzký zloagče, Zloději,
i wraždlníče, Hráči, lháři, lichewní-
če, Marnomluwče, klebetníče;

Carodějnici, modláři, Mstitedlnici
mladí, staří Obraťte se ku pokání,
Tak dojdete smilowání.

Nechčeš-li se obrátiti, A hned hříchů
swých nechati, Tak w nich umřeš bez
pokání, Padneš w wěčné zatracení.

Proto tobě radím wěrně Buď žiw
na tom swětě přímě, Sprawodliwě a
střízliwě, Ctně, šslechetně, dobrotiwě.

Tak wstaneš z mrtwých wesele, W
čistém, nowém, jasním těle: Půjdeš
w nebe do radosti, Do newymluwné
slawnosti.

Tu Pán Ježíš řekne k Swatým:
Podťte za mnou k těm nebeským Při-
praweným již radostem, Wám, mým
nejmilejším hostem.

Přijdou do nebe prwního, Pře-
pěkně ozdobeného, Potom též do ra-
dostného, Do druhého slawnějšího.

Když pak do třetího přijdou,
Pána Boha widět budou, W Tro-
jici a welebnosti, Tu již bude všše-
ho dosti.

Tu Bůh Otec na swém trůnu, Pán
Ježíš na prawou stranu Posazený,
welmi jasný, přiwětíwé ozdobený.

Duch Swatý po lewé straně W
Předústojné swé podstatě, Welmi
swětlý, Bohu Otci, Také Synu we
wššem rowný.

Čtyrmecítma Starců krásných,
Čtvero Zwřítat welmi diwných Před
tím trůnem Bohu slouží, Sladkými
hlasy zpívají:

Swatý, Swatý, Swatý Pán Bůh,
Plná jsou nebe i země Welebnosti a
radosti, Také sláwy na wýsosti.

Starci nástroje hudebné W rukou
mají, hlasy diwné Wydávají, a tak
zwučí: Chwály hoden Pán náš Swatý,

Na hlawách mají koruny, Pocti-
wě činí poklony Panu Bohu wššickni
swatí, Anjelé mu také slouží.

Již se blíží k nám den soudný,
Neprotiw se tomu žádný; Ale stroj
se s prawou wírou, Žiwou láskou,
nadějí swou.

Wíru ozdobuj swatostí, Lásku měj
ke wššem w stálosti, A naději w Kristu
Pánu Založenou, neomilnou.

S swětem se wíc nesrownáwej, Tě-
lu swému se zapírej, Nepowoluj dá-
blu zlému, Nesluž duchu pekelnému.

Modli se wždy Pánu Bohu, Dá-
wej almužny chudému, A potěššuj
zarmoucených, Wdow, sirotůw a
wššech smutných

Nawšštěw, potěš žalářného, Přijmi
k sobě pocestného, Oděj nahé, nakrm
lačné, Žizniwé též napoj wěrně.

Slyš rád často slowo Boží, Ať se
wíra w tobě množí; Potom jdi ku
přijímání, S cností swatou užíwání.

Tělo, krew Ježíše Pána Wírou
má byt přijímána; Připomínej smrt'
Kristowu, Pomůžet' k žiwotu wěčnému.

Budem-li se tak chowati, A wůli
Boží plniti, Wššickni sššťastnou smrti
umřem', W zemi lehнем', odpočinem'.

A w den soudný sššťastně wstanem',
Tělo jasné na se wezmem', Krásným
rouchem se odějeme', Do nebe s ra-
dostí půjdem'.

Tam se budem' radowati, Na wěky
Boha widěti, I s Anjely nebeskými,
Téz (!) Božími wolenými.

Ej nuž wšickni wěrní spolu Služ-
me wěrně Pánu Bohu, A nedbejme
na hanění, Na posměchy i trápení.

Za nepřátelé swé prosme, A jim
dobrého žádejme, A milujme také blíž-
ní Našše každou chvíli.

W Krista Pána wíru mějme, Na
něj spasení založme, W jeho smrti i
přímľuwě, K tomu swaté žiwi bud'me.

W dobrých činech se newyššme, Žád-
ného nepotupujme, A pády swé na-
prawujme, Tak pokání čínme.

Za wšecken lid se modleme, Do-
brých w dobrém následujme, A se
zlými neobcujme, Koho můžem', na-
prawujme.

Rač nám k tomu dopomoci Bůh
Otec se swou Božskou mocí, A Duch Swatý
se swou moudrostí.
Amen.

D: Lebka

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 26.

VI./2. Hrôzy posledného súdu

A: Snaha syna, duchovného, ktorý žije príkladným životom o
spasenie matkinej duše. Trest matky hriešnice na poslednom
súde, ktorá zanedbala vyspovedať sa zo svojich hriechov.
Hrozný boží trest ju neminie, objaví sa v noci u syna v podo-
be ohnivého koňa, prizná synovi zanedbávanie kresťanských
učení a upozornení na ich dodržiavanie.

B: Príkladná pjeň, wšsem wěrným křesťanům k rozgjmánj
wydaná.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1883.

C: *Rozvažte křesťané lásku Krista*

Rozvažte křesťané lásku Kri-
sta Pána, Že pro nás moc wy-
stál, Gsme toho přičina.

Máme mu děkować Z geho
dobrodinj, Že nás pekla zbawil,
Zlého zatracenj.

Pročež napomjnam Wšše wěr-

né křesťany: Ctěte, pozdrawugte Krista Pána rány.

Nemůžem-li wždycky, Aspoň w pátečný den; Wjme, že Kristus Pán Pro nás w pátek umřel.

Geden kněz pobožný Často se Modljlwal, K pěti ranám Krista Pobožnost swou mjwal.

Matku swou též k tomu Často napomjnal, K pěti ranám Krista Modlit přikazowal.

Matka přisljbila: Že to chce učinit; K pěti ranám Krista Každý den se modlit.

Ona ale knihy Gen kratochwilné čtla, Pět ran Krista Pána Nic si newššjwala.

W chlipnosti weliké Dlouhý čas trwala, Zlého towaryšstwa Se gest přjdržela.

Nemoh se Bůh djwat na ge-gj nepravost, W gednom okamžej Padla w těžkou nemoc.

Syn k swé matce přišsed, Nemocnou uhljdal; By se zpowjdala, Hned gí napomjnal.

Syna uposlechla, Hned se zpowjďala, Swátost i poslednj Pomazánj wzala.

Gak těmi Swátostmi Opatřená byla, Žalostj welikou Dušši wypustila.

Syn z toho welice Nynj potěšsen byl, Že swou milou matku Swátostmi opatřil.

S welkou skrouššenostj Za ní se wždy modlil, A swé tělo trýznil, I mšše swaté sloužil:

Aby gí Spasitel Kristus wyswobodil; Tjm dřjwe z očistce Do nebes zprowodil.

Když tak po tolik dnj Na modlitbách trwal, A swé tělo trýznil, Boha za ni žádal:

Tedy gedné noci Náramně se lekel: Neb k němu ohniwý Straššliwý kůň přigel.

Na tom koni seděl Duch hrozný, odporný, Při něm dwa ďáblowé S welkými řežezi.

Ten duch byl obkljčen Rozličnými hady, Čtyři šškorpioni Geho tělo žrali.

Duchownj tu strachem Wššecken gak mrtwý byl, Newěda, co

gest to, Až ten duch promluvil:

Hlegá gsem twá matka, Widjš
mne w souženj, Darmo gsou twé
posty, Darmo twé modlenj;

Wjc mi nespomůžeš, Gá gsem
zatracena, Co Bůh Bohem bu-
de, Radosti zbawena.

Pro Boha, matka má! Gak
pak se to stalo, Že také trápenj
Hrozné wám nastalo?

Zle synu! Gá sem to Wššecko
sama wina, že sem se z hřjchů
swých Nikdy newyznala.

Mohla gsem dost lehce Do ra-
dosti přijit, Kdybych byla chtěla
Krista rány uctjť.

Každý hřjch obzwlášštně Má
těžké trápenj: Ti hadi na hlavě
wlasůw krousowánj;

Oči mé štjpagj Štjři gedo-
watj; Na mjsto náuššnic Pawou-
ci pekelnj;

Na hrdle welicj Dwa hadi
mně sedj, Hůř nežli wzteklj psy
Tělo mé wždy tráj.

Retězem ohniwým Gá gsem
opásaná, Že gsem w drahých
ššatech Pýchu milowala.

Oči mé též wždycky Wššetečně
wzhjdaly, Protož magj štjři
W nich stálé bydlenj.

Ti hadi, kteřj mně Prsty tak
trhagj, To ten hřjch znamená
Prstůw obnaženj.

Nad wššecko ale mne Negwj-
cegj tráj Ten d'ábel. Gegž wi-
djš, Wykooká mně z huby:

Prés hubu mne bige, Že gsem
pomlouwala, A mezi susedy
Klewety dělala.

Gak to powědala, Hned s we-
likým hřmotem S d'áblj se pro
pádla, I s ohniwým koněm.

Duchownj tu zůstal wššecken
poděššený, Gsa gžž zlého ducha
Matky swé zprošštěný.

Wššecko to oznámil, Napo-
menul lidj, Aby wššecky hřichy
Wyznali w zpovědi.

Po wyznánj hřjchůw Čiňte
gen pokánj, Následugte Krista,
Čtěte geho rány.

Nemůžem-łi wždycky, Aspoň
w pátečný den, Wjme, že Kristus
Pán W ten čas pro nás umřel.

O Kriste Gežjšši! Skrz twé
swaté rány, Zbaw nás zatrace-
nj, Přiweď nás k spasenj.
Amen.

D: Kajúcnik na kolenách pred oltárom. Z pravej strany čert z rohami, z ľavej postava s glóriou, zelenou vetvou, symbolom večného života, pri nohách s baránkom.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 29.

VII. LEGENDY O SVĚTČOCH

VII./a-1. *Legenda o životě sv. Barbory*

A: Oslava Barbory vyvolené nevesty Ježíša, která sa po smrti dostane do neba, a jej martýrstva. Prirovnanie jej krásy nebeským telesám. Prosby k nej - patronke dobrej smrti.

B: Dvě nábožné Pjsně: prwni o blahoslawené Panně Maryi, druhá o swaté Panně Barboře.

W Skalicy.

1.) A komuž se vtecty máme. 2.) Barborko Panenko swatá.

C: *K swaté Panně Barboře*

1.
Barbora Panenka swatá,
Pre Krystovo gméno s'fatá,
Slyš nás, my k tobě woláme
Neb te za Patronku máme.

2.
Tě ctíme, a welebíme,
Tak gak můžeme, a wjme:
Ač my toho negsme hodni,
Poněwadž gsme welcý hřjšnj,

3.
Tys nad hwězdy wýce gasná,
Nad růžowé kwítky krásná!
Nad lilium wjce bjlá,
O Panenko roztomilá!

4.
Zde na zemi máš swau chwálu,
Ale w nebi wěčnou sláwu,
Sám tě Kristus korunowal,
Do nebe k sobě powolal.

5.
Když mluwil slowa přesladvá:
Přjď panno, přjď newěsto má;
Chcy se na tjm slitowati,
Když tebe bude wzywati.

6.
Přebýwáš w wěčne radosti,
Potěš nás w naššj žalosti,
Y wššecky, genž tě milugj,
A sluhové twogi slugj.

7.
Pro swau bolest a swé muky,
Podey nam k ochraně ruky:
Nedopusť náhle umřjti,
Bez pokánj z swěta zgjti.

8.
Když budem mjt vmírati,
Rač přjtomná při nás státi;
Tak gak gsy při mnohých stála
Dáblům šškoditi nedala.

9.
Vpros nebeského Chleba,
Neb ho tedy bude třeba:
Chléb ten gest neydražšj Tělo,
Genž na krjži pro nás pnělo.

10.
Odwrať wššecky zlé přjhody,
Ať přjgdem na wěčné hody,
Při té poslednj hodině,
O wyslyš nás Hospodině!
Amén.

D: Symbol Ježiša v glórii, zprava a zľava kvety.

E: S powol. c. k. Cenzury.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 44.

VII./a-2. *Legenda o martýrstve Jána Nepomuckého*

A: Oslava martýrstva Jána Nepomuckého, ktorého dal kráľ Václav trýzniť a utopiť vo Vltave, pre zapretie porušenia tajomstva spovede. Prosby k nemu ako k patrónovi a ochrancovi vdov, sirôt, a uchovania dobrého mena.

B: Nábožná Pseň k slawnému Janu Nepomuckému.

C: *Sem pospěššte, nemešškeyte, Janowi milownjcy*

1.
Sem pospěššte, nemešškeyte
Janowi milownjcy!
Hljdáte ztrápeného
Před kráľowskau stolicý:
Stoj před kráľem Wáclawem
Swatý Jan Nepomucký;
ptává se bezbožný kráľ
Na geho skutky wššecky.

2.
Neywjce se dotazuge
Na zpowěd swé Johanny
Která se mu zpowjďala:
Powěz mi bez mešškánj,
Powěz, netag, odpowjdey
Na mé dotazowánj;
Gestliže gj neprozradjš,
Wsadjm tě do wezenj.

3.
Tam Tě tyran trápit bude,
Hladem, smadem mořiti,
Geště potom naposledy
Dám tě s mostu shoditi
Tam twá léta toho swěta
W Moldawě gsy dokonal
Pět hwězd nad tebau swjtil(o)
Dřjwě než gsy byl skonál.

4.
Co wy syrotcy a wdowy,
Co wy sobě počnete?
Když wás wřskati budau,
K komu se wtečete?
Wáš obránce, wáš ochránce,
Swatý Jan Nepomucký,
S toho swěta se odebral,
Litugte, palčte wššecky.

5.
Gméno dobré wždy zastává,
Nedá w hanbu padnouti;
Ctitele swé w ochraně má,
W chudobě nezarmauti;
Gest Patronem on před Bohem,
Za nás se wždy přimlauwá;
Syrotkům a chudým wdowám
Pro něho Bůh pomáhá.

6.
Swatý Jene Nepomucký!
Před tebau my padáme,
Nedopaušštěg hanby swětské,
Pro Boha tě žádáme!
Bud' před Bohem orátorem,
Wyswobod' nás z aukzosti;
Deyž, ať w hrjššjch nezahynem',
Přiwed' k wěčné radosti!

7.
Když budem' na smrt stonati,
A k hodině pracowat,
Swatý Jene Nepomucký
Račiž při nás wždycky stát:
Nedey, nedey nám wšškodit
W tu poslednj hodinu,
A nad námi mocy nemjt
Nepřjtelj lstiwému.

8.
Opatř Swátostj welebnau
Na cestu k posylněj,
Napog nás krwj předraha,
To k hrjchůw odpušštěnj:
Podey ruce swatý Jene,
Wytrhni nás z aukzosti,
Wýpros, ať se dostaneme
Do nebské radosti.
Amen.

D: Ján Nepomucký s glóriou nad hlavou, v rukách s krížom s telom Ježiša a palmovým listom.

F: Nedatovaná tlač, bez označenia miesta vydania. Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 48.

VII./a-3. *Legenda o živote sv. Kataríny*

A: Život a martýrstvo Kataríny, oslava jej krásy a vlastností, vyvolenia za nevestu Krista, prosba k nej o prímluvu za dobrú smrť.

B: Nábožná píseň o sw. panně Kateříně, mučedlnici W Skalici, u dědičů F. Škarnicla.

C: *Na Sionské Hoře Kwítek kwete*

1.

Na Sionské hoře Kwítek kwe-
te Jak w zimě i z jara, Též
i w letě: Jest wššecken spanilý,
Krásný, uššlechtilý; Milý jest
welice, obweselí srdce, Sem po-
běhněte.

2.

Ten kwítek spanilý Ona
panna, Mučedlnice swatá Kate-
řína, Jenž wůní swých ctností
wydává w hojnosti; Jen k ní
poběhněte, Milosť naleznete, Má
jí w hojnosti.

3.

Tu Kristus si zwolil za
newěstu, Ukázal jí prawou K ne-
bí cestu: Kráčela hned za ním S
radostí, s chwátáním, Skrze wí-
ru prawou, Láskou dokonalou
Jej milowala.

4.

Pro ženícha swého, Krista
Pána, Byla do žaláře Odwede-
na: Že modly nectila, Na se po-
pudila Zlostného tyrana, Zlého
Maximína, Ukrutnost jeho.

5.

Který ji zmrskati Ukrutně
dal; Padesát mudrců K ní po-
wolal: By se s ní hádali, Dy-
ssputýrowali, Aby modli ctíla, A
jim se klanila; Wššak nic ne-
swedli.

6.
Wššecky ty mudrce Přehá-
dala, A napřed do nebe Předes-
slala, Skrze stětí hlavy, Žiwot
dokonalý, Spasiteli swému
Kristu nebeskému, Swou dušši
wzdala.

7.
S břitwami ostrými Kola
čtyři Přistrojili, chtíci Točit ji-
mi; Mezi ně ji dáti, Na kusy
zřezati: Tak tyran poručil, By
ji tím umučil Tu swatou pannu.

8.
Profyrius kníže, Císařo
wna, Mnozí rytířowé, Kterí
Krista Wžycky tajně, ctili, Ta-
ké se zjewili: I my jsme křes-
ťané, O zlostný tyrane! Čiň
co chceš s námi.

9.
Hned je wššecky k smrti Or-
telowal, S nimi i králownu
Swou stíti dal; Těla jich sseka-
ti, Kázal psům metati; Pak za-
wolaw pannu Swatou Kate-
řinu, Takto k ní prawil:

10.
O panno přemilá, Uššlech-
tilá: Jak's mne s mou manžel-
kou Rozloučila Jenom mne po-
slechni, Krista se odřekni; Je-
ště času dosti, Dojdeš mé milo-
sti, S'etř swé mladosti.

11.
Budeš míti u wššech Audi-
enci: Máš byt' prwní na mé
Rezidenci: Dám ti syna swého
za manžela ctného; Tak tě bu-
dou ctíti, A wychwalowati Mo-
ji poddaní.

12.
Pakli neposlechneš, Ztra-
tíš hlavu, Dám Tě hned wywěsti
Na poprawu. Darmo wššhecko
prawiš, Krista mne nezbawiš
Ráda pod meč hlavu Pro Kri-
stowu sláwu Mile nakloním.

13.
Newěstu Kristowu Smut-
ně wedou, Anjel jí vychází
W cestu s palmou: Již jest hla-
wa sřatá, Dušše w nebe wzatá;
Anjelé pak Tělo pocho-
wali Na Sion horu.

14.

Pod ochranu twou se Utí-
káme, Přimlův se u Krista, Tě
žádáme: Nyní při smrti Měj
nás v své Paměti: Pros za své
ctitele Krista Spasitele, Tebe
prosíme.
Amen.

D: Ilustrácia na titulnej strane:Svätá Katarína s atribútmi.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 19.

VII./b. Zázraky svätých

VII./b-1. Svätá Anna

A: Láskovosť sw. Anny k chudobnej sirote, ktorá sa pred jej
obrazom modlievala ruženec a uctievala ju v utorky. Ces-
ta dvoch františkánov na okolí, z ktorých jeden zažil div:
zjavenie sa sw. Anny so svojimi vyvolenými. Porúčanie sv.
Anny, aby vyhľadal sirotu a dal jej posledné pomazanie. Po
smrti siroty príde k nej sv. Anna dať požehnanie. Františkáni
zažijú div nanebovzatia siroty. Príhodu ohlásia na magistráte
mesta, stane sa známou.

B: Nábožná Pjeň o zázračném Obrazu sw. Anny v města
Opawy w Slezku.

Wytishtëna w B. Šťáwnicy 1854.

C: *Slyššte o diwném zázraku...*

1.

Slyššte o diwném zázraku Kře-
sťané rozmilj, který se stal w ze-
mi Slezské, V města Opawy:
Nad gednau wsy kaple stála, A
w nj překrásná figura Swaté
Anny byla.

2.

Gsauc w té wsy gedna dě-
wečka welice chudobná, Tá z ma-
ličkosti do kaple Chodit sy zwo-
lila: Před obrazem swaté Anny
Modlit se růženec malý, Každý
den auterný.

3.

Když tak dlouhý čas trwala
W té swé pobožnosti, Často
srdečně zplakala S welkau hor-
liwostj Před obrazem swaté An-
ny, Že pro chudobu nemůž dát
Žádné raucha na ni.

4.

Když ta chudobná děwečka
Tak hořce plakala, Swatá Anna
k nj laskawě takto promluwila:
Dcero má, nesteyskey sobě, Ne-
žádám gá to po tobě, Gsy w
welké chudobě.

5.

Wššak mne wždycky na kaž-
dý den W swé paměti nosýš, A
každý můg auternj den Růžene-
čkem wctjž; Ty mne překrásně
odjwáš, Když sobě mých pět ra-
dostj W srdcy swém rozgjmáš.

6.

A tak se s nj rozžehнала,
Domů se gest brala; když pak
přišla domů tu noc, Hned se
rozstonala: Která že chudobná
byla, Žádný sy gj wic newššjmal,
Byla zawržená.

7.

Geden čas se přitřefilo, Že
dwa františškáni Šli přes ge-
den březowý les Predednem swj-
tánj: Welké mlhy se wdělaly Tak
že gsau ty františškánj Dále gjt
nemohli.

8.

Gednoho welká dřjmota
Sylně obkljčila, Žádal za malé
střwánj Druhého pátera: by mu
dowolil lehnauti, Chwjlku ma-
ličkau zdrjmnauti, Pro odpoči-
nutj.

9.

Když ten vsnul, ten druhý
se hned brewiář modlil; W tom
weliký zástup lidu W bjém rau-
chu spatřil, Kterj přesladce zpj-
wali, Za njmi ššel zástup giný,
W čerwenem oděnj.

10.

Když ti zaššli, zas třetj
ššel, a to w plawém rauchu, Za
njmi spatřil překrásnau Pani to-
ho lidu: Když se k němu přiblj-
žila, Láskawě ho pozdrawila,
Takto promluwila:

11.

Nechtěg mešškat milé djtě,
Wrať se zpátkem do wsy, Ležj
tam gedna děwečka We veliké
nemocy: Gdi, a rychle pteg se na
ni, Opatř gi swatau zpowědj;
Neb mám pěči o ni.

12.

Gá sem matka ctné Ma-
rye, Krystus Pán wnuk můg ge;
Gá sem bába Krysta Pána, An-
na gméno mé ge: Ti třj, genž
widěl zástupy, To gsau mogli wy-
wolenj, Ctj mně w auternj den.

13.

Tak pospjchey a nemešškey!
Gjt mu poručila; A on zbudil
kamaráda, W tom se mu ztra-
tila: Oni s chwátánjm do wsy
ššli, Na děwečku se doptali, Hned
gi zpowj dali.

14.

Ta Panj která na cestě
A njmi rozmlaouwala, Y s těmi
třemi zástupy Před domem krá-
čela: A gak zpowěd dokonalá,
Swatá Anna té děwečce Pože-
hnánj dala.

15.

K těm duchownjm swatá
Anna Takto promluwila: Ta-
kowým hle růženčekem Mně po-
zdrawowala, Který až posawád
držj: Neb gá velikau mám ra-
dost, Když se ho wymodlj.

16.

W tom ta děwečka skona-
la, A ti františškáni Slyššeli an-
gelským hlasem W oblacých zpj-
wánj: ten lid gsau wic nespá-
trili. Šli do města k magistrátu,
Wšše to oznámili.

17.

Potom té děwečce pohřeb
Slawný vstrogili, Takowým hle
růženčekem Swatau Annu ctili:
Těž mi gi njm pozdrawugeme,
Swatau Annu za patronku My
sobě wywolme. Amen.

D: Obraz sv. Anny.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 62.

VII./b-2. *Legenda o živote sv. Genovévy*

A: Legenda o živote sv. Genovévy z Brabantu, ktorá po nečakanom rýchlym odchode svojho muža Sigfrída do boja, porodí syna, je krivo obžalovaná, pre podvod má byť zabitá. Prosí o pomoc Pána Boha, preto sa sluhovia zmilujú nad ňou, zostane v hlbokom lese, žije v jaskyni, prežíva úzkosti a biedu. Pán Boh jej pošle na pomoc divé zvieratá, zachráni sa spolu so synom. Po siedmych rokoch sa vráti jej manžel, dozvie sa o podvode, rodina sa stretne náhodne v lese. Podvodníka neminie trest smrti. Genovéva sa po smrti dostane do neba.

B: Historická píseň o swaté Genowéfě. Popis jejího žiwota.

W Skalici u d(ě)dičů F. Škarnicla. 1887.

C: *Z knížecích o rodu panna Genowefa*

1.

Z knížecího rodu panna Genowefa
jest byla, Od mladosti Krista Pána
Horlivě vždycky ctíla: Když pak
jest přišla ke wdawkám Za hraběte
Sigfrýda, Newěděla, jaká na ni Čeká
Na světě bída.

2.

Neb když Marcellus král Francký
Wydal tenkrát mandáty, Aby vši-
cko i páni sami Jeli na wojnu taky;
Kdežto hrabě Sigfrýd spolu s jinimi
Musel jeti, A swou choťi, Genowefu
W měsíci opustiti.

3.

Dřív než hrabě na wojnu jel,
Poručil on swou paní, Aby hofmistr
o ni měl Stále swé pečování; Tak
aby ji opatrowal, Jak sluší na hra-
běnku, A jí wěrně posluhowal Wy-
rážel ze zármutku.

4.

Zatím pak, když hrabě ujel Do
pole k potýkání, Hofmistr Golo jak
uzřel, Že jest on sám u paní, Hned
se s ní oulisně stawěl, Jako frejř
zkuššený; Když s láskou nečistou wy-
jel, pěští byl odstrčený.

5.

Wššak dřív jejího kuchaře Dal
do wězení wzíti, Že k swé paní do
pokoje Směl samotný přijíti: Potom

ho jedem ortáwil, Když umřel, i
s řetězy Hrob mu k pohřbení při-
prawil W tom žaláři we věži.

6.

Pani o chlebě a wodě W jejím
žaláři krmil, Za pánem psal to pod-
wodně, Ji falešně pomluwil: Že hra-
běnka s tím kuchařem Nečistě žiwa
byla, Jak neššlachetná milenka, Že
syna porodila.

7.

Tehdáž , když w žaláři ona Sy-
náčka porodila, Kteréhož od swého
pána Počala a zplodila, Jak mohla,
jej ošetřila, Žádala křtu swatého,
A když to neobdržela, Šmercenraych
nazwała ho.

8.

Obdržel Golo od pána Tako-
wé poručení, Kázal ji hned wěsti
z rána Služebníkům z wězení; By
ji do lesa zawedli A tam zamordo-
wali, Jazyk její by přinesli, I oči
wyloupali.

9.

Děwčátko hofmistra chůwy K hra-
běnce hned běželo. Co tam ten hof-
mistr mluwil, Wššeco ji wymluwilo:
Když to srozuměla pani, Do pláce se
jest dala. Napsala w žaláři psaní
Skrz děwče schowat dala.

10.

Hned ráno dwa we wězení Na-
jíti se tam dali, Tu přezarmoucenou
pani I s dítětem wywedli: Když do
lesa hlubokého Dítě s matkou zawedli,
A dle poručení swého Tento mord
konat chtěli.

11.

Tak služebníci zajisto Chtěli
s ní zacházeti, Když jsou přišli na to
místo Chtíce ji hlavu stíti; Jak se
horliwě modlila Byli jsnu zaraženi,
A tudy jich obměkčila, Nepřišla
k usmrčení.

12.

Slib welký jim učinila, Že na
panství nepůjde, Tak se silně zaru-
čila, Že zde w těch lesích bude; Ti
jsou hrdlo darowali, A s ní se roz-
loučili, Pak psu, jazyk uřezali, i oči
wyloupali.

13.

Zatím ona se po lese Sem tam
potulowala, Wzýwajíc Pána Je-

žišše, Jeskyně si hledala; Nalezla
díru we skále, Do ní se jest ukryla
Na buooci (!) časy stále Tu swé by-
dlení měla.

14.

Pal (!) se jí mléko ztratilo Ne-
mohla dítě kojít, Až samou krew od
ní ssálo, Počínalo mertwé být:- Pán
Bůh se ráčil smilowat, Poslal k ní
jednu lani. Aby mohla wyžiwowat
To dítě swatá paní.

15.

Tak jest to ubohé dítě Ta laň
wyžiwowala, A we wšší bídě sedmi-
leté S nimi jest přebíwala; Pak to
dítě třikrát za den Swým mlékem
jest kojila, Potom sobě na pastwu
wen zase poodskočila.

16.

Toho nemohu wypsati, Ni wy-
slowiti w krátkosti, Bych měl zde wšše-
cko dotknouti, Jaké bídy ouzkosti,
Swatá paní Genowefa Na tom swětě
wystála, Když potom k posledku nahá
Předce w lese trwala.

17.

Neb ty ššaty, které měla, Wšše-
cky se potrhaly, Sprawit je ničím
nemohla, A tak se rozpadaly; Když
spatřila se být nahou. Hledala w
lese lepu, Jím pomazawšše se celá,
Nalepila si mechu.

18.

Nad dítětem se smilowal Ten
Tatíček nebeský. Po jednom wlku jí
poslal jednu kúžičku owcí; Do které
ho je(h)o matka Dobře zaobalila, Od
té doby toho wlka Jako za osla
měla.

19.

Nebo ten wlk vždy chodíwal
S synem hledat kořínky, A často na
Něm jezdíwal Pro rozličné bylinky,
Které ty nejlepší byly, Syn je nosil
pařmáme. Wlk s nimi často na chwíl
Zůstáwal též w té jamě.

20.

Jak se ale s pánem stalo, Když
zase přijel z wojny, O tom musím
psáti málo, Nemán (!) zde čas příhodný:
Jaký pláč hořekowání jeho tehdy
napadl, Když ze stolku jisté psaní do
rukou jest popadl.

21.
Z kterého jest wyrozuměl, Že
paní jest newinná, Wšše se w tom
psaní dozvěděl, Jaký byl hofmistr ššel-
ma; jak se jí neprávě stalo, Hrabě
lamentýrowal, Na toho hofmistra
Golo Ukrutně se rozhněwal.

22.
Golo wida, že vždy hůře, Od
dworu se odstranil; Pak se duch toho
kuchaře hraběti w noci zjewil. Na
něj rukou vždy kýwaje, Aby ihned
za nim ššel, W sklepe prstem naň
ukáže, A hned na to zas zmizel.

23.
Hrabě domácích přiwoal, Aby
mu wen pomohli, W sklepe kosti wy-
kopat dal, Na hřbitow je pohřbili;
Tu hrabě již poznal znou, Že jest
byl oklamáný, Kuchaře Genowefu
Oplakáwal slzami.

24.
A když wypadlo sedm let, Hrabě
chtěl banket strojít, K tomu skrze swé
dwořany Dal přátele pozdrawit: Aby
k radosti takové Chtěli ho nawššti-
witi, Pak oznámil to Golowi, By se
dal též najíti.

25.
Ten po mnohém zpěčowání Dal
se též přemluwiti; Když jsou byli
přiwítáni, Začal hrabě mluwiti;
Poněwadž zwěří nemáme K této
hlučné traktací, Jedme na nějaké
laně, Na low jako z regrací (!).

26.
A když do lesa přijeli, Rozjeli
se sem i tam By nějakou zwěř wy-
šštwal; Pán na tu laň trefil sám,
Která Šmercenraycha dítě Do sedmi
let žiwila; Ta hned wzala outočišše
Do jeskyně sa skryla.

27.
Hrabě se tam za ní pustil, To až
k samé jeskyni, Nic si k mysli nepři-
pustil, Že by tam byl kdo jiný: Zá-
tím když jest do ní hleděl, Widel
tam ženu státi, Kdoby byla, to ne-
věděl, S strachem počal se ptáti:

28.
Jsi-li od Boha dobrý duch.
Hled' ke mně wen wyjítí! Ona řekla,
Milý pane, Já nemohu k wám jíti,

Až mi něco dohodíte, Bych nahotu
zakryla, Pak teprw ode mne zwíte
Co jsem ja někdy byla.

29.

Ihned jest jí kabát hodil, Aby
se ním prikřýla: Jak jí uzřel, se po-
diwil, Ze tak wyzábła byla; Ona
hraběte poznala, On jí ale nepoznal
Odkud a proč se sem dala, Od ní
wěděti žádal.

30.

Já sem z Břabantu rozená,
Tak mu odpověděla, A s jistým pá-
nem oddaná, Nedlouho jsem s ním
byla! Neboť mne w podezření wzal
Hrabě Sigrfýd, můj manžel; Geno-
wefu zabít kázal, Ach budiž mu w
Bohu žel!

31.

Na kolena klekna, zwolal: Ach
Genowefo milá! S rdečnou lítostí
žádal, By mu to odpustila; Geno-
wefa jej těššila, Jak jen mohla nej-
wíce, Wzhůru zase ho pozdwihla, Oba
spolu plačíce.

32.

W tom právě synáček malý S
kořínky k máti spěchal, Jehož pan-
táta tu chvíli Na ruce wzal a líbal;
Když se s ním wyrazil právě, Za-
troubil na swé pány, Kteří s ním
byli na lowě: Bez meškání přijeli.

33.

Když uzřeli tu diwokou Paní
u něho státi, A přewelice wyzábľou
Počali se diwiti; Pro nosítka si po-
slali, By jí domu donesli, Šaty s
s sebou pro ni wzali, Pak jí do nich
oblékli.

35. (!)

Když paní do zámku nesli, Ta
laň také ššla za ní; W tom dwa ry-
báři jsou přiššli, Přinesli rybu pře-
welmi Podiwné welikosti: Ktoroužto
když otewřeli, Zasnubující slawnosti
Ten prsten w ní našli.

35.

Který do wody whodila, Když
jest ššla k usmrcení, Jak přediwná ta
wěc byla, Jich lásky obnowení! Ta
laň byla wždy u paní, Dokud jest
žiwa byla; Hned pak po jejím sko-
nání Také ona zahynula.

36.

Za zlé činy hofmistrowi Páni
se odměnili; Wydali ortel takowí:
By čtyři woli byli Zapraženi nejsil-
nější, A roztrhli to tělo; Nebo ještě
smrti horší Zasloužiti by mělo.

37.

Swatá Genowefa paní Štwrt
léta s pánem byla; Blížíc se skonání
její, Bohu se poroučela; Se vššem,
se rozloučila, Požehnání vššem dala(e)
Jak dušši swou vypustila, Do nebe
se dostala.

38.

Pán po její smrti swaté Statek
bratru zanechal, S synem swým na tu
pouššť také Genoweffkou pospíchal;
Kostel slawný tam wystawěl, To se
dvěma pouššťkami, A swé pobožnosti
howěl Až do swého skonání.
Konec.

D: Ilustrácia na titulnej strane tlače: Genovéva na ruke s dieťaťom. Ilustrácia na poslednej strane: Swatá Genowefa se loučí se swým manželem do pole idoucím.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 18.

VII./b-3. *Legenda o Teofilovi*

A: Pobožný Teofil si želá, aby bol na jeho swadbe prítomný anjel Rafael, jeho túžba sa splní. Krátko po swadbe pozve Rafael Teofila do nebies, kde sa má Teofil veľmi dobre. Keďže je smrteľníkom, musí sa vrátiť na zem a zaslúžiť si nanebovzatie po smrti. Teofil sa vráti na zem, kde od jeho odchodu uplynulo 350 rokov. Po krátkom pobyte umiera a dostáva sa do neba.

B: Pjseň o Teofilowi, kterak na gehu swadbě Angel Rafael přj-tomen byl.

W Skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1882.

C: *Poslyšte mile, Co chci zpjwati.*

1.

Poslyšte mile, Co chci zpjwati,
Teď teto chwjle Wyprawowati,
Co se někdy stalo, Powjm wám krátce,
K wěčné památce, Pozorugte malo.

2.
Byl gest pobožný, Mládenec ge-
den, Bohatý, možný, Theofil gmé-
nem. W anglickém králowstwj: Genž
se Boha bál, Geg ctíl, milowal, Ma-
ge statku množstwj.

3.
Tomu gest byla Panna milostná,
Spanilá, milá, Krásná i ctnostná
Za choť zasnoubena: Když si měl
mji, Sobě pogjti, Swadba gest stro-
gena.

4.
On pak čjtage W Zákoně Páně,
Často býwage I w božjm chrámě,
Prosil Boha swého: By Božj An-
gel, Swatý Rafael, Byl na swadbě
geho.

5.
Aby geg chránil S newěstou ge-
ho, Ostrjhal, bránil Od ďábla zlě-
ho, I od oukladůw geho: Gako swa-
tého, Bohu milého Tobiášše ctného.

6.
Když gest nastal den Té gehu
swadby, Wyššel z zámku wen Mlá-
denec swatý. Z wnuknutj Božjho
Modlil se tegně, Wždy gednostegně,
Wzýwal Boha swého.

7.
A pomodliw se, Ohljd se zase,
I hned w tom čase To gest stalo
se, Že Angel Rafael, gakožto krá-
sný, Mládenec gasný, Na pěkném
koní gel.

8.
On wida gehu Krásnou osobu,
Ač pak neznal ho, Wššak hned w
tu dobu, Prosil gehu mile, Aby gel
k němu, Žadostiwému, Na swadbu
té chwjle.

9.
Dj Božj Angel: Poněwadž žá-
dáš, Abych k tobě gel, Toho vždy
hledáš, Čchi tak učiniti, A na twou
žádost, I pro twou radost Zde twým
hostem býti.

10.
Když k němu přigel, zápřež opa-
trili, Wššed Božj Angel, Kdež hosti
byli, Na ně mile zřel, Rečj swou
sladkou, Ljbeznou, krásnou, Srdce
gich prorážel.

11.

Diwili gsou se, Patrjce naňho,
Tázali wššak se, Kdoby byl geho,
Z nich žádný nesměli: Neb geho
gasnou twáf welmi krásnou Býti
gsou widěli.

12.

I hodowali Gsou s bázny teg-
den, A rozmlouwali Spolu každý
den, Že něco nowého Bůh ukázati,
Chce wykonati Skrz muže tak ctného.

13.

Po té swadbě hned Ženicha An-
gel, W soukromj odwed, To mu
powěďel: Chwal Boha wěčného,
Neb k twé žádosti Poslal z milosti
Mne Angela swého.

14.

Gá že gsem Angel, tobě zge-
wugi, Kterýž Rafael Zagisté slugi:
Poněwadž mne na swé Swadbě
chtěls mjti, Mámt' oznámiti K wel-
ké radosti twé.

15.

Že swadbu u nás, Weselj hogné
Máme každý čas, Hody důstogné,
Newymluwnou radost; Rozkoš s Bo-
hem swým, Kristem Pánem ctným,
Nadewššecku žádost.

16.

Protož tebe k nám Zůwi po třech
dnech, Neb twou žádost znám, Wšše-
ho zde zanech, A přigď' na to mjsto,
Kde gsi nalez mne, Tu státi koné
Wynagdeš zagisto.

17.

Sedna na něho, Ged' s ochotno-
stj, Nebo od něho S welkou ra-
dosti Máš odněšsen býti; Rozkošše
Božské, sladké nebeské S námi oku-
siti.

18.

W tom Božj Angel, Když s že-
nichem se Rozžehnal, odgel Odtud
pryč zase: Ženich Boha swého Gest
zwelebowal, A oslawowal Swaté gmé-
no geho.

19.

Potom třetj den Theofil ženich
Wyššel z zámku wen, Nepožehnal
swých; Naššel koné toho, Kdež se mo-
dljwal, Čest Bohu zdával, wsedl
gest na něho.

20.
Dost dlouho na něm S pospjcha-
njm gel, Až gest s tjm koněm Ra-
dostně přigel Na pole překrásné, Na-
něm kwjtečko, Gasné slunečko Stkwě-
lo se gest gasně.
21.
Přiššel gest k bráně Weliké zlaté,
Když Angel Páně I hned chwjle té
W cestu gemu vyššel: On sšsedšše
dolů S Angelem spolu Před městem
pěššky ššel.
22.
Rekl mu Angel: Chceššli sem wgjti,
Abys to wěděl, Máš obuv zouti.
Kterýž s ochotnostj, Zul se, bosý
ššel, Do města gest wššel, S bázňj,
pocitiwostj.
23.
I nemož se gest Dost nadiwiti
Města okrase, Kteark se tšpytj, W
něm wššeho od zlata: Tak slawný,
krasný, Kunšštowný palác W okamže-
nj naššel.
24.
Kdež magestatně Syn Božj seděl;
A w swé podstatě Nad slunce se
stkwěl, Gemuž se Angelé Slawně kla-
něli, A čest zpjwali Slawně a we-
sele.
25.
Potom se dalo Krásné zpjwánj,
Odkudž nastalo Nowé plesánj. Wššak
Radost negwětššj: Widěnj Krista,
Rozkoš přecistá, Byla chuť negsladššj.
26.
I hned té chwjle Řek mu Kri-
stus Pán: Hle, Theofile, Ač gest
tobě k nám Dáno sem přigjti, Wššak
gsa smrtedlný, Neporuššitedlný, Ne-
můžes zde býti.
27.
Ale Theofil Pro welkou sladkost Za-
pomněl gest byl Na swět pro ra-
dost, Když gest uslyššel to, že má
zas giti, Počal kwjliti, A řek' s plá-
čem takto:
28.
Ej gak gsou milj Twogj stánko-
wé, Gak uššlechtilj Twj přjbytko-
wé; O Pane, Králi můg! Nechť zde
zůstáwám, Chwálu ti wzdáwám, Neg-
menššj sluha twüg.

29.

Rekl Kristus Pán: Nemůž to býti, Musjś w swětě tam Negprw umřjti: Sam se dostati máś, Když w nábožnosti, W Božj milosti Dokonce setrwáš.

30.

I hned Angel ten, Genž tam wed geho, Wyprowadil wen Odtud smutného: Laskawě ho těššil, Že má umřjti, Brzo k nim wgjti, Gen aby pospjššil.

31.

Teofil pak hned Obuw se zase, Na ten kůň gest wsed, W nedlouhém čase, Odkudžby byl odgel, Kdežto se gest byl Bohu rád modlil, Na to mjsto přigel.

32.

S koně gest sedl, A pustil pryč geg, K Zámku pohledl, zdal se mu gineg; Wššak hor poleženj Šetře k wratům ššel, Wrátného naššel, Dal mu pozdrawenj.

33.

Ptal se wesele Geg, co dělajj Geho přátelé, Kterak se magj, Kteréž mu gmenowal; On pak ge že z nich Nižádných žiwých, Prawil, nikdy neznal.

34.

Dí mu Teofil: Wššak sem gá wáš pán, Nedáwno sem byl Odtud wyššel sám; Wrátný odpowěděl: Mámeť my swého Pána giného, Bloudjš, abys wěděl.

35.

Dosti dlouho se Spolu hádali, Až se před geho Pána dostali; Tu Teofil pořád Wyprawil, w gakých Byl mjstech krásných, Což pán poslouchal rád.

36.

Rekl gest pán: ach! Wššak psáno máme, W pamětných knihách Swých to čjtáme, Že se poděl někam Od newěsty pán Teofil gest sám, Žádný newěděl kam.

37.

Kázal, aby čtli W starých knihách mu, W kterých nalezlí, Že bylo tomu Tři sta padesát let, A tak w tom čase Giný lid zase powstal gest byl na swět.

38.

Teofilowi tak se to zdálo, Gak
w té rozkoši Pobyl gest málo, Za
gistou wěc twrdil: Gen hodinčičku,
Malou chwjlčičku W té radosti po-
byl.

39.

Rekl pán: gak se To s wámi dě-
lalo; Z wúle Božj se To Wššecko sta-
lo; Prosme Krista Pána, Ať nám
od něho Ta radost gehu gest na
wěky dána.

40.

Potom si k stolu Pořád sedali, A
když gsou spolu Gjsti počali: Gak
pokrmů časných Poged Teofil, Ošše-
diwel byl, Gsa bjlý gako snjh.

41.

Teofil znaje, Že má umřjti, Hned
nemeškage, Kázal přigti k sobě
knězi ctnému: W Swátosti swého
Krista milého Přigal děkuge mu.

42.

A tak dokonal Žiwot w swatosti,
Pobožně skonol W Božj milosti: Ge-
ho swatou dušši Angelé wzali, Lidé
pohrbili Tělo gakož sluššj.

43.

O Gezu Krsite, Králi, Pane náš,
Kterýž zagisté Sláwu wěčnou máš!
Deg se smilowati; Swětškých marno-
stj, Hříššných žadostj Nenásledowati.
Amen.

D: Sediaca postava obklopená ružami, ľavou rukou drží nad
hlavou veniec, v pravej ruce tiež rastliny.

F: Poradové číslo textu v pramennom materiáli: 42.

VIII. ZLUDOVELÉ BIBLICKÉ PRÍBEHY

Putovanie svätej rodiny do Egypta

A: Biblický príbeh cesty svätej rodiny do Egypta, podaný v ľudovom poňatí. Jozefov sen, okolnosti vydania sa na cestu, líčenie prekážok, ťažkostí, božej pomoci. Po ceste sa stávajú zázraky.

B: Pieseň o žalostné cestě swatých třj osob Ježjšše, Marie a Jozefa z Nazaretu do Egypta.

W Skalici, u dědičů Jozefa Škarnicla.

C: *Ach weliká láska Božj!*

1.

Ach weliká láska Božj, Welká ponženosti Gežjšše, Marie, Jozefa, Welmi předrahjch hostj! K nim se wěrně utjkegme, Gednjm hlasem zazpjwegme: Buď wašše swaté gméno Na wěky zwelebeno.

2.

Když se gest Angel ukázal Jozefowi we spanj, By wzal Marii s djtětem, Pospjchal bez mešškánj Z Nazaretu do Egypta; Hned Jozef Marii ze sna zbudil, by se strogila, Která welmi kwjlela.

3.

Swatý Jáchim osljčka Na cestu gim darowal, Něco potrawy, wššak málo; Jozef se welmi staral, Že gjt musj skrz pustiny, Welké kopce a doliny, Ač sám dost w zármutku byl, Wššsak gest Marii těššil.

4.

Když po těch horách bloudili Strach přeweliký měli, Lotři na ně vyskočili, A ge objrat chtěli: Zázrak se stal welký welmi, Že ti lotři padli k zemi, Nebo gasnost weliká Stkwěla se od Děťátka.

5.

Staršší zbognjk toto wida, Lásku gim prokazowal, Wezma ge do swé chalupy, Gjdlo, pitj obstaral. Když Mária ráno wstala, Krista Gežjšše koupala, W ten koupel žena lotrowa Djtě swé také dala.

6.
Které plné strupůw bylo, Neře-
stj obkljčené; Gak ge do wody wlo-
žila, Bylo hned uzdrawené. Lotr
wida ty milosti, Plesal welikou rado-
stj; Přes hory ge zrpowodil, Takto k
Děťátku mluwil:

7.
Když se budeš ubjrati Do králow-
stwj věčného, Rač na mne pamato-
wati, Sluhu wššak nehodného! Nato
gest wzal odpušštěj, Pad' na kolena
k zemi; Swatý Jozef s Marij Wel-
mi zemdenj byli.

8.
Pod gednjm stromem seděli, Kdež
překrásné owoce Bylo, ale wššak wy-
soko, Dostat ge nemohouce: Ten strom
rychle bez prodlenj Ohnul se až k
samé zemi; Jozef s Pannou Marii
Zase se občerstwili.

9.
Lwowé, draci, medwědowé Z ge-
skyně wylézali, Welkou poklonu či-
njce, Gakoby ge wjtali: Když giž
z těch hor vycházeli, Ptákůw hou-
fowé ljali, Wššickni hlasem zpjwali:
Zdráv bud' náš Stwořiteli!

10.
Kde ty Osoby swaté ššly, Růže
gim prokwétaly Ke cti, chwále Krista
Pána Ljbou wuni dáwaly; Wššak
když k Hermu poli přiššli, Welký zá-
stup lidů naššli, Genž se stromu kle-
nělí Božskou cest mu dáwali.

11.
Ten strom sebou zatřás welmi,
Dábel z něho wyletěl, Poklonil se
k samé zemi; Lid pohanskj to widěl.
Strachom wššickni až strnuli: ten
strom nabył velké moci, Němj slepj
kulhawj Zdráwej tu nabýwali.

12.
W tom městě byl chrám pohanský
Wystawěný nákladně, Kdež pohané
modly měly, Ozdobené překrásně, W
počtu tři sta ššedesáte. Když tři
osoby swaté Tam weššly, dvěře samy
Hned se gim otewřely.

13.
Modly hned na zem padly,
W kusy se polámaly; Dáblowé ukru-
tně řwaly, Po Egyptě ljali; Kněz
pohanský se poděsil, Pad na zem, Ge-
žjše prosil. W ochranu se poddawal,
Za Boha geg wyznával.

14.
Pohané se rozhněwali, Zamor-
dowat ge chtěli, Gežjšše, Marii, Jo-
zefa, Oni se skryt museli: fíkový
strom se rozwinul, Ge skryl, až ten
lid pomínul; Kde ochráněny byli, Po
dnes máme znamenj.

15.
Swatý Jozef s Matkou Božj O
trunk wody prosili, W mnohých do-
mech žadagjce, Aby se občerstwili:
Nechtěl se žádný slitowat Gim trunku
wody darowat; O weliká newdeč-
nosti! Tupjš swých drahých hostj.

16.
Matka Božj litostiwě K Bohu
se gest modlila, Zemdlená gsouc s
swým synackem, Občerstwenj žádala:
Rychle tu po prawé straně Wskočila
krásná studně, Tak že se občerstwili,
Božskou moc welebili.

17.
Gak po dnes máme znamenj,
Kde ta studnice byla, Neb balššámowá
zahrada Sama se tam wšštjčila; Kdež
se lidu welmi mnoho Uzdrowilo času
toho Diwů množst(w)j zázraků Stalo
se toho času.

18.
Ach přerozmilj křesťane! Můžem
si powážiti, Gak w maličkosti Pán
Gežiš Musel mnoho snáššeti; My
když něgaké souženj Máme, hned si
stěžugem, On za nás mnoho wystál,
By nám wššem lásku získal.

19.
Wažme si gehu milost, A často
rozgjmegme. Tuto pjsěň ke cti, chwále
Krista Pána zpjwegme; Celým srd-
cem pozdrawugme, často wroucně wo-
legme: Gežjš, Jozef s Marij Bud'tež
ochránči mogj.
Amen.

D: Biskup s dieťaťom Ježišom, ktorý má nad hlavou glóriu.
Manželský pár, v popredí ženská postava, z hrude vyčnieva-
júcim mečom.

F: Nedatovaná tlač. Poradové číslo textu v pramennom ma-
teriáli: 27.

DRUHÁ ČASŤ

LETÁKY Z DOMÁCNOSTI ANNY FORIŠEKOVEJ

1. Požehnanj a Modlitba ke cti Swatých třj Králů, s připogeným Ewangeliem S. Jana.

W Skalicy, pjsmenem Františška Xaw. Šakrnycla Synů. 1866.

O Bože, nebeský Otče! k tobě se dnes schylugi, a vtíkám se pod twau swatau Stráž a Ochranu, kterýs mne stwořil; Bože Synu kterýs mne wykaupil; Bože Duchu Swatý, kterýs mne při Křtu swatém poswětil. – Ó neyswětěgšj Trogice! ochraňug mé tělo y dušši, a celý žiwot můg, kterým gsem z twé milosti a lásky obdařen, a ráčiž mne požehnat, gako gsy swým milým Včedlníkům swého swatého požehnanj wdělit ráčil. Gá se oddávám pod mocné opatrowánj Gežjšše, Marye a Jozefa; a swatých třj Králů, Kaššpara, Melichara a Baltazara. – Račte mne tehdy požehnat, a mne y mé towarišstwo odewššeho zlého zachrániti. K tomu mně dopomáhey Bůh + Otec Bůh + Syn, a Bůh + Duch Swatý, y nerozdjlná Trogice. Amen.

Gežjš +, Marya +, Jozef +, třj swatj Králowé: Kaspere + Melichare +, Baltazare +, stujte při mně w mých prácých a w obcowánj mém; stogjčýho, nebo gdoučýho, budto na wodě, nebo na cestách, a před ohněm račte mne swau mocnau rukau ochraňowati. – Bohu + Otcy Stwořiteli se poračjm, Bohu + Synu Wykupiteli se oddávám, Bohu + Duchu swatému Poswětiteli swému se podržzugi. Ó neyswětěgšj Trogice + Božská, buď nademnau! Gežiš +, Marya Jozef +, Joachim +, Anna +, budte předemnau! Kaspar + Melichar + Baltazar + buďte wždy za mnau! nynj y po wššecky časy, až se s wámi radowati budu w radosti wěčné sláwy. –K tomu mně ráčiž dopomáhati swatá a nerozdjlný Trogice, dopomáhey Bůh + Otec Bůh + Syn, Bůh + Duch Swatý. Amen.

2. Ewangelium S. Jana w I. kap.

Na počátku bylo Slowo, a Slowo bylo v Boha, a Bůh byl Slowo: to bylo na počátku v Boha. Wššecky wěcy skrze něho učiněny gsau, a bez něho nič nenj učiněno, což učiněno gest W něm žiwot byl, a žiwot byl světlo lidské, a světlo we tmách swjtj, a tam ge nedosáhli. Byl člowěk poslán od Boha gemužto gměno bylo Jan. – Ten přiššel na swědectwj, aby swědectwj wydal o swětě, aby wššickni wěřili skrze něho. Nebyl on světlo; ale poslán byl, aby swědectwj wydal o swětě. Bylo světlo prawé, které oswěcuje každého člowěka přicházegicýho na tento swět. Na swětě byl, a swět ho nepoznal. Mezy swé vlastnj přiššel, a swogi ho nepřigali. Kterj pak koli přijali ho, dal jim moc syny Božjmi býti; tēm kterj wěř we gměnu geho; kterj ne z krwe, ani z wůle těla, ani z wůle muže, ale z Boha narozenj gsau. A slowo Tělem učiněno gest, a přebýwalo mezy námi. A widěli gsme sláwu geho (sláwu gakožto Gednorozeného od Otce) plného milosti a prawdy.
R. Djka buď Bohu Amen.

3. Nábožná modlitba na den SS. Apoštolů Petra a Pawla. W Skalicy, u Fr. X. Škarnycla Synů. 1875.

Laskawě wás na dnešnj den pozdra-
wugi, ó mogi neymilegšj swatj Apo-
štolé Páně, Petře a Pawle, slawné
knjzata něbeské, a sylnj slaupowé wše-
obecne křestanské Cýrkwe. Deyž Bože,
aby to w mé mocy bylo, abych we-
šškeren lid k wašj počestnosti a pobo-
žnosti přitáhnauti a zapáliti mohla:
nebo wššwecko křestanstwo wám oběma-
dwěma welmi gest poručeno, poněwadž
wy neywjce za ně gste pracowali, a
swým spasytednjm wyučowanjm a
swatými příklady gste ge wšštjpli,
krwj swau skropili a mučedlckau smrtj
poswětili. K rozmnoženj té wašj ra-
dosti obetugi wám neysladsšj srdce Pá-
na Gežjše Krysta, se wššj pobožno-
stj, kteráž se dnes k wašj cti a sláwě
po celém swětě wykonáwá, a obzwlá-

šštně modlitby a dobré skutky wššech
 těch, kterj gich obětowati a dobrým
 aumyslem wykonáwati neuměg.
 O milý swatý Petře! připomj-
 nám tobě tu čest, kterau ti Krystus
 Pán prokázal, rka: „Ty gsy skála a
 na té skále wystawjm Cýrkew swau, a
 tobě dám kljče Králowstwj nebeského.“
 - O můg neymilegššj swatý Petře!
 cos sobě tehdy pomyslel, kdyt tě Pán
 Gežjś nadewššecky Apošštolj powýššil,
 za ģrunt Cýrkwe tě ustanowil, a klj-
 če nebeské tobě w moc odewzadal? Po-
 dobně kterak ti Bůh Otec wygewil,
 že Pán Gežjś gest opravdiwý a
 gednorozený Syn Božj; tak podobně
 y on tobě wygewil, gaká gest to čest
 a slawný úřad, který tj tehdy těmi
 slowy odewzdal. Tu čest a radost na
 pamět tobě přiwádjm, a skrze to po-
 korně tě žádám, abys mně též bránu
 nebeskau otewřel, a dušši mau do nebe
 wpustil. Protož rozpomeň se na tuto
 mau nyněgššj prosbu, že gsem tě tak
 pokorně o tu milost žádala. Otewři
 také dnes ke cti a sláwě slawnosti twé
 těm ubohým duššjm w očistcy trwa-
 gjcým, které té w uctiwosti mjwaly,
 bránu nebeskau; aby též twé dnewnj
 slawnosti w nebi přjtomny byly, a
 tebe sewššemi Swatými cłti a osla-
 wowati mohly. Amen.
 Modlme se.
 Bože! který gsy dneššnj den skrze
 mučedlnjctwj swých Apoššto-
 lů Petra a Pawla posvětil; uděl
 Cýrkwi swé, aby poraučenj těch we
 wššem následowala, od kterých základ
 swého náboženstwj přjgala. Škrze Pá-
 na naššeho Gežjśše Krysta, Syna twé-
 ho, genž s tebau žiw gest a kraluge
 w gednotě Ducha swatého po wššecky
 wěky wěkůw. Amen.

4. Modlitba k sw. Mářj-Magdaléně, kagjcj hřjššnici. W skalici, u dědičů F. Škarnicla. 1879.

O Pane Gežjśši Kryste!
 děkugi Tobě za ty
 slzy, které swatá Mářj-
 Magdaléna w hořkosti
 Srdce swého při twých
 swatých Nohách wylila,

a prosjm Tebe, abys mi slzj prawé skrauššenosti uděliti ráčil. O Kryste Gežjšši! děkugi Tobě za tu welikau pokoru, s kterau swatá Mářj-Magdalena twé swaté nohy swýma rukama a slzami obmýwala, a swými wlasý wýtjrala; prosjm Tebe, uděl mi milosti, abych i gá hřjchů swých prawdiwě želeti mohł. O Kryste Gežjšši! děkugi Tobě za tu wraucnau lásku, kteraus tehdy do srdce swaté Mářj-Magdaleny wljti ráčil, a taks gj nj naplnil, že mimo Tebe nic gíného milowati nemohla; prosjm té, abys prawau Božskau láskau mé srdce tak naplnil, aby žádným způsobem, gak zde časně, tak i tam wěčně od Tebe odlaučeno býti nemohlo. O Kryste Gežjšši! děkugi Tobě za ty slzy, kteréž swatá Mářj Magdalena w hořkosti srdce swého při twých swatých Nohách wylila; prosjm Tě abys mi slzy prawé ljnosti a skrauššenosti nad mými hřjchy uděliti ráčil: tak abych Tě w nebi se wššemi wywolenými wěčně wlebiti mohł. Amen.

Otče náš. - Zdrawás Marya.-Sláwa Otcí.

5. Oprawdiwý Obraz Ruky swaté Anny W Skalici, u dědičů Jozefa Škarnicla, 1881.

Pobožná Matko sw.
Anno! z wnitřního
ğruntu srdce swého pozdrawugi tebe, a ljbám
twou swatou ruku, srdečně se radugjc z těch milostj, kteréž ti slawný Bůh
prokázati ráčil, obzwlášštně skrze prawou Ruku
twou, s kterouž gsi swé-

ho milého Wnučka pěstowala, aby každý, který tě začkoliw skrze twou swatou Ruku prositi bude, požehnání gak duchownjho, tak tělesného obdržel. Požehnaný buď ten den outernj, w kterém gsi gako plný Měsjc na swět vyššla, i také w den outernj plná cnostj ducha swého blahoslaweného wypustila. Protož také k twé počestnosti Kristus Pán twou swatou Ruku požehnati a připowěděti ráčil, že wššem, kterj twou swatou ruku ctjti a tebe za pomoc žádati bodou, w tělesných i duchownjch potřebách ku pomoci přispěge. – Protož gá tuto swatou Ruku ljbám, též swého požehnanj od tebe žádám, a skrze Angela Strážce tobě se poručjm. Amen.

Otče nás.- Zdrawas Maria.- Sláwa Otcu a t. d.

6. Testament Pána Ježíše Krista umírajícího na swatém kříži. Tiskem Jozefa Škarnicla dědičů. 1886.

Jako každý pečliwý otec, když z tohoto swěta odejiti má, když widí, že musí umřiti, swým dítkám něco odkazuje a zanechává aneb poroučí: tak laskawý Otec náš, Kristus Ježíš, když za nás umřiti měl na swatém kříži, nám swým wěrným pozůstalým dítkám wššecko co měl odporučil, abychom se čím podělit mohli, a pro sebe jen těch pět swatých ran na swém Božském těle ponechal, a to až do dne soudneho, aby nám je tam ukázal a nás přeswědčil, jak nás on wěrně milowal; že podle wůle Otce nebeského za nás trpěl a umřel w hrozných bolestech. Swé nejmilejší matce opatrowníka, swého miláčka, Janaswateho, zanechává po sobě Pán Ježíš učedlníka, a jemu zase ten drahý klenot, totiž swou milou Matku k opatrowání odporučuje.

Swým apoštolům zanechává Pán Ježíš welké pronásledování a utrpení, dokud w tomto slzawém oudolí pozůstanou. Nad tím se owššem rozum lidský pozastawuje nemoha pochopiti, že jest to jistá bezpečná cesta k vlasti nebeské wedoucí a že žádný bez kříže a trápení tam se nedostane. Wždyť to widíme i na maličkých newinných dítkách, které Bůh w jejich newinnosti na wěčnost powolává; wíme, že oni žádného hříchu se nedopustily a předge je widí, máme mnohokrát těžce stonati a těžce umíratí, aby sobě tu radost nebeskou zasloužili.

A proto wám, rozmilé dítky a čisté newinné duše, zanechává Pán Ježíš ten bílý odew, do kterého on před Herodesem k posměchu oblečen byl. Střežtež ho pilně, neb on jest znamení wasší newinnosti! Proste Pána Boha, by wás posilnil, abyste byli vždycky cnostní, nábožní, byť se wám i swět posmíwal; neb swět nenáwidí nábožných. Ale kdo podle swěta žíw jest, se swětem na wěky zahyne. Buďte dobrí a nábožní, swých rodičů poslušní ke wššem lidem uctíwí, to wás před Bohem i před dobrými lidmi okrášlí.

Wám čisté panicowé a panny, zanechává Pán Ježíš trnowou korunu, kterou jeho swatá hlawa korunowaná byla, abyste swou pannenskou čistotu vždycky neporušenou zachowali a wššemu nečistému lákání statečně odpírali. Wáš mladý wěk w nejwětším se nachází nebezpečenstwí, proti wám nejwíce tělo, dwěta ďábel neb náhončí jeho dorážejí, by wás oloupili o ten nejdražší poklad, který za žádnou cenu, když jej kdo ztratí, wice k dostání není.

Zpomeňte milí mládenci a panny, na trnowou korunu Krista Ježíše při každém pokušení; on tuto na swé hlavě nesl, abyste i wy swé zelené wěnce, jímže okrášlení jste, na oltáři Páně, neb na konci žiwota wasšeho Bohu odewzadat mohli a za to wěčnou radost k očekávání měli.

Wám, rozmilí manželowé a manželky, zanechává Pán Ježíš kříž swůj, na němž bolestné dílo našeho wykoupení dokonal, a ten přewelký Bůh za nás swému Otcí nebeskému co swatá Božská sprawednost požadowala, za-

platil. Proto vám poručil Pán Ježíš kříž, abyste i wy swé kříže a trápení we swém stawu trpěliwé snáššeli.

Ach! ukřižowaný Spasiteli! Manželům tedy jen kříž zanecháváš? což pak jen manželové a manželky křížem se těšit mají? O ty nejlépe wíš, že každý staw s sebou nějaký kříž přináší, předce nikde tak těžkého kříže k nalezení není, jako w stawu manželském, obzvlášště kde lásky a swornosti není, jeden kde druhého nectí nemiluje neb dokonce nenávidí; kde to tak smutně wihlíží, že se ani ta přísaha u oltáře složená nedrží. O politowání hodní manželé, jichž se dotýkají tato slowa! Nebo jestliže w stawu manželském, když jeden s druhým dobře se snášší, jeden s druhým se radí, jeden druhého poslechne a takto pospolu krásně ten život tráví, předce kříž za křížem pomalu přichází: jaké žiwobyťi musí býti w stawu manželském nepodařeném? Ach naprawte swůj život, kdo se w jaké chybě cítí, netrapte jeden druhého, nečíte sobě kříž swůj těžkým, wššak jste se w lásce spojili we swatém manželstwu, snáššejte chyby jeden druhého a tak vyplňte zákon Krista Ježíšše; a pamatujte, že kříž jest na swětě jisté znamení wywolených. Kdo na tomto swětě ničeho netrpí aneb trpěti nechce, ten nemá naděje k životu wěčnému a k nebeské radosti, kterou sobě jen křížem zasloužit můžeme. A proto milí manželové a manželky, nenáříkajte, když na wás Bůh nějaké soužení dopouští, ale raději zpomeňte si na slowa Pana Ježíšše takto řkoucího: Kdo nenese kříže swého není mojim následovníkem.

Wám nemocní, w rozličných bolestech postawení zanechává Pán Ježíš ty swé hřeby, jímž jeho nejsvětější ruce i nohy přibité byly, když byl ukřižowan, abyste se nezhrozili toho, když i wasše tělo bolestí sklíčeno a k lůžku připoutáno jest; ale abyste na bolesti Pána Ježíšše pamatowali a pro nětrpěliwí byli, a při tom se těšili, že wás tou nemocí, tím utrpením Bůh nawšštíwil, bez kterého byste se do králowstwí nebeského nedostali.

Wám, chudí a opuštění, wššelikou bídou a nouzí utrápení lidí, wám zane-

cháwá Pán Ježíš sukni swou o níž wojáci metali losy. Abyste netoužili po statcích zemských, ale se swou chudobou spokojeni byli a pamatowali wždycky na to, že Pán Ježíš chudobu sobě oblíbil, která od jeslí ustawičně až na kříž při něm byla, ba až do hrobu jej zprowázela, nebo hrob, do kterého byl položen, nebyl jeho vlastní, ale toliko dar dobrotivosti Jozefa z Arimathye. Zlato a stříbro bylo u něho jen zemská marnost, abý nám wššem ukázal, že králowství jeho není z tohoto swěta, ale duchowní, nebeské a věčné; a že žádný do toho králowství přijíti nemůže, kdo na bohatství zemském si zakládá a k němu srdce příliš přiložené má. Nebo prawí sám Pán Ježíš: Blahoslawení chudí duchem, nebo jejich jest králowství nebeské.

A konečně wám, wy sirotkové a opuštěné wdowy, musím také powěděti, co wám odporučil Pán Ježíš. Wám zanechal po sobě nádobu plnou octa a žluče, kterou jemu katowé k posile dáwali, ta se wám dostala za dědictwí, nebo wy snášete utrpení, wy býwáte časem utlačowáni a pronasledowáni; nejen od cizích ale i od swých vlastních přátel nenáwidění. Wám se dostala ona nádoba hořkosti a kyselosti, wěřim wám, že často pláčete nad neuznalostí lidskou, zwláště když sobě zpomenete, že to, co wám bylo po Bohu nejmiřejší na swětě, jste ztratili.

Ach, trpte jen krátký čas žiwota swého a pijte hořký nápoj, wššak ho též Kristus Pán okusit musel; buďte ujištěni, že wašše slze, které w trápení swém wyléwáte, tam na věčnosti co drahé perle w koruně věčného blahoslawenství naleznete.

Nyní, když jsme wššickni tím dědictwím podělení, děkujeme wděčně Pánu Ježíšší za ty dary a za wššecko, co na nás milý Pán Bůh snad pro hříchy naše seslati ráčil. A když w kajícím duchu se w swaté trpěliwosti cwičiti budeme, Pán Bůh se nad námi jistě smiluje a nám naše hříchy, když jsme se z nich při swaté zpowědi skrouššené wyznali, odpouští a nám věčnou radosti dá.

Nebe za wššecko namahání stojí, a to sobě musíme nejprw na swětě zasloužit, jak swatý Pawel píše, že jen skrze mnohá trápení tam wjítí můžeme.

Ne zřídka se stává, že Pán Bůh také své miláčky mnohým soužením nawšštěwuje a takto své wywolené často křížem wyznamenává i tak jako zemšští mocnářowé obzwlášštní osoby drahocennými křížky wyznačují za odměnu, tak že sobě každý takowého křížku od císaře aneb ně jakého krále wází, a na něj mnohý pyššný býwá. Tím wíce by sme sobě měli od Boha seslaného kříže wážiti. Nejsou hodna utrpení tohoto swěta ani k přirownání k budoucí sláwě, která se zjewí w nás, w Kristu Ježíšši, Pánu a Spasiteli naššem, který žiw je a králuje na wěky wěkůw. Amen.

Nedatované:

7. Modlitba k Panně Marii růžencowé, jak jí každý křesťan wzýwati má.

W Skalici, Tiskem a nákladem dědičů Jozefa Škarnicla.

O neblahoslawenější Králowno swatého růžence, kteráž žádného nepoušštíš, ani žádným nepohrdáš, wzhlédni na nás o Panno dobrotiwá tak, jako jsi na swatého Dominika wzhlédla a jemu tento swatý růžec do ruky dala, aby nám toto twou swatou Mariánskou pobožnost wyjewil, nyní ale my údowé twojí swatého růžence tebe pozdrawujem, buďž od nás tisíckráté pozdrawena, o nejmilejší Matičko Krista Ježíšše. Nemůže náš jazyk pro slabost tebe tak chwáliti, jak tebe celé nebeské dworstwo wychwaluje, a tebe králownou růžence ohlaššuje, tak my aspoň údowé swatého růžence woláme k tobě Zdrawas Maria! Ach já jsem zdráwa a chci zdrawou při wás zůstati, jenom wy mého Syna Krista Ježíšše waššima hřichy neurážejte, zanechte hřichy smilstwa, cizoložswa, které se jenom mezi wámi za obyčej pokladá a skrze to je můj Synáček na wás welice rozhněwaný; jestli se nepolepššítí, tak wššickní zahynout musíte, nebo wás miní trestati morem, hladem, wojnou a pozwedne krále

proti králi. Ach wy údowé, moji
ctitelé swatého rúžence, ctéte aspoň
s tímto krátkým pozdrawením, které
jsem já wám skrz swatého Domi-
nika darowala, užiwajte to pozdra-
wení při nejswetějšši oběti mšše
swaté, které sobě wždycky nejlepšši
pozor dáwejte, jak mnozí za něj
stydí a po smrti mu k žádné plat-
nosti není, který je ctitel swatého
rúžence, přitom tom my státi budem
při poslední wašši hodině smrti a
jeho dušši do králowství wěčného
uwedeme, kde se s wámi wěčné ra-
dowati budou a že wššickni anjelé
zdrawás Maria propěwowati a s
námi králowati bodou.
Amen.

8. Nábožná píseň k najsw. Božskému Srdcu.

W Uh. Skalici, tlačou dedičow F. Škarnicla. Nákladom Jozefa
Náleza.

1.
Nebe zem wychwalujte - Srdce Krista Pána,
národy respewujte - w ňom swetu moc daná.
Budiž zwelebené, - na weky uctené,
Srdco Božskej milosti - w prewelebnej swátosti.

2.
Ono nás milowalo - prw než sme ho znali,
za nás sa na smrt dalo - by žiwot sme mali.
Budiž zwelebené,...

3.
Srdco to lásky plné - tak swet ten miluje,
že za nás Bohu Otcu - wždy sa obetuje.
Budiž zwelebené,...

4.
Za pokrm we swátosti - swé Srdco nám dáwaš,
nám milosti prehojně - do srdc naššich wléwaš.
Budiž zwelebené,...

5.
Božské Srdco plápolá - láskou k člowečenstwu,
dáwa sa nám za obet - w oltárnej swátosti.
Budiž zwelebené,...

6.
Wždycky je otworené - a nás newytwáraš,
dari w swém srdci skryté - nám hříššnym rozdáwaš.
Budiž zwelebené,...

7.
Pod'te sem pracowiti - wolá Srdce Božské,
ste krížom obtížení - jarmo mé je lahké.
Budiž zwelebené,...

8.
Pod' me k srdcu Božskému – a klaňajme sa mu,
w prewelebnej swátosti – Bohu tu skrytému.
Budiž zwelebené,...
9.
O Beránku newinný – ktorí snímaš hríchy,
odpusť nám naše winy – neb si srdcom tichý.
Budiž zwelebené,...
10.
Srdca Krista drahá krv – obmi naše winy,
Zetri naššu napravosť – wed' nás ku pokáni.
Budiž zwelebené,...
11.
Kdo Srdco Krista wžíwa – a k nemu utíka,
ten k spaseniu milosti – w srdci swém nabýwa.
Budiž zwelebené,...
12.
Rozniť Srdco Kristowe – wlažné srdco moje,
nech chwálím zwelebujem – Božské Srdco tvoje.
Budiž zwelebené,...
13.
W núzi a w protiwenstwi – nedaj nám zahinút,
rač' nás k Srdcu svojemu – Ježišši priwinút.
Budiž zwelebené,...
14.
Buď' našším spomocníkom – w nemocach lekárom,
w boji ochranitelom – zášštitou pred' d'áblom.
Budiž zwelebené,...
15.
Láskou k nám zapálene – ó Srdce Kristowe,
daj nech tu wernú lásku – wždycky milujeme.
Budiž zwelebené,...
16.
Tiež aj Srdco Marie – budiž od nás ctené,
bez pošškrwny počaté – wečne zwelebené.
Budiž zwelebené,...
17.
Srdco Božské plamenné, rozni srdco wlažné,
nech stráwi oheň lásky – čo je we mne hriššne.
Budiž zwelebené,...
18.
Žehnaj Srdco Kristowe – nás owečky svoje,
by sme twé Srdco ctili – wždycky neustále.
Budiž zwelebené,...
19.
Popraj nám w srdci twojom – tej stálej radosti,
w láske twej zetrwati – wždycky až do smrti.
Budiž zwelebené,...
20.
Prosbi které skladáme – ó Srdco Kristowe,
rač' wyslyššat prosíme – buď' nám milostiwé.
Budiž zwelebené,...
21.
A teď posledná chwíla – smrti nám nastane,
ochraň nás w swatej ráne – Srdce Ježiššowe
Budiž zwelebené,...

22.
Bud' našše utočiššte – Srdco Ježiššowe,
ach smiluj se nad námi – bud' nám milostiwé.
Budiž zwelebené,...

23.
Zwłáššť w poslednom skonani – ó Srdce Kristowe,
daj by sme shledali – ku nám milostiwé.
Budiž zwelebené,...

9. Wolání k Srdcu Pána Ježišša.

O najmilosrdnejšší Ježišši wyslyš mne!
Milost Srdca twého obrať mne!
Bolest Srdca twého skruššeností naplň mne!
Skwelost Srdca twého oswiet' mne!
Woda Srdca twého ošisť mne!
Kříž Srdca twého silniž mne!
Trnowá koruna Srdca twého krásšliš mne!
Rana Srdca twého obklop mne!
Duch Srdca twého zapal mne!
Oheň Srdca twého rožni mne!
Plameň Srdca twého stráwiš mne!
Láska Srdca twého poteš mne!
Radost Srdca twého oblaž mne!
Podstata Srdca twého nasiť mne!
W sladké Srdce twé pohruž mne!
Daj nech w ňom žiw som i skonám!
Abych ťa wždy wíc milowal!
Tu časne a tam wečne. Amen.

Tuto píseň skládali tré werní ctiteli,
Daj, bysme ťa Ježišši wždy zwelebowali.

Z produkcie iných tlačiarní

10. Nowá Píseň k blahoslawené Panne Marii Lucinecké.
Budapeššt, 1878. Knihtlačiareň Kolomana Róža a jeho
manželky (predtým A. Bučánšky) jásaňna ulica č. 20.

1.
W tomto járnim čase, Progdu se po
lese, Abych strápenému srdcy, Mohl wči-
nit regracy, A obweselit se, Potěššiti srdce.
2.
Neb wššeliké ptactwo, Z gara zpj-
wá wššecker, Diwné hlasy tam uslyššjm,
Do lesa se dáleg zpustjm, Wjm že se po-
těššjm, K Maryi pospjššjm.

3.

Ey slyššjm gednoho, Ptáčka překrásného, Ten sobě wesele zpjwá, A lježný hlas wydává; Zdráwas bud' Marya, Matičko Lucinská.

4.

S welkým spjchánjm, Po ptáčku se shánjm, Chtjce gá geho widěti, A hlas lježný slyššeti; Zdráwas bud' Marya, Matičko Lucinská.

5.

Tak dlouho gsem běhal, Až gsem se byl dostal, Tam na gedem plac šširoký, Zaseg ho slyššjm zpjwati: Zdráwas bud' Marya. Zdráwss bud' Marya.

6.

Na tu ššýřku welkau, Hledám cestu ňakau, Abych patrně uhljdal, Kdeby sy ten ptáček spjwal: Zdráwas bud' Marya. Zdráwas bud'.

7.

Widjm nenj ptáček, Než ge Angeliček, Před Pannau Maryi Lucinskau, On zpjwá pjsen Angelesku: Zdráwas bud' Marya. Zdráwas bud' Marya.

8.

Gak přediwé mjsto, Zwolil Bůch zagisto, To pro tu Králownu rájskau, Pannj Matičku Lucinskau: Zdráwas bud' Marya, Zdráwas bud' Marya.

9.

Ty gak Cýsařowná, A mocná Králowna Uherska zem sprawowala, A pomocy dodáwala: Zdráwas bud' Marya, Zdráwas bud' Marya.

10.

Má též služebnjky, Kteři we dně w nocy, Páterowé premonšštranský, Matičku Lucinskau ctěji: Zdráwas bud' Marya, Zdráwas bud' Marya.

11.

Pročež nemešškegte, A sem pospjchegte. Před tento zázračný obraz, Wolegte hlasem každý z wás: Zdráwas bud' Marya, Zdráwas bud' Marya.

12.

Wššickni chudí wdowy, Syrotcy ubohy, Genž wy nemáte žádného, K sobě w swětě tak wěrného: Zwolegte Marya, Zdráwas bud' Marya.

13.

Hřjchů swych litugte, Skrauššeně zwolegte: Wysyš nás Matičko Ragská, A pros za nás Matko Lucinská, Zdráwas bud' Marya, Matičko Lucinská.

14.
Gistě wám spomůže, Vslyššet nemů-
že, Welmi k wššem dobrotiwá ge, Kaž-
dého ráda spatruge, Zdráwas bud' Marya
Matičko Lucinská.

15.
Nemůž být nálezen, We swětě hřišš-
njk ten, Aby mu milost u Syna swého
wyprosyt nemohla: Pros za nás Marya,
Zdráwas bud' Marya.

16.
Neb s nim wždy přebýwá, A na ru-
kauch chowá, Co žádá wššecko obdržj,
Skusyli to lidé mnozy: Zdráwas bud' Ma-
rya, Matičko Lucinská.

17.
Že wjc obdrželi, Nezli len žádali,
Kdo gen k nj wraucně pospjcha. A Lu-
cinské Mátcé řjka: Zdráwas bud' Marya,
Zdráwas bud' Marya.

18.
Zly duch nemůže wystat, Když sly-
ššj gmenowat, Matičku Swatu Lucinskáu,
Naššj Patronku uherskau: Zdráwas bud'
Marya, Pros za nás Marya.

19.
Ochráñ Uherskau zem, By před ne-
přjtelem Naššjm, wždy bežpečná byla, A
moc geho mu zkazyla! Zdráwas bud' Ma-
rya, Matičko Lucinská.

20.
Posledně Marya, Prosýme pro Bo-
ha, W wšščekěg nášši těžkosti Hled nám
udělit milosti: Zdráwas bud' Marýa, Ma-
tičko Lucinská.

21.
Když budem mjt skonat, Bychom
mohli wzywat To gmeno twe negswě-
těgššj, A tobě odewzadat dušši: Zdráwas
bud' Marya, Zdráwas bud' Marya.

22.
By d'ábel pekelný, Néměl mocy zá-
dný, Aby se nesiněl ukázat, Když budeme
k tobě wolat: Zdráwas bud' Marya, Ma-
tičko Lucinská.

23.
Suplicyrugeme, Pred tebau padá-
me, Nā mjsto Memoryálu, Dáwáme krá-
snau modlitbu: Zdráwas bud' Marya, Ma-
tičko Lucinská.

24.
Skrz Angela Strážce, W posledni
hodince Abychom měli recepis Že ty nás
Matičko chránjš: Zdáwas bud' Marya,
Pros za nás Marya. Amen.

11. Fragment (strany 3-8)

vynaučje: Kdo sem pristupuje, k obišovskej hore, Do tej ružencovej zahrade.

7.

Všetkých k sebe zvoláva, Kráľovna najsvätejšia, Ktorá na rukách drží Syna Krista Ježiša, V ruženskom kostole, na svätom oltáre, Pristúpte sem dietky milé!

8.

Preto bratia premilý, aj sestry ružencové, ktoré ste v spolku tomto ruženskom zapísané, Konajte ružence nebeskej Panenke, Našej Maticke premilej.

9.

Vy sirôtky aj vdovy, mládencové aj panny, Vstúpte do toho spolku tej nebeskej ľalije; Zdravás buď Maria, buď nám milostivá, Pros i za nás svojho Syna!

10.

Vence krásne uvité len s krásnych ružičiek, Ktoré nikdy nezvädnú nám v tej rajskej zahrade; Poľejme srdečne; ku tej slávy večnej, Za to nás všetkých privede.

11.

Tá nebeská Kráľovná prosí vždy za nás Syna, Aj Otca nebeského, aby nám naša vina, Bola odpustená, v nášho narodenia, Aj dušičkám, o Maria!

12.

Teba Svätý Dominik, srdečne tu prosíme, Pred tebou na kolena pred Mariu padáme, Pri našom skonaní ste nás potešili, S týmto ružencom preslávnym.

13.

Aby sme ten kvietoček sradosťou užívali, Aj Zdravás buď Maria! vždy sa tak modlievali, V plačlivom údolí, v tej nebeskej slávy, Aby sme predspevovali.

14.

Ó, Panenko Maria, Maticko obišovská, Aby si nás prijala do slávy Boha Otca, Zdravás buď Maria, nebeská Kráľovná, Popros za nás svojho Syna! Amen.

II.

1.

Jaký krásny hlas počujem v tej štiavnickej doline, Krásne vtáčatka spievajú na hore kalvárie: Pod' kresťane, uvidíš, tu na tom mieste spatríš Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

2.

Tu uvidíš na pamiatku tohoto putováňa,
Prekrásnu ružu červenú, na kríži Krista
Pána, Nad oltárom k videní naše drahé
spasení: Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

3.

Pod tým krížom uvidíme aj Panenku
Mariu, Tu v prevelikých boľasťach preveľmi
uplakanú, Pre tvé hriechy čo činíš, otvor
oči uvidíš: Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

4.

Pod ťe chválu Bohu vzdávať, jeho mi-
lému Synu, Zo svých hriechov sa vyznati,
prijat' Sviatosť Oltárnu: Pod te ku mne k
oltáru, na horu kalváriu, Svätý kríž na ňom
umrel Pán Ježiš.

5.

Ktorý nás tu očakáva už od celého
roka; Zanechajte všetky práce ja vás pro-
sím pre Boha, Za to ťa Boh vyslyší, so zdravím
ťa poteší Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

6.

Každý kresťan na tom svete si musí
vytrpeti, Pre své hriechy musí znášať, aj
ťažký kríž nositi, Ktorý chce uvideti, do neba
sa dostať, Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

7.

Koho Pán Boh tu miluje, s krížom ho
navštevuje, Koho chce do slávy prijat' takto
ho vždy probuje, S ním si takto zahráva: a
naňho vždy dodáva Svätý kríž, na ňom
umrel Pán Ježiš.

8.

Nám tu zlato ani striebro neni platné
na zemi, Keď by sme ten presvätý kríž v
roku nenavštívili, Lebo umreť musíme, so sebou
si vezmeme Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

9.

Mnohí králi aj cisári museli opustiť,
Své bohatstvá aj korunu, aj svoj trún za-
nechati, Museli tiež umreť a len so sebou
vziati Svätý kríž, na ňom umrel Pán Ježiš.

10.

Preto my chudobní ľudia s radosťou
navštvujeme, Vo dne v noci Matku Božiu,
Krista Pána porosme, Tu po tomto trápení
aby nás vzal do slávy Svätý kríž, na ňom
umrel Pán Ježiš. – Amen.

III.

1.

Prišli sme pozdraviť teba, ó Maria,
Svätého ruženca preslávná Kráľovna, Na
ten tvoj deň slávny, prišli sme ku Tebe,
Bys' nás vyslyšala, každého v potrebe.

2.
Slyšali sme, Matko, krásnu novinu,
Že ty nás zvolávaš, ku svojemu trónu, Podťe
deti verné s každej strany ku mne, Pred
môj materský trón vaše prosby slože.

3.
Preto my s radosťou k Tebe prichá-
dzame, Své boľastné srdcia tu ti otvárame,
Shliadni na nás, Matko, z nebeskej vysosti,
Poteš Ty nás všetkých, vysliš naše prosby.

4.
Neb nás očakáva veľiké súženie, S kto-
rým sme na svete veľmi utrápenie, Bludy a
kacírstvo proti nám vstávajú, Prekrásne
učenie nám už odberajú.

5.
Ochraňuj, Matičko, cirkev katolícku,
Nedaj jej upadnúť v moci nepriateľskú, De-
vät'nást'sto rokov už si ju chránila, Neopust'
nás nikdy, Matičko premilá.

6.
Štefan, kráľ uhorský, keď sa s svetom
lúčil, Cirkev katolícku tebe odporučil, By si
ju chránila, s plášťom svým prikryla, Neopust'
nás nikdy, Matko naša milá.

7.
Posilňuj Matičko naše duchovenstvo,
Žeby prevýšilo všetko nepriateľ'stvo, Pože-
hnaj biskupov, všetkých našich kňazov,
I všetkých Matičko, veriacich kresťanov.

8.
Rozpomeň sa, Matko, na své milé deti,
Pohliadni, jak všetko na nás v svete letí,
Bludy a kacírstvo proti nám sa búria, Ne-
daj nám uškodiť, Matičko premilá!

9.
Smutné siroty k Tebe prichádzame,
Lebo sme od všetkých v svete opustené,
Nemáme tu nikde nijakej radosti, Keď ty
nás opustiš, kdo že nás poteší.

10.
Toďte (!) ku mne všetky mé milé du-
šičky, Keď vás už na svete nikdo nepoteší,
Ja som vaša Matka, všetkých vás pejiimam,
Požehnanie sväté s neba vám posielam.

11.
Ustavične prosím mojeho Synáčka,
By sa rozmnožila totá ruža krásna, Len
vás napomínam, deti moje milé, S radosťou
sa všetky ruženec modlite.

12.
Krásne pozdravenie v ruženci sa
modlí, Panenky Márii veľké potešení, Podťe,
bratia, sestry, nasbierajme kvietky, Uvijeme
venec Panenky Marii.

13.

Tie krásne kvietičky sú Zdravas
Maria, Ona ich s radosťou od nás všetch
prijíma, Len ich nasbierajme už s čistého
srdca, Panenka Maria vďečne od nás
prijme.

14.

Ach, milí kresťania, všetci pospie-
chajte, V ružovej zahradke kvietičky zbie-
rajte, Nazbierajte biele, žlté i červené, Uvite
z nich veniec Panenky Marie.

15.

Ach, jak že my máme ten krásny
veniec viť, Kdože nás naučil ruženec sa
modliť, Panenka Maria, sama Božia Matka,
Len id'te do chrámu, kde ona vás čaká.

16.

Keď ho budete viť s vašim čistým
srdcom, Panenka Maria s radosťou prijme
ho, Ukáže ho v nebi svojmu Synáčkovi,
Že to uvili jej, jeho verné deti.

17.

Prijmi od nás Matko, tento krásny
veniec, Ktorý sa menuje presvätý ruženec,
My sme Ti uvili s našim čistým srdcom,
Ukáž ho Ty v nebi Synáčkovi svojmu.

18.

Sám Pán Ježiš Kristus tie ružičky
sadiť, V tej krásnej zahrade až s krvou sa
potil, Apoštolom kázal, aby sa modlili, A
všetky národy vo viere učili.

19.

Požehnaj Matičko tú krásnu zahradu,
Cirkev katolícku prijmi pod ochranu, Vy-
pros nám na zemi dar pravej stálosti, Po
smrti nás prived' do večnej radosti.

20.

Ale ešte prosím, predobrá Matičko,
Ráč ty nás vyslyšať, prečistá Mario, Za toté
dušičky, ktoré sú v očistci, Ráč ich Matko
prijat' do večnej radosti.

21.

Amen, zavierame tú krásnu pesničku,
Ešte raz zvoláme, prečistá Matičko, Keď nám
už odbije posledná hodina, Buď pri nás
Matičko, predobrá Maria!

P. z. c. v. t. Skladal a vydal Michal Bóna, niekdy slovenský
spevár u Karmelitov v Budapešti.

Letáky zošité do formy knihy menšieho formátu, duplum.
Nasledujúca nie je zaradená do materiálu, ktorý pozostáva z 54 tlačí :

12. Nábožná pjeŝn k Panně Maryi Topolčanské
W Skalicy u X.F. Škarnicla Synů 1868.

Ach k twým Swatým nohám

Ilustrácia: Sediaca Panna Mária v náručí s telom Ježiša

1.

Ach k twým Swatým no-
hám padám, Marya To-
polčanská, A za milost tebe
žádám O Patronka Uherská.
Ach stůg při mně, Neopust
mne; Milého Ježiška
pros za mne.

2.

Na stokrátě pozdrawu-
gem Marya Topolčanská,
Millionkrát zwelebugem,
O Patronko Uherská! Ach
stůg při mne...

3.

Ach wyslišš mne w tom-
to chráme Marya Topol-
čanská, A co prosým ať do-
sáhnem, O Patronka Uher-
ská! Stůg při mne...

4.

Prosým swaté Požehná-
nj, Marya Topolčanská,
Skrz twoge opatrowánj
O Patronka Uherská! Ach
stůg při mne...

5.

Pomáheg mne w még chu-
době Marya Topolčanská,
Abych djky vzdával tebe,
O Patronka Uherská! Ach
stůg při mne...

6.

Popřěg wššeligaké Ctno-
sti, Marya Topolčanská
Swatég žjc trpěliwosti, O
Patronka Uherská! Ach stůg
při mně...

7.

Mor, hlad, wognu, wšše
zlé odžeň Marya Topol-
čanská, Dušši nepřjtele za-
žeň, O Patronka Uherská!
Ach stůg při mne...

8.

Když gá pŭgdem wě-
čností Marya Topolčanská,
Stŭg při mne s twau přj-
tomnosti, O Patronka Uher-
ská! Ach stŭg při mne...

9.

Když Duch winde s těla
mého Marya Topolčanská,
Přigmi ho do Lúna twého.
O Patronka Uherská! Ach
stŭg při mne...

10.

Amen, Amen dokonávám,
Marya Topolčanská, Wál
poslednj tí dávám, O Pa-
tronka Uherská! Ach stŭg při
mne, Neopust mne; Milé-
ho Ježjška popros za mne
Amen.

DODATOK

Texty z iných domácností, najmä kancionálov z Bánhidy

1.

Modl. k sv. Wendelínu

Patronu proti pádu dobytká.

W Budapeššti Tiskem Martina Bagó r. Anno...⁴²

Do twé mocné stráže a wěrné

(O)chranu poroučjm se, o wěrný Pastýři,

(S)watý Wendeljne, a na tebe swou sta-

(ro)st o mne, i o wššecko, což mého gest

(dá)vám. Já tobě poroučím tělo i dušši

(sw)ou (swého manžela, manželku, i

(d)ěti), swou čeled' i dobytek, dům i sta-

(te)k swůg: abys to wššecko požehnati a

(o)patrowati, ode wššj šškody ostřjhati a

(osw)oboditi ráčil. A gako gsi onoho ze-

(ma)na, u kterého's sloužil, geho dobytek

wššj šškody opatrowal, a skrze požeh-

(na)nj Božj rozmnožowal: tak také, ráčiž,

(w)eliký milovníku Božj, swatý Wende-

(ljinu!) z pouhé dobroty mně učiniti a po-

(druh)á starana)

žehnáňj Božské mému domu wygednati.

Já k tobě, ó swatý Wendeljne! welikou

důwernost mám, nebo wjm, gak mocná

twá ochrana a přjmluwa gest, a gak gsi

Ty mnohým ubohým lidem za swého

žiwobyty a po swé blahoslawené smrti k

gegich pomoci přispěl. Degž tedy mně

podlé mého doufánj pomoci twé užiti, a

gako tebe milost Božj pohnula, twé

rodiče, twé přátele, ano twé vlastnj

králowstwj, genž tobě dědičně patřilo,

opustiti, abych i gá potřebných wěcj ne-

dostatek trpěliwě snáššel, a tak Božskou

čest a chwálu dle twého příkladu až do

smrti skrze twé orodowánj rozmnožowal. Amen.

V. Orodug za nás, swatý Wendeljne!

R. Abychom pádu dobytká zbaweni byli.

(tretia strana)

Modlme se.

Wššemohoucj, wěčný Bože, genž

gsi swatého Wendeljna, který z pouhé

⁴² Papier modlitby je poškodený, preto sa nedá rekonštruovať dátum vydania, ani niektoré časti textu, tieto miesta sú vyznačené bodkami. Začiatkové písmená resp. časti slov v zátvorkách sú doplnené podľa zmyslu textu.

lásky k tobě z velikého krále mizerným
pastýřem učiněn gest, tak obdariti ráčil,
že gého stádo od vššelikého pádu zachováno
a ochráněno bylo: Dobrotiwost
... s plačtiwýmá očima žádáme, aby
...ž náš milý dobytek skrze zásluhy a
...odowánj swatého Wendeljna od vššeckého
nešťstěj a pádu milostiwě zachován byl.
Skrze Ježišše Krista, Pána a Spasiteľa
naššeho. Amen.⁴³

Text letáku vydaného v Budapešti u Mártona Bagóa sa čiastočne zhoduje s tým, ktorý bol tlačeny r. 1842 v Skalici.

2.

Ilustrácia: Obraz Panny Marie neďaleko Zsömle w komáromskej stolici.

V. Chwálme vššetci najswäteššiu Matku Boží,
Pannu Mariu.
R. Chwálme ju, ctíme a zwelebujeme ju na weky.

Módlitba

O Matko moja preswätá, blahoslawená Panno Maria! Pod twoju požehnanú ochranu, pod twoju obzwlášštnu opatrnosť, do udoľa twojého milosrdenstwí porúčam sa dnes, i wždycky, obzwláššte ale w hodinu smrti mojej, duššu moju i telo moje, moju nádej a poteššenie, moju úskosť a prestraššenie, moje radosťne a protiwné príhody, vššetky moje skutky a obcowanie, moj žiwot a koniec žiwota mojego tebe obetujem srdcom poníženým a s detinskou dowernosťou, orodujúc, aby skrze twoju mocnú prímluwu a skrze twoje swäté zásluhy pod twoju materinskú ochranu vššetky moje myššlienky, slowá, skutky i žiadosti riadené a sporíadané byly podľa wole najswätejššej Syna twojého, Pána a Spasiteľa naššeho Ježišše Krista, ktorý s Bohom Otcem i s Duchom Swätým rowný Böh žije a panuje na wečné Weky. Amen.

Tisk Rudolfa Brzezowského a synů ve Vídni.

⁴³ Majiteľka: Ružena Izingová rod. Pruzsinová. V Bánhide sa vyskytuje viacero nemeckých priezvisk napr. Lutring, Izing, Vajger. V regióne susedia lokality so slovenským, nemeckým, maďarským obyvateľstvom. Respondenti vypovedali o tom, že nositelia uvedených priezvisk sa národnostne identifikovali podľa toho, v ktorej lokalite žili. Napr. Izingovci v Bánhide sa považovali za Slovákov, vo Vyšnej a Dolnej Gale s väčšinovým nemeckým obyvateľstvom za Nemcov.

3.

Ďalší, dvojjazyčný text, z obdobia pred I. svetovou vojnou:

Antifona Trojičná!

I.

Zdravas Kráľovná, Matka milosrdenstvá,
Život tiež aj sladkosť, nádej naša
zdravas.

II.

Kľebe voláme, Hrišni sinové Evi
Vtemto slz údolí lkajúci a plačúci.

III.

A preto tehdy, Orodovňa naša
Obrác k nám ti svoje: ach milosrdné
oči.

IV.

A nám Ježiša, Ktery je požehnany
Plod života tvého, tam ve večnosťi
ukáž.

V.

O milosťivá, A nad všetky pobožná
O presladká Panno, Matko Božá
Mária. Amen.

Szt. Háromság Antifóna!

I.

Üdvözlégy oh Szüz, Irgalmasságnak
Anyja,
Életünk reményünk, s édességünk
üdvözlégy.

II.

Hozzád kiáltunk, Éva bűnös fiai,
Siralom völgyében, mi zokogva és
sírva.

III.

És tehát azért, Te mi kegyes szószólónk,
Irgalmas szemedet, kegyesen fordítsd
reánk.

IV.

És nekünk Jézust, aki a legáldottabb,
Méhednek gyümölcset, az élet után
mutasd.

V.

Oh te irgalmas, te ki legkegyesebb vagy,
Oh legédesebb Szüz, Isten anyja
Mária.

Bánhida, 1913. július 30.

Predpokladá sa, že text bol tlačeny z nejakej, dosiaľ neidentifikovanej príležitosti. Dvojjazyčná verzia utvrduje ďalší

predpoklad: na podujatie sa očakávali okrem slovenských veriacich aj Maďari.

Leták z vlastníctva Ruženy Izingovej-Pruzsinovej:

Píseň

pred odriekaním sw. ruženca

1.

Matko Otca nebeského
Paní wenca ružowého!
Bud' pozdrawená,
Meno twoje ctíme w hlase –
Prijmi pozdrawenie naše
A nás do lona.
Usta naše a jazyk náš
Tebe slúži, teba cti
Bo Ty k nám welkú milosť máš
Plná si Ty milosti.
(druhá strana)
Predbežné poučenie.

Swätý ruženec je trojnásobný: radostný, bolestný a slawný. Na čas Adventu až po welký post odrieka sa radostný, w poste bolestný, od welkej noci až po nedelu swätej Trojice slawný; od neделе swätej Trojice ale až po zwestowaní Pána každú nedelu, pondelok, štvrtok slawný, w stredu a sobotu radostný, w piatok bolestny.

Dobrý úmysel
pred odriekaním sw. ruženca.
Pane Ježiši Kriste! s tým pobožným úmyslom, s ktorým si Ty tu na zemi Otcu nebeskému sláwnosť preukázal, žiadame mi tento radostný, aneb bolestný, aneb slawný sw. venec za odpuštenie našich hriechow a.t.d. obetowat.
Pane otwor ústa moje ku cti blah.
panny Marie wčil, a na weky, Amen.

Materiály z iných lokalít

Rukopisný zošit zo Šáre

Raná modlitba
Szrice szvoje k tyebe dvíhám
hned za rána, Bozse mój.
Ako szil ma hrányil w noci

tak i cez dyeny pri mnye sztoj.
Daj mi Bózse cez celi dyeny
hojne szvojej milosztýi
abi szom sza hréchu hrányil
a zsil vzsdí nyevinnosztýi.

Vecserná Modlitba

ku koncu sza dyeny szaz chlí
k odpocsinku zve ma noc
Bozse ti beh caszu riádyis
nyeszmérna je tvoja moc
Szvoje hriehi
Szi lutujem
Polepsity sza szlubujem
a za tvoje dobrodyenyá
zo szrica tyi dyakujem.
amen.

Advenszká pesznyicska

Idyenyica uzs visla,
radoszná zveszt prisla
Novina Angyela, predzveszt
Gábiela, radoszná pre nász
taktó znela, Panenka Mária
porogyi nám Szina. názsho
predraheho Szpaszitela.
Panna szazlakala takto poveda-
la, arhanjelovi nyebeckemu,
ako to mózse býty, jak mózsem
porogyity, súc zaszvatyená
Najvissemu. Bohu szom
szlúbila, jemu szom szlúzsila
celá hcem patrit ja ibajemu,
Anjel jej hovovil; Boh szám tyá
vivolil- nyebojsza Panna Naj-
szvatyeyjá, Panensztvo nyeszt-
ratyis, zázracnsye porodýis,
Mária Bohu szí najmilsá.
ti mezdi zsenámi, kvet szí pozseh-
nani, tisz Bohu nad secko
najvzácnyejsá. kegy szí ó matics-
ka, Krisztová rogyicska.
Osztala styasznoy Nad Pannámi,
sztarosztý maj zsdí onász,
privlúvaj sza za náz, zmluže
Pán Boh sza nad nami.
abi zme po boji, vo vecsnom
pokoji, szpevom tyá hválili
vecsnye vnyebi. amen

1.
Pán Boh všemohúci , šzudca
nás budúci, poszlav poszla
szvójhó, poszla prekrásneho
ku Pannye Márii.
2.
Menó má Gábriel vznyesenyi
arhangyel, zdvora nyebecké-
ho, zhóru Angyelszkeho.
3.
posel najszávnyejší
zvestoval on Panne veci
nyeszlihané, vřavel v Bozsom
menye, recsi utyesené, preceli
hrésni szvet.
4.
Zdravasť bud Mária, prekrásná lalia,
Zdravasť szvatá Panna, Bohom po-
zsehnaná, ti medzi zsenámi.
5.
Vidiác Arhangyela prelak-
la sza celá. Panna poždravená
velmi zadyivena sztála tu
pokornye.
6.
Angyel ju pozdravil,
Pán Boh ta vivolil, pocs-
nyes Jezu Kriszta, a porogyis
cisťtá. Szina Najviseho
7.
Ktoremu Pán Boh dá trón
krála Dávida, a kraluvagy
v celom szvojom lugey.
8.
Vtedi poždravenyá, od boha
zvolená, vřavi odozdanye,
Nak sza mi tak sztanye,
podla tvojho szlova.
amen

1.
Narogyil sa Krisztusz Pán Betleheme
polozseni je vjaszlicskáh na szlame.
Ej szlama szlama premilá
vácnyesá nyigdi nyebola.
2.
Tak prorokovali proroci
zse sza nám narógyi v povnoci
ej polnoc szvatá premilá,
szvatyješá nyigdisz nyebola.
3.
Nanyebi sza hvězda zjavila
a Nyebeckim szvetlom zsárila
ej hvězda jaszná premilá,
jásznyejšáz nyigdis nyebola.

4.
Pasztyeri hnyed zo szna povszтали
Angyelszki hlasz znyeba pocsuli,
Ej pieszeny krászná premilá
krásznyejsá nyigdi nyebola.

5.
Szláva budzsi Bohu na nyebi,
pokoj luguayom dobrim na zemi,
ej, doba szlávna premilá,
szlávnyejsáz nyigdi nyebola.
amen

1.
Vitaj o Jezsisku nerogyeni.
v jaszlicskáh na szlame polozseni
vitaj, vitaj, milí nás Jezsisku, zo
szvojov premilov Matyiczkov

2.
Kresztyanyá v Betleheme nám nasztala,
radoszt a blazsenost nyeszkonalá
preto zse sza vecsni Boh narodyl,
abi náz hrésnyikov viszlobogyíl.

3.
Raduj sza Józef i Mária, Angyeli
szpévaju dnyesz Glória
Szláva Bohu nag je naviszosztyi,
bud pokoj i luguayom zsvim csnosz-
tyi

4.
Szlovo cso tyelom je ucsinyené,
budodnász seckih zsdi zvélebené.
za tvoju lászkavoszt i zamiloszt,
za tvoju prevelkú dobrotvyivost.

5.
Pogyme ó Kresztyanyá s pobožnosztyov
Vrúcnje sza priblizsme zuctvyivosztov
a vrelé szrice mu podarujme, i je-
mu, seci sza obetujme.

6.
Primi nász na miloszt, a kpomoci
przsiszpej nám hrésnyikom vo dnye
v noci, abi zme potejto raz csasz-
nosztyi. doszáhli nyebeckej
blazsenosztyi
amen

1.
Predvekmi zvolená Panna Angyelszká
Szlávov ozdobená, hvezda nyebecká,
Mí sza ktyebe utyíkáme, Panna
Mária, vrúcnim szricom tyi szpé-
váme Szalve Regina.

2.
Zsila szi naszvetye v csnosztyi
szvátosztyi, o rúzsza vroszkvetye,

pliná milosztyi. Vivolená matka
Kriszta. Panna nyeviná zdravasz
zdravasz. Panna ciszta Szalve
Regina.

3.

Ktyebe bol poszlani poszel
Angyelszi, bi nyészov preszvatí
pozdrav nyebecki zse jak Panna
tak zvesztovav, porodyis Szina,
pokornye tyá bozdravuvav.
Szalve Regina.

4.

Prekrásná lelija Panna szpanyilá,
Nyebecká Mária matka premilá,
rács za nász zsdi oroduvaty
u szvojho Szina, vecsnye tyi,
chcem preszpevuvaty.
Szalve Regina.

5.

Kutyebe vúszkosztyi seci voláme,
zo szrica vernosztyi mi tyá
ziváme, hválu ceszt tyi
prinásáme. Panna nyevinná
pieszeny szlávi tyi szpéváme.
Szalve Regina.
amen

1.

Kvetyinki Májové Márii sza
kolnytye, zvoncseki hájové
Márie zazvonytye vzdajtye česzt
a uctyu. najcsisztyejšej Panne
prosztye ju nech na nász zvisim
nyeba zhlédnye.

2.

Konvalinky biele, fialky vony-
avé k ozdobe oltára hojnye
prinyeszeme, a kegybizme
nyészli vsecké szveta kvétki
bí tyá ozdobili tvoje verné
gyetyi.

3.

Zruzsi je zlození nás ruzse-
nec mili, ako nám ho ruki,
Dominika zvili, Zdravasz buc
Mária kolkoráz voláme,
tolgó ráz královná ku tyebe
vzdiháme. amen

1.

Panye, Jezsisu Krisztye, král nás
vecsítej szlávi viszloboc duse
veráce, ti o Panye lászkavi, daj
ih ucéty donyéba szkriž
Michala Angyela.

Deň hnevu, deň ten hrozný
deň szmutni a sztraslivi
v ktorom povolá nász mocni
ten Sudsza szpravodlivý
strach, hrózna a zdesenie
v ten čas bude kvílenie.
v ten čas bude kvílenie.
za duše pominulých obetu
prednášame, aby si vzal
do neba ich vrúčne, Pane
žiadame zbav ich Bože,
trestania udeľ im os-
lavenia Svätý svätý
presvätý! – s anjelmi
prespevujeme tebe, my
povďačné deti –otce, chvalu
vzdávame s úfaním, že
prídeme do radosti ku
tebe.

1.
Dojszlizme pozdravity Pannu Máriu
ona náz tu cseká kazsdu hogyinu.
ona náz tu cseká hosztyinu
predkladá, Mária Matka.
2.
Naszvatu hosztyinu velsza szházá,
Ona sztej hosztyini nyé kazsdemu dá
Nyenyi to kazsdi hoszty cso
tyebe priházá, Mária Matka.
3.
Dojslizme mi ktyebe velkov radosztyi
tyebe zannaháme, gyetyi a práci
Natyeba Mária bisziih hrányila
Mária Matka
4.
Nyeszutyi darunek zrúzi uviti
Ale je us szrici hlbokó szkriti.
Primihó Mária predlosho uszina
Mária Matka.
5.
Óti szi prekrásná hvézda prejasná
Dari prívetyivá celeho szveta.
Matka milosztyivá budz nám dobro-
tyivá, Mária Matka.
6.
Ti nyebec královná ratoleszty rovná
Zhréhov nyerúsená kpodpore szveta.
Odboha zvolená ti nyeposkvinyá
Mária Matka.
7.
Ó béla lelia Panna Mária, tisz
nyeba szklonyila a szvetlo szveta
Vszivotye noszila Pána Jezu
Kriszta. Mária Matka.
vége.

Kde szi mój premili, Panye a Krisz-
tye, kgye bi szme uzreli tyeba
zaisztye. Daj szvetló zo szeba ved
szi jászni nyechcem zsity bez tyeba
ceszta szpászi

2.

Tyeba szrice moje zśadá dichtivo,
bez tyeba i tak mu nazemi clivo,
Mójej duše cena meno tvoje
potyes zarmútyené szridce moje.

3.

K svojej vzszdi pomoci hladaty
tya bugyem i vodnye i vnoci volat
tya bugyem. ukázs sza mi Krisz-
tye, preszmutnemu, rács daty srdce
ciszté mne hrésnemu.

4.

Ked bugyes vzdigyalej sztratyeni,
to já vém isztye. Áh prid vtejtó
hvilí nyeodkladaj. Jezsisu mój
milí, pomoci daj.

5.

Styebov szrice moje, zśadá sza
szpojity, bez tyeba nyemózse túzszbi
ukojity. Bez tyeba zšivot moj
sztrahov mi je. S tebov, Jezsisi
mój szladké mi je.

6.

Manna slaszty Nyebecká, Panye a
Krisztye, tisz rosškoš, Angyelszská,
lászki ohnyisztye, naszic ma daj
szeba, ó, Bozse mój a ved ma
donyeba, Jezsisu mój, amen.

Z terénnych výskumov:

(Šára, 2011)

Prepísané na papieri:

I.

Výtaj naš Ježišku narodený.-
Vjasličkách na slame položený. Teba
chceme vychvaluvat, vesele a slávne
prespevuvat.

II.

To staré a veliké proctvi vyplnilo sa dnes
Tvej milosti. Prišiel si k nám abys vrátil
Čo Adam a s Evu nekdy stratil.

III.

Ach výtaj padáme na kolená, vzíváme
velku noc Tvého mena, Ježišku náš,
o Ježišku! Bud' nám milostivý s Tvú matičku!

I.
Čo sa stálo a pridalo divnej bozskej
moci. Panna čistá Jezu Krista porodila v noci,
V meste Betleme - V chatnom chleve - leží
dita neprikrite leží na sene.

II.
Anjelovia dvoranovia v povetří spivali, Sprostá
chasa zo salaša pei jasličkách hrali. Hovädka
v chlieve, vól-osol neme, naň dýchali zohrivali
v noci i vo dne.

IV. (sic!)
Keď príbehli tam priklekli k dietatu malému
Cso si vzali to mu dali, ako Pánu svému.
Mladý mu hrali- starý klekali - všetko vdačne
a srdečne obetovali.

V.
Preto i my pastuškovce do Betlema poďme-
Každý svoje dari berme s tichostou
pospešme - Poďme pred toho - Kráľa
našeho - a padnime na kolená
privýtajme ho - Amen.

I.
Novina predivná, v tej noci sa
stála.- Narodil sa nám Spasiteľ-
Všeho sveta Vikupiteľ v meste Betleme.

II.
A preto plesajme, všetci sa radujme,
poďme k jaslám s pobožnosťou-
výtajme kráľa s rđostou, Pána našeho.

III.
Pred Nim sa modlime, Jemu sa klaňajme!
klaňajme sa všetci spolu - neb on vstúpil z
neba dolu, pre duše naše.

IV.
Nebesia plesaju - anjely spievaju, Sláva
budiž na výsosti a nám pokoj daj
v hojnosti - a požehnanie.

I.
Hore bratri vstávajte! stávajte!,- a stádo
prehladajte - Neb príhoda strašna skrz
nebesá jasná - sa zjavuje.

II.
Od Betlema bača náš - bača náš s vučným
hlasom volá náš. Náhlím skokom beží k nám
ah pre Boha čo to tam, zlého na nás.

III.
Radujte sa pastieri, pastieri nesem dobre noviny
Panna porodila nám Vikupiteľa
v tejto chvíli.

IV.
Glória in exelsis, exselsis - pokoj ľudom
na zemi, anjele spievajú, v povetří
lietajú v jasnom nebi.

1.
 Uzsszmetyi matyicska venyec uvili
 A naoltár zme tyi ho polozsili
 Refrén:
 Vitye panni ruzsence, ruzsencovej panenke zdravas
 szto krát ráz, gu Márije Tyizsic krát Matka
 boszká ruzsencová orodúj zanász.
2.
 Primi odnász matka, drahi venyecsek
 Cso zmetyi uvili, zdrahih kvétyecsek
 Vitye, panni...
3.
 ketysztye mnye mé tyitki venyecske vili
 jak sztye gumnye ciszto szvészrcze mali
 Vitye pani...
4.
 Styeli biz me matka cisztá szrcze maty
 a tyebe venyecsek krázni uvijaty
 Vitye panni...
5.
 Visztye mnye prekrázni venyec uvili
 kegysztye sza ruzsenyec krásznye molilli (!)
 Vitye panni...
6.
 Bratýá tézs aj szesztri liztcki szkaldali
 Panni a mládenci ho u vijali
 Vitye panni..
8.
 Na trhalizme ih krásznej zahrádke
 gye vonyu aj krászu szvu vidávali
 Vitye panni...
9.
 Jaké toté ruzse szvé meno mali
 Ze vonyu prevelku szvu vidávali
 Vitye panni...
10.
 Bola to fijalka bélé lelija
 Cso vonyu prekráznu dzvu vidávala
 Vitye panni...
11.
 Bola to fijalka bratýá aj szesztri
 Bola to lelija panni mlágyenci
 Vitye panni...
12.
 Úsz szom odvász krászni venyecsek zala
 Pred kriszsta jezsisza szom ho vlozsil
 Vitye panni...
13.
 Aj vász podohranu seckih szom zala
 a biszomsza szvama zsdí raduvala
 Vitye panni...
14.
 Zse sztye v zahrádki venyecsek mali
 a krászné liztcecki donyho szkaldali
 Vitye panni...

15.
Uzs aj sztej zahrádki domov odháczám
Len zatoty estye Mária zśádám
Vitye panni...

16.
Prosz zanász szinácska naksza radujem
Vnyebi sznym sztyebov naveki amen.
Vitye panni...

Tejto káplonyecske té drahé dvere
nyeszkajśi deny sza nám tu otvórené
tu sza szvétyi jenna krászná ruza
blahoslavená panna Mária

Pogyme oszlavujme tu krásznu ruzu
tejto káplonyecske jasznú hvězgyicsku
pozritye jak nanász krásznye hlegyi
pán boh szvama taktok nám hovori

Szvoje szvaté ruki otvorené má
szvojih milih hosztyov kszebe zvolává
nye opusztyi tá zánneho nyikdá
lebo je to nasa dobrá matka

Ale csi sza najgye tak dobrá matka
Cso nász tak rada má jako Mária
nye najgyetye taku szladku matku
len tu szvatu panenku Máriu

Preto lászku majme k tej dobrej matke
zo szrca prekrásznej panne márie
vi szivotki, dovi aj hudobni
keri sztye zśdi velmi opusztyeni

Ona dobre vigyi zse vász szrce boli
lebo zvasih ocsi padaju szlze
nyeplacstye vi nyenahavász tá
lebo je nasa dobrá matka

Oh preszlávná matka panna Mária
pozri nanász znyeba krászná hvězgyicska
daj nám szvatej lászki pozsehnanyá
Náde ji vernej aj potyesená

Radoszt tyebe máme panna Mária
nye opustynász ti utvojho szina
kegy nám dojgye poszledná hogyina
sztoj ti prinász panenka Mária

Oh krászná ruzsicska panna Mária
oroduj ti zanász szlávná královná
kerí tyeba zo szrca proszime
daj nak sztyebov vnyebi prebiváme

Amen o Mária estye raz volám
tomtok szvatom mesztye tyeba opustýám
kegynám dojgye poszledná hogyina.

Z ústneho podania

Póstná

Srce puká od bolestí
pre smrť Krista mileho,
keď ho vidím muki trpeť
na kríži rospatého.

Svoje ruki rošťahuje
sťe hrišňkóf objímať,
lebo hrichi on lutuje
sťe nás na milosť prijať.

Pot krížom tá panna cistá
od žálu omdlévala,
keď na ňu kref s Pána Krista
dole s kríža kapkala.

Plakav Ježiš prelútosní
na kríži rozosterní,
kerí bili kaťi zlosní,
bi na ňom bol spasení.

Ježiš matku povoláva
bi k nemu pristúpila,
rozlúčeňá že jej dáva,
je posleňná tá chvíľa.

Uš sa celkom viced'ila
z údov svatích krev jeho...⁴⁴

Pieseň z príležitosti chodenia Krížnej cesty (Veľký štvrtok)

Keď už Pán Ježiš zomrev,
mesáčik, ňebo sa zatmelo,
hviezda jasnosť uš straľila,
skalí a zem sa pukali.⁴⁵

Jasná hvízda višla,

⁴⁴ Eva Suhajdová rod. Bálentová, 1928. *Ňepó mi dál, je velmi dlhá, krásná.*

⁴⁵ Mária Podobová rod. Szmreková, 1936. Len staré ženi ju vedia spievať.

neňi mójho sina,
ďe je mój milí sin,
ďe je váš učitel?⁴⁶

Rôzne fragmenty

1.
*Aňďel Páňe tak pozdraveo
Pannu Máriju,
keď doňesóv cistej Paňňe
z ňeba novinu.
Zdravas Panna Márija,
milosťi boskej plná,
ti si našej hriesnej duši
fešitelkiňa.*

2.
*Ó, Ježiši, o Bože,
sinu s Panej Mártje,
kerí za nás trpev
na kalvárije.*

Repertoár pútnych Mariánskych piesní

a)
Svatokríšskej doliňe
peknó táča spévá
hore na kálvárije,
Ó, kresťane uvidíš,
na tom kríži posmotríš (!)
svatí kríž,
na tom zomrev Pán Ježiš.

b)
Dojšli zme pozdraviť Pannu Máriju,
tom svatém mesťe tú krásnú pannu,
kerá bola tá, prekrásná rúže,
cistá milá Panenka Márija.

c)
Už zme tí maťička veňedz uvili,
a na oltár zme tí ho položili.
Viťe paňe rúžence, rúžencové panenke,
zdravás stokrát, zdravás,
zdravás stokrát, zdravás, Márija,
ti si matka rúžencová, oroduj za nás.

Prími od nás matka, drahí veneček,

⁴⁶ Julia Jeleneková rod.Gogoláková, 1939, Ilena Volentierová 1934. To spívali, keď Kristus Pána, keď Panenka Márija plakala pri kríži.

čo zme ťi uvili z drahých kvíteček
Viťe paňe rúžence, rúžencové panenke,
zdravás stokrát, ó Mária,
ťisíckrát, matka boská rúžencová, oroduj za nás.⁴⁷

d)
Mária, Mária, ti krásní tulipán!
Pri Svatěj trojci krásne prekvitáš.

//: Ó Mária, rúžencomkráľovná,
popros za nás svojego sináčka ://

Ťebe sa radujú aňďeli v ňebi,
krásne ťi spívajú aj seráfiji.
Refrén

Ti si, ó, Mária, krásná fijalka,
a celému svetu najlepšá matka.
Refrén

Mária, Mária, krásná céruška,
a od svatěj Anni, ti si zväžená.
Refrén⁴⁸

e)
Zdravás, zdravás, zdravás,
Mária proz za nás,
Ó, maťička rúžencová,
oroduj za nás.

f)
Ruža krásná, v raji zašťepená,
previšuje každí kvet,
lebo její prelíbezná vôňa
naplňuje celí svet.

Aňďel Pána z ňebeskej vísostí,
doňesov ťi, Mária poselství,
že si plná milostí.

Aj mi ťeba, Mária, vzíváme,
Matkó boskó ťeba nazíváme,
zdravás ťebe voláme.

Ríkóv aňďel, zdravás buď Mária,
milostí božej plná,
ti si oľsem najčistějšá panna,
najšlas milosť u pána.

Aňďel pána z ňebeckej vísostí,
doňesóv ťi, Mária, poselství,

⁴⁷ Rôzne fragmenty. Mária Pasteriková rod. Bálintová, 1923.

⁴⁸ Mária Mrázová 1950.

že si plná milostí.
Aj mi, ťeba, Márija vzíváme,
Matkó božská ťeba nazíváme,
zdravás ťebe voláme.⁴⁹

g)
Rúža krásná, v raji zašťepená,
previšuje každí kvet,
lebo jejěj prelibezná vôňa
naplňuje celí svet.
Aňďel Páňe ňebeskej vísosťi
doňesev ťi, Márija, poselství,
že si plná milostí.

Aj mi ťeba, Márija vzíváme,
Matkou boskou ťeba nazíváme,
zdravás ťebe voláme.

Kvitla rúža v rajskej ňevisostí,
hlédov na ňu zo svojej vísosťi,
je to precistá Panna.
Aňďel Páňe ňebeskej vísosťi
doňesóv ťi, Márija, poselství,
že si plná milostí.

Panna čistá bidlelas ...mest'e Názáreťe,
pristúpev k ňej arkaňjel Gábriel, ňesóv leliju v ruke.
Aňďel Páňe ňebeskej vísosťi
doňesóv ťi, Márija, poselství,
že si plná milostí.

h)
Dojšli zme pozdraviť Pannu Máriju,
bo ona nás tu čaká každú hodínu.
Ona nás tu čaká, hosťinu predkladá,
Márija, matka,
na svatú hosťinu, vela sa schádzaju.
Ona s tej hosťini ňé každemu dá,
ňeňi to každí hosť, čo k ťebe prichádzá.
Márija, matka,
dojšli zme mi k ťebe z veľkov radostí,
ťebe zahanáme d'et'i aj práci.
Na ťeba, Márija, bi si ich chráňila,
Márija, matka,
ňesú ťi darúnek, rúži okvití,
ale jeho srci hlboko skrití.
Prím ho Márija, predlož ho u sina,
Márija, matka.

i)
Ó, ti si prekrásná hvězda prejasná,
aňi prívetivá, celého sveta.
Matka milostivá, budz nám dobroťivá,

⁴⁹ Eva Suhajdová rod. Bálentová, 1928.

Mária, matka.

j)
Tejto káplonečke té drahé dvere,
najkraší d'ën (!) sa nán tu otvórené.
Tu sa svífi jenna krásná ruža,
blahoslavená Panna Mária.
Pod'me oslavujme tú krásnu ružu,
tejto kaplonečke jasnú hvézdičku.
Pozriťe jak na nás krásne hledi,
Pán Boh s nama, taktok nám hovori.
Svoje svaté ruki otvórené má,
Svojich milich hosťov
k sebe zvoláva.
Neopustí tá žádneho niĝdá,
lebo je to naša drahá matka.
Aj čil sa nájd'e tag dobrá matka,
čo náz tag rada má, jako Mária.
Nenajd'eťe takú slatkú matku,
len tú svatú Panenku Mária.
Preto lásku majme k téj dobrej matke,
Čo sa srdce prez nej Panenke Márije.
Vi sirotki, vdovi aj chudobní,
Kerí s'e vždi velmi opusťení.

k)

Panna Mária,
Vítaj Patrónka uherská,
cistá lelija.
//: Zdravas, zdravas, zdravas,
Mária proz za nás,
Matka bošská, rúžencová,
oroduj za nás.://

Poproz za nás sovojho sina,
Panna Mária,
aňdela pozdravená cistá lelija.
//: Zdravas, zdravas, zdravas,
Mária proz za nás,
Matka bošská, rúžencová,
oroduj za nás.://

Z Duchom svatím navšťivenás,
Panna Mária,
Mocou boskou naplňená,
cistá lelija.
//: Zdravas, zdravas, zdravas,
Mária proz za nás,
Matka bošská, rúžencová,
oroduj za nás.://

Radujťe sa aňd'elová,
Paňne Márije,
šeckí ňebeský dušički,

cistej lelije.
//: Zdravas, zdravas, zdravas,
Mária proz za nás,
Matka božská, rúžencová,
oroduj za nás.://

Keď nás slnko našťe (?)
Paňne Márije,
nad náš...prekrásnej
cistej lelije.
//: Zdravas, zdravas, zdravas,
Mária proz za nás,
Matka božská, rúžencová,
oroduj za nás.://⁵⁰

⁵⁰ Jula Jeleneková rod. Gogoláková, 1939.

BIBLIOGRAFIA

BÁLINT, SÁNDOR, 1977, *Ünnepi kalendárium I.- II.* Budapest: Szent István Társulat.

BLANÁR, VINCENT- JÓNA, EUGEN - RUŽIČKA, JOZEF, 1974, *Dejiny spisovnej slovenčiny II.*, Bratislava: SPN.

DROPOVÁ, ĽUBICA - KREKOVIČOVÁ, EVA, 2010, *Počúvajte panny, aj vy mládenci...*, Bratislava: Eterna press-Ústav etnológie SAV.

GYIVICSÁN ANNA, 1993, *Anyanyelv, kultúra, közösség. A magyarországi szlovákok*, Budapest: Teleki László Alapítvány.

GYIVICSÁN ANNA, 1998, „A német és a szlovák tradicionális kultúra találkozása a magyarországi szlovák nyelv-szigeteken”, In. (Ed./Szerk.) Karlo Gadanji/Gadányi Károly: *VI. Međunarodni slavistični dnevi/VI. Nemzetközi Szlavisztikai Napok*, Sombotel-Pečuh/ Szomybathely-Pécs, s. 358-364.

DIVIČANOVÁ, ANNA, 1999, *Jazyk, kultúra, spoločenstvo. Etnokultúrne zmeny na slovenských jazykových ostrovoch*. Békésska Čaba-Budapešť: Slovenský výskumný ústav Zväzu Slovákov v Maďarsku.

KRUPA, ANDRÁS, 1971, *Jeles napok a Békéscsabán és környékén élő szlovákoknál*. Békés-Gyula.

LISZKA, JÓZSEF, 2013, *Átmenetek. Folklor és nem-folklor határán*. Monographiae Comaromiensis 12. Komárno: Univerzita J. Selyeho - Selye János Egyetem.

ŠTOLC, JOZEF, 1949, *Nárečie troch slovenských ostrovov v Maďarsku*. Bratislava: SAV.

TÓTH, ALEXANDER JÁN, 2008, „Slovenčina v cirkvi”. In: (Zost.) Alžbeta Uhrinová-Mária Žiláková/ (Szerk.) Uhrin Erzsébet - Zsilák Mária, *Slovenský jazyk v Maďarsku/ A slovák nyelv Magyarországon I.* Békešká Čaba / Békéscsaba, s. 317-325.

ŽIGO, PAVOL A KOL. 2004, *Slovacikum. Kapitoly z dejín slovenskej kultúry*. Bratislava: AEP.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA, 1996, „Pomer dolnozemských Slovákov k spisovnej norme“. In: (red.) Patráš, V.: *Sociolinguistické a psycholinguistické aspekty jazykovej komunikácie*. 2. Banská Bystrica: UMB, s. 119-125.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA, 1999, „Pomer dolnozemských Slovákov k štúrovskej kodifikácii spisovného jazyka“. In: (red.) Ferenčíková, A.: *Nárečia a národný jazyk*. Bratislava: SAV, s. 261-266.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA, 1999, „Písomné pamiatky vysokej kultúry zadunajských obcí Tárnok (Tárnok) a Šóškút (Sóskút)“. In: *Národopis Slovákov v Maďarsku* 15, s. 157-167.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA, 2004, „Premeny neštandardizovaných a štandardizovaných podôb slovenského jazyka v Békéšskej župe“. In: *Dynamika jazyka Slovákov v Maďarsku*. Budapest: ELTE BTK Szlav Filológiai Tanszék, s. 166-217.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA, 2011, „Cirkevná kultúra mimo kánonu – ako špecifická vrstva tradičnej kultúry Slovákov v Maďarsku.“, In: Eds. Anna Divičanová-Anna Kováčová, *Otázky kultúry/A kultúra kérdései II. Cirkevná kultúra Slovákov v Maďarsku/A magyarországi szlovákok egyházi kultúrája*, Békéská Čaba-Békéscsaba, s. 164-211.

ŽILÁKOVÁ, MÁRIA (ED.), 2013, *Cirkevné piesne v rukopisnom zošite z Bánhidy*. Tatabánya-Bánhidai Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat és a Komárom-Esztergom megyei Szlovák Önkormányzat. Bánhida, I. vydanie: 1-65., II. vydanie: 1- 73.

Képek

1. sz. kép: a cérnakönyv fotója - letáky v podobe knihy
- 2- 3 sz. kép: a Skarnicl-féle nyomda épülete – Emléktábla az épület falán/ Budova Škarniclovskej tlačiarne – Pamätná tabuľa na budove
4. sz. kép: Dokument o cirkevnej činnosti J. Lutringa/ Lutring János egyházi tevékenységét dokumentáló emlék
5. sz.kép: Pohľadnica od I. Lutringa/ A családnak küldött képeslap Lutring Imrétől
6. sz. kép: Lutring János kéziratós füzete

Képaláírások:

1. sz. kép: Letáky zošité do podoby knihy / A cérnakönyv
- 2- 3 sz. kép: Budova Škarniclovskej tlačiarne – Pamätná tabuľa na budove / A Skarnicl-féle nyomda épülete – Emléktábla az épület falán
4. sz. kép: Dokument o cirkevnej činnosti J. Lutringa/ Lutring János egyházi tevékenységét dokumentáló emlék
5. sz.kép: Pohľadnica od I. Lutringa/ A családnak küldött képeslap Lutring Imrétől
6. sz. kép: Lutring János kéziratós füzete/ Rukopisný zošit J. Lutringa

OPERA SLAVICA BUDAPESTINENSIA SOROZAT

Litterae Slavicae

Eddig megjelent:

Lukács István, *Térközök: horvát-magyar irodalomtörténeti tanulmányok*, 2004.

Milosevits Péter, *Az emberiségkölteménytől a trükkregényig: irodalmi tanulmányok*, 2004.

Stepanović Predrag, *A régi szerb irodalom története*, 2005.

Lukács István, *Közel s távol: szlovén-magyar irodalomtörténeti tanulmányok*, 2005.

Bajzek Mária, Lukács István, Pavičić Mladen (szerk.), *Szlovén irodalmi antológia I-IV*, 2007.

Petar Milošević, *Od deseterca do hiperteksta: književne studije*, 2007.

Kiss Szemán Róbert, *Magyarország panaszától Szlávia panaszáig: irodalmi tanulmányok*, 2007.

Lukács István, *A passióhagyomány a horvát irodalomban*, 2008.

Petar Milošević, *Danas, juče, prekjuche: skice i eseji o našoj književnosti u Mađarskoj*, 2008.

Kiss Szemán Róbert, *"...garázda emberek az Etymologusok"*. *Irodalmi tanulmányok*, 2008.

Lukács István (szerk.), *Antologija hrvatske poezije*, 2009.

Dudás Mária, M. Pandur Julianna, Hristo Trendafilov (szerk.), *Bolgár irodalmi antológia*, 2009.

Heé Veronika (vál. és szerk.); Balázs Andrea (összeáll., társz-szerk.), *Cseh modernek és avantgárd költők*, 2010.

Kiss Szemán Róbert, *Szláv pokol Pesten: Ján Kollár munkássága 1819 és 1849 között*, 2010.

Lukács István (szerk.), *Opera 3, 14. Tanulmánykötet Milosevits Péter tiszteletére*, 2015.

Kálec-Simon Orsolya, *Egzisztencialista líra a közép-európai régióban: Pilinszky János és Slavo Mihalic költészetének komparatív elemzése*, 2015.

Janiec-Nyitrai Agnieszka, *V labyrintu možnosti. Dvanáct literárněvědných studií o próze Karla Čapka*, 2016.